

M HKA 2011 Jaarverslag

Inhoud

1	INLEIDING	8
2	AFDELINGSNIEUWS	12
2.1	PRESENTATIE	
	2.1.1 Programmering	
	2.1.2 Productie	
	2.1.3 Cinema Zuid	
	2.1.4 Overzicht stages in 2011	
2.2	ABCD	
	2.2.1 Archiefwerking	
	2.2.2 Bibliotheek	
	2.2.3 Collectie - depotwerking	
	2.2.4 M HKA-Ensembles	
2.3	PUBLIEKSWERKING	
	2.3.1 Bezoekerscijfers	
	2.3.2 Communicatie	
	2.3.3 Bemiddeling	
	2.3.4 Shop	
2.4	ONDERSTEUNING	
	2.4.1 Financiën en HR-beleid	
	2.4.2 Organisatie en beleid	
	2.4.3 Infrastructuur en facilitair beheer	
	2.4.4 M HKACyclus	
	2.4.5 Raad van Bestuur: samenstelling en werking	
3	SOCIAAL-ECONOMISCH VERSLAG	36
3.1	Omzet	
3.2	Personeel	
3.3	Werkingskosten	
3.4	Groei subsidies en toelagen	
3.5	Kunstenaars	
4	VERWERVINGEN - BRUIKLENEN 2011	42
4.1	Aankopen 2011	
4.2	Schenken 2011	
4.3	Werken in bruikleen aan het M HKA	
4.4	Bruiklenen 2011	
	4.4.1 Langdurige bruiklenen	
	4.4.2 Tijdelijke bruiklenen	
5	BEZOEKERSAANTALLEN 2009-2010-2011	58
6	M HKA TENTOONSTELLINGEN	64
6.1	Liam Gillick.Lawrence Weiner Een Syntaxis van Afhankelijkheid:	
6.2	Martin Douven - Leopoldsborg - Jef Geys	
6.3	A Rua (De Straat) in het kader van Europolia Brazilië	
7	M HKA COLLECTIEPRESENTATIES	72
7.1	Collectiepresentatie XXVII: Ten Oosten van 4°24'	
7.2	Collectiepresentatie XXVIII: 'If you shoot a bullet in a vacuum, will it keep travelling forever? - Emily Wardill	

8	LONELY AT THE TOP (LATT): GRAPHOLOGY	78
8.1	Graphology - Chapter 1	
8.2	Graphology - Chapter 2	
8.3	Graphology - Chapter 3	
8.4	Graphology - Chapter 4	
9	FoMu TENTOONSTELLINGEN	82
9.1	Vrielynck Collectie #1: Julien Maire - Mixed Memory	
10	EXTRA MUROS	86
10.1	Musea in de 21 ^{ste} eeuw. Ideeën, projecten, gebouwen, KMSKA	
10.2	Meesterwerken in het MAS. Vijf eeuwen beeld in Antwerpen	
10.3	Jan Fabre, Museum Sztuki Polen	
10.4	Visite	
10.5	Art Brussels 29 ^{ste} editie	
10.6	Cultuurstraten	
10.7	Helikopterplatform Panamarenkoku	
11	DE INTERNATIONALE	94
11.1	Museum of Parallel Narratives, MACBA, Barcelona	
11.2	Museum of Affects, Museum of Contemporary Art Metelkova, Ljubljana	
11.3	Spirits of Internationalism, M HKA/Antwerpen, Van Abbemuseum/Eindhoven	
12	EVENEMENTEN/SYMPOSIA/REEKSEN LEZINGEN	98
12.1	Art's Birthday	
12.2	Hommage aan Bernd Lohaus	
12.3	Finissage Collectiepresentatie XXVI: De Artefactumjaren	
12.4	Stuart Croft	
12.5	Concert LABO III Output, Champ d'Action	
12.6	ArtBomb	
12.7	Museumnacht	
12.8	Time Canvas 2011	
12.9	MUKA PRINTS	
12.10	Champ/EXP Output: Finite Infinity, Champ d'Action	
12.11	Into the light: Error One 2011	
13	SOCIAL WAREHOUSE	106
13.1	M HKA XL optreden: De Alzheimers	
13.2	Sketch M HKA	
14	PUBLICATIES	110
14.1	Nieuwjaarspublicatie	
14.1.1	De Straat - João do Rio	
14.2	Flankerende publicaties	
14.2.1	Europe at Large - Art from the Former USSR	
14.2.2	Beelddenken - Vijf eeuwen beeld in Antwerpen	
14.2.3	Liam Gillick/Lawrence Weiner A Syntax of Dependency:	
14.2.4	A Rua - Rio de Janeiro: The Spirit of the Street	
14.3	Kempens Informatieblad	
14.3.1	Kempens Informatieblad editie Martin Douven - Leopoldsborg - Jef Geys	
14.3.2	Kempens Informatieblad editie Kleurboek 2011 - Antwerpen - Jef Geys	
14.4	Tijdschriften	
14.4.1	Afterall	
14.4.2	E-flux	

15	CINEMA ZUID	116
15.1	Filmhistorisch	
15.2	Matinees	
15.3	Off-Stream	
15.4	Retrospectievers	
15.5	Re-Run	
15.6	Zazie op Zondag	
15.7	Zomerprogrammatie	
15.8	Evenementen	
15.9	Te Gast	
15.10	Het filmeducatief aanbod van Cinema Zuid 2011-2012	
16	EXTERNE WAARDERING	128
16.1	Vragen aan de instelling en medewerkers	
16.2	Opleidingen en leermogelijkheden binnen de instelling	
16.3	Buitenlandse werkopdrachten – bezoek aan toonaangevende kunstmanifestaties en tentoonstellingen in binnen- en buitenland	
17	ORGANOGRAM	136
18	SEMI-VASTE MEDEWERKERS M HKA	140
18.1	PWA	
18.2	Jobstudenten	
18.3	Vrijwilligers	
19	VRIENDEN VAN HET M HKA	148
20	BEDRIJVENCLUB	156
21	NOCTURNES EN VERHUUR ACCOMMODATIE	162
22	FOTOCREDITS	166

1 Inleiding

2011 was voor M HKA een jaar van enerzijds stabilisering en anderzijds vooruitblikken. De terugslag van de bezuinigingen kon worden verwerkt en de instelling maakt zich op voor de nieuwe beleidsperiode. Het nieuwe beleidsplan werd voorbereid door diverse interne werkgroepen. Het resultaat is een door de instelling gedragen document dat de uitdagingen en de ambities voor de toekomst scherp stelt.

Het M HKA baseerde zich daarbij op de terechte *missie* die het meekreeg van zijn voogdij-overheid, de Vlaamse Gemeenschap, die in haar regeerakkoord voor haar instellingen een voortrekkersrol in eigen land en een internationaal aanzien vooronderstelt. Deze werd opnieuw geëxpliciteerd in de beleidsnota van Vlaams minister van Cultuur Joke Schauvliege waarin ze stelt dat ze het M HKA wenst te stimuleren om voor 2020 zijn internationaal profiel en voortrekkersrol in eigen land verder uit te bouwen, en dat ze daartoe voldoende middelen zal voorzien.

In het beleidsplan 2012-2016 vraagt het M HKA een minimale doorgroei in werkingsmiddelen om de werkbaarheid te verhogen en de nodige expertise te kunnen uitbouwen, en het aankoopbudget prioritair te willen verhogen tot een niveau dat het museum de kans geeft om duurzaam te beantwoorden aan de missie.

Het M HKA startte in 2011 al met de voorbereidingen van wat het ambieert in dit beleidsplan. Centraal daarin staat de ontwikkeling van M HKA Ensembles, een content management software die complementair is aan de reeds bestaande museale software en die de instelling in staat zal stellen om de werking inhoudelijk sterker te omkaderen en te bemiddelen. Dankzij de aanzet in 2011 en een eerste testcase tijdens de tentoonstelling A RUA (de straat) kan dit project in 2012 geoperationaliseerd worden en tot een volwaardig werkinstrument uitgroeien voor alle afdelingen binnen het museum. Deze digitale evolutie biedt niet alleen nieuwe mogelijkheden voor museaal onderzoek, de collectiewerking en de voorbereiding van tentoonstellingsprojecten, maar ook voor kunstbeleving en het museumbezoek. De unieke mobiele publieksapplicatie is via alle gangbare modellen smartphones en tablets toegankelijk via het gratis toegankelijke wifi-netwerk van het museum.

De dubbele missie van het M HKA bleek dit jaar regionaal vooral in de samenwerking met de stad Antwerpen en het KMSKA. De drie tentoonstellingen in het kader van deze samenwerking ('Anselm Kiefer', 'Musea in de 21ste eeuw' en 'Meesterwerken in het MAS. Vijf eeuwen beeld in Antwerpen') oogsten veel publieksbijval. Met de vaak geprezen openingstentoonstelling van het MAS maakten de Vlaamse Gemeenschapsmusea niet alleen een geslaagd vervolg op de tentoonstelling 'A Story of the Image' die in 2009 in Shanghai en Singapore getoond werd, maar boden ze tevens een stevige ondersteuning voor het welslagen van de opening van dit nieuwe stedelijke museum. M HKA investeerde ook verder in de verspreiding van de collectie van de Vlaamse Gemeenschap naar een niet-traditioneel publiek, met naast cultuurstraten de Visite-projecten — opgezet in samenwerking met Locus in de Braembibliotheek in Schoten en in de Arenbergschouwburg, Antwerpen.

Het internationale luik van de extra-muroswerking werd bepaald door het Europese samenwerkingsverband L'Internationale (M HKA, Van Abbemuseum Eindhoven, MACBA Barcelona, Julius Köller Society Bratislava en Moderna Galerija Ljubljana) met de tentoonstelling 'Museum of Parallel Narratives' in MACBA te Barcelona, waarbij werken van de M HKA-collectie (vooral van Vlaamse kunstenaars) werden geselecteerd door kunstenaars uit het voormalige Oost-Europa en met 'Museum of Affects', de openingstentoonstelling van het nieuwe Museum of Contemporary Art Metelkova in Ljubljana, met M HKA-directeur Bart De Baere en MACBA-directeur Bartomeu Marí als hoofdcuratoren. Daarnaast organiseerde M HKA ook nog de tentoonstelling Jan Fabre in het gereputeerde Museum Sztuki in Lodz, Polen.

De grote tentoonstellingen in het M HKA zelf, mochten alle op bijval rekenen. Met 'Liam Gillick . Lawrence Weiner. Een syntaxis van afhankelijkheid:' werd een spectaculaire samenwerking gerealiseerd tussen twee internationaal toonaangevende kunstenaars uit een verschillende generatie. 'Martin Douven – Leopoldsborg – Jef Geys' werd voor deze Vlaamse referentiekunstenaar een terugblik op zijn carrière vanuit een thematisering van de bronnen voor zijn kunst. 'A Rua (De Straat)' tenslotte was een locatiegebonden groepstentoonstelling zoals het M HKA er al een reeks heeft gemaakt, waarbij de focus dit keer lag op de sociale ruimte van de straat als een ruimte voor kunst. Voor 'A Rua' verscheen er een publicatie bij Ludion die ook internationaal interesse vond, met Jef Geys werd op diens verzoek een nieuw Kempens Informatieblad gerealiseerd dat nog voor het einde van de tentoonstelling was uitgeput, over het Weiner-Gillick project gaf de Italiaanse uitgeverij Mousse post factum een boek uit.

Ook de twee collectiepresentaties gooiden hoge ogen. Collectiepresentatie XVII: 'Ten Oosten van 4°24' spiegelde de interesse van Jef Lambrecht en zijn vrienden-kunstenaars voor het oosten met hoogtepunten uit de recent sterk geïnternationaliseerde M HKA-collectie. Collectiepresentatie XVIII: 'If you shoot a bullet in a vacuum, will it keep travelling forever?', samengesteld door de Engelse kunstenares Emily Wardill en curator Anders Kreuger werd door de Spaanse krant 'El Mundo' uitgeroepen tot een van de beste zomertentoonstellingen van Europa. De waardering voor de manier waarop M HKA de collectie inzet om nieuwe inzichten over kunst te formuleren, werd overigens ook getoond doordat de Fundació Antoni Tàpies in Barcelona de kunstenares Imogen Stidworthy vroeg om een eerder collectiegerelateerd project van haar in het M HKA verder door te werken.

Verder toonde het M HKA in de kleine bovenruimtes de reeks 'Graphology' met Edwin Carels als curator, een reeks die in 2012 door de Londense 'Drawing Room' zal worden voortgezet, en was er op de vierde verdieping van het FotoMuseum de 'Vrielynck Collectie #1. Julien Maire', een eerste in een reeks van drie tentoonstellingen waarbij een kunstenaar de deelcollectie Vrielynck van het M HKA activeert. Deze tentoonstellingen slaan de brug naar de Cinema Zuidwerking waarvan de bezoekerscijfers sinds de herprofilering van de programmering in 2010 gestaag in stijgende lijn gaan. Cinema Zuid nodigde ook frequent prominente filmmakers of kunstenaars uit: o.a. de film- en gespreksavonden met Sven Augustijnen en Hans Op de Beeck kenden een groot succes.

De minister besliste om de 150.000 euro aankoopbudget, in een bezuinigingsoperatie die op korte termijn moest worden gerealiseerd, tijdelijk te schrappen en voor 2011 op nul te zetten. Hierdoor kwamen reeds gemaakte afspraken omtrent aankopen van werken van kunstenaars Allan Sekula, Sheela Gowda en Jacques Lizène in het gedrang. Naast de low budget aankopen van edities en kunstenaarsboeken voor de bibliotheek kregen we in 2011 ook enkele opmerkelijke schenkingen, met als belangrijkste die van Alain Arias-Misson, Pieter Engels en David Lamelas, Toon Tersas, Michelangelo Pistoletto en Frank Theys. Met de Amerikaanse conceptuele kunstenaar Allan Sekula werd een bijzonder project opgestart, het 'Dockers' Museum', een sleutelproject van de kunstenaar dat een nieuwe sprong in zijn werk inluidt. Het wordt eigendom in onverdeeldheid van de kunstenaar en van het M HKA.

2 Afdelingsnieuws

2.1.1 Programmering

In 2011 bewandelde de afdeling Presentatie, op wat koerswijzigingen na, verder de ingeslagen weg wat resulteerde in een evenwichtig aanbod van verschillende formats zowel binnen- als buitenshuis.

Steeds vanuit het motto 'denkend handelen en handelend denken' werden de eerder uitgezette krijtlijnen geconsolideerd en versterkt. Er werd opnieuw gestreefd naar een zowel internationale, als nationale en lokale, ontwikkelingsgerichte, reflectieve en publieksvriendelijke werking.

Vertrekkend vanuit de kunsthypothese en de complexiteit van de kunstenaar, wiens parcours, denk en leefwereld wij intens volgen, en met aandacht voor globalisering en voor de verhouding tussen individu en collectiviteit boden wij het publiek een eigenzinnige omgang met en toegang tot beelden aan.

Het doel van de gekozen formats en de inhoud ervan, is niet hoofdzakelijk om te behagen maar wel om op een toegankelijke manier kennisoverdracht te beogen en nieuwsgierigheid, begrip en kritische zin op te wekken. Met de lancering van een unieke mobiele publieksapplicatie, toegankelijk via smartphones en tablets, krijgt het publiek vanaf 2011 heel wat bijkomende achtergrondinformatie bij de tentoonstellingen.

In 2011 was het M HKA platform voor **drie grote tentoonstellingen** die elk vertrokken van specifieke invalshoeken en die gesitueerd waren binnen de context van de kunsthypothese. Hierbij werd ook gezorgd voor een evenwichtige mix van solo-, dubbel- en thematentoonstelling.

Met '**Liam Gillick, Lawrence Weiner Een Syntaxis van Afhankelijkheid:**' gaf M HKA vorm aan zijn engagement t.a.v. een cultuur van openheid en uitwisseling van ideeën en ervaringen; de unieke dialoog en samenwerking tussen twee protagonisten van de hedendaagse kunstscène mondde uit in een verbluffend Gesamtkunstwerk dat door zijn ruimtelijkheid ook plaats bood voor acties en interventies van het publiek.

De daaropvolgende tentoonstelling '**Martin Douven – Leopoldsborg – Jef Geys**' bracht een jarenlang onderzoek van Geys naar aspecten van het schilderen, naar drager, materiaal, authenticiteit, signatuur e.a. onder de loep. Vertrekkend van de lokale selfmadeschilder Martin Douven, grondlegger van een bedrijf voor serieproductie van schilderijen, en o.m. uitwendend naar zowel het atelier van P.P. Rubens als naar de serieproductie in de Ford-fabrieken bracht Geys op een magistrale manier een verzameling bijeen van tientallen beelden, teksten en objecten. Deze riepen verbanden en associaties op, suggereerden gelijkenissen en zetten tegenstellingen in de verf wat culmineerde in de fundamentele vraag: door wie en vooral voor wie wordt kunst gemaakt?

De derde expositie '**A Rua (De Straat)**' focuste aan de hand van werken van 28 Braziliaanse kunstenaars, wier leven en werk nauw gerelateerd is (of was) aan de stad Rio de Janeiro, op de ontwikkeling van de kunstscène aldaar tijdens de vier laatste decennia. Naast de geografische en historische invalshoek werd in het bijzonder de rol en de positie van de straat in de kunstenaarsproductie benadrukt. De expo belichtte 'de straat' als ervaringsruimte voor de gemeenschap, als culturele productieruimte, als publieke ruimte en uiteindelijk als ultieme expositieruimte.

Met de vinger op de actualiteit bracht journalist Jef Lambrecht rond het thema 'Orient' in **Collectiepresentatie XVII: Ten Oosten van 4°24'** werk van 14 hedendaagse kunstenaars samen. Werken uit de M HKA-collectie van kunstenaars 'uit het Oosten' werden met hun werk geconfronteerd. Deze dubbeltentoonstelling bood, tegen de achtergrond van de ontwikkelingen in het Midden-Oosten, een intrigerende kijk op een regio die veraf lijkt maar ook bepalend is voor onze samenleving.

Collectiepresentatie XVIII: If you shoot a bullet in a vacuum, will it keep travelling forever? werd samengesteld door de Engelse kunstenaars Emily

Wardill en curator Anders Kreuger. De twee vertoonde films van Wardill, waarin woorden en stemmen centraal staan, in combinatie met de geselecteerde collectiewerken, belichtten andere manieren van kijken en begrijpen.

In de gratis toegankelijke bovenruimtes werd binnen het **LATT-format** (**Lonely at the Top**) met Edwin Carels als curator de tentoonstellingenreeks 'Graphology' opgestart. In deze emblematische serie, op het snijvlak van tekenkunst met fotografie, drukkunst, film en computergrafiek, werd in vier luiken de wisselwerking tussen automatisering en mentale processen onderlijnd. Deze kleinere expo's waren in die mate interessant dat de Londense 'Drawing Room' er in mei 2012 een synthese van brengt en samen met M HKA alsnog een publicatie errond zal brengen.

Op de vierde verdieping van het FotoMuseum integreerde de kunstenaar Julien Maire, binnen het kader van een reeks tentoonstellingen met beeldcultuur als rode draad, elementen uit de Vrielynck-collectie in drie installaties van hemzelf waarin het reactiveren van oude projectietechnieken door middel van moderne technologie centraal stonden.

Ook in 2011 continueerden wij de **extra muros-presentaties** waarbij zowel de eigen collectie als de expertise van het M HKA-team ingezet worden om nieuwe samenwerkingsmodellen uit te proberen en zo onze reputatie en netwerking op lokaal, nationaal en internationaal terrein te verstevigen. In 2011 reisde de M HKA-expo van Jan Fabre 'Art Kept me out of jail' naar het Museum Sztuki in het Poolse Lodz.

In het Antwerpse MAS opende 'Meesterwerken in het MAS. Vijf eeuwen beeld in Antwerpen' waarvoor een selectie topwerken uit de M HKA-collectie werd geselecteerd die, samen met de selecties uit de verzamelingen van KMSKA en Museum Plantin-Moretus, het verhaal van het beeld in Antwerpen vertellen.

In een samenwerkingsverband tussen M HKA, Stad Antwerpen en KMSKA werd op deze laatste plek ook de expo 'Musea in de 21ste eeuw. Ideeën, projecten, gebouwen' getoond. Aan de hand van 29 internationale museumprojecten belichtte de expo de belangrijkste trends in hedendaagse architectuur van musea.

Op lokaal vlak werd er in het kader van VISITE werken uit de collectie getoond in de Braembibliotheek in Schoten en net als vorig jaar participeerde het M HKA ook aan 'Cultuurstraten', een initiatief waarbij inwoners van Antwerpen, ditmaal bewoners van de Plankenbergstraat in Deurne, tijdelijk kunst integreren in hun leefruimtes en die ook openstellen voor het publiek.

Het samenwerkingsverband 'De Internationale', gestart in 2010, werd ook verder gezet. Deze samenwerking tussen M HKA, Van Abbemuseum Eindhoven, MACBA Barcelona, Julius Köller Society Bratislava en Moderna Galerija Ljubljana, waar collectie-uitwisseling, met daaruit voortvloeiende tentoonstellingen en conferenties, moet uitmonden in een vernieuwende benadering van de neo-avantgardekunst uit de periode 1956-86. In het kader hiervan werden werken van de M HKA-collectie ingezet in de expo 'Museum of Affects' in het Museum of Contemporary Art Metelkova in Ljubljana en in de expo 'Museum of Parallel Narratives' in MACBA te Barcelona.

'De Internationale' krijgt in 2012 zijn beslag in een dubbeltentoonstelling 'Spirits of Internationalism' deels te zien in M HKA, deels in Van Abbemuseum.

Anno 2011 werd ook dezelfde weg ingeslagen wat **evenementen** betreft. Naast punctuele evenementen zoals het steeds succesvollere 'Art's Birthday', de 2 toon/luistermomenten en het tweedaags Time Canvas-festival van Champ d'Action, de Museumnacht, MUKA Youth Prints, en de 'Into the Light'-show organiseerde M HKA ook allerhande reflectieve en artistieke evenementen

gaand van lezingen over hedendaagse museumarchitectuur, tot sketch M HKA en daartussenin zowel Artbomb als een hommage-avond met korte, artistieke interventies gewijd aan Bernd Lohaus, als de première van Stuart Crofts 'Trilogy of Night', als de voorstelling van 'Tussen Dood en Herleven', de nieuwste dichtbundel van Bart Stouten of een muzikale explosie met een uniek concert van de Alzheimers of lezingen of debatten, kortom M HKA-XL op zijn best en à suivre...

Wat **publicaties** betreft werd elke grote tentoonstelling geflankeerd door een begeleidende catalogus. Voor 'Gillick-Weiner' werd er geopteerd voor een publicatie met zaalzichten van de unieke samenwerking. Voor Jef Geys werd naast een nieuwe, volumineuze editie van het 'Kempens Informatieblad' ook een nieuw 'Kleurboek' gerealiseerd. En parallel met de publicaties realiseerden zowel Gillick & Weiner als Jef Geys, speciaal voor het M HKA, een multipel.

De extra muros-manifestatie in het MAS werd, onder impuls van Bart De Baere, begeleid door het opmerkelijke boek 'Beelddenken – Vijf eeuwen beeld in Antwerpen', dat in drie talen verscheen.

Ook het engagement met het Engelstalige internationale kunsttijdschrift 'Afterall – A Journal of Art, Context and Enquiry' waarvan het M HKA co-uitgever is, werd gecontinueerd. Nummer 27 besteedde, gelijklopend met de expo in M HKA, extra aandacht aan Jef Geys, waarover 2 uitgebreide essays verschenen van de hand van Chris Sharpe en van M HKA-curator Dieter Roelstraete. Deze laatste publiceerde ook in nummer 28, waarin zowel Emily Wardill als Ricardo Basbaum, één van de protagonisten van de A Rua-expo, aan bod kwamen.

Het M HKA maakt sinds 2010 ook deel uit van het E-flux netwerk en voorziet de bezoekers van het museum maandelijks van een printversie van 'E-flux journal', een publicatie met essays en andere bijdragen van 'de meest geëngageerde kunstenaars, schrijvers en denkers van dit moment'.

Het jaar 2011 werd afgerond met onze niet-traditionele nieuwjaarsbrief. Deze keer ging het om de publicatie van de tekst 'De straat' van de Braziliaanse auteur João do Rio, die als prelude fungeerde voor de A Rua-tentoonstelling.

Op presentatie-personeelsvlak valt te melden dat wij in 2011 het vertrek van onze collega Dieter Roelstraete vernamen. Vanaf 2012 gaat hij zijn sporen verdienen als senior curator in het MCA (Museum of Contemporary Art) Chicago. Zijn taak als Afterall-editor wordt overgenomen door Anders Kreuger.

2.1.2 Productie

2011 was opnieuw een zeer druk jaar qua tentoonstellingsconcepten. Het begon met 'Schering en inslag', de solotentoonstelling van Craigie Horsfield die half januari ten einde liep en die zeer succesvol was.

In februari opende we met de conceptuele tentoonstelling van 'Liam Gillick/Lawrence Weiner A Syntax of Dependency'. Deze tentoonstelling konden we organiseren dankzij een succesvolle samenwerking met partners uit het bedrijfsleven en de firma FORBO, die de tentoonstelling mee mogelijk maakten door materiaalsponsoring, in dit geval linoleum.

Verder zorgden we voor de productieondersteuning van de tentoonstelling van Emily Wardill, Jef Geys en 'A Rua' in het kader van Europalia Brazilië.

Al deze verschillende concepten vragen telkens een andere manier van aanpak en organisatie, van communiceren en overleg. Dit vergt een grote flexibiliteit en diplomatie van de productieleiding en de technische werfleiding.

2.1.3 Cinema Zuid

In 2011 werd de uitgezette koers verdergezet en kon Cinema Zuid de goede resultaten van het vorige jaar consolideren. Ondanks de spectaculaire stijging van de bezoekerscijfers in 2010, wist Cinema Zuid deze tendens in 2011 verder te zetten en stegen de bezoekerscijfers nogmaals met een goede 20 procent. Het lijkt erop dat de reguliere vertoningen zichzelf nu weten te verkopen.

De formats werden verder uitgekristalliseerd en zijn bij de Cinema Zuid bezoeker inmiddels ingeburgerde begrippen:

- Dinsdag- en donderdag 'Filmhistories' met filmmuseale werking, toegankelijk gebracht. De getoonde filmklassiekers (van het prille begin tot recente klassiekers) worden daar waar nodig gecontextualiseerd of live met piano begeleid wanneer het om een stille film gaat.
- Met het vertrek van Wouter Hessels naar Cinématek, is het o.a. Ruth Renders die vele filmklassiekers van een inleiding voorziet. Ook de samenwerking met andere Hogescholen en universiteiten werd gecontinueerd.
- Off Stream op woensdag blijft de wekelijkse afspraak voor een 'verrassende' avond. Van de betere documentaire tot een cultfilm, te (her)ontdekken animatiefilms, experimentele of avant-garde film, ... alles kan op woensdag.
- Ook nodigde Cinema Zuid frequent prominente filmmakers of kunstenaars uit: o.a. Sven Augustijnen en Hans Op de Beeck kenden een groot succes.
- Op donderdag waren de Matinee voorstellingen zo succesvol dat we in plaats van driewekelijks (2010) nu naar wekelijkse voorstellingen geven. Ook deze intensifiëring bleek een schot in de roos.
- Vrijdag en zondag blijft gereserveerd voor retrospectieve reeksen. Met deze filmvertoningen vormen actuele of historische gebeurtenissen de aanleiding tot programmatie. Cinema Zuid schuwt ook de niche niet in deze reeks 'Retrospectieve'. Zo kan het overlijden van een wat onbekende of zelfs obscure filmmaker die echter bij kenners van een zekere status geniet, volstaan om een uitgebreide terugblik te programmeren.
- Twee keer per maand organiseert Cinema Zuid ook nog steeds 'parallelle' voorstellingen. Gelijktijdig worden in de twee zalen films gestart voor enerzijds de allerkleinsten en hun ouders en anderzijds voor de wat oudere broer of zus. De zondagochtend start natuurlijk met een ontbijt van croissants en lekkere drankjes.
- ReRun, waarin een zeer recente film die te snel uit de commerciële roulatie verdween of zelfs niet uitgebracht werd een (her)kans om te ontdekken op het grote doek.

Ook hier testen we in 2011 uit of we in plaats van 1 voorstelling per week, mogelijk twee voorstellingen haalbaar waren. Naast de zaterdagavond vertonen we dezelfde film ook op zondagmiddag en met overtuigend succes.

Naast deze dagelijkse reguliere werking, programmeert Cinema Zuid in Zaal 2 allerhande evenementen, lezingen en symposia die soms voor een breed publiek bedacht zijn of soms voor een duidelijk omliggende doelgroep.

Dit is niet alleen nuttig en wenselijk naar die diverse publieken toe, maar genereert vaak ook de nodige media-aandacht.

De samenwerking met andere culturele actoren werd ook in 2011 gecontinueerd en wat bijzonder opviel was dat die actoren steeds makkelijker de weg naar Cinema Zuid vonden zonder dat Cinema Zuid hier steeds zelf diende aan te werken.

Tijdens de zomermaanden ging Cinema Zuid naar goede traditie 'light'. De programmatie werd iets minder intensief maar had met 'Flamenco', 'Jazz', e.a. aangepaste thema's een zomers karakter.

De schoolvoorstellingen tenslotte groeien ook uit tot een vaste waarde. Het kwam zelfs enkele keren voor dat Cinema Zuid scholen moest weigeren door de vele boekingen.

Wat 2011 betreft kon het voor Cinema Zuid eigenlijk niet beter gaan. Het is uitkijken naar 2012 wanneer Cinema Zuid digitaal zal uitgerust worden om nieuwe uitdagingen aan te kunnen.

2.1.4 Overzicht stages in 2011

Afdeling presentatie / productie

Sinds een 5-tal jaar stelt de productiecel op regelmatige basis jongeren als stagiair te werk bij de voorbereidingen en uitvoeringen van de 'grote tentoonstellingen'. Ze overwegend uit het buitenland en het zijn ook meestal vrouwen.

- Ilektra Kalaitzaki, Athene, Griekenland
Ilektra deed haar stage van maart tot oktober. Zij volgde mee het ganse productieproces van de Europalia tentoonstelling 'A Rua'.

Als museum vinden wij het belangrijk om studenten de mogelijkheid te geven praktische ervaring op te doen op de werkvloer. Wij vinden het ook belangrijk dat zij het maximale uit deze stage kunnen halen. Om deze reden worden ze ook zeer dicht bij de werking betrokken en geven we ze relatief veel verantwoordelijkheid. Hierdoor leren ze verantwoordelijkheid te nemen, zelfstandig te werken, en leren ze het belang inzien van accuraat te werken. Er wordt zeer sterk de nadruk gelegd op opvolging, elke dag opnieuw, zelfs van de kleinste taken. Onze ervaring leert dat ze doorgaans zeer tevreden hun stage beëindigen en merken dat ze enorm veel praktische ervaring hebben opgedaan. Het belangrijkste is dat ze hun stage eindigen met een positief gevoel, zowel naar het leerproces toe, als het M HKA als instelling en ze daar op een positieve manier op terugblikken en over praten.

Overzicht taken

- opzoeken van informatie over kunstenaars en kunstwerken;
- telefoneren en e-mailen met kunstenaars met de vraag naar informatie over...;
- opvragen van offertes bij kunsttransportfirma's;
- opmaken van verschillende planning op verschillende momenten in het proces;
- opmaken van verslagen van de projectvergaderingen;
- aanhalen van klein materiaal;
- regelen van accommodatie en transport kunstenaars;
- opvolgen van budget (leerproces); opvang/ontvangst van de kunstenaars.

2.2.1 Archiefwerking

De archiefwerking is gebleven zoals in 2010 en kende geen optimalisering met betrekking tot procedures van intake en flow. Er is een centrale vergaarbak voorzien waarin niet geregistreerde en geregistreerde stukken worden verzameld. In afwachting van een archivaris is de werking eerder minimaal.

2.2.2 Bibliotheek

Voor wat betreft de wijze van werking en de interne organisatie binnen de afdeling kunst van de bibliotheek zijn geen veranderingen gebeurd. Wel is in 2011 een coördinator voor bibliotheek en documentatie in dienst gekomen, die voortaan de leiding van de bibliotheek op zich neemt.

Het personeelsbestand is hetzelfde gebleven (1 fulltime bibliotheek-medewerker en 1 parttime bediende); het aantal vrijwilligers is licht gedaald (2 vrijwilligers à rato van een halve dag per twee weken, 1 vrijwilliger à rato van een halve dag per week, in het najaar is 1 vrijwilliger à rato van een ganse dag per week bijgekomen).

Het aantal bezoekers bedraagt in 2011 200 (raadplegingen van M HKA-personeel en gidsen niet inbegrepen).

Stand van zaken van omvang en verwerking bibliotheekcollectie:

- Boeken: Het invoeren van boektitels in het Adlib-registratieprogramma is voltooid. Einde 2011 bedraagt het aantal boeken 31488. Ongeveer een derde van de titels zijn met volledige beschrijving geregistreerd, de andere met basisbeschrijving (enkel titel en technische gegevens).
- In het kader van de ensemblebankwerking wordt in het najaar een project rond kunstenaarspublicaties gestart. Een externe deskundige krijgt de opdracht alle aanwezige boeken te screenen en een overzicht te maken van aanwezige kunstenaarspublicaties. De beschrijving in Adlib van betreffende boeken wordt met de nieuwe aanduiding aangevuld; in het kader van behoud en beheer worden deze kunstenaarspublicaties gekaft in zuurvrij papier.
- Tijdschriften: Het invoeren van tijdschriftentitels (met technische beschrijving) in het Adlib-registratieprogramma is voltooid. Het aantal tijdschriftentitels bedraagt 986, waarvan 25 abonnementen.
- Audiovisuele materialen: De aantallen geregistreerd in Adlib bedragen: 380 Videotapes / 28 Muziek Cd's / 53 Mini DV tapes / 115 CD Rom / 110 DVD. In 2011 is gestart met de registratie van de dia collectie in Adlib. Aantal einde 2011: 7234.
- Documentatie (kunstenaarsmappen en mappen op thema): ongeveer 200 lopende meter. Deze mappen worden dagelijks aangevuld. Het uitzuiveren van de mappen is voortgezet. Ondertussen is de letter K bereikt.

De Sinebase-bibliotheek biedt toegang tot een internationale collectie van documentatie en informatie over film, video, televisie en andere visuele media.

- De bibliotheek is gratis toegankelijk voor iedereen die ze wenst te raadplegen voor onderzoek. Ze biedt eveneens een informatie-service voor geschreven en telefonische navraag en onderzoek.
- Het is een handbibliotheek wat betekent dat alle materialen moeten geraadpleegd worden in de leeszaal en niet geleend kunnen worden. De naslagwerken en de laatste nummers van tijdschriften zijn ter beschikking in de leeszaal. Alle andere werken moeten worden opgevraagd. Het aantal werken dat kan worden aangevraagd is niet gelimiteerd.
- De catalogus is ter beschikking in de leeszaal, niet online.
- Er is gratis Wi-Fi.
- Fotokopiëren is mogelijk. Dit kost voor zwart-wit 0,10 € voor A4 en 0,20 € voor A3, voor kleur 0,30 € voor A4 en 0,60 € voor A3. Scans kunnen

worden aangevraagd. Het is de verantwoordelijkheid van de gebruiker om de rechten te klaren.

- De collectie bestaat uit 7.031 boeken en catalogi, ontsloten in de Filemaker Pro, circa 800 tijdschriftentitels en 37 lopende abonnementen op tijdschriften. Artikels en recensies hieruit zijn eveneens ontsloten in de database.
- Verder zijn er duizenden knipsels (circa 60 lopende meter documentatiemappen) afkomstig uit een scala van de Belgische nationale pers en andere publicaties. Documentatiemappen worden dagelijks aangevuld en zijn gerangschikt op regisseur of personaliteit, gebeurtenis, land of onderwerp. De thematische mappen zijn ontsloten, de andere alfabetisch gerangschikt op naam.
- Fotomappen: filmfoto's, diapositieven en negatieven (circa 12,3 lopende meter).
- Augustus 2010 werd samen met een vrijwilliger begonnen met de digitalisering van de foto's, diapositieven en negatieven.
- De bibliotheek werd door circa 200 bezoekers geraadpleegd.
- De collectie kon worden geactualiseerd met de aankoop van 177 boeken.

2.2.3 Collectie-en depotwerking

Omdat het M HKA enkel een aankoopbudget heeft van de Vlaamse Gemeenschap en dit in 2011 tot 0 € terugviel, konden er geen belangrijke aankopen worden gedaan.

Dank zij de welwillende medewerking van een aantal kunstenaars waar het M HKA reeds een samenwerking mee had opgezet, konden toch een aantal verwervingen worden gerealiseerd.

Met de Amerikaanse kunstenaar, fotograaf, filmmaker en essayist Allan Sekula werd diens belangrijke project 'Dockers' Museum' verder ontwikkeld. 'Dockers' Museum' is gemeenschappelijk eigendom van het M HKA en de kunstenaar. Dit dokwerkersmuseum zal in 2012 worden getoond in Groot-Brittannië (Edinburgh) en Frankrijk (Thiers). Van Jacques Lizène (te situeren binnen de fluxus beweging en een van de pioniers van de Belgische videokunst) werd een installatie gekocht met 2 fecalische schilderijen, een gedeconstrueerde stoel en 10 video's. Daarnaast verwierf het museum enkele kleinere edities en multiples van diverse kunstenaars.

De omvang van de collectie steeg in 2011 met 67 naar 1894 werken. Er waren 17 schenkingen, en er werden 37 werken met eigen budget aangekocht, 13 langdurige bruiklenen waarvan 3 van de Vlaamse Gemeenschap en 10 van Allan Sekula. Voor een volledig overzicht van de verwervingen, zie hoofdstuk 4.

De doelstelling van het bruikleenverkeer is de zichtbaarheid van de collectie te maximaliseren door een beleid van collectie-inzet complementair aan de collectiepresentaties, zonder evenwel deze te hinderen. De langdurige bruikleen aan publieke en/of semi-publieke instellingen bleven in 2011 hetzelfde als voordien, 45 in totaal. Er werden 215 werken uit de M HKA-collectie ingezet in 39 lokale en internationale tentoonstellingen. Grotere delen en ensembles uit de collectie reisden naar het Museum aan de Stroom in Antwerpen, het MACBA te Barcelona en Moderna Galerija te Ljubljana. Een bijzonder project betrof "Cultuurstraten" en "Visite".

Sinds 2010 werd, na een marktonderzoek naar mogelijke alternatieven voor een extern depot, beslist om dat deel van de collectie die niet kan worden opgeslagen in de binnendepots onder te brengen bij Katoen Natie. Dit logistiek bedrijf wenst depotwerking van kunstwerken als niche aan zijn marktaanbod toe te voegen. Waar de Vlaamse overheid geen prioriteit kan maken van goede depots voor haar eigen instelling, biedt deze oplossing een meerwaarde voor het museum. Er blijven echter nog enkele knelpunten:

- deze oplossing valt duurder uit dan de vorige; dit wordt echter deels gecompenseerd door de logistieke capaciteit waardoor de handling vanwege het eigen personeel deels wegvalt;

- de gegarandeerde temperatuur- en luchtvochtigheidvoorwaarden zijn niet optimaal en kunnen niet worden gecontroleerd; er mag echter van worden uitgegaan dat deze meer dan behoorlijk zijn en dat er de volgende jaren wellicht verdere verbeteringen komen;
 - problematisch blijft de staatbeschrijvingen van kunstwerken bij weggaan en terugkomen vanwege de afstand tussen depot en museum, bijkomend heeft M HKA niet voldoende capaciteit om een optimale conditieopvolging van werken te realiseren. Er mag echter van worden uitgegaan dat hiervoor vanwege Katoen Natie en het museum de wil bestaat om binnen de mogelijkheden snel tot een nog meer verbeterde en werkbare oplossing te komen.
- Katoen Natie lijkt, zowel omwille van de kwaliteit als om de inzet van dit bedrijf op dit vlak, veruit de beste mogelijkheid voor het M HKA om het volume objecten die het niet zelf kan onderbrengen in de eigen binnendepots, een externe plaats te geven. Dit wordt dan meteen een proefproject waarmee ervaring wordt opgedaan zodat eventueel verder op deze weg kan worden gegaan als Katoen Natie zijn infrastructuur en werking ter zake uitbreidt.

Verbeteringen inzake de basisregistratie van de museumcollectie werden ook in 2011 verder gezet. De basisregistratie is uitgebreid met de registratie per object van standplaatswijzigingen, interne en externe tentoonstellingen, en langdurige en tijdelijke bruiklenen.

Op vlak van behoud en beheer is er nog steeds een achterstand. De collectie wordt passief geconserveerd ten einde de kunstwerken materieel te ontsluiten in collectiepresentaties en bruiklenen. Wel werd vanaf 2008 stelselmatig werk gemaakt van het opstellen van conditierapporten. Deze inhaalbeweging blijft in 2011 gecontinueerd. De aanwerving van een deeltijdse behoudsmedewerker in 2009 werd uitgebreid naar een voltijdse betrekking in 2010. Ook werd het technisch documenteren van werken zodoende een pro-actiever conservatiebeleid te voeren dit jaar verder gezet.

Naar aanleiding van de waterschade in december 2009 werd in 2011 nog steeds verder gewerkt aan de restauratie van de toen beschadigde werken. De meerderheid van de werken is ondertussen volledig hersteld, een kleine minderheid, voornamelijk schilderijen, zal worden afgewerkt in het voorjaar van 2012. Twee werken uit de collectie werden naar aanleiding van interne tentoonstellingen gerestaureerd. Van Leo Copers werden *De Vliegende Messen*, 1974, *So100* intern gerestaureerd, de drie panelen van Spalletti, *Stanza, Giallo Oro*, 1994, *BK6888_M149* extern. Na controle van langdurige bruiklenen in publieke en semi-publieke instellingen bleken enkele werken beschadigd, deze werden teruggehaald naar het museum, om door externe restauratoren te worden gerestaureerd. Ook na tijdelijke bruiklenen aan FOD Buitenlandse Zaken (Berlinde De Bruyckere, *Spreken*, 1999, *BK7198_M213*), het SMAK (Tiong Ang & Roy Villevoeye, *Geheugenspel*, 2004, *BK 7596_M377*) en M Leuven (Dirk Braeckman, *M.F.-G.D.-99*, 1999, *BK7266*) bleek telkens een werk beschadigd, dit werd onder verantwoordelijkheid van de bruikleennemer, in opdracht gegeven aan externe restauratoren.

Voor de tentoonstelling 'Meesterwerken' in het MAS werden op voorhand enkele werken gereinigd voor een optimale presentatie, waaronder Luc Tuymans, *La Correspondance*, 1985, *BK7270* dat na een lange periode in een rondreizende tentoonstelling vervuild was geraakt. De grote bezoekersaantallen van de tentoonstelling in het MAS leidden echter tot herhaaldelijke beschadigingen aan o.a., Hans Op de Beeck, *Insert Coin – Highway Car*, 1999, *BK7215*, en Gert Robijns, *Speedy take it easy*, 1998, *BK7518_M357*. De twee laatste werken werden al enkele malen uit de tentoonstelling gehaald voor grondige herstellingen, en zijn sinds december 2011 voor een langere periode onder restauratie.

De Vrielynck collectie

De collectie Vrielynck bevat momenteel ruim 1300 records in het Adlib registratieprogramma. De verdere ontsluiting in de diepte gebeurt naast Adlib in combinatie met de 'Ensemblebank', het nieuwe beeld-registratieprogramma van het M HKA ingevoerd in 2011.

Heel wat bijkomend efemeer materiaal moet nog worden toegevoegd en ontsloten binnen beide registratietools. Het meest in het oog springend efemeer materiaal zijn een 1200-tal filmposters die in tegenstelling tot de apparatuur wel al in hun totaliteit zijn gefotografeerd.

In de loop van 2011 kwamen een drietal bescheiden schenkingen binnen, een 16mm Eka filmprojector door Fernand Kenis, een 16 mm Microtecnica filmprojector door Guido Debree.

Marc Van Ishoven schonk twee filmprojectoren een 8 + super 8 mm combi Elmo Sound GS-1200 en een 8 mm Bolex SM8.

Curator Edwin Carels ontleende voor een kleiner tentoonstellingsproject, naar aanleiding van het Rotterdams Filmfestival (IFFR), enkele objecten uit de collectie Vrielynck die een dialoog aangingen met de nieuwste film van Martin Arnold, 'Soft Palate'.

Eind 2011 werd de bovengenoemde Ensemblebank op de E-culture fair voorgesteld aan het professionele veld. Zowel de Cinematographe Lumière, Lanterne Tour Eiffel en de Zootrope uit de R. Vrielynck collectie maken deel uit van de M HKA stand op deze vakbeurs.

In twee vaktijdschriften verscheen in 2011 een artikel rondom de R. Vrielynck collectie.

'NOTARIUS' (Belgische vakblad voor notarissen) publiceerde een interview met de verantwoordelijke van de Vrielynck collectie. Robert Vrielynck, verzamelaar van filmapparatuur, was van beroep notaris te Brugge.

Een tweede bijdrage verscheen in 'Deus Ex Machina' (tijdschrift voor actuele literatuur) en is meer beschouwend. Twee belangrijke objecten uit de Vrielynck collectie worden er in geïllustreerd, de 'Salon' speelgoed toverlantaarn en de 'Lumière Cinematograaf'.

Jammer genoeg werden de ondertitels bij de foto's verwisseld wat alleen maar aantoonde hoe belangrijk het is om dergelijke collecties meer onder de aandacht te brengen.

Een grotere 'zichtbaarheid' van de Vrielynck collectie was daarom een belangrijk aandachtspunt in 2011 en dit zal de komende jaren nog toenemen.

2011 was ook het jaar waarin het systematisch fotograferen van de apparaten binnen de Vrielynck collectie van start ging, zowel pre-film als film apparatuur.

'Dreamland: The Coney Island Amateur Psychoanalytic Society and its Circle' van media kunstenaar Zoe Beloff en curator Edwin Carels reisde in 2011 door naar twee locaties in Spanje.

Panamarenkohuis in de Biekorfstraat

Nadat in 2010 de infrastructuur en nutsvoorzieningen binnenin het huis in orde werden gesteld, werd in 2011 overgegaan tot de installatie van een nieuw stalen dak, met daar bovenop een achthoekig helikopterplatform. Deze artistieke ingreep had tot gevolg dat de zolderverdieping een volledig nieuw uitzicht kreeg. Eén kamer werd omgevormd tot dakterras vanwaar men toegang heeft tot het platform, de twee andere kamers zullen door Panamarenko in gebruik worden genomen als kunstkamers met een artistieke invulling. Voorts werden ook de drie slaapkamers op de tweede verdieping omgevormd tot bruikbare kantoor- of opslagruimtes. De traphal werd volledig opnieuw bezet, oude muren werden gekaleid, bordessen en plinten werden vernieuwd. Op het vlak van collectiebeheer werden enkele originele tekeningen geres-toureerd en ingelijst, andere objecten (zoals de Flipperkast en de duikersklok) werden tentoonstellingsklaar gemaakt, en de volledige inboedel — die in 15 opslagcontainers wordt bewaard — werd geordend met het oog op de herinrichting van pand in 2012. Op het inhoudelijke vlak werden er afspraken gemaakt met de vzw Panamarenko Collectief, die als huurder van het pand

zal instaan voor de operationele werking in en rondom het huis. Zo zal er twee keer per maand een publieke ontvangst georganiseerd worden van kleine groepen bezoekers (10 à 15 personen). In samenspraak met het M HKA zullen er flyers en documentatiebrochures opgemaakt worden om de artistieke waarde van het pand tot haar recht te laten komen.

2.2.4 M HKA Ensembles

In 2011 trok het M HKA de digitale kaart met M HKA Ensembles, een online multimediaal werkinstrument voor kennisdeling. Daarenboven ontwikkelde het museum een bovenliggende geïntegreerde publiekstoepassing voor tablet en smartphones ondersteund door een gratis toegankelijke Wi-Fi hot zone.

M HKA Ensembles

De eerste stappen betreffende de ontwikkeling van M HKA Ensembles werden al in het najaar van 2010 gezet. Het museum achtte het van het grootste belang de mogelijkheden van het digitale ten volle te benutten en zich tegelijkertijd innovatief te positioneren in het bredere Vlaamse e-cultuurlandschap.

De M HKA Ensembles-toepassing is een intern breed gedragen werkinstrument geworden dat toelaat diverse betekenislagen te creëren rond kunstenaars, kunstwerken, projecten en tentoonstellingen. We verlieten het klassieke pad van de gecentraliseerde invoer en kozen voor een geïntegreerde aanpak. Dit betekent dat de collega's van diverse afdelingen (Collectie & documentatie, Presentatie en productie en ook Publiekswerking en bemiddeling) nu rechtstreeks kunnen bijdragen. Behalve klassieke registratiegegevens en digitale media allerhande kunnen — laagdrempelig en snel — ook informele notities aan de verschillende entiteiten worden toegevoegd.

Op die manier ontstaat een “sociaal netwerk” van objecten en relevante actoren, een open en “levend” archief dat voor het museum van grote waarde is bij het beter zichtbaar te maken, vast te houden, en te ontsluiten van diverse inzichten. De ambitie is hierbij veeleer kwalitatief dan kwantitatief: we streven geen volledigheid na (alle objecten), maar hebben de ambitie om elk jaar met een aantal strategisch gekozen ensembles in de diepte te werken. Behalve de M HKA-staf zijn ook samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met externe onderzoekers en kunstenaars. Zij dragen vanop hun eigen locatie bijdragen aan eigen ensembles (bv.: het ensemble Luc Deleu wordt verbreed door Prof. Dr. Wouter Davids en zijn medewerkers).

Inhoudelijk stond het voorbije jaar in het teken van ‘het experiment’. Dit betekent enerzijds de experimentele opbouw van een digitale structuur, anderzijds het ontwikkelen van relevante ensembles of betekenis-clusters. Naar volgende ensembles is onderzoek verricht, een structuur ontwikkelt en kennis gedeeld: Jimmie Durham Archive, Allan Sekula / Dockers’Museum & Ship of Fools, Graphology, Europe At Large, L’Internationale, Collectie Vrielynck, Chantal Akerman, Panamarenko / Workstation Biekorfstraat, de Hommage Bernd Lohaus, Jef Geys en Luc Deleu.

Voor 2012 ligt de keuze in grote lijnen vast: we volgen in belangrijke mate de tentoonstellingskalender alsook de speerpunten van ons collectiebeleid. Uiteraard bouwen we ook verder aan verschillende opgezette ensembles (bv. het Ensemble Jimmie Durham, dat op dit moment ca. 950 kunstwerken herbergt). Daarnaast hebben we een aantal inhoudelijke interne werkgroepen die werken rond bepaalde deelproblematieken (o.m. rond het auteursrecht, modellen en contracten rond samenwerking).

Op technisch vlak gebeurt de ontwikkeling volledig in-huis. Op die manier kan iteratief en incrementeel worden gewerkt, in direct overleg met de organisatie. Onze ontwikkelaar heeft ook een kunsthistorische achtergrond, een bijkomende troef die de vertaalslag organisch laat verlopen. Er werd gekozen

voor een web-toepassing en open-source technologie (Ruby on Rails) waardoor van een grote en actieve community van mensen, tools en componenten gebruik kan worden gemaakt. Hierdoor zijn we in staat sneller vooruit te gaan.

Daarnaast werd volop de kaart van de Cloud getrokken. De servers staan niet lokaal, maar opslagruimte en processorkracht worden gehuurd afhankelijk van de capaciteit die we op een bepaald moment nodig hebben. De toepassing is zich bewust van de eigen belasting en is in staat op basis hiervan extra capaciteit bij te vragen of af te staan. Op deze manier beschikt de toepassing op elk moment over voldoende capaciteit (zelfs in extreme situaties), en kunnen we tegelijkertijd de infrastructuurkosten laag houden.

De plannen voor 2012 zijn ambitieus: tegen eind dit jaar willen we M HKA Ensembles ook kunnen aanbieden aan geïnteresseerde partnerinstellingen en organisaties. Hiervoor wordt ook gezocht naar een geschikt business model. Daarnaast wordt gewerkt aan een uitgebreide publieksversie (voorzien mei 2012 in het kader van de Jimmie Durham-retrospectieve; zie ook volgend luik rond de mobiele ontsluiting). Ten slotte willen we de beveiliging van onze gedecentraliseerde invoer (wie kan wat invoeren en/of bewerken, consulteren) nog uitbreiden en meer fijnmazig maken. Dit zal ons in staat stellen nog meer betrokken actoren rechtstreeks te betrekken bij de kennisopbouw.

Mobiele toepassing

Het is van meet af aan onze ambitie geweest een selectie van onze intern opgebouwde kennis te laten doorstromen tot bij ons publiek. Dit doel realiseerden we al eind 2011: op 1 december werd een mobiele publiekstoepassing die de kunstwerken voor de bezoeker op diverse manieren kadert in de zalen beschikbaar gesteld. Net als M HKA Ensembles zelf is de publieksapplicatie een web-toepassing die toegankelijk is via alle gangbare modellen smartphones en tablets. Naast de kunstwerken zijn QR-markers (dit zijn 2D-barcodes) aangebracht zodat de informatie heel snel kan worden teruggevonden. Bij elk werk zijn behalve meertalige informatie over werk en uitvoerders ook tal van multimediale extra's voorzien. Zo lichtten bij digitale primeur *A Rua (De Straat)*, de *Europalia.Brasil*-tentoonstelling die een staalkaart biedt van het hedendaagse kunstlandschap in Rio, de kunstenaars hun werken zelf toe via gefilmde interviews.

Het is de bedoeling dat de bezoeker de eigen smartphone of tablet meebrengt. M HKA leent zelf geen mobiele toestellen uit. Speciaal voor bezoekers zonder toestel stelt het museum wel een aantal iPads — kunstig ingebouwd in bezoekersbankjes — beschikbaar om de toepassing toch mee te kunnen beleven. De museumgidsen beschikken over iPads en integreren vanaf nu enkele multimediale aspecten in hun gidsbeurten.

Wi-Fi hot zone

Het museum voorziet de digitale toegang ook onder de vorm van een volledig vernieuwd en performant Wi-Fi-netwerk. Het is vrij toegankelijk voor elke bezoeker en beschikbaar in het ganse museum (ook in het M HKA FE). Met dit netwerk wil het museum zich blijvend profileren als een open, multifunctionele en genereuze sociale ruimte.

In 2011 sloten we op 16 januari de prachtige en succesvolle tentoonstelling *Craigie Horsfield. Schering en Inslag* af met 21.713 bezoekers. Een mooi begin van het jaar, dat gekenmerkt werd door een veelzijdig artistiek programma, waarbij het M HKA opnieuw garant stond voor een kwalitatief inhoudelijk aanbod waarbij veel zorg besteed werd aan een mooi evenwicht tussen de lokale en de internationale verankering van de instelling. Voor de afdeling publiekswerking vertaalde zich dit in een extra inzet op beide niveaus, waarbij er veel aandacht ging naar enerzijds een verhoogde digitale communicatie en bemiddeling en anderzijds een grotere externe visibiliteit van de activiteiten. Voor Cinema Zuid werpt de sinds 2009 vernieuwde communicatie- en bemiddelingsaanpak duidelijk zijn vruchten af, met een stijgend aantal bezoekers tot gevolg en een vernieuwd elan voor de scholenwerking en het aanbod voor jong publiek.

De communicatieafdeling moest op zoek naar twee nieuwe medewerkers. Het profiel voor de functie van de medewerker vormgeving werd naar aanleiding hiervan aangepast. Tot 2010 werkten we voor de aanmaak van het drukwerk voornamelijk met externe vormgevers die werden aangestuurd door de communicatiemedewerker vormgeving. Er werd besloten om voortaan te werken met een interne vormgever. Dit geeft een dubbel voordeel: enerzijds kunnen de vormgevingsopdrachten veel sneller en zonder extra tussenpersoon opgevolgd worden, anderzijds betekent dit ook een besparing op het budget publiekswerking. De jobinvulling voor de allround medewerker communicatie verliep onverwacht iets minder vlot en kon pas met ingang van 2012 definitief gerealiseerd worden. Voor de perswerking werd de halftijdse medewerker voor de tentoonstelling *Liam Gillick. Lawrence Weiner Een Syntaxis van Afhankelijkheid*: bijgestaan door externe medewerkers die zich voornamelijk inzetten op het bereiken van de internationale pers.

Door een betere coaching en opvolging van het onthaal- en suppoosten-team door de teamleader onthaal en publiekszorg konden we op dit niveau het afgelopen jaar een betere kwaliteitszorg realiseren. Binnen het onthaalteam drong zich door ziekte en het opnemen van tijdscrediet een flexibelere roulatie in het team op. Zowel op het niveau van onthaal als suppoosten wordt er een groot team van studenten en PWA-medewerkers ingezet om de vaste ploeg te ondersteunen. Ook dit vraagt een specifieke opvolging van de teamleader.

Ook in 2011 werd er intens samengewerkt met externe partners zoals o.a. de stad Antwerpen, het MAS, het KMSKA, het FoMu, Mind the Book en deSingel, Europalia en de partners van het Europese samenwerkingsverband de Internationale.

Tenslotte ging er in de loop van 2011 veel tijd naar het opmaken van het beleidsplan voor de komende jaren.

Stagiaires

Ook dit jaar werd de dienst Publiekswerking uitvoerig bevraagd door studenten die in de dienst stage willen lopen. We bundelden de voorwaarden zodat het profiel van wat de opleidingen verwachten op de best mogelijke manier aansluit bij wat we als dienst kunnen bieden. In de eerste plaats wordt er ingegaan op stages die een langer durend traject inhouden. Zowel voor de studenten als voor de dienst kan er meer bereikt worden als er minstens een aantal weken kan worden samengewerkt. In 2011 werden stagiairs begeleid van UA (Cultuurmanagement), KU Leuven (SLO Kunstwetenschappen), Karel de Grote hogeschool (Kunst- en Cultuurbemiddeling en Lerarenopleiding kleuterafdeling), en Arteveldehogeschool (Sociaal- Cultureel Werk).

Twee stagiaires rondden hun stage af met een eindwerk: de ontwikkeling van een methodiek rond publieksonderzoek en suggesties rond het werken met jongeren.

Een derde student deed een onderzoek naar de behoeftes van volwassen bezoekers in het M HKA op het vlak van museumeducatie, in het kader van

2.3.1 Bezoekerscijfers

In 2011 deed er zich een daling voor in het totaal aantal individuele bezoekers van het M HKA, terwijl het bezoekersaantal van Cinema Zuid mooi op pijl bleef (wat een mooi resultaat is aangezien het bioscoopbezoek in Vlaanderen volgens de cijfers van de Federatie van Cinema's van België in 2011 daalde met 0,4%). De daling van de bezoekerscijfers van het M HKA is enerzijds te wijten aan het mindere bezoek voor de tentoonstelling die we organiseren op de vierde verdieping van het FotoMuseum. De bezoekerscijfers hangen daar nauw samen met de belangstelling voor de tentoonstellingen die op hetzelfde moment lopen in het FotoMuseum, wat tegenover de cijfers van 2010 een daling van zo'n 5.000 bezoekers inhield. Ook het grote succes van de tentoonstelling *Craigie Horsfield Schering en inslag*, konden we in 2011 niet evenaren. We vielen dan ook terug op de grootorde van de bezoekerscijfers 2009. Deze cijfers worden aangevuld door een zeer mooi resultaat van de extra muros projecten die we samen met onze partners in de stad opzetten: *Anselm Kiefer* en *Meesterwerken in het MAS*. Ook positief is dat het aantal deelnemers aan bemiddelingsactiviteiten in 2011 opnieuw toegenomen is.

Sinds september 2010 registreren we in het M HKA ook de herkomst van de bezoekers. Uit de verzamelde gegevens van 2011 blijkt dat een vierde van de M HKA-bezoekers afkomstig is uit het buitenland. Iets meer dan de helft van de buitenlandse bezoekers komt uit Nederland, ongeveer een vijfde uit Frankrijk, iets minder dan een vijfde uit Duitsland, gevolgd door de UK en de VS.

2.3.2 Communicatie

Het jaar wordt in het M HKA traditioneel ingezet met Art's Birthday. Een evenement waarop we de voltallige beeldende kunstscène uitnodigen in samenwerking met geluidskunstenaar Ward Weiss, mediapartners Klara en [H]Art en het NICC. Sinds de eerste editie in 2009 bouwden we het evenement gestaag uit. Bovenop de ondertussen vaste ingrediënten als de State of the Arts en een goed debat, nodigden we dit jaar opnieuw kunstenaars uit voor een actieve deelname. Kati Heck maakte de taart en het NICC nodigde op onze vraag een aantal kunstenaars uit om live-performances te verzorgen tijdens de avond. Uit de talrijke opkomst blijkt duidelijk dat dit evenement op veel bijval kan rekenen binnen de professionele scène. De derde editie groeide uit tot een waar feest voor en door kunstenaars en deed het credo van het M HKA als open huis voor kunstenaars alle eer aan.

Voor de drie grote tentoonstellingsprojecten van 2011 werd telkens een aangepaste communicatiestrategie ontwikkeld. Voor *Liam Gillick. Lawrence Weiner Een syntaxis van afhankelijkheid*: werd er sterk ingezet op een internationale communicatie, via voornamelijk een intensieve perscampagne, aangevuld met advertenties in de belangrijkste internationale vakbladen. Daarnaast werd er ook op communicatieniveau nauw samengewerkt met Forbo, het bedrijf dat het linoleum — materiaal waaruit het kunstwerk gemaakt werd — sponsorde. Zij zetten hun eigen kanalen in om het project actief te promoten naar hun professionele achterban — waaronder veel architecten. De kunstenaars zelf stonden in voor het ontwerp van het campagnebeeld, dat tegen de achtergrond van de politieke actualiteit in België extra de aandacht trok. Het beeld leende zich perfect voor een mooie affichecampagne. De tentoonstelling kon rekenen op een grote persaandacht, zowel in eigen land als internationaal en lokte ook heel wat professionelen uit de (inter)nationale beeldende kunstscène. Gezien de bijzonderheid van dit project besteedden we veel aandacht aan een goede documentering van het ganse proces (van opbouw tot afbouw), wat ons in staat stelt om ook vandaag nog dit eenmalige, op maat van het museum gemaakte kunstwerk te 'reconstrueren' aan de hand van foto- en videoregistraties. Het internationale kunsttijdschrift *Mousse* werd bereid gevonden om op basis van dit documentair materiaal een publicatie uit te brengen.

Voor de tentoonstelling *Martin Douven – Leopoldsburg – Jef Geys* werd er ingezet op een lokaler publiek. Voor het eerst sloot het M HKA een overeenkomst met lijn.com, het publiciteitsbedrijf van De Lijn, om voor een plaatselijke visibiliteit te zorgen. Naast een campagne in Antwerpen werd er ook op de bussen in de Kempen — en Leopoldsburg in het bijzonder — campagne gevoerd. Ook de regionale pers werd specifiek benaderd. Voor de opening werd de Antwerpse gouverneur Cathy Berx bereid gevonden om het publiek te verwelkomen. Onder de bezoekers van de tentoonstelling telden we dit keer niet alleen de liefhebbers van hedendaagse beeldende kunsten, maar ook veel mensen die hetzij (on)rechtstreeks betrokken waren bij het bijzondere verhaal van Douven — dat door Jef Geys als uitgangspunt genomen werd voor dit project — hetzij zich aangesproken voelden door de grote toegankelijkheid van deze tentoonstelling. Binnen het professionele veld werd de tentoonstelling bij de traditionele eindejaarslijstjes meermaals aangehaald als een van de topprojecten van 2011.

De tentoonstelling *A Rua (de straat)* in het kader van Europalia Brazilië kon dan weer op extra veel nationale persbijval rekenen. Dit was gedeeltelijk te danken aan de voorafgaande persreis naar Rio de Janeiro die georganiseerd werd in samenwerking met Europalia en waar we de journalisten in de gelegenheid stelden om kunstenaar Ernesto Neto te spreken in zijn atelier. Tijdens deze reis organiseerden we ook een bezoek aan het Favela-Barrio project, een stedelijk ontwikkelingsproject in de Favela's van Rio, onder begeleiding van architect Jorge Mario Jauregui, van wie er in de tentoonstelling ook een installatie over dit project werd opgenomen.

Internationale Kunstcampus deSingel en Kunstencentrum Vooruit Gent organiseerden van 3 tot 6 maart voor het eerst het alternatieve boekenfestival Mind the Book, waarin de kritische bevraging van de maatschappij centraal staat. Naar aanleiding hiervan organiseerde het M HKA *Collectie XXVII Ten Oosten van 4°24'*. Midden-Oosten specialist en hedendaagse kunstkenner Jef Lambrecht nodigde veertien bevriende kunstenaars uit om de confrontatie met het Oosten aan te gaan en het M HKA liet zijn collectiepresentatie hierop aansluiten met werken van kunstenaars uit het Oosten, van Turkije tot China. We namen voor de gelegenheid een video interview af met Jef Lambrecht over het project en organiseerden tijdens de opening van de tentoonstelling ook een Publiek Gesprek met hem. De tentoonstelling werd niet alleen opgenomen in de communicatiekanalen van Mind the Book, maar kon door het thema ook op een alternatief publieksbereik rekenen via kanalen zoals MO* magazine en het webnieuwsplatform de wereld morgen. Ook CIMIC, het Centrum voor Intercultureel Management, werd aangesproken om de tentoonstelling mee te promoten.

Ook met het Europese samenwerkingsproject *de Internationale* rond collectie-mobiliteit konden we communicatiegewijs andere kanalen aanboren. Samen met de partners werd er een actieve persstrategie gevoerd omtrent de diverse tentoonstellingen die in dit kader tot stand kwamen, waardoor we exposure verkregen van Wenen over Madrid en Ljubljana. Het project werd opgemerkt door het meest vooraanstaande internationale kunsttijdschrift Artforum, waarin het een bijzondere vermelding kreeg.

Een groots communicatie-offensief werd opgezet in nauwe samenwerking met de stad Antwerpen en onze partners van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, rond *Meesterwerken in het MAS*, de openingstentoonstelling van het MAS en voor ons een vervolg op de succesvolle tentoonstelling *A Story of the Image* in 2009. Kunstenaar Koen van den Broek werd op onze vraag bereid gevonden om het campagnebeeld van de tentoonstelling te ontwerpen op basis van het beeld van de *Madonna van Fouquet*. Het ontwerp van Van den Broek vatte het opzet van de tentoonstelling mooi samen in een enkel sterk beeld, waarin een confrontatie tussen werken van oude meesters en die van hedendaagse kunstenaars in vijf eeuwen beeldcultuur in Antwerpen centraal staat.

Openingen

Vanuit communicatie besteden we specifieke aandacht aan de openingen van onze projecten. Het openstellen van een nieuwe tentoonstelling is telkens opnieuw een bijzonder moment voor zowel de betrokken kunstenaars als iedereen die een bijdrage leverde tot het resultaat. Een moment waarop niet alleen de voorstelling van het project centraal staat, maar ook de ontmoeting in een ongedwongen feestelijke sfeer op maat van de diverse genodigden. Aan grote tentoonstellingen koppelen we een previewmoment met korte rondleidingen, voor de officiële opening nodigen we telkens gastsprekers uit. Voor kleinere projecten plannen we omkaderende activiteiten als performances, boekpresentaties of een eenvoudige drink. Dit resulteert in druk bijgewoonde avonden, waarop kunstenaars, professionals, studenten, vrienden, politici en geïnteresseerden elkaar vinden in het M HKA als open huis.

M HKAzine

Toen we het M HKAzine in het leven riepen hadden we niet alleen de ambitie om ons publiek op een aantrekkelijke manier op de hoogte te brengen van wat er reilt en zeilt voor en achter de schermen van het M HKA. We maakten het ook tot een bescheiden platform voor kunstenaars en mensen die we graag bij onze werking betrekken. Ives Maes werd aangezocht om de eerste zes covers voor zijn rekening te nemen en vanaf april 2011 werd hij hierin opgevolgd door kunstenares Valérie Mannaerts. Dichter, romancier en theatermaker Peter Verhelst zochten we dan weer aan voor een heel persoonlijke reflectie op onze collectie. Ook hij werd opgevolgd in april. Tentoonstellingsmaker en auteur Hans Theys verzorgt vijf nummers lang een heel eigen interpretatie van de M HKA-collectie. Het tijdschrift kan ondertussen op veel bijval rekenen en is een vaste waarde geworden in het communicatie opzet van de instelling. De vraag naar een anderstalige versie kunnen we wegens budgettaire beperkingen voorlopig spijtig genoeg niet inlossen.

E-nieuwsbrieven en social media

Zowel voor het M HKA als voor Cinema Zuid werd er geïnvesteerd in een beter systeem voor de digitale nieuwsbrieven. Op beide websites kan het publiek dat via deze weg wenst geïnformeerd te worden zich voortaan online registreren. Wij van onze zijde kunnen via dit systeem het effectieve bereik voortaan beter monitoren. De cijfers leren ons dat gemiddeld 40% van het publiek onze e-nieuwsbrieven leest, waarmee we goed scoren, aangezien onderzoek uitwijst dat een normaal gemiddeld leespercentage van e-nieuwsbrieven rond de 20% schommelt. Aan de websites werden ook share buttons toegevoegd, zodat de inhoud door gebruikers voortaan ook gemakkelijker gedeeld kan worden via diverse social media kanalen. Een belangrijke bijkomende omslag op het digitale communicatieniveau werd voor het eerst gemaakt voor de tentoonstelling *A RUA (de straat)*. Binnen de afdeling publiekswerking veel energie gestoken in het verzamelen en ontsluiten van extra achtergrondinformatie via digitale platforms. Deze aanpak kan op veel bijval rekenen van het publiek, dat hierdoor zelfstandig toegang krijgt tot bijkomende achtergrondinfo. In de communicatie besteden we hier ook voor de komende projecten bijzonder veel aandacht aan. De testcase *A RUA (de straat)* biedt een mooi uitgangspunt voor de te ontwikkelen digitale communicatiestrategie voor komende projecten. Voor de tentoonstelling *Liam Gillick. Lawrence Weiner Een syntaxis van afhankelijkheid*: maakten we onder andere gebruik van het flickr platform om beeldmateriaal omtrent de tentoonstelling te delen met een breder publiek. Kanalen als youtube en vimeo worden regelmatig ingezet in het openbaar maken van aan tentoonstellingen gelinkte videoregistraties. En de M HKA Facebook wordt actief bespeeld om grotere en kleinere evenementen onder de aandacht te brengen. Verder maken we een analyse van interessante blogs en webmedia die meer en meer hun plaats innemen in het online verspreiden van onze info. Deze eerste voorzichtige stappen vormen de aanzet tot de ontwikkeling van een meer gestructureerde en steeds belangrijker wordende strategie voor de komende jaren.

2.3.3 Bemiddeling

De kern van de bemiddelingsactiviteiten ligt bij het inhoudelijk onderbouwen van de tentoonstellingen om ze voor een breed publiek toegankelijk te maken. In 2011 werden niet enkel de gebruikelijke acties ondernomen, zijnde muurteksten, zaalfiches, museumspellen, bezoekerscomfort. De tentoonstellingen nodigden uit tot vernieuwende instrumenten om de inhoudelijke toegankelijkheid te ondersteunen. Daar is dan ook uitvoerig op ingezet.

Bij *COLLECTIE XXVII: Ten Oosten van 24°4'* werden interviews met de veertien kunstenaars op audiodragers bij de werken gehangen. Tijdens 'A Syntax of Dependency:' werd het publiek uitgenodigd op om de vloer, die in dit geval het kunstwerk was, geïndividualiseerde activiteiten — eventueel in groep — uit te voeren. Beeldmateriaal lichtte zowel het maakproces van het werk toe, als de context van de kunstenaars. Tijdens 'A Rua' werd de digitale bemiddeling op iPads gelanceerd, waarmee een nieuwe lange termijn piste op poten is gezet om de Ensemblebank met het publiek te delen.

Extra aandacht kreeg ook de bemiddeling bij Jef Geys, die zijn hele oeuvre als bemiddelend ziet. Voor deze editie — MARTIN DOUVEN – LEOPOLSBURG – JEF GEYS, ontwierp hij een extra uitgave van zijn Kleurboek en nodigde ons uit om dit werk van hem aan alle kinderen van de zesde klas, lager onderwijs, in Antwerpen en Leopoldsborg te bezorgen. Er werden een vierduizendtal kleurboeken geschonken aan evenveel kinderen in ongeveer 200 klassen. De kinderen in de drie basisscholen van Leopoldsborg kregen een introducerende workshop, gegeven door de gidsen van het M HKA en aangeboden door de cultuurbeleidscoördinator van Leopoldsborg.

Digitalisering

Het pad van de digitalisering van bemiddeling werd volop ingezet, beginnend met een proefproject voor jongeren. Binnen de dienst ABCD/collectie is 2011 een cruciaal jaar geweest om het archief en de bibliotheek publiek te delen. Het spoor werd onder andere in gang gezet door een samenwerking met IBBT-Smith binnen een Europees project in de subsidielijn Apollon, waar vanuit bemiddeling de inhoudelijke invulling en aansturing werden opgevolgd. De samenwerking had een Europees karakter door de betrokkenheid van Franse en Britse partners die vanuit expertise in gaming en programmatuur inbrengdeden. Het project bestond er in dat een groep proefpersonen de kans kregen om, via QRcodes en een interactieve game op iPods, de tentoonstelling 'Ten oosten van 4°24'' van extra inhoud te voorzien bij het bezoek. Vervolgens waren deze mensen uitgenodigd om zelf, op basis van persoonlijke voorkeuren, een eigen tentoonstellingsopstelling samen te stellen. Als afgeleide van hun gemaakte keuzes, kregen ze een bezoekersprofiel van eigen kijkgedrag bij beeldende kunst. 24 jongeren tussen 14 en 24 jaar werden via profilering (in een samenwerking met VUB) gezocht. Ze namen deel aan de game en maakten tijd vrij voor een intens evaluatiegesprek. Deze resultaten legden een basis om in huis de materie van digitale bemiddeling uit te bouwen. De start van een gespecialiseerd team binnen ABCD versnelde de mogelijkheden die zich op dit gebied aandienen. Eens de Ensemblebank gelanceerd werd, bij A Rua (oktober 2011) was het een duidelijk spoor om vanaf nu bij elke nieuwe tentoonstelling verdiepende informatie aan de bezoeker te kunnen aanbieden, te lezen op iPads als drager, of via QRcodes toegankelijk gesteld voor de bezoekers met een eigen mobiele device.

Vrije tijd voor kinderen

Naar jaarlijkse gewoonte biedt het M HKA in alle schoolvakanties ateliers aan voor jong publiek. Deze lopen meestal volledig vol. De deelnemende kinderen zijn enerzijds vaste gasten, maar worden ook permanent aangevuld met nieuwe jonge deelnemers. De werving blijft vooral gebeuren via folders die gespreid worden via publieke zaken in de buurt en scholen in het Antwerpse.

Voor de zomerateliers wordt het aanbod opgenomen in het overzicht van de ateliers die de stad via Prospekta aanbiedt.

In het Salon werden een aantal nieuwe modules gecreëerd in een hedendaagse designstijl. Per tentoonstelling worden de inhoud en de vorm aangepast met nieuwe museumspellen en inspirerende suggesties aan het jonge publiek om de tentoonstelling te bekijken en beleven.

Het tweejaarlijkse initiatief MUKA Print vond plaats in november en bood kinderen tot 12 jaar opnieuw de kans om aan een eigen collectie te bouwen. Er werden 233 werken verkocht.

Tijdens de zomervakantie was er een aanbod voor kinderen in gezinscontext door de deelname aan het project Vlieg van Cultuurnet. We creëerden een zoektocht in de tentoonstellingen 'Ten Oosten van' en 'If you shoot', waarbij kinderen met hun ouders door kijkopdrachten tot een actieve beleving van het museumbezoek konden komen.

Ter voorbereiding van het programma Krokuskriebels in 2012, waarin FARO gezinnen uitnodigt om een museum actief te bezoeken, hield de dienst bemiddeling een presentatie van onze visie en het aanbod voor families in vrije tijd op een studiedag voor collega's van andere musea in KMSK Gent en M Leuven. De volgende editie van Krokuskriebels vindt plaats in februari 2012.

Onderwijs

Het aanbod van de dienstbemiddeling voor het onderwijs heeft een stevige reputatie. Scholen komen van ver om via interactieve rondleidingen kennis te maken met hedendaagse kunst of zich te verdiepen in de thema's die aansluiten bij hun leerplan. Alle leeftijden komen aan hun trekken.

Op aansturen van de dienst Algemeen Onderwijsbeleid van de Stad Antwerpen, werd in 2011 een opleiding georganiseerd voor museummedewerkers om de programma's extra door te lichten en aan te vullen in functie van een aanbod voor kleuters. Vanuit het M HKA nam een medewerker van de dienst bemiddeling deel aan deze tiendelige vorming, aangevuld met twee gidsen. De reeks werd begeleid door experts ter zake in de materie ontwikkelingspsychologie, agogiek en educatie. De derde sessie uit de reeks zoomde in op de methodiek van het interactief rondleiden. Het was onze dienst die deze inhoudelijk onderbouwende sessie mocht begeleiden. De jarenlange expertise in de methode die hier ontwikkeld werd, vond bereidwillig gehoor bij de collega's van andere Antwerpse musea. In de afrondende sessie, waar alle deelnemers een eigen project toelichtten, kwam het interactief aspect van werken met kleuters duidelijk naar voor. Vanaf het nieuwe schooljaar, gestart in september 2011, maakt een kennismakende rondleiding op maat van kleuters in klasverband deel uit van het aanbod.

Het volledige pakket rondleidingen voor onderwijs werd in 2011 intern doorgelicht en getoetst aan de eindtermen (die voor het secundair onderwijs net vernieuwd werden.) Voor het lager onderwijs werden de bestaande rondleidingen geüpdatet en van extra invulling voorzien. Er werden twee langer durende workshops aan toegevoegd, thema's zijn 'materialen en media' en 'performance'. Kinderen gaan er in klasverband vanuit waarneming en reflectie zelf creërend aan de slag. Centraal daarbij staat de meerwaarde van het proces van creatie, vertrekkend vanuit de kunstwerken die op dat moment te zien zijn. Voor het secundair onderwijs zat de vernieuwing op maat van de nieuwe eindtermen (VOET) in een nieuwe rondleiding, thema 'Kritisch denken' en een extra workshop, thema 'Mediawijsheid', waarmee jongeren met de vinger aan de pols van hun eigen themata kunnen verdiepen in de ontmoeting met de kunst.

De brochures voor het onderwijs, verspreid aan het begin van het schooljaar, gaven in de vorm van een schoolkalender, vanuit beeldmateriaal en

met aanvullende opstapoefeningen, inzage in de vernieuwingen en nodigden de leraren uit tot kennismaking tijdens de Nocturne voor het Onderwijs.

Samenwerking

In een overleg met BAM en LOCUS werd een werkgroep beeldende kunst opgericht die vanuit bemiddeling wilde reflecteren over kunst in de lokale beleidscontext en specifiek op het maatschappelijk draagvlak van de kunstensector.

Een ander project dat binnen bemiddeling gerealiseerd werd, was de herlancering van het project VISITE, in een samenwerking met LOCUS. Cultuurcentra en partners uit het lokalen cultuurbeleid in Vlaanderen worden aangespoord om in hun centra werk van het M HKA tentoon te stellen. Er kwamen zes aanvragen, waarvan er twee (Schoten en Arenberg) door de jury gevalideerd werden als VISITEprojecten. Enkele andere werden afgeleid naar de dienst collectie en als zuivere bruikleen toegewezen.

Evenementen

Jaarlijks komen een aantal evenementen en publieksmomenten in het huis terug. Ze lopen onder de verantwoordelijkheid van verschillende diensten. Voor bemiddeling zijn dat gebruikelijk Erfgoeddag, Museumnacht, de nocturne voor het onderwijs en enkele vormingsmomenten. Erfgoeddag viel in 2011 op 1 mei, een sluitingsdag van het M HKA, waardoor we dit jaar niet hebben deelgenomen. Museumnacht, op 8 augustus, bracht de gebruikelijke toeloop van publiek met zich mee. In het museum werden rondleidingen en enkele concerten en performances uitgevoerd. In een tent werd een ludiek initiatief opgezet waarbij het publiek kunstwerken kon inruilen voor ander werk, ART SWAP.

De jaarlijkse nocturne voor het onderwijs in oktober bracht een tweehonderdtal genodigden op de been. Het vernieuwde aanbod voor leraren blijft een krachtige formule om scholen te informeren en betrekken, vooral via accenten op langer durende labo's en een nieuwe inzet op mediawijsheid.

Op vraag van een jong, dynamisch en artistiek team grafisch kunstenaars is voor een eerste keer forum geboden aan de SKETCHERS. Dit platform dat internationaal weerklank vindt, brengt tekenaars bij mekaar die onder publieke belangstelling tekenen en werk creëren. Het opzet wilt de professionele - en amateurtekenaars verbinden en in de publieke belangstelling plaatsen. Deze tekenaars ontmoeten mekaar gebruikelijk één maal per maand in een publieke drankgelegenheid. Ze waren zeer opgezet met de samenwerking om in het M HKAFE te ontmoeten en werken. Het bood hun initiatief extra cachet.

Naast deze evenementen organiseerde de dienst bemiddeling een aantal vormings- en infomomenten voor uiteenlopende groepen: stadsgidsen, Prospekta en Toerisme Vlaanderen, Antwerpen Averchts, museumgidsen Leuven, leraren lager onderwijs VSKO. En was er een samenwerking met UA, UCSIA en Artesis met als thema Kunst in de Straat, waarbij in het M HKA een toegespitste rondleiding plaatsvond en in Cinema Zuid een lezing.

Speciaal voor jongeren werd, in het kader van Antwerp European Youth Capital, een jongerenavond opgezet met workshops in de tentoonstellingen, vooral gelinkt aan 'Ten Oosten van' met korte rondleidingen door de gidsen en een succesvolle bollywoodfuif.

2.3.4 Shop

In de M HKASHOP wordt een groter aanbod van boeken voorzien, die inhoudelijk nauwer toegespitst zijn op de kunstenaars die in de tentoonstelling te zien zijn. Zowel publicaties betreffende kunstenaars uit de collectie als bij tijdelijke tentoonstellingen krijgen beter dan voordien forum naar het geïnteresseerde publiek. Ook in het M HKAZine is een rubriek die deze publicaties in 'the picture' zet.

2.4.1 Financiën en HR-beleid

In 2011 bleek dat de bezuinigingsperiode niet achter de rug was. Na de toevoeging van de indexeringsbedragen ontvingen we nagenoeg dezelfde dotatie. Met een loonindexsprong in juni 2011 en een inflatie van 3,4% op jaarbasis, betekent dit voor het M HKA in de feiten een ernstige achteruitgang qua middelen.

Ernstiger was de volledige schrapping van het aankoopbudget. Ook het nog resterende aankoopbudget van 150.000 euro werd in de begrotingsopmaak 2011 door de Vlaamse Gemeenschap volledig geschrapt.

Na een controle in mei kwam de hoofdcontroleur van de BTW tot het besluit dat M HKA een BTW registratie moest aanvragen voor zijn activiteiten uit horeca, bookshop en sponsoring. Dit had en heeft een vrij grote impact op de werkmethode voor de financiële verwerking. De impact op de resultaten wordt voorlopig als neutraal tot positief ingeschat, maar dit zal maar definitief blijken na controle door de BTW diensten.

Op HR vlak werd een start genomen met de invoering van functioneringsgesprekken tussen medewerkers en hun leidinggevendenden. Er werd voorzien in een opleiding voor teamverantwoordelijken en coördinatoren. De meeste eerste gesprekken vonden al plaats in 2011. Ze zijn de aanzet van wat op langere termijn een methodiek van evaluatiegesprekken moet worden.

In 2011 werd ook een nieuw tijdsregistratiesysteem ingevoerd. Er waren in het oude systeem te veel manuele handelingen nodig om de gegevens te beheren en op te volgen. Met de nieuwe tool kunnen we vanuit 1 database werken. Planning, tijdsregistratie, gegevens voor loonverwerking, verlofplanning kunnen veel efficiënter opgevolgd worden. Het kan ook een actief instrument worden om de impact van bepaalde planningskeuzes op personeelstijd te monitoren.

2.4.2 Organisatie en beleid

Met betrekking tot dit deeldomein lag de focus volledig op de afronding van het beleidsplan 2012-2016 in het begin van het jaar en de actieve medewerking tot het formuleren van een beheersovereenkomst voor deze periode in de tweede helft van 2011.

De adviezen van de internationale beoordelingscommissie en van het agentschap erfgoed brachten een aantal verbeterpunten aan, maar waren positief in hun besluiten.

Beoordelingscommissie: “Het M HKA krijgt internationaal erkenning en draagt op die manier bij tot de internationale uitstraling van Vlaanderen. Indien de Vlaamse Gemeenschap deze rol en uitstraling wil versterken, is een verhoging van zowel het werkingsbudget als het aankoopbudget nodig.”

Agentschap: “De administratie is van mening dat de randvoorwaarden vervuld zijn om de instelling te laten doorgroeien tot een internationale mediumspeler. Dit betekent dat er een politieke beslissing kan worden genomen over de verdere doorgroei van het M HKA.”

De adviezen tot doorgroei waren er, de intentie van het kabinet Cultuur werd ook geformuleerd, maar de middelen volgen niet. Een status quo lijkt voorlopig het maximum haalbare. Er zal wel opnieuw een zeer beperkt aankoopbudget ter beschikking komen voor een bedrag van 100.000 euro, de helft van wat het in 2009 was en een tiende van wat in het beleidsplan gemotiveerd werd. Maar het is een nieuwe start.

De Vlaamse Gemeenschap en het M HKA startten in augustus 2011 de gesprekken die moesten leiden tot een beheersovereenkomst. Tekstueel werd een resultaat bereikt, maar formeel moesten nog een aantal klippen genomen worden. Eind 2011 was de beheersovereenkomst voor het M HKA nog niet goedgekeurd door de Vlaamse regering. Het M HKA start 2012 m.a.w. zonder beheersovereenkomst.

M HKA

In 2011 werden de heronderhandelingen en vervollediging van de contracten afgerond. In totaal worden een 40-tal contracten beheerd, inclusief het beheer van de bedrijfswagens. Dit resulteerde in kostenbesparingen (bijvoorbeeld de omzetting van het onderhoudscontract voor de personenliften naar een omniumcontract, zonder prijsverhoging) en/of correctere dienstverlening. (bijvoorbeeld schoonmaak). De oplijsting en de digitalisering van de contracten laat een correcte budget- en facturatieopvolging toe.

In 2011 werd de aanzet gegeven naar de herstellingswerken van een deel van het dak, waarvan de uitvoering in 2012 wordt voorzien. Andere werken in 2011 zijn de correctieve werken aan het regenwaterafvoersysteem, gevelherstellingen, werken in het kader van wettelijke keuringen, interne verhuizen en dergelijke meer.

Het team techniekers kende ook een wijziging met de aanwerving van Dirk De Bauw als schilder-technicus. Twee technici volgden een tweedaagse workshop *Art Handling* en er werd een traject rond teambuilding afgelegd in samenwerking met Koen Sips. Heel wat materiaal waarmee de technici werken is dringend aan vernieuwing toe. Ook daar worden kleine stappen gezet naar beter en efficiëntie verhogend materiaal binnen de financiële mogelijkheden.

Het werkschema van de medewerker ondersteuning (WEP+ statuut) werd nauwkeuriger afgestemd op de interne werking van zowel M HKA als Cinema Zuid.

Op het gebied van veiligheid wordt de ingeslagen weg verdergezet: verfijning van brandveiligheid, EHBO, veiligheid en welzijn op het werk met o.a. een workshop “rugschool”, het verzamelen en ter beschikking stellen van Safety Data Sheets en handleidingen en het verder verbeteren van persoonlijke beschermingsmiddelen. Stelselmatig worden er nieuwe manieren gezocht om veiliger te werken. Het Comité voor Preventie en Bescherming vergadert maandelijks en er wordt 2 x per jaar een evacuatieoefening gehouden.

In restauratiedossiers van grotere kunstwerken wordt bijstand gegeven aan de afdeling ABCD.

Biekorfstraat 2

In 2011 zijn in opdracht van het M HKA de renovatiewerken in een laatste fase getreden. Het betreft de binnen afwerking van het gebouw. Het einde van de werken is voorzien in maart 2012.

De aansturing en opvolging van deze werken gebeuren in samenspraak met de verschillende belanghebbenden.

2.4.4 M HKACyclus

In september 2011 is het M HKA van start gegaan met een interne werkgroep rond milieu en duurzaamheid genaamd *M HKACyclus*.

Hiervoor werd een eigen logo ontwikkeld:

De doelstellingen van deze werkgroep zijn:

- Ontwikkelen van aandacht en zorg rond milieu en duurzaamheid, het levend houden en verder ontwikkelen;
- Algemene werking evalueren en verbeteren;
- Verzamelen en bundelen van *goede praktijken in huis*.

In september werden op basis van een brainstorm met alle afdelingen de mogelijkheden verkend hoe we onze werking kunnen verbeteren. Elke afdeling had hierbij enkele aandachtspunten. Er is een kerngroep van vaste medewerkers die het traject verder zal blijven trekken. In eerste instantie zal

er veel aandacht zijn voor sensibilisering van de medewerkers. De volgende punten werden echter ook al gerealiseerd:

- een actie rond verwijderen van resten van toxische stoffen uit het hele gebouw (oude verven, toxische oliën, ...)
- onderzoek naar verfijning in het beheer van de afvalstroom van productie
- gericht afvalbeheer m.b.t. verven
- gebruik van enkel verven op waterbasis
- gescheiden afvalophaling beter faciliteren
- stelselmatig betere lampen aankopen
- het doven van alle lichten na de schoonmaak 's morgens en 's avonds na sluiting van het museum met behulp van een velrichtingsplan
- het afzetten van stookketels tijdens de zomer
- het sensibiliseren van het personeel via e-mail

Het M HKA neemt ook deel aan initiatieven zoals:

- een reflectie- en actiedag rond cultuur en ecologie: 'Van denken naar doen. Cultuur als motor voor transitie naar een rechtvaardige duurzaamheid binnen de culturele sector', georganiseerd door steunpunt BAM (november 2011)
- een dag rond 'anders kijken naar licht', georganiseerd door STEPP (september 2011)

2.4.4 Raad van Bestuur: samenstelling en werking

Samenstelling

De constructieve samenwerking met de leden van de Raad van Bestuur is een belangrijke meerwaarde voor het M HKA. Zowel via de voltallige vergadering van de Raad van Bestuur als via de comités en werkgroepen tonen de bestuurders een grote betrokkenheid bij het M HKA en dragen zij in belangrijke mate bij tot het algemene beleid.

De werking van de Raad van Bestuur van het M HKA wordt verzekerd door een dynamische groep van bestuurders. In de Algemene Vergadering van 10 juni 2008 werden de leden van de Raad van Bestuur op voorstel van de minister van Cultuur benoemd of herbenoemd voor een periode van 3 jaar. In 2011 trad bijgevolg een nieuw bestuur aan. Op voordracht van de Vlaamse Regering benoemde de Algemene Vergadering in haar zittingen van 22 juni en 22 november 2011 de volgende 18 personen als bestuurder van het M HKA voor een termijn van zes jaar. Hun mandaat loopt tot de Algemene Vergadering in 2017.

- Yolande Avontroodt, Burgemeester van Schilde, Erevolksvertegenwoordiger
- Frank Benijts, Afgevaardigd Bestuurder Laboratorium ECCA nv
- Hilde Daem, Architect
- Wouter De Ploey, Director McKinsey en Company, Voorzitter Kunstenkamer van VOKA Antwerpen (Voorzitter)
- Chantal De Smet, Eredirecteur van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Gent, Oud-voorzitter van de Commissie Beeldende Kunsten van de Vlaamse Gemeenschap
- Philip Heylen, Schepen van Cultuur, Toerisme, Bibliotheken, Monumentenzorg en Erediensten
- Thérèse Legierse, Artistiek leider van de Nieuwe Opdrachtgevers vzw, Voorzitter van de Commissie Beeldende Kunsten van de Vlaamse Gemeenschap
- Vivian Liska, Professor Duitse literatuur aan de Universiteit Antwerpen, Directeur van het Instituut voor Joodse Studies
- Jan Op de Beeck, Gedelegeerd bestuurder van ING België
- Alexander ter Braak, Directeur *Jan van Eyck Academie* in Maastricht
- Koen T'Sijen, Burgemeester van Boechout (Ondervoorzitter)
- Stef Van Bellingen, Artistiek verantwoordelijke Warp vzw, Curator

- Ivo Van Vaerenbergh, Bestuurder van verschillende vennootschappen, o.a. Voorzitter van de Raad van Bestuur van Aquafin en lid van de Raad van Bestuur van ZNA
- Nadine Naeye, Grafisch vormgeefster, lid van de Raad van Bestuur van Air Antwerpen vzw (Artists in Residence)
- Joachim Pohlmann, Adviseur cultuur, samenleving, natie en identiteit Studiedienst N-VA
- Rolf Quaghebeur, Algemeen directeur Kunstencentrum Argos, lid van de Commissie Beeldende Kunsten van de Vlaamse Gemeenschap
- Mark Vanvaeck, Hoofdredacteur Openbaar Kunstbezit Vlaanderen
- Toon Wassenberg, Gemeenteraadslid Antwerpen, beleidsadviseur milieu/industriële beleid, sp.a-fractie in het Europees parlement

In 2008 werden binnen de Raad van Bestuur 2 comités (auditcomité, HR-comité) en 3 werkgroepen (artistiek beleid, publieke profilering, fundraising) gevormd.

Vanaf 2011 hebben Kristina Houthuys en Koen Kennis, afgevaardigden van respectievelijk de Vlaamse minister bevoegd voor cultuur en de Vlaamse minister bevoegd voor financiën bij de vzw M HKA, hierin zitting met adviserende stem.

Philippe Van Hecke, Diensthoofd Human Resources Universiteit Antwerpen, neemt opnieuw zijn mandaat als HR-expert op in het HRM-comité.

Dhr. Luc Wauters zal vanaf 2012 de werkgroep artistiek beleid vervoegen. Het M HKA koos bewust voor een sterkere aanwezigheid en betrokkenheid van de Vrienden van het M HKA.

De leden van de Raad van Bestuur van het M HKA beraadslaagden over de volgende punten:

- financiële rapportering: kwartaaloverzichten, jaarrekening en begroting, pooling verzekeringen, rendement en organisatie M HKAFE (analyse Horeca Partners), prijzenbeleid, invoering BTW
- artistieke rapportering : programmatie 2011-2012 (evaluatie), aankopen en schenkingen
- rapportering HRM-comité, opvolging CAO
- evaluatieverslag Agentschap Kunsten en Erfgoed
- beleidsplan en traject opmaak nieuwe beheersovereenkomst 2012-2016; visitatiebezoek
- samenwerkingsverbanden: 'L'Internationale', CAHF (Contemporary Art Heritage Flanders), Stad Antwerpen (tentoonstelling Jimmie Durham in 2012)
- Jaarverslag 2010
- verkiezing van voorzitter en ondervoorzitter Raad van Bestuur
- cultural governance: toekomstige werking van de Raad van Bestuur
- presentaties: ensemblebank, communicatieplan M HKA 2012

Aantal vergaderingen in 2011

Raad van Bestuur: 5

Algemene Vergadering: 1

Bijzondere Algemene Vergadering: 2

Auditcomité: 4

HRM comité: 1

Werkgroep Artistiek Beleid: 1

Werkgroep Publieke Profilering: 1

Werkgroep Fundraising: 1

3 Sociaal-economisch verslag van de werking

De geleidelijke groei van kosten en inkomsten kwam tot stilstand in 2010 en bleef matig in 2011.

De gemiddelde personeelskost per medewerker is licht gestegen, dit door een grote stabiliteit in het personeelsbestand.

De werkingskosten werden binnen alle afdelingen goed onder controle gehouden.

De grote stijging binnen ABCD is te verklaren door de upgrade van het registratiesysteem Adlib, een uitzonderlijke aankoop van boeken, en de restauratie van kunstwerken in het kader van de waterschade waar wel opbrengsten tegenoverstaan.

Het groeipad dat aanvankelijk gevolgd werd voor de dotatie van de Vlaamse Gemeenschap stopte omwille van bezuinigingen.

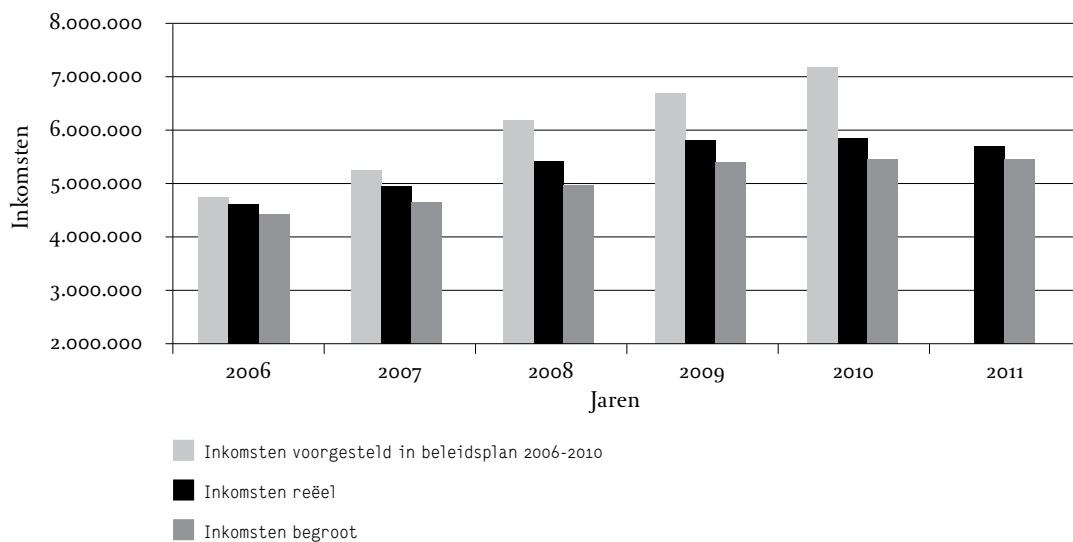
Het engagement van de Provincie blijft zeer beperkt en er is weinig verandering te verwachten.

Het engagement van de stad Antwerpen bleef stabiel.

3.1 OMZET Uitgaven versus inkomsten

	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Groei % inkomsten	Resultaat van het boekjaar
2006	4.522.063,19	4.580.911,00	5,42	58.847,81
2007	4.906.559,45	4.917.860,22	7,36	11.300,77
2008	6.716.324,42	6.880.095,38	39,90	163.770,96
2009	5.784.930,00	5.789.429,00	-15,85	4.499,00
2010	5.636.653,00	5.821.716,00	0,56	185.063,00
2011	5.688.865,00	5.682.487,00	-2,39	-6.378,00

De grote sprong in 2008 is te verklaren doordat de investeringssubsidie van de lening voor het gebouw helemaal werd afbetaald.

3.2 PERSONEEL

Aandeel loonkosten in de totale uitgaven

	Totale uitgaven	Loonkost	% tav uitgaven - inv. subsidies
2006	4.522.063,19	2.342.585,94	51,8%
2007	4.906.559,45	2.524.260,71	51,4%
2008	5.222.908,42	2.737.340,36	52,4% * corr ifv investeringssubsidie
2009	5.792.429,00	2.937.326,00	50,7%
2010	5.636.653,00	2.873.406,00	51,0%
2011	5.689.091,62	3.150.438,61	55,4%

- Gemiddelde loonkost per VTE in 2009: 48.364,61
- Gemiddelde loonkost per VTE in 2010: 47.386,05
- Gemiddelde loonkost per VTE in 2011: 49.651,58

Ontwikkelingen personeelsbezetting

	VTE	aantal medewerkers
12/31/2006	57,68	69,00
12/31/2007	58,22	70,00
12/31/2008	57,79	70,00
12/31/2009	58,29	70,00
12/31/2010	57,19	68,00
12/31/2011	59,95	71,00

Type contracten

- contracten onbepaalde duur: 71
- Waarvan :
- DAC: 1
 - Gesco: 5
 - Wep+: 3

Gemiddelde arbeidstijd per afdeling in voltijdsequivalenten

	VTE 31/12/2008	VTE 31/12/2009	VTE 31/12/2010	VTE 31/12/2011
Directie	2,00	2,00	2,00	2,00
Programmering	12,20	12,30	11,80	12,60
ABCD	8,30	8,80	7,90	9,40
publiekswerking + zaalpersoneel	19,10	19,40	19,50	19,75
Ondersteuning	16,19	15,79	15,99	16,20
Totaal	57,79	58,29	57,19	59,95

3.3 WERKINGSKOSTEN

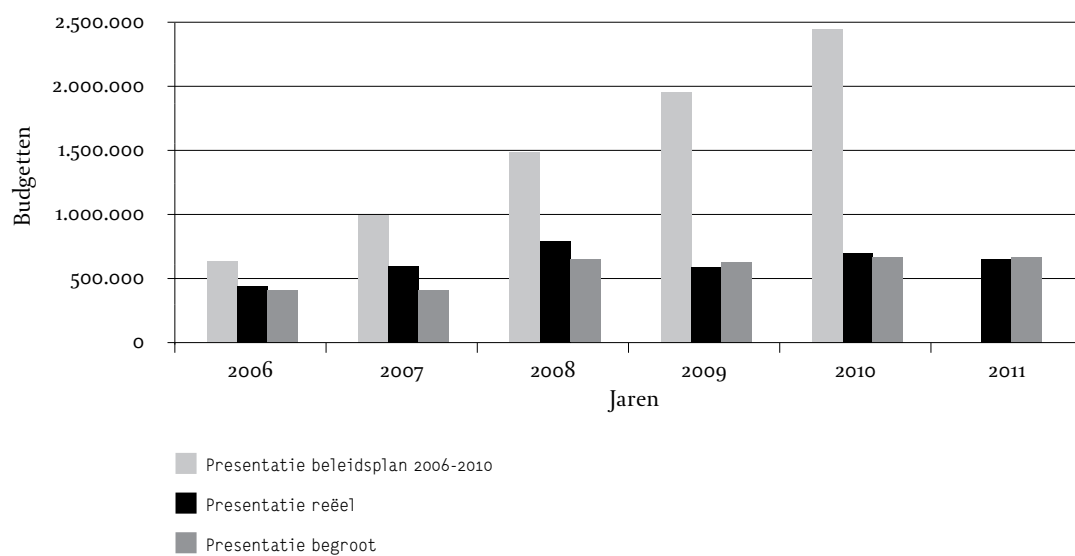
	huisvesting en onroerende infrastructuur ¹	huisv. zonder afschr. Lening
2006	595.544,03	200.701,03
2007	636.021,20	218.359,58
2008	1.642.285,73	239.064,88
2009	444.485,00	444.485,00
2010	387.433,00	387.433,00
2011	393.624,00	393.624,00

¹ Vanaf 2009 wordt de afschrijvingskost van de verbouwingen niet meer gedragen door een investeringssubsidie.

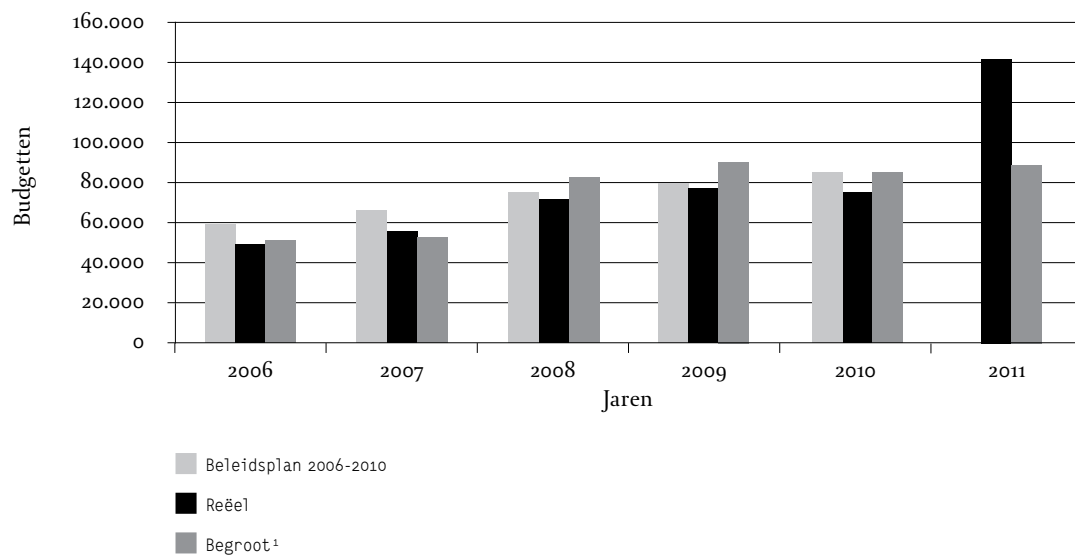
Publiekswerking

	tot. Uitg.	tot. Uitgaven-afschr.lening	publiekswerking	% totale uitgaven
2006	4.522.063,19	3.999.169,73	318.894,48	7,97
2007	4.906.559,45	4.383.665,99	294.173,11	6,71
2008	6.716.324,42	5.224.160,71	423.800,65	8,11
2009	5.784.930,00	5.784.930,00	495.171,00	8,56
2010	5.648.747,00	5.648.747,00	453.173,00	8,02
2011	5.688.865,00	5.688.865,00	449.079,00	7,89

Presentatie

ABCD

1 excl. Panamrenko, excl. huur depot

3.4 GROEI SUBSIDIES EN TOELAGEN

jaar	Vl. Gem.	% groei	Nat. Loterij	% groei	investering	% groei	provincie	% groei	stad	% groei
1995	1.313.835,68		136.341,44		619.733,81		12.394,68			
1996	1.313.835,68	0,00	123.946,76	-9,09	619.733,81	0,00	12.394,68	0,00		
1997	1.343.582,90	2,26	117.749,42	-5,00	619.733,81	0,00	12.394,68	0,00		
1998	1.365.893,32	1,66	117.749,42	0,00	522.893,47	-15,63	12.394,68	0,00		
1999	1.474.966,47	7,99	117.749,42	0,00	522.893,47	0,00	12.394,68	0,00		
2000	1.489.840,08	1,01	117.749,42	0,00	522.893,47	0,00	12.394,68	0,00		
2001	1.712.944,26	14,98	99.157,41	-15,79	522.893,47	0,00	12.394,68	0,00		
2002	1.948.394,68	13,75	95.000,00	-4,19	522.893,47	0,00	10.000,00	-19,32		
2003	2.487.000,00	27,64	90.000,00	-5,26	522.893,47	0,00	85.000,00	750,00	60.000,00	
2004	2.546.000,00	2,37	93.700,00	4,11	522.893,47	0,00	85.000,00	0,00	60.000,00	0,00
2005	2.594.000,00	1,89	94.000,00	0,32	522.893,47	0,00	82.215,00	-3,28	60.000,00	0,00
2006	2.662.000,00	2,62	500.000,00	431,91	522.893,47	0,00	72.350,00	-12,00	75.000,00	25,00
2007	2.836.000,00	6,54	500.000,00	0,00	522.893,47	0,00	73.250,00	1,24	75.000,00	0,00
2008	3.715.000,00	30,99	500.000,00	0,00	1.492.163,71	185,37	54.500,00	-25,60	75.000,00	0,00
2009	4.020.000,00	8,21	500.000,00	0,00	0,00		50.000,00	-8,26	70.500,00	-6,00
2010	4.061.000,00	1,02	500.000,00	0,00	0,00		50.000,00	0,00	68.161,00	-3,32
2011	4.099.000,00	0,94	500.000,00	0,00	0,00		50.000,00	0,00	68.400,00	0,35
Totale subsidies versus totale inkomsten in % voor 2011				83,02%						

Projectspansoring		Bedrijvensclub	
2006	77.266,30	2006	35.125,00
2007	148.635,08	2007	43.031,50
2008	159.962,55	2008	131.018,12
2009	96.063,00	2009	203.086,00
2010	0,00	2010	107.404,00
2011	0,00	2011	76.464,00

In Natura sponsoring (ruilovereenkomsten) Klara, Roularta en Akzo Nobel opgenomen in bedrijvensclub

3.5 KUNSTENAARS

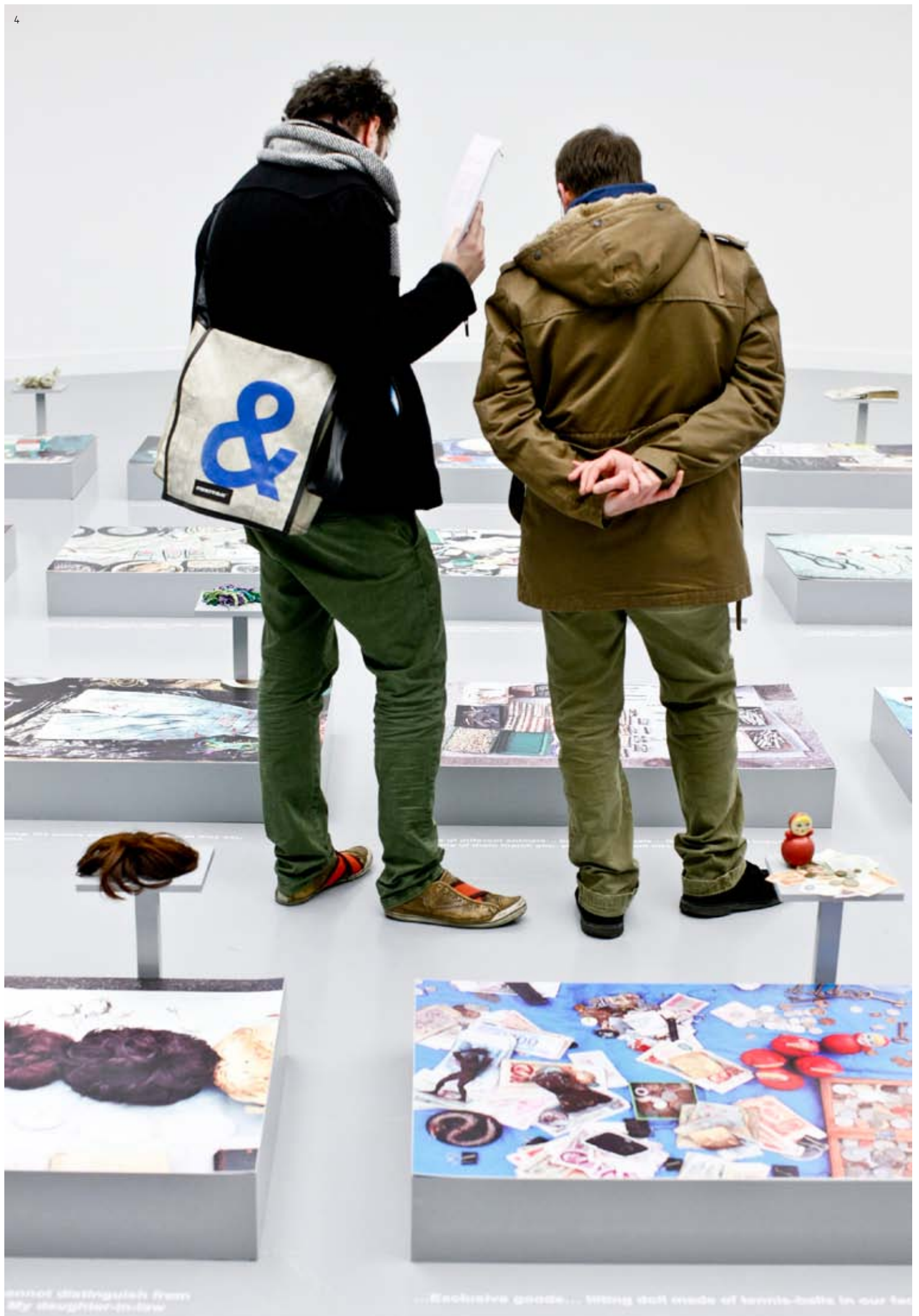
Uitgaven	2007	2008	2009	2010	2011
Reis- en verblijfkosten ¹	17.698,68	58.613,74	25.178,61	18.196,53	23.889,81
Kleine vergoeding	2.176,67	22.999,62	3.117,21	3.912,00	6.985,80
Honoraria en loon	37.837,32	141.001,07	110.013,87	176.434,88	185.526,56
Productiekosten	21.607,79	68.316,60	48.784,61	55.452,43	122.008,00
Totaal	79.320,46	290.931,03	187.094,30	253.995,84	338.410,17

¹ Gesponsorde overnachtingen zijn niet inbegrepen

Werking met kunstenaars	2007	2008	2009	2010	2011
Actief ¹	272	358	199	341	328
Passief ²	599	565	552	532	590
Totaal	871	923	751	873	918

¹ productie- en aanpassingen van nieuw werk, lezingen, symposia, voordrachten, kunstenaarsgesprekken, concerten...

² louter presentatie van de werken zonder interactie: ophangen kunstwerken, film- en videoprojecties...

cannot distinguish from
my daughter-in-law

...Exclusive goods... sitting doll made of tennis-balls in our feet

4 Verwervingen – Bruiklenen 2011

4.1 AANKOPEN 2011

Eigen aankopen M HKA – Kunstenaarsboeken en edities voor bibliotheek

- Panamarenko
Reis naar Egypte I, 1990
Prent
(35 x 90 cm)
- Reis naar Egypte II, 1990
Prent
(35 x 90 cm)
- Cildo Meireles
Zero Dollar, 1974-1978
Bankbiljetten
(6.2 cm x 11.9 cm (x2))
- Walter Swennen
I am afraid I told a lie, 2011
Editie (Gevaert editions. 15/100. Gesigneerd)
- Mark Luyten
Rhetorics (The Studio 1995-2009), 2009
Editie
- François Curlet
Sunday Morning, 2010
Editie
- Sophie Nys
Exhibition, 2010
Editie
- Denicolai & Provoost
Times, 2010
Editie
- Willem Oorebeek
after blackout (la grasse matinée), 2010
Editie
- Dora García
Men I Love, 2010
Editie
- Inaki Bonillas
Tineidae: Sermones del ilustrisimo senor, 2010
Editie
- Maurizio Nannucci
Art is not intended..., 2010
Editie

- Liam Gillick
Social centre in the centre, 2011
Editie

- Aglaia Konrad
en bloc, 2011
Editie

- Robert Filliou
Théâtre incomplet (AAREVUE 1969-1987), 1999
Editie
(29 x 22.5 x 4 cm)

- François Curlet
Croquemitaine (NYC 1995), 2006
Editie
(21 x 15 x 0.5 cm)
- Croquemitaine (NYC 1995), 2006
Editie
(21 x 15 x 0.5 cm)

- Jef Geys
Zonder titel, 2000
Editie
(43 x 31 x 2 cm)
- 19 mètre BIOTOPE, s.d.
Editie (exemplaar 7/33)
(8 x 1900 cm)
- 19 mètre BIOTOPE (erratum), s.d.
Editie
(8 x 1900 cm)

- Jonathan Monk
⋈ opened by you, 2011
Editie

- Lieven De Boeck
Néant, 2011
Editie

Eigen aankopen M HKA (*)

- Sheela Gowda
Down Under, 2009
Installatie
(Afmetingen variabel)

- Jacques Lizène
Travelling sur un mur (je ne procréerai pas), 1971
Video
(Duur 00:02:56)
- Tentative de dressage d'une caméra suivi d'une tentative d'échapper à la surveillance d'une caméra, 1971. 1971
Video
(Duur 00:02:00)

- Interruption de lumière, 1971
Video
(Duur 00:03:39)
- Contraindre le corps à rester dans le cadre de l'image en promenade
d'un côté à l'autre de l'écran, 1971
Video
(Duur 00:04:28)
- Filmer le bas des murs au cours d'une longue promenade urbaine, 1971
Video
(Duur 00:04:53)
- Caméra à hauteur des yeux, du sexe, des pieds, 1971
Video
(Duur 00:04:31)
- AGCT, filmer le plus grand nombre de visages humains, 1971-72.
1971-1972
Video
(Duur 00:09:56)
- Un film barré à la main, 1972. 1971-1972
Video
(Duur 00:01:31)
- La vie camp de travAïE!! Splatch!! 1975
Video
(Duur 00:27:39)
- Quelques séquences d'art sans talent 1979. 1979
Video
(Duur 00:09:11)
- Chaise découpée, Art Synchrétique 1964. 1964-2008
Beeldhouwwerk, remake 2008
(83 x 40 x 35 cm)
- Etre son propre tube de couleur, 1977.
Peinture à la manière fécale. Peinture analitique (sans y). 1977-1995
Schilderij, remake 1995
(100 x 80 cm)
- Peinture à la matière fécale, 1977.
Dessin médiocre d'art synchrétique, 1964.
Olivier croisé sapin croisé palmier croisé cactus. 1977-2010
Schilderij, remake 2010 met projectie video
(200 x 150 cm)

- Allan Sekula
Crew, pilot, and Russian girlfriend (Novorossisk). 1999-2010
Reeks van 10 foto's op editie 1/5
(100 x 150 cm (x10))

(*) Het M HKA ging reeds een engagement aan voor aankoop van deze werken voor de schrapping van het aankoopbudget door de Vlaamse Gemeenschap. Om dit engagement te honoreren heeft het M HKA deze aankopen uitzonderlijk gerealiseerd op eigen buget.

4.2 SCHENKINGEN 2011

Chantal Akerman

- Poster Chantal Akerman
Affiche
Schenking van Ronny Pedé
- Poster Chantal Akerman
Affiche
Schenking van Ronny Pedé

Kris Fierens

- Installatie project Kiel
Installatie
Schenking van Kris Fierens

Cildo Meireles

- Zero Centavo
Muntje
(diameter 14 mm)
Schenking van Bart De Baere

Alain Arias-Misson

- Vietnam Public Poem, Brussels, 1967
Print met handgeschreven tekst op Forex
(36 x 70.5 x 2.5 cm)
Schenking van Alain Arias-Misson
- G D Public Poem, Brussels, 1968
Print met handgeschreven tekst op Forex (2 panelen)
(32 x 110 cm (x2))
Schenking van Alain Arias-Misson
- Poemx, the Baptismal Public Poem, Knokke, 1970
Print met handgeschreven tekst op Forex (2 panelen)
(32 x 110 cm (x2))
Schenking van Alain Arias-Misson
- Chomsky Generative Grammar Public Poem, Brussels, 1972
Print met handgeschreven tekst op Forex (3 panelen)
(32 x 110 cm (x3))
Schenking van Alain Arias-Misson

Pieter Engels

- Herstelde stoel
Beeldhouwwerk
Schenking van Stichting City Thoughts, o.z. Voorburgwal 131,
1012 ER Amsterdam, Franck Gribling

David Lamelas

- Quand le ciel bas et lourd, Musée Royal des Beaux-Arts, Anvers, 1987-92 ;
Wanneer de hemel laag en zwaar is, Koninklijk Museum voor Schone
Kunsten, Antwerpen, 1987-92; When The Sky is Low and Heavy,
Royal Museum of Fine Arts, Antwerp, 1987-92
Beeldhouwwerk
Schenking van David Lamelas

- On Kawara
One Million Years (Past)-For All Those Who Have Lived And Died-
One Million Years (Future)-For The Last One.
Kunstenaarsboek
(15.0 x 11.5 x 4.5 cm)
Schenking van Micheline Szwajcer

- Michel Kern
Zonder titel
Schilderij
Schenking van Vincent Vlasblom
- Zonder titel
Schilderij
Schenking van Vincent Vlasblom

- Toon Tersas
5 Portretten uit de Koude Oorlog, 1968
Prent met erop Preistragerin Nelly Sachs aus Berlin geflohen
(69.5 x 56.5 cm (x5))
Schenking van Van Laethem

- Michelangelo Pistoletto
THE MEDITERRANEANS – LOVE DIFFERENCE CHAIRS *MR012*
Stoel
(78 x 46 cm)
Schenking van Vrienden van Het M HKA
- THE MEDITERRANEANS – LOVE DIFFERENCE CHAIRS *MR013*
Stoel
(78 x 46 cm)
Schenking van Vrienden van Het M HKA

- Frank Theys
Night Fever
3 synchroon lopende videoprojecties (retroprojectie)
in HD formaat met surround sound 5.1.
(Afmetingen: variabel (elk scherm ongeveer 5,3 x 3 m))
Schenking van Frank Theys

4.3 WERKEN IN BRUIKLEEN AAN HET M HKA

Werken in langdurige bruikleen van de Vlaamse Gemeenschap:

- Anne Daems
Op de Antoon Van Dijck tentoonstelling in Antwerpen loopt iedereen
rond met een draaiende CD-schijf op zijn onderbuik, 2000
Tekening
(21 x 29 cm)

- Michèle Matyn
Oval Tragedy,
Foto
(75 x 56 cm)
- Home Town Story, 2005
Foto
(150 x 112,5 cm)

Andere werken in langdurige bruikleen:

- Allan Sekula
Ship lesson (Durban), 1999-2010
Foto
(103 x 151 x 3 cm ingelijst)
- Drunken pilot (Koper) & Near collision (Koper), 1999
Reeks van 3 foto's
(103 x 151 x 3 cm en (50.8 x 74.9 x 3 cm) x2)
- Good ship bad ship (Limassol), 1999-2010
Reeks van 2 foto's
(103 x 156.5 x 3 cm ingelijst)
- Engine room eyes, 1999-2010
Reeks van 3 foto's
(101.6 x 127 cm ingelijst)
- Russian visitors (Novorossisk), 1999-2010
Reeks van 2 foto's
(103 x 151 x 3 cm ingelijst)
- Churn (1RPM Clockwise), 1999-2010
Foto
(121.9 x 132.1 cm)
- Docker portraits, 2010
Reeks van 10 foto's
- Dockers Museum, 2010
Installatie
(Afmetingen variabel)
- Churn (1RPM Clockwise), 2009-2010
2 projectors with syncing system, and a single rotary slide projector
- Ship of fools, 2009-2010
Slide projectie

4.4 BRUIKLENEN 2011

4.4.1 Langdurige bruiklenen

- Vlaamse Overheid – Kabinet van Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand. Dhr. Geert Bourgeois, Arenbergstraat 7, 1000 Brussel (01.03.2010)
- Jean-Marie Bijtebier, Untitled, 1997, *BK6944_M171*
 - Eddy De Vos, Mexican Revolution, 1995, *BK6925_M164*
 - Michel Mouffe, La limite des anges, 1999, *BK7043_M202*
 - Ria Pacquée, Curtain of Silence, 1998, *BK7260_M230*
 - Michelangelo Pistoletto, Cittadellarte, 2003, *UFO02003_022*
 - Peter Rogiers, Untitled, 1998, *BK7035_M194*
 - Luc Tuymans, Shore, 2005, *BK7645_M410*
 - Luc Tuymans, Ons Geluk, 1997, *BK7414_M272*
 - Luc Tuymans, Editie Trouble Spot Painting, 1999
 - Luc Tuymans, Firewood, 1991, *BK6922_M161*
 - Luc Tuymans, Die Zeit, 1999, *BK6923_M162*
 - Walter Swennen, Zonder titel (Mijn gedacht), 2003, *BK7442_M298*
 - Henk Visch, Zelfportret, 1995, *BK6925_M164*

Vlaamse Overheid – IVA Kunsten en Erfgoed,
Arenbergstraat 9, 1000 Brussel (13.04.2010)

- Walter Swennen, 15 tekeningen, 1971-1973, *BK7688_M440*

Vlaamse Overheid – Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media,
Arenbergstraat 9, 1000 Brussel (20.04.2010)

- Dirk Braeckman, CPS-100-0067-2002, 2002, *BK7285_M237*

Kabinet van de Vice-eersteminister en de Minister van Buitenlandse
Zaken Institutionele hervormingen, FOD Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking P&O 4.1 –
Gebouwen buitenland Roerend Patrimonium – Kunst & Antiek,
Karmelietenstraat 15, 1000 Brussel (24.08.2010)

- Filip Francis, Motorisch – mentale compositie, 1979, collectie M HKA
- Bert De Beul, Zonder titel, 1992, *BK6921_M160B*
- Bert De Beul, Zonder titel, 1992, *BK6124_M124*

Europese Commissie – Kabinet Europees Commissaris voor Handel
Karel De Gucht, Wetstraat 200, 1049 Brussel (13.09.2010)

- Bert De Beul, Zonder titel, 1994, *BK6921_M160C*
- Charif Benhalima, Nest, 2005, collectie M HKA
- Charif Benhalima, Park, 2005, collectie M HKA
- Charif Benhalima, Playtime, 2005, collectie M HKA
- Charif Benhalima, Garbage, 2005, collectie M HKA

Kabinet Ingrid Lieten

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister
van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding,
Martelaarsplein 7, 1000 Brussel (16.12.2010)

- Dirk Braeckman, R.P. – B.X. – 00, 2000, *BK 7267*
- Berlinde De Bruyckere, Zonder titel, 1994, *BK6867/G*
- Berlinde De Bruyckere, Zonder titel, 1994, *BK6867/M*
- Berlinde De Bruyckere, Zonder titel, 1994, *BK6867/O*
- Thierry De Cordier, Le discours Alpin, 1987, *BK 5610_A*
- Braco Dimitrijevic, Zonder titel, 1989, *BK5669_M73*
- Fabrice Gygi, Sans titre, 1994, *BK7326_M250*
- Michelangelo Pistoletto, Cittadellarte, 2003, *UFO02003_022*
- Michelangelo Pistoletto, Zonder titel, 2004, *M00036a*
- Marin Kasimir, Laborand Artifex, 1989, *BK7030_M190*
- Paul Van Biervliet, Industriegebouw, 1998, *BRPVB01*
- Paul Van Biervliet, Silo in Idaho, 1998, *BRPVB02*

Vlaamse Overheid – Kabinet van minister-president van
de Vlaamse Regering. Dhr. Kris Peeters, Martelaarsplein 19, 1000 Brussel

- Bert De Beul, Zonder titel, 1994, *BK6124_M124*
- Bert De Beul, Zonder titel, 1993, *BK6921_M160A*
- Berlinde De Bruyckere, Zonder titel, 1994, *BK6867/B*
- Berlinde De Bruyckere, Zonder titel, 1994, *BK6867/E*
- Berlinde De Bruyckere, Zonder titel, 1994, *BK6867/K*
- Thierry De Cordier, Le discours Alpin, 1987, *BK 5610_A*
- Denmark, Dode Letters (Six Days a Week), 1974-1977, *BK7201_M216*
- Keith Haring & Toshiyuki Kita, On Taco, 1988, *S0038*
- Keith Haring & Toshiyuki Kita, On Giro, 1988, *S0039*
- Ivan Kozaric, Angel, 1993, *S0279*

4.4.2 Tijdelijke bruiklenen

- Le Fresnoy France
'Belge et alors?'
08.10.2010 — 31.12.2011
— Ana Torfs, Toast, 2003, *BK 7613_M384*
- Musée des Beaux-Arts de la Ville de Mons (BAM)
'Manières noires'
02.10.2010 — 13.02.2011
— Allan McCollum, 100 Plaster Surrogates, 1982, *BK 7034_M193*
— Raoul De Keyser, Malmédy, 1990-1991, *BK 5915, BK 5916, BK 5917, BK 5918*
— Ria Pacquée, The girl who was never asked to marry, 1988, *BK 5618*
- Centre of Contemporary Art Znaki Czasu Torun, Polen
'The Melancholy of Resistance'
06.11.2010 — 03.01.2011
— Vycheslav Akhunov, 1m2, 2007, collectie M HKA
— Victor Aliempiev & Marian Zhunin, Ode, 2001, collectie M HKA
— Sergey Bratkov, Kuzminki, 2002, *BK 7488_M340*
— Hamlet Hovsepian, Yawning, 1975, collectie M HKA
— Hamlet Hovsepian, Untitled, 1976, collectie M HKA
— Ilya Kabakov, In the Closet, 1998, *BK 7024_M186*
— Ilya Kabakov & Emilia Kanevsky, August 20th 1968, 2000, collectie M HKA
— Rustam Khalfin, Pulota, collectie M HKA
— Sergey Maslov, Survival Instruction for Citizens of the Former USSR, 1998, collectie M HKA
— Andrey Monastyrski, The Circle of CA, 1996, *BK 7513_M353*
— Andrey Monastyrski, Lieblich, 1976, collectie M HKA
— Andrey Monastyrski, The Balloon, 1977, collectie M HKA
— Andrey Monastyrski, The Slogan, 1978, collectie M HKA
— Anatoly Osmolovsky, Slogans, 2003, collectie M HKA
— Koka Ramishvili, Change, 2005, collectie M HKA
— Koka Ramishvili, War from my Window, 1991, collectie M HKA
— Ruscha / Weiner, Hard Light, Los Angeles, 1978, collectie M HKA
— Hermann Pitz, Camera, 1997, *BK 6966_M175*
- Centro Andaluz de Arte Contemporaneo – CAAC Sevilla
'Publics and counterpublics'
28.10.2010 — 06.03.2011
— Antoni Muntadas, Emission – Réception, 1973-1974, collectie M HKA
- Stedelijk Museum voor Actuele Kunst Gent
'Hareng Saur: Ensor and Contemporary Art'
30.10.2010 — 13.03.2010
— Tiong Ang & Roy Villevoeye, Geheugenspel, 2004, *BK 7596_M377*
- Villa Zebra Rotterdam
'Moeders & Vaders'
27.08.2010 — 11.05.2011
— Huyghe Philip, Double portrait, 1997, *BK 6969/A*
- Mu.ZEE Kunstmuseum aan zee Oostende
'Public Private Paintings'
09.10.2010 — 09.01.2011
— Wilhelm Sasnal, Sea Mines I, 2002, *BK 7342_M260*
— Wilhelm Sasnal, Sea Mines II, 2002, *BK 7343_M261*
— Wilhelm Sasnal, My Father's Room, 2002, *BK 7344_M262*
— Wilhelm Sasnal, Zonder titel (Gwangju-set), 2002, *BK 7345_M263A_B*
— Stephen Lack, Election Day, z.d., collectie M HKA

- Stephen Lack, Zonder title, 1992, collectie M HKA
- Stephen Lack, Shopping in Spain, 2002, collectie M HKA

The European Union
'Luc Tuymans'

01.12.2010 — 31.08.2011

- Hotelkamer, 1979, BK 5778_M93

Museum Kroller-Muller, Otterlo (NL)
'Hortus/Corpus – Jan Fabre'

10.04.2011 — 04.09.2011

- Jan Fabre, Ik, aan het dromen, 1979, BK6962
- Jan Fabre, Project voor nachtelijk grondgebied, 1979, BK6948_M173B
- Jan Fabre, De Pillendraaier, 1978-1979, BK6948_M173C
- Jan Fabre, 9 insektenobjecten, 1977-1979, BK6948_M173D
- Jan Fabre, Feast of Little Friends, 1977, BK6982_M183B
- Jan Fabre, Fantasia-insecten-sculpturen, 1979, BK6982_M183D
- Jan Fabre, Fantasia-insecten-sculpturen, 1979, BK6982_M183E
- Jan Fabre, Avant Grade, 1981, S0373
- Jan Fabre, 8 mm films, 1980-1982, S0354
- Jan Fabre, Swingen, 1980-1982, S0354_1
- Jan Fabre, Wandelen, 1980-1982, S0354_2
- Jan Fabre, Ik, aan het dromen, 1979, S0354_3

A.S.B.L. Domaine de Seneffe – Musée de l'orfèvrerie de la Communauté Française, Seneffe
'Cabanes'

07.05.2011 — 20.11.2011

- Loreta Visic, Washuis, 2000, BK7289_M241

Fondacion Telefonica, Madrid (E)
'PHotoEspaña'

01.06.2011 — 24.06.2011

- Cindy Sherman, Untitled nr. 121 A, 1983, BK5775_M90
- Cindy Sherman, Untitled nr. 120 A, 1983, BK5798_M96

Mu.ZEE Kunstmuseum aan zee, Oostende
'The Responsive Subject, Guy Mees and Joao Maria Gusmao & Pedro Paiva, Ian Kiaer, Guyan Panchal'

01.02.2011 — 03.04.2011

- Guy Mees, Portretten, 1974, BK7308_M244

Museum Sztuki, Łódź (PL)
'Art Kept Me Out of Jail'

17.06.2011 — 02.10.2011

- Jan Fabre, Sanguis/Mantis, 2001, UFO2010_1
- Jan Fabre, Virgin/Warrior, 2005, UFO2010_2
- Jan Fabre, Art Kept Me Out of Jail, 2008, UFO2010_3

MAS – Museum aan de Stroom, Antwerpen
'MASTERPIECES IN THE MAS. FIVE CENTURIES OF IMAGES IN ANTWERP'

17.05.2011 — 31.12.2011

- Carla Arocha, Screen, 2006, BK7640_M406
- Charif Benhelima, W 145th Street Harlem, 2002, S0285
- Fred Bervoets, Zonder titel, 2009, S0424_1
- Guillaume Bijl, Affiche Antwerpen Open, 1999
- Dirk Braeckman, A.R.-S.V.-01, 2001, BK7264
- Dirk Braeckman, B.C.-B.X.-01, 2001, BK7265
- David Claerbout, Untitled (Carl & Julie), 1999, BKBK7218

- Vaast Colson, Kalpetran, 2003, *BK7611_M382*
- Berlinde De Bruyckere, Spreken, 1999, *BK7198_M213*
- Raoul De Keyser, Malmédy, 1990-1991, *BK5918*
- Raoul De Keyser, Malmédy, 1990-1991, *BK5917*
- Raoul De Keyser, Malmédy, 1990-1991, *BK5916*
- Raoul De Keyser, Malmédy, 1990-1991, *BK5915*
- Raoul De Keyser, Silver, 1991-1992, *BK6889_M150*
- Marlene Dumas, Blind Joy, 1996, *BK6911_M157A*
- Marlene Dumas, Indian Summer, 1996, *BK6911_M157B*
- Marlene Dumas, Mis-Cast, 1996, *BK6911_M157C*
- Marlene Dumas, Sailors Dream, 1996, *BK6911_M157D*
- Marlene Dumas, Slight Delight, 1996, *BK6911_M157E*
- Jan Fabre, Mur de la Montée des Anges, 1993, *BK6146_M132*
- Jan Fabre, Bic-dweilen, 1978-2006, *So371*
- Jef Geys, Vrouwenvragen, 1965, *BK7523_M362*
- Tina Gillen, Waterchute I, 1999, *BK7060_M206*
- René Heyvaert, Untitled, 1981, *So408*
- Jacques Lizène, Documents about a journey in the suburbs, 1973, *So171*
- Guy Mees, Verloren Ruimte, 1985, *BK5204_M17*
- Hans Op de Beeck, Insert Coin – Highway Car, 1999, *BK7215*
- Gert Robijns, Speedy take it easy, 1998, *BK7518_M357*
- Jan J. Schoonhoven, Vorm, 1988, *So060*
- Walter Swennen, Leeuw, 2007, *BK7686_M438*
- Toon Tersas, Heuvel 881, 1966-1967, *BK7450_M305A*
- Toon Tersas, Rixendorfer illustrierte Zeitung, 1996-1967, *BK7450_M305F*
- Toon Tersas, Hoe de kulturele revolutie in haar werk gaat, 1966-1967, *BK7450_M305G*
- Narcisse Tordoir, Personnage, 1991, *BK5908_M102*
- Ana Torfs, Toast, 1999, *BK7613_M384*
- Joëlle Tuerlinckx, Zonder titel, 1999, *Mo0133*
- Luc Tuymans, La Correspondance, 1985, *BK7270*
- Maarten Vanden Abeele, Turku, 1999, *Mo0056f*
- Maarten Vanden Abeele, From the series Monkeys Paris, 1997, *Mo0056k*
- Maarten Vanden Abeele, Portrait of an unexpected visitor, 2000, *Mo0056a*
- Koen Van Den Broek, Orange Border, 2001, *BK7659_M420*

Museum Dr. Guislain, Gent

'Gevaarlijk, jong'

01.10.2011 — 20.05.2012

- Sergei Bratkov, Glue Sniffers, 2001, *BK 7494/M346*
- Sergei Bratkov, Kids (Children), 2000, *BK 7496/M348*
- Sergei Bratkov, Pilots and stewardesses, 2002, *BK 7497/M349*

Stedelijk Museum 't Gasthuys, Aalst

'De Saedeleer en het hedendaagse Picturesque'

25.05.2011 — 24.07.2011

- Luc Tuymans, Vlaamse dorp, 1995, *BK6883*

De Warande, Turnhout

'A Paper Trail'

09.09.2011 — 16.10.2011

- Toon Tersas, Millipore, 1970, *BK7458_M313*
- Jan Fabre, Project voor nachtelijk grondgebied, 1979, *BK6948_M173B*

Kasteel van Oud-Rekem (vzw Forum Triangulare), Oud-Rekem

10.07.2011 — 27.09.2011

- Mark Manders, Fragment als zelfportret uit gebouw, 1993, *BK6983_M184*
- Michelangelo Pistoletto, Uffizi Porte, 2003, *BK7470_M325*

MACBA, Madrid (E)

'Museum of Parallel Narratives. In the framework of L'Internationale'

14.05.2011 — 02.10.2011

- Paul De Vree, Hysteria makes history, 1973, *BK3959*
- Robert Filliou, Galerie Légitime, 1969, *BK7410_M268*
- Toon Tersas, Tolles Gehirn, 1971, *BK7448_M303*
- Toon Tersas, Heiligen Unserzeit, 1971-1972, *BK7454_M309*
- Toon Tersas, Untitled, 1974, *BK7455_M310*
- Toon Tersas, Kapitalisatie spaarbonds, 1974, *BK7453_M308*
- Toon Tersas, Omo wast niet alles wit, 1966, *BK7468_M323*
- Toon Tersas, Tagebuch einer zorniger Zeitkritik, 1966-1967, *BK7450_M305*
- Danny Matthijs, Schets Vivre d'Abord, 1979, *UFO_078_11*
- Guy Mees, Portretten, 1974, *BK7308_M244*

BAM – Musée des Beaux-Arts de la ville de Mons, Mons

'Le Modèle a bougé'

10.09.2011 — 15.01.2012

- Lili Dujourie, Hommage à ... I, 1972, *BK6157*
- Lili Dujourie, Hommage à ... III, 1972, *BK6159*

De paviljoens, Almere (NL)

'Suchan Kinoshita: Het verkeerde moment op de juiste plek'

04.04.2011 — 24.09.2011

- Suchan Kinoshita, Staubstelle, 1996, *VH0200*

Kasteel van Gaasbeek, Gaasbeek

'Sleeping Beauties'

09.09.2011 — 13.11.2011

- Jan Fabre, Ik, aan het dromen, 1979, *BK6962*

Hartware MedienKunstVerein, Dortmund (D)

'Gone to Croatan — strategies of disappearance'

03.05.2011 — 14.08.2011

- Andrei Monastyrski, Liebliech, 1976, *M00037*
- Andrei Monastyrski, The Balloon, 1977, *M00038*
- Andrei Monastyrski, The Slogan, 1978, *M00039*

Error One vzw., Antwerpen

'Into the Light 2011'

09.09.2011 — 13.11.2011

- Roman Signer, Arbeiten, 1996, *M00030*

Fondazione Musei Civici di Venezia, Venezia (I)

'TRA – EDGE OF BECOMING'

04.06.2011 — 28.11.2011

- Gordon Matta-Clark, Office Barroque #669, 1979, *S0187*

Monumental vzw., Bornem

'Van de koele meren des doods – beelden van de dood in de hedendaagse kunst' 09.10.2011 — 04.12.2011

- Christian Boltanski, Réserves: Meurtres, 1979, *BK6962*

Het Betoverd Bos vzw., Sint-Maria-Aalter

'Sounds Like Architecture'

11.09.2011 — 30.09.2011

- Roman Signer, Arbeiten, 1996, *M00030*

Generali Foundation, Wenen (A)

'Into the Light 2011'

15.09.2011 — 29.01.2012

- Leon Ferrarri, L'Osservatore Romano, 2001-2007, *So432*

STeM, Sint-Niklaas

'Portretten'

11.09.2011 — 25.09.2011

- Hicham Benohoud, 'Petites images coupées', 2004, *BK7623_M391*
- Sergey Bratkov, 'Fighter without rules', 2000, *BK7493_M345*
- Hassan Darsi, 'Série IV : Mechelen.Belgique', 2003, *BK7635_M403*
- Roland Fischer, 'Zonder titel (reeks Los Angeles Portraits)', 1989, *BK5940_M109*
- Ria Pacquée, 'The girl who was never asked to marry', 1988, *BK5618*
- Thomas Ruff, 'Zonder titel (portret Frank Müller)', 1985, *BK5912_M106*
- Yang Zhenzhong, 'I will die', 2000, *BK7715_M464*

De Brakke Grond, Amsterdam (NL)

'The Second Act'

08.09.2011 — 11.09.2011

- Hicham Benohoud, La Salle de classe, 2001-2007, *BK7624_M392*

Lunds konsthall, Lund (S)

'To See the Dimensions. Artists from Georgia'

03.09.2011 — 30.10.2011

- Koka Ramishvili, War from my window, 1991-1992, *So435_1*
- Koka Ramishvili, Change, 2005, *So435_2*
- Koka Ramishvili, Coffee, 2009, *So435_3*

CAFFA ART Museum, Beijing

'Master Mould and Copy Room'

20.09.2011 — 30.10.2011

- Frank Theys, Oratorium voor geprepareerde videoplayer en acht monitoren, 1989, *M00031*

CC Strombeek, Grimbergen

'Twin Room: Gert Verhoeven en Richard Venlet'

01.10.2011 — 27.11.2011

- Gert Verhoeven, Auto duo 1/3, 1998, *BK7170*
- Gert Verhoeven, Auto-mio 1/3, 1998, *BK7171*
- Gert Verhoeven, Butro 1/3, 1998, *BK7172*
- Gert Verhoeven, Extremio 1/3, 1998, *BK7173*
- Gert Verhoeven, Grando Tinto 1/3- deel 1, 1998, *BK7174*
- Gert Verhoeven, Grando Tinto 1/3- deel 3, 1998, *BK7175*
- Gert Verhoeven, El lallo 1/1, 1998, *BK7176*
- Gert Verhoeven, Il grando 2/3, 1998, *BK7177*
- Gert Verhoeven, Mio Lallo 2/3, 1998, *BK7178*
- Gert Verhoeven, Uno 1/3, 1998, *BK7179*
- Gert Verhoeven, Imaginatio 2/3, 1998, *BK7180*
- Gert Verhoeven, O 1/3, 1998, *BK7181*
- Gert Verhoeven, O XX 78, 1998, *BK7182*
- Gert Verhoeven, OOOOO 1/3, 1998, *BK7183*

M. M van Museum Leuven, Leuven

'Dirk Braeckman'

05.10.2011 — 08.01.2012

- Dirk Braeckman, R.P.-B.X.-00, 2000, *BK7267*
- Dirk Braeckman, M.F.-G.D.-99, 1999, *BK7266*

Bibliotheek, Schoten

'Visite'

15.10.2011 — 27.01.2012

- Luc Deleu, Obelisk, 1983, *BK5218_M31*
- Leo Copers, Lichtend tafeltje, 1983, *BK5136*
- Georg Dokoupil, De neus van Jean-François Lyotard, 1988, *Soo10*
- Jan Fabre, Bic-Dweilen, 1979, *So371*
- Jan Fabre, 8mm films, 1980, *So354*
- Suchan Kinoshita, Uitzicht, 2002, *So405*
- Robert Filliou, Optimistic Box n°4 and 5, *Mo0018*

Moderna Galerija Ljubljana, Museum of Modern Art, Ljubljana

'Museum of Affects. In the framework of L'Internationale'

28.10.2011 — 29.01.2012

- Vito Acconci, Tonight we Escape from New York, 1977, *Soo71*
- John Baldessari, Throwing 3 Balls in the Air to get a Straight Line (Best of 26 Attempts), 1973, *Mo0063*
- James Lee Byars, Intellectual Murder Shoes, 1975, *BK7671_M426*
- Luc Deleu, Le Paquebot "France", *So111*
- Luc Deleu, Montréal Stadium (Model), 1976, *So113*
- Luc Deleu, Saturnus V, 1975, *So112*
- Paul De Vree, Some Like it Hot, 1979, *BK7286_M238*
- Paul De Vree, World: War + Sex, 1979, *BK7286_M238*
- Daniël Dewaele, 24 800 m2 Sculpture, 1976, *BK4883*
- Lili Dujourie, Koraal, 1975, *BK6158*
- Robert Filliou, 7 Childlike Uses of Warlike Material, 1971, *BK7439_M295*
- Dan Flavin, Untitled (to the Real Dan Hill) 1b, 1978, *BK5966_M113*
- Jef Geys, Kempens Informatieblad. Speciale Editie Balen. 27 maart 1971, 1971
- René Heyvaert, Untitled, 1976, *So408_09*
- René Heyvaert, Untitled, 1976, *So408_10*
- René Heyvaert, Untitled, 1976, *So408_11*
- René Heyvaert, Untitled, 1976, *So408_12*
- Hamlet Hovsepian, Yawning, 1975, *So434_2*
- Jacques Lizène, Chaise découpée, Art Synchrétique, 1964-2011, *Mo0145*
- Jacques Lizène, Etre son propre tube de couleur, 1977. Peinture à la matière fécale. Peinture analytique (sans y). Remake 1995 / To Be Your Own Paint Tube, Analytic Art (without y), 1977-1995, *Mo0146*
- Jacques Lizène, Dessin médiocre d'art synchrétique, 1964. Olivier croisé sapin croisé palmier croisé cactus. Remake 2010 et projection vidéo / Painting in the Fecal Style, 1977-2010, *Mo0147*
- Danny Matthys, Vivre d'Abord, 1979, *UFO_078_11*
- Guy Mees, Water te Water, 1970, *So278*
- Guy Mees, Untitled (Coming down the stairs), 1970, *UFO2008_008*
- Panamarenko, Flipperkast Wipper, 1955-1960, *P326*
- Panamarenko, Atom and Manpower, 1975, *P434*
- Ed Ruscha, Serie of 13 Books, *So210*
- Toon Teras, Kunst als grafiek / Kunst als politieke aktie, 1972, *BK7467_M322a*
- Toon Teras, Conditions de service / Aus aller Welt, 1972, *BK7467_M322b*
- Toon Teras, Henriette / Grepn uit de ware historie, 1972, *BK7467_M322c*
- Toon Teras, Système aux variantes infinies / Ad lectorem, 1972, *BK7467_M322d*
- Lawrence Weiner, A City Shored, 1970, *BK6123_M123*
- Lawrence Weiner, A City Dragged, 1970, *BK6123_M122*
- Anne-Mie Van Kerckhoven, Methamorphoses of her faith, 1977, *BK7531*
- Anne-Mie Van Kerckhoven, Erosion as semantics, 1976, *BK7530*
- Anne-Mie Van Kerckhoven, Too much of the good, 1974, *BK7527*

Arenbergshouwing, Antwerpen

'Visite'

23.09.2011 — 29.09.2011

- Ben Vautier, Er is geen volk zonder taal, 1987, *BR*₃₀
- Ben Vautier, Er is geen taal zonder cultuur, 1987, *BR*₃₁
- Ben Vautier, Er is geen cultuur zonder avant-garde, 1987, *BR*₃₂
- Ben Vautier, Kunst is onbetaalbaar, 1987, *So*₀₂₆
- Ben Vautier, C'est le courage qui compte, 1987, *So*₀₂₇
- Jacques Lizène, Travelling sur un mur, *Mo*₀₁₃₄
- Jacques Lizène, Tentative de dressage d'une caméra suivi d'une tentative, d'échapper à la surveillance d'une caméra, *Mo*₀₁₃₅
- Jacques Lizène, Interruption de lumière, *Mo*₀₁₃₆
- Jacques Lizène, Contraindre le corps à rester dans le cadre de l'image en promenade d'un côté à l'autre de l'écran, *Mo*₀₁₃₇
- Jacques Lizène, Filmer le bas des murs au cours d'une longue promenade urbaine, *Mo*₀₁₃₈
- Jacques Lizène, Caméra à hauteur des yeux, du sexe, des pieds, *Mo*₀₁₃₉
- Jacques Lizène, AGCT, filmer le plus grand nombre de visages humains, 1971-1972, *Mo*₀₁₄₀
- Jacques Lizène, Un film barré à la main, *Mo*₀₁₄₁
- Jacques Lizène, La vie camp de travail! Splash!, *Mo*₀₁₄₂
- Jacques Lizène, Quelques séquences d'art sans talent, 1979, *Mo*₀₁₄₃

Botanique ASBL, Brussel

'Museum of Affects. In the framework of L'Internationale'

08.12.2011 — 31.01.2012

- Jan Fabre, Avant Grade, 1981, *So*₃₇₃

De Markten, Brussel

'Gegoten Lood #2'

10.11.2011 — 31.01.2012

- Michelangelo Pistoletto, THE MEDITERRANEANS – LOVE DIFFERENCE CHAIRS, *MR*₀₁₂
 - Michelangelo Pistoletto, THE MEDITERRANEANS – LOVE DIFFERENCE CHAIRS, *MR*₀₁₃
 - Michelangelo Pistoletto, THE MEDITERRANEANS – LOVE DIFFERENCE CHAIRS, *MR*₀₁₅
 - Michelangelo Pistoletto, THE MEDITERRANEANS – LOVE DIFFERENCE CHAIRS, *MR*₀₁₆
-

5 Bezoekersaantallen 2009-2010-2011

aantal bezoekers 2009	M HKA Individuele Bezoekers ¹	M HKA deelnemers bemiddelings- activiteiten ²	Cinema Zuid Individuele Bezoekers ³	Cinema Zuid deelnemers bemiddelings- activiteiten ⁴	Totaal
januari	3.768	868	1.010	1.653	7.299
februari	11.185	879	885	3.364	16.313
maart	9.456	1.172	984	1.361	12.973
april	11.251	x	913	245	12.409
mei	7.375	x	980	0	8.355
juni	x	x	858	0	858
juli	x	x	x	30	30
augustus	x	x	186	1.411	1.597
september	4.232	380	638	0	5.250
oktober	3.762	1.157	2.062	2.663	9.644
november	3.019	655	1.160	1.764	6.598
december	2.784	901	1.239	93	5.017
Totaal	56.832	6.012	10.915	12.584	86.343

- 1 Het museum was wegens verbouwingswerken gesloten voor het publiek van 1 april 2009 tot en met donderdag 10 september 2009. Rondleidingen, workshops en evenementen zoals Erfgoeddag en Museumnacht hebben daardoor niet plaats gevonden in deze periode. Begin april vonden enkele evenementen plaats in het museum om de sluiting aan te kondigen. De bezoekersaantallen van de tentoonstelling Yang Fudong in het FotoMuseum zijn inbegrepen.
- 2 Deelnemers die gereserveerd hebben voor een bemiddelingsactiviteit: museumontbijt enkel voor sluiting), rondleidingen in vrije tijd en onderwijstijd en workshops voor kinderen.
- 3 Deelnemers aan evenementen zoals Museumnacht en Erfgoeddag zijn inbegrepen, alsook gereserveerde privévoorstellingen.
- 4 Deelnemers van activiteiten geprogrammeerd door publiekswerking M HKA: filmvoorstellingen onderwijs en activiteiten in samenwerking met Filmmagie, Week van de Franse Film, Week van de Duitse Film en Europees Jeugdfilmfestival en Aifoon.

aantal bezoekers 2010	M HKA Individuele Bezoekers ¹	M HKA deelnemers bemiddelings- activiteiten ²	Cinema Zuid Individuele Bezoekers ³	Cinema Zuid deelnemers bemiddelings- activiteiten ⁴	Totaal
januari	3.660	741	852	1.344	6.579
februari	4.867	1.604	1.379	1.026	8.876
maart	3.363	802	1.245	685	6.095
april	3.606	906	1.176	281	5.969
mei	2.486	554	1.261	x	4.301
juni	7.065	321	896	x	8.282
juli	8.697	98	528	x	9.323
augustus	10.070	242	677	2.894	10.989
september	2.352	261	1.185	16	3.814
oktober	5.359	901	1.382	4.714	12.356
november	7.497	463	1.531	1.184	10.675
december	4.864	819	847	210	6.740
Totaal	63.886	7.712	12.959	12.354	96.911

- 1 Deelnemers aan evenementen zoals bedrijfs-evenementen, Museumnacht en Erfgoeddag zijn inbegrepen, alsook de bezoekers voor de tentoonstelling Allan Sekula in het FotoMuseum.
- 2 Deelnemers die gereserveerd hebben voor een bemiddelingsactiviteit: museumbrunch, wandelgesprek, rondleidingen in vrije tijd en onderwijstijd, workshops voor kinderen.
- 3 Deelnemers aan evenementen zoals Museumnacht en Erfgoeddag zijn inbegrepen, alsook gereserveerde privévoorstellingen.
- 4 Deelnemers van activiteiten geprogrammeerd door publiekswerking M HKA: filmvoorstellingen onderwijs, lezingen, filmvoorstellingen kinderen, activiteiten in samenwerking met Filmmagie, Oog op Film, Week van de Franse Film, Week van de Duitse Film en Aifoon.

aantal bezoekers 2011	M HKA Individuele Bezoekers ¹	M HKA deelnemers bemiddelings- activiteiten ²	Cinema Zuid Individuele Bezoekers ³	Cinema Zuid deelnemers bemiddelings- activiteiten ⁴	Totaal
januari	6.000	647	994	913	8.554
februari	7.457	990	1.136	1.238	10.821
maart	6.459	1.217	1.591	489	9.756
april	5.515	696	942	565	7.718
mei	5.279	957	1.005	435	7.676
juni	1.545	284	884	113	2.826
juli	2.242	86	730	0	3.058
augustus	4.598	727	747	3.000	9.072
september	3.367	206	783	147	4.503
oktober	3.315	1.605	1.593	2.520	9.033
november	2.431	749	1.550	1636	6.366
december	2.499	665	1.076	117	4.357
Totaal	50.707	8.829	13.031	11.173	83.740

1 Deelnemers aan evenementen zoals bedrijfs-evenementen, Museumnacht zijn inbegrepen, alsook de bezoekers voor de Vrielynck Collectie #1, Julien Maire-Mixed Memory in het FotoMuseum, van 16.02 tot 03.06.

2 Deelnemers die gereserveerd hebben voor een bemiddelingsactiviteit: museumbrunch, wandelgesprek, rondleidingen in vrije tijd en onderwijstijd, workshop voor kinderen.

3 Deelnemers aan evenementen zoals Museumnacht zijn inbegrepen, alsook gereserveerde privévoorstellingen.

4 Deelnemers van activiteiten geprogrammeerd door publiekswerking: filmvoorstellingen onderwijs, lezingen, filmvoorstellingen kinderen, activiteiten in samenwerking met Filmmagie, Oog op Film, Week van de Franse Film en Week van de Duitse Film.

Bezoekerscijfers – extra muros projecten

- Anselm Kiefer
23.10.2010 — 27.03.2011
KMSKA
Totaal aantal bezoekers in 2011: **48.522**
- Musea in de 21ste eeuw.
Ideeën, projecten, gebouwen
i.s.m. de stad Antwerpen en
het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen
28.01 — 30.04.2011
KMSKA
Totaal aantal bezoekers: **21.694**
- Meesterwerken in het MAS. Vijf eeuwen beeld in Antwerpen
17.05 — 30.12.2011
MAS – Hanzenstedenplaats 1 – 2000 Antwerpen
i.s.m. de Stad Antwerpen en het KMSKA
Totaal aantal bezoekers: **214.465**
- Jan Fabre
Museum Stuki, Polen
17.06 — 02.10.2011
Totaal aantal bezoekers: **4.948**
- Cultuurstraten
i.s.m. Cultuurstraten, Antwerpen
27.08.2011
Totaal aantal bezoekers: **67**

Tijdens het extra muros project 'Visite' bereikten een aantal stukken uit de collectie van het M HKA een zeer ruim publiek. De werken werden op de volgende locaties tentoongesteld:

- Visite i.s.m. de Braembibliotheek, Schoten
15.10 — 25.11.2011

Totaal aantal bezoekers in de Braembibliotheek: **10.589**

- Visite i.s.m. de Arenbergsschouwburg, Antwerpen
29.11 — 31.12.2011

Totaal aantal bezoekers in 2011 in de Arenbergsschouwburg: **33.506**

Bezoekerscijfers – Te gast in cinema zuid

cinema Zuid verwelkomde ook dit jaar weer een aantal filmfestivals. Dit waren:

- Jeugdfilmfestival
18.02 — 26.02.2011

Totaal aantal bezoekers: **3.850**

- Latijns-Amerikaans Filmfestival
15.11 — 27.11.2011

Totaal aantal bezoekers: **1.000**

- Fashion off
9.12 — 11.12.2011

Totaal aantal bezoekers: **1.044**

6 M HKA Tentoonstellingen

6.1 LIAM GILICK.LAWRENCE WEINER
EEN SYNTAXIS VAN AFHANKELIJKHEID:
04.02.2011 — 29.05.2011
M HKA | 2^e verdieping

Lawrence Weiner (°1942 in New York; woont en werkt in Amsterdam en New York) is sinds het begin van de jaren zestig als kunstenaar actief, en was in de tweede helft van de jaren zestig een van de pioniers die mee de revolutie van de conceptuele kunst initieerde. Sindsdien is het sterk tekstueel georiënteerde werk van Weiner zowat overal ter wereld te zien geweest — ook, en herhaaldelijk, in Antwerpen, waar Weiner in 1968 zijn allereerste Europese solotentoonstelling had. Hij behoort zonder enige twijfel tot één van de meest invloedrijke levende kunstenaars, en geldt als een iconische referentie voor een steeds groeiend aantal jonge artiesten.

Liam Gillick (°1964 in Londen; woont en werkt in Londen en New York) geldt als een van de meest vooraanstaande kunstenaars van een generatie die in de jaren negentig traditioneel met de opkomst van de zogeheten 'relational aesthetics' werd geassocieerd. Binnen die generatie heeft Gillick zich gaandeweg tot een eloquent cultuurcriticus ontwikkeld, en tekst speelt daarom onvermijdelijk ook in zijn werk een centrale rol — zo ook in het controversiële project dat hij verleden jaar voor het Duitse paviljoen op de biënnale van Venetië concipieerde.

Tussen Gillick en Weiner, die reeds lang persoonlijk bevriend zijn, ontspringt sinds jaren een intense artistieke en intellectuele dialoog. De kunstenaars merken hier zelf echter over op: "You and I know each other pretty well. And you and I have started off on tons of projects that did not happen..." Met deze tentoonstelling bood het M HKA een platform voor de realisering van één zo'n project — een unieke ontmoeting tussen twee avontuurlijke geesten die elk op hun manier een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan onze huidige opvattingen over kunst als een complex spel van immer beweeglijke ideeën, contexten, institutionele en sociale verhoudingen, alsook aan de uitbreiding (en scherpstelling) van het hedendaagse concept van de artistieke praktijk als dusdanig.

Door zo letterlijk ruimte te bieden aan de plastische, visuele ontwikkeling van een sinds lang lopende dialoog tussen twee internationaal gerenommeerde kunstenaars (die tot verschillende generaties behoren), gaf het museum vorm aan zijn engagement ten aanzien van een cultuur van openheid en uitwisseling van ideeën en ervaringen. Het concept van een dergelijke open dialoog kreeg tenslotte ook fysiek vorm in het project dat Gillick en Weiner speciaal voor deze tentoonstelling ontwikkelden, en waarin taal een dominante rol speelt.

MULTIPEL

Speciaal voor deze tentoonstelling maakten de kunstenaars een editie in een oplage van 250 exemplaren die visueel refereert aan het gezamenlijke project: 'A Syntax of Dependency'; 50 x 24 cm.

PUBLICATIE

'Liam Gillick.Lawrence Weiner A Syntax of Dependency', uitgegeven door M HKA in samenwerking met Mousse Magazine en Mousse Publications, Engelstalig, 55 pagina's, kleur.

PUBLIEKSWERKING

Met deze tentoonstelling zette het M HKA op het vlak van publiekswerking specifiek in op drie niveaus:

1. de (inter)nationale professionals (curatoren, kunstenaars, studenten, critici, cultuurfilosofen, ...) en kunstliefhebbers.
2. architecten (in samenwerking met Forbo)
3. een jong publiek dat uitgedaagd werd om het werk interactief te beleven.

ACTIVITEITEN IN DE TENTOONSTELLING:

Het kunstwerk 'Een syntaxis van afhankelijkheid' nodigde door zijn ruimtelijkheid als vanzelf uit tot actie en interventie vanuit het publiek. We deden een beperkte oproep en kwamen tot een aantal bijzondere acties, door publiek aangebracht en georganiseerd:

- 03.02.2011, februari 2011
14u00 → 16u00
St Lucas, studenten vormgeving, verantwoordelijke Hugo Puttaert
Ontmoeting en gesprek tussen de studenten, Lawrence Weiner en Liam Gillick
Begeleiding: Weiner & Gillick
Ong. 25 deelnemers
- 18.02.2011,
13u30 → 17u00
Gidsenteam M HKA, verantw. Sofie Vermeiren
Vormingsmoment voor de gidsen, rondleiden in ruimtelijkheid
Begeleiding door Justin Waerts, gids M HKA en dramadocent Mooss
10 deelnemers

- 07.03.2011,
10u00 → 16u00
Gidsenteam M HKA, verantw. Sofie Vermeiren
Vormingsmoment voor de gidsen,
reflecteren en interactief rondleiden
Begeleiding door Richard Anthone,
filosoof en docent
12 deelnemers
- 20.03.2011,
14u30 → 17u30
JEANNE DANST, hedendaagse dansgroep,
verantwoordelijke Joke Huyghens/Anne De Roeck
Workshop hedendaagse dans
Begeleiding Erwin Wauters
17 deelnemers
- 01.04.2011,
14u00 → 17u00
Plantijn hogeschool, studenten journalistiek,
verantwoordelijke Koen Cornil/ Rit De Greef
Introductie in recenseren van hedendaagse kunst
Begeleiding: Kathleen Weyts
25 studenten
- 03.04.2011,
15u00 → 17u30
In Dialogue with the past,
Lindy Hop with Dancing Sophie
Linoleum 1860, Lindy Hop 1930, de nostalgie
verdergezet binnen een hedendaags project.
15 uur → 16 uur,
dansworkshop onder leiding van Dancing Sophie,
www.dancingsophie.be
leeftijd: vanaf 12 jaar,
niveau: enige danservaring
16 uur → 17.30 uur,
vrij dansfeest
34 deelnemers
- 14.04.2011,
19u00 → 20u00 – XL
The Floor, my instrument,
Tapdance workshop with Dancing Sophie
19 uur → 20 uur,
dansworkshop onder leiding van Dancing Sophie,
www.dancingsophie.be
open voor alle leeftijden
niveau: in het bezit zijn van tapschoenen
16 deelnemers
- 21.04.2011,
20u00 → 24u00 – XL
Donderdagavond i.s.m. Antwerp Youth Capital,
verantwoordelijke Sofie Vermeiren
Jongeren bezoeken het museum
Dansinitiatie en dj op de vloer in oosterse sfeer
500 bezoekers
- 24.04.2011,
13u00 → 17u00
Partyguide, verantwoordelijke Sanne De Wolf
& Piet Van Hecke (gidsen)
Squarescape (Bart And Piet)
Performance Walking Confession Box
(Christine Clinckx)
Folk / Country (G. Leddington)
Evaporating Picture (Liesbet Gruppung)
Remastered Bits II (Lieven Stockx)
Performance 377 9' Nails (Marie Julia Bollansée)
Shimsham introduction (Oona Joanna)
Baubo (Wildana Memic)
+ Devoted Bingo, Portrait Corner, Picknick
(bring something sweet or tasty)
- 28.04.2011,
19u00 → 21u00
Rhizomen, vormingssessie
Inzoomen op cultuurmanagement
12 deelnemers
Begeleiding: Orphée Mariën, Prospekta
- 30.04.2011,
14u00 → 18u00
Workshop: Moving Musae
Dansworkshop n.a.v. De Internationale dag van
de Dans (Unesco)
Ism Jeanne Danst, hedendaagse dans-amateurs

Begeleiding: nog te noemen Alessandra Coppola
17 deelnemers

- 04.05.2011, 11.05.2011, 18.05.2011,
telkens 13u → 17u45
Streepje Kleur – Streepje Klank : initiatie
dans en Orffinstrumenten
Workshop muziek voor kleuters (5-6 jr):
De VVvloeo oeoeeoeoeoeoeoeerrrr rr r r r r r r
r r r r r.
Een muzikale workshop in het M HKA voor
kleuters op het vloerkunstwerk van Liam Gillick
en Lawrence Weiner.
Begeleiding Raphaela Boudewijns, studente
SLO muziek, ArtesisHogeschool, Koninklijk
conservatorium Antwerpen
32 deelnemers
- 08.05.2011,
14u00 → 18u00
Champ d'Action, LABO III
Ism Koninklijk Conservatorium, Marc Vanrunxt
Concert met danspresentatie

COMMUNICATIE

Voor deze tentoonstelling werd een bescheiden
communicatiecampagne opgezet, waarbij het
accent lag op een internationale perscampagne
aangevuld met advertenties in kunsttijdschriften
en een affichecampagne in Antwerpen en
Brussel. Daarnaast werd er nauw samengewerkt
met Forbo, sponsor van de tentoonstelling, en
galerie Micheline Szwajcer die hun eigen com-
municatiekanalen actief inzetten ter promotie
van het project.

Verder werd er geïnvesteerd in een gedegen
documentering van het ganse project:
van opbouw tot afbouw.

Advertenties: Afterall, Artforum, E-flux,
Frieze, Mousse Magazine, [H]Art
Radiospots: Klara

Affichecampagne outdoor Ao + A2 in Antwerpen /
Brussel – Agrafa network

Promotionele flyer postkaartformaat:
distributie via Aeolus + sampling via
vrijwilligers

BEMIDDELING

ACTIVITEITEN

Op het kunstwerk, zie lijst hierboven

Signalisatie: op donderdagavond,
zondagnamiddag, en mogelijk andere momenten.
Er was een activiteitenkalender zichtbaar aan
de balie en in het SALON en een meeneemblaadje
met activiteiten van wat er die dag/week te
doen is in de tentoonstelling.

TEKSTEN

1. Muurtekst in drie talen (NL, FR, EN):
citaat van Weiner en Gillick,
introductie op de tentoonstelling.
2. Titel ook in audio in drie talen, te horen
in de trappenhal op de 1ste verdieping.
3. Folder in drie talen (NL, FR, EN): tekst van
Dieter Roelstraete in drie talen gebundeld
in 1 boekje.
4. Jongerenfolder in NL, eenvoudige tekst en
tekeningen over het werk en over de kunstenaars.

DOCUMENTATIERUIMTE

1. Folders.
2. Interview Dieter Roelstraete met Weiner en
Gillick, in het Engels, ondertiteld in Frans
en Nederlands: ze vertellen over hun werk,
hun samenwerking en het museum.
3. Film: Piet Van Hecke (M HKA gids) geeft een
mini-rondleiding in de tentoonstelling,
in het NL, ondertiteld in het Frans en Engels.
4. Film met registratie van de opbouw van het
kunstwerk en interview met linoleumlegger
en mensen van Forbo.

5. Sokkel met een boek van Gillick en een boek van Weiner.
6. Zitcomfort: banken in de documentatieruimte.

INTERACTIE

1. uitnodigingskaart in drie talen (NL, FR, EN) om het werk te ervaren. Het is een oproep om in het werk te gaan, een foto te nemen en deze te sturen naar email of op facebook te zetten. De beste foto wint een editie van Liam Gillick en Lawrence Weiner.
- Aan balie zullen ook 2 fototoestellen beschikbaar liggen die mensen kunnen uitlenen in ruil voor hun paspoort. Op een lijst vullen ze de datum, en het uur en minuten in waarop de foto is genomen, samen met hun naam en emailadres: zo kunnen we ze terugvinden en indien ze gewonnen hebben op de hoogte brengen.
2. Aan muur aan inkom zullen 2 tv's hangen met compilatie van foto's om sfeer te scheppen en mensen te prikkelen om foto's te nemen.

SALON

1. Tentoonstellingsspel voor kinderen in de vorm van een grote dobbelsteen. Op elke zijde van de dobbelsteen staat een opdracht om te doen in de tentoonstelling. De dobbelstenen liggen in het SALON. In het totaal zijn er 3 exemplaren.
2. Verwerkingsopdracht: plattegrondspel met stukjes Linoleum: kinderen maken hun eigen ontwerp
3. Verwerkingsopdracht: filosofische vragen op de muur, thema: van idee tot kunstwerk

OPENING

VIP-rondleiding met M HKA gidsen

GIDSEN

1. Informatieve rondleiding door de curator voor de gidsen bij de start van de tentoonstelling
2. Documentatiemap met extra achtergrondinfo
3. Interactieve rondleidingen

PERSAANDACHT

De speciaal voor het M HKA bedachte tentoonstelling van Weiner en Gillick genoot enorm veel persaandacht, niet alleen in de Belgische media (kunst en life style), van geschreven artikels, radio, televisie (VRT-één/VT4 en ARTE-Belgique) en tal van artikels op websites tot uitvoerige filmverslagen, afgedrukt in een kwaliteitsblad als DAMN Magazine, en tegelijk voor de online-versie. De buitenlandse pers kwam massaal een kijkje nemen om lovend verslag te doen in gespecialiseerde kunsttijdschriften als Modern Painters, Frieze, the Art Newspaper en Art Review (GB), Metropolis M (NL), Artforum (USA), Art Press, L'Œil en Exporevue (F) en kranten als De Volkskrant (NL), de Financial Times en Daily Telegraph (UK), om er maar enkele te noemen. "At once rich and austere", en "a big, quietly swaggering, sharp-edged show" luidde het meer dan respectvolle oordeel van criticus Martin Herbert in het Britse Art Review.

6.2 MARTIN DOUVEN – LEOPOLDSBURG – JEF GEYS 09.09.2011 — 31.12.2011 M HKA | Gelijkvloers

Martin Douven (1898-1973), een selfmadeschilder uit Leopoldsbuurg, begon in 1928 met de verkoop van eigen schilderijtjes. Later leidde hij zijn kinderen en anderen op in het schilderen aan de lopende band. Na de oorlog groeide zijn onderneming uit tot een schilderijen- én lijstenfabriek met tweehonderd werknemers en een wereldwijde export.

Als jongen zat Jef Geys op school met een zoon van Douven, en zo kreeg hij de kans om de fabriek te zien werken. Eind jaren vijftig, toen hij al kunstenaar en leraar was, kreeg hij via zijn schoonvader toevallig een schilderij uit Douvens werkplaats in handen. Dit doek (een meertje en twee zwaantjes) werd het uitgangspunt van onderzoek naar krachtlijnen in schilderijen: wat maakt een beeld 'aantrekkelijk', en voor wie en hoe? Zo ontstond een reeks zwarte schilderijen waarop Geys de zwaartepunten geometrisch markeerde. Hier begon ook zijn onderzoek naar allerlei aspecten van het schilderen zelf: drager, materiaal, helpers, handtekening ... Dit alles vormt, uitgaande van Martin Douven, het onderwerp van deze tentoonstelling.

Van de serieproductie van schilderijen, zoals die feitelijk ook gebeurde in het atelier van schilders als Peter Paul Rubens, legt Jef Geys een link naar het lopende band-werk in een autofabriek. In voorbereiding op de tentoonstelling JEF GEYS Martin Douven – Leopoldsbuurg – Jef Geys reisden twee medewerkers van het M HKA eind februari af naar München om in de BMW-fabriek daar stukken te fotograferen van de nieuw BMW Z4. In samenwerking met Lucas Creative.

MULTIPEL

Speciaal voor deze tentoonstelling bedacht (concipeerde) Jef Geys een multiple: Hij vroeg aan de medewerkers van het M HKA om puzzels te leggen van 500 stukjes – een bucolisch landschapje van de Amerikaanse kunstschilder Thomas Kinkade – en, om er naar keuze, drie puzzelstukjes uit te sparen die daarna in rood, geel en blauw moesten worden geleverd. Geys verwijst hiermee naar zijn vroegere werk “Rood, geel, blauw”, dat tot de collectie van het SMAK. De kunstenaar signeerde de puzzels, telkens met vermelding van het personeelslid dat er zijn eigen touch aan gaf.

Naar analogie met de (re)productie schilderijen van Martin Douven, refereert Geys aan het imperium van Thomas Kinkade, ‘Painter of Light’ (*1958) die zijn idyllische tafereeltjes in immense oplages commercialiseerde via prints op dagdagelijkse gebruiksvoorwerpen als handdoeken, koffiekoppen etc., of voor legpuzzels zoals deze, bedrukt met het sentimentele landschapsschilderijtje “A Peaceful Retreat – Begin of a Perfect Evening II”; 500 stukjes; 475 x 320 mm; Oplage: 70

PUBLICATIES

Sinds 1965 begeleidt de krant Kempens Informatieblad in speciale edities de tentoonstellingen en projecten van Jef Geys. Bij deze tentoonstelling werden volgende edities gepubliceerd:

- Kempens Informatieblad Martin Douven – Leopoldsborg – Jef Geys
- Kempens Informatieblad Speciale editie Antwerpen en Leopoldsborg (kleurboek)

Naar aanleiding van *MARTIN DOUVEN – LEOPOLDSBURG – JEF GEYS* lanceerde het M HKA een oproep aan ontwerpers, tekenaars en kinderen om voorstellen tot 3Dprint te leveren. Jef Geys ziet in de techniek van 3Dprint een grote toekomst voor kunst en haar productie. Hij daagt ons uit om er mee aan de slag te gaan. M HKA werkte samen met i.materialise, een webplatform dat 3Dprinting voor iedereen beschikbaar maakt. 3Dprinting is een technologie die toelaat om uniek beeldend werk uit te voeren met eender welke complexiteit, maar evengoed om het honderd keer te kopiëren. In het M HKA salon kon men tot eind december een 3Dprinter in actie bewonderen en toonden we ook geprinte projecten ontworpen door zowel bekende designers, als hobbyisten en kinderen.

BEMIDDELING

TEKSTEN

1. Gevelpaneel links
2. Geen titelbordjes bij de werken
Wel kopies uit vroegere Kempense Informatie Bladen, met rode logo's, verspreid over de zalen
3. Titel + muurtekst met beeld schildersketting en groot logo (vertaling NL, FR, Eng)
4. Vertaalde muurteksten ronde zaal, in kopieaan de balie

ZITCOMFORT

Videohoecken: houten bankjes

SALON

1. Maken & tekenen: tekentafel met opdracht + bibliotheekje
2. Zaalspel
3. 3D printer – project
4. Kleurboek

INTERACTIE

1. Verdeling Kleurboek. Distributie aan alle twaalfjarigen in lagere scholen in Antwerpen en Leopoldsborg met begeleidend schrijven voor hun klasleerkracht.
2. Workshops in de 9 zesdeklassen van het lager onderwijs in Leopoldsborg, begeleid door M HKA gidsen, pers en fotograaf aanwezig
3. Aanbod tot rondleiding met accent op techniek door Wim Verwimp, uitvinder van de spieraam-machine voor secundair onderwijs, geen reacties
4. Brief hoger kunstonderwijs met voorstel tot indienen van 3D ontwerpen
5. Folder met oproep tot indienen van 3D printontwerpen, i.s.m. i.materialise uit Leuven
Oproep ook via blog van i.materialize, website en facebook M HKA
- 6 3D geprinte voorwerpen tentoongesteld gedurende laatste 2 weken van tentoonstelling

OPENING

VIP rondleidingen door gidsenploeg

GIDSEN

1. Informatieve rondleiding door de directeur voor de gidsen bij de start van de tentoonstelling
2. Documentatiemap met extra achtergrondinfo
3. Interactieve rondleidingen

Communicatie- en bemiddelingsinstrumenten:
Primeur: Tram in Antwerpen en bussen in Leopoldsborg en omgeving

PERSAANDACHT

De tentoonstelling, geconcipeerd door Jef Geys, kreeg vooral aandacht in de Belgische pers. Alle grote kranten – Nederlandstalige en Franstalige – schreven erover. Onder de week – en maandbladen citeren we HART, Knack, Trends, Humo, Art Expo en de lokale (Kempense) gratis verspreide kwaliteitskrant “Suiker”. Er verschenen ook tal van kleinere artikels, aankondigingen en vermeldingen op websites. Claude Lorent maakte een inhoudelijke analyse van Geys’ werk voor La Libre Belgique, terwijl de andere journalisten eerder verhalend schreven: Jan Braet in Knack, met “Jef Geys leert bezoekers kijken”, Karl Van den Broeck in De Morgen en Lieven Van den Abeele in De Standaard. De tentoonstelling werd aangeraden als “Beste van de week” in Humo en getipt in Trends.

De journalisten van het Japanse Life style magazine ‘Tabi’ waren gefascineerd door het Geys-verhaal voor hun artikel over Antwerpen.

6.3 A RUA (DE STRAAT) in het kader van Europalia Brazilië 07.10.2011 — 22.01.2012 M HKA | 2e verdieping en 5e en 6e verdiepingen

De tentoonstelling 'A Rua (De Straat)' toonde werk van een twintigtal kunstenaars wier leven en oeuvre nauw gerelateerd zijn met de stad Rio de Janeiro.

De tentoonstelling focust op de ontwikkeling van de kunstscène in Rio de Janeiro gedurende de laatste vier decennia, met enerzijds werk uit de late jaren 60 en begin jaren 70 — de anni mirabiles van het globale conceptualisme, waarin de Braziliaanse kunst een vooraanstaande rol speelde — en de hedendaagse bewegingen anderzijds. Naast deze geografische en historische invalshoek belicht A Rua, zoals de titel ook duidelijk aangeeft, de notie van de straat, meer bepaald de rol en de positie van de straat in de hedendaagse kunstproductie in Rio in al zijn variaties. Vooreerst de straat als ontmoetingsplek tussen mensen, tussen kunst en leven, de straat als ervaringsruimte waar de gemeenschap zichzelf telkens vernieuwt; daarnaast de straat als studio, podium, toonplaats, de straat als culturele productieruimte zeg maar; en tenslotte de straat als arena en agora, de straat als publieke ruimte.

Met werk van Alexandre Vogler, Anna Bella Geiger, Anna Maria Maiolino, Antonio Manuel, Artur Barrio, Arthur Omar, Cildo Meireles, Dias & Riedweg, Ernesto Neto, Evandro Teixeira, Gabriel & Thiago Primo, Guga Ferraz, Helio Oiticica, Ivens Machado, Joana Traub Csekö, Jorge Mario Jauregui, Laura Lima, Lygia Clark, Lygia Pape, Lucia Laguna, Marcio Botner, Miguel Rio Branco, Paula Trope, Ricardo Basbaum, Ronald Duarte, Rosana Palazyan, Simone Michelin, Waltercio Caldas.

PUBLICATIE

'A Rua – Rio de Janeiro & The Spirit of the Street', uitgegeven door Ludion en M HKA, Engelstalig, 181 pagina's, kleur.

- Would you like to participate in an artistic experience?
- 07.10.2011 – 22.01.2012
- In het kader van de tentoonstelling A Rua toonde en bracht het M HKA het project Would you like to participate in an artistic experience? Met deze vraag bevonden we ons midden in een project dat Ricardo Basbaum (*1961), een Braziliaanse kunstenaar en schrijver, in 1994 initieerde.
- Onderwerp is een wit geschilderd stalen object dat New Bases for Personality (NBP) heet en door Basbaum voor periodes van ongeveer een week à 2 weken aan telkens weer andere mensen, instellingen, verenigingen... uitgeleend wordt. Van het object bestaan er een aantal exemplaren die sinds de start van het project al verschillende steden en landen doorkruisten en door vele handen gingen. Bedoeling is dat de personen die het object krijgen de mogelijkheden ervan aftasten terwijl ze tegelijk ook de door Basbaum bijgeleverde regels volgen; ze moeten uiteindelijk hun ervaringen documenteren op een speciaal voor het project gemaakte website. Zo deed NBP al dienst als voetenbadje, schip of auto voor spelende kindjes, zandbak, wasmand, tafel ... Ter gelegenheid van A RUA circuleerde het object ook in verschillende Belgische steden.

BEMIDDELING

Digitale primeur

Het M HKA pakte tijdens deze tentoonstelling uit met een unieke open webapplicatie, waardoor je de tentoonstellingen kan bezoeken met smartphones of tablets, zoals iPad. De applicatie biedt toegang tot M HKA Ensembles,

en ontsluit zo een pak extra informatie: interviews met kunstenaars, video's, interessante links en nog meer achtergrond.

TEKSTEN

1. Muurtekst in vier talen (NL, FR, EN, PT) + lijst van de kunstenaars: introductie van de tentoonstelling
2. Muur met facts en figures, in drie talen (NL, FR, EN) Weetjes + historiek over Rio en Brazilië, in tekst en beeld
3. Krant in drie talen (NL, FR, EN) Teksten: interview met Dieter over de tentoonstelling, achtergrond informatie over Rio en kunstenaarsteksten + beeld
4. Kaart met plannetje, wordt ook uitgedeeld aan de balie
5. Titelbordjes + QR-code: verwijst naar webapplicatie bij de tentoonstelling

DIGITAAL

1. Webapplicatie met informatie over de tentoonstelling in tekst, beeld en film, in twee talen (NL, EN)
2. Twee iPads in de zaal om informatie te bekijken.
3. QR-code naast elk titelbord die toegang geeft tot link op applicatie (voor bezoekers met eigen smartphone)
4. Aan de balie: informerende tekst over de applicatie

SALON

1. Tentoonstellingsspel A RUA, hinkelpad met opdrachtenboekje (drie stuks)
2. Verwerkingsopdracht: hoordragers; spel van Aifoon: Haardrogers met geluid: kinderen zoeken bij deze geluiden bijhorende kunstwerken.
3. Verwerkingsopdracht: voetbaltafel met opdrachtenblad, info over voetbal in Rio
4. Sfeer: op flatscreen in loop sfeerbeelden van Rio
5. Sfeer: poster van Gentileza op de muur
6. Achtergrondinfo: boeken over Brazilië

ACTIVITEITEN

OBJECT VAN BASBAUM

Opvolging: deelnemers contacteren, planning maken, opvolgen van activiteit, resultaten tonen in beeld in de tentoonstelling en op de website en webapplicatie

Deelnemers:

- Bart Van Dijck
- Richard Venlet en Sophie Nys
- Stefaan Roelstraete
- Natacha Dimovska
- Diederik Peeters
- Anne Marie Van Broek
- Kleuterschool De Linde
- Hemmy Van Reenen

OPENING

VIP-rondleiding met M HKA gidsen

GIDSEN

Informatieve rondleiding door de curator voor de gidsen bij de start van de tentoonstelling
Documentatiemap met extra achtergrondinfo
Interactieve rondleidingen met accent op Rio en de straat

PERSAANDACHT

Radio Klara (Babel) en ARTE-Belgique besteedden onmiddellijk aandacht aan de tentoonstelling, naast diepgaande artikels in De Standaard en De Morgen. "De kunst van Rio de Janeiro is levendig gevat in A Rua, een sociaal-politieke ontdekkingsstocht door de grootstad", schreef Jozefien Van Beeck, die ook vol lof is over de begeleidende publicatie. Door het overaanbod van Europalia-tentoonstellingen kwam de verslaggeving even later traag op gang, maar gespreid over de ganse tentoonstellingsperiode, verschenen er enorm veel, rijkelijk geïllustreerde artikels in de Nederlands- en Franstalige Belgische pers. Onder de buitenlandse journalisten die de tentoonstelling bezochten, noemen we Véronique Montaigne die een uitvoerig, lovend artikel schreef voor de prestigieuze Franse krant 'Le Monde'.

7 M HKA

Collectiepresentaties

7.1 COLLECTIEPRESENTATIE XXVII:
TEN OOSTEN VAN 4°24'
04.03.2011 — 21.08.2011
M HKA | Gelijkvloers

Het M HKA ging het voorjaar in met een brandend actuele tentoonstelling. Jef Lambrecht, die als journalist jarenlang verslag deed vanuit het Midden-Oosten, is ook een notoir kunstkenner. Hij nodigde veertien bevriende kunstenaars uit om de confrontatie aan te gaan met de Oriënt. Deze regio bepaalt vandaag immers op prangende wijze de realiteit waarin we leven. Het fascineert Lambrecht dat het thema in het werk van de meeste van de uitgenodigde kunstenaars niettemin nauwelijks aangeraakt wordt. Wat niet betekent dat het hen niet bezig houdt. Charif Benhelima, Guillaume Bijl, Michaël Borremans, Jan De Cock, Luc Deleu, Jan Kempnaers, Ria Pacquée, Guy Rombouts, Luc Tuymans, Koen Van den Broek, Anne-Mie Van Kerckhoven, Philippe Van Snick, Daniël von Weinberger en Angel Vergara brachten allemaal een zeer eigen reflectie op de Oriënt. Een aantal van hen concipieerde speciaal voor deze tentoonstelling een nieuw werk.

Het M HKA sloot zijn collectiepresentatie hierop aan met werken van kunstenaars uit het oosten in de ruimste zin: werken uit Egypte, Centraal-Azië, de Kaukasus, Irak, India en China. Sinds 1989 — het jaar van de val van de Berlijnse muur en het jaar van de tentoonstelling *Magiciens de la terre* in Beaubourg — is de hegemonie van de westerse kunst immers verdwenen. Andere cultuurgebieden en tradities worden zichtbaar. Het M HKA engageert zich om hedendaagse kunst uit deze cultuurgebieden in kaart te brengen en bouwt gestaag aan een collectie met een mondiaal karakter.

Tegen de achtergrond van de huidige omwentelingen in het Midden-Oosten bood de dubbelpresentatie *COLLECTIE XXVII Ten oosten van 4°24'* het publiek een intrigerende kijk op een regio die veraf lijkt en tegelijkertijd zo veelbepalend is voor onze samenleving.

De tentoonstelling kwam tot stand naar aanleiding van het literaire evenement *Mind the Book*, een organisatie van Internationale Kunstcampus deSingel Antwerpen en Kunstencentrum Vooruit Gent.

M HKA XL — DONDERDAG 03.03.2011 → 20U

Gesprek met Jef Lambrecht n.a.v. Collectie XXVII Ten oosten van 4°24' over zijn liefde voor het Midden-Oosten en kunst. We lieten hem aan het woord over de kunstenaars die hij uitnodigde en het waarom daarvan en hij gaf zijn opinie over de huidige omwentelingen in de regio en wat dat voor ons betekent.

VRIJDAG 04.03.2011 → 20U IN CINEMA ZUID

Gesprek van Jef Lambrecht met Kader Abdolah (schrijver en columnist) bij de film 'The Circle' van Jafar Panahi.

ZONDAG 06.03.2011 → 20U IN CINEMA ZUID

Inleiding Jef Lambrecht bij Jafar Panahi
Jef Lambrecht verzorgde een inleiding bij *Crimson Gold*, de derde en laatste film die Cinema Zuid toonde in een retrospectieve rond de Iraanse regisseur Jafar Panahi. Op 20 december vorig jaar werd Panahi samen met collegaregisseur Mohamed Rasoulof veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes jaar voor onder meer 'propaganda tegen de islamitische republiek'. Panahi mag de komende twintig jaar geen films meer maken, scenario's schrijven, interviews geven en hij mag Iran ook niet verlaten.

Toen de regisseur begin vorig jaar gearresteerd werd en bijgevolg niet in de jury van Berlijn en Cannes kon zetelen (net zomin als dat hij de première van zijn nieuwste film in Venetië kon bijwonen) kwam een internationale solidariteitsactie op gang. In petitie werd op

zijn onmiddellijke vrijlating aangedrongen. Met de kleine retrospectieve stak Cinema Zuid de filmmaker een hart onder de riem.

BEMIDDELING

TEKSTEN

1. Muurtekst in drie talen (NL, FR, EN): introductie op de tentoonstelling
2. Collectiefiches in drie talen (NL, FR, EN): extra duiding per kunstwerk uit de collectie, verspreid over 6 punten in de tentoonstelling, fiches zijn ook gratis te downloaden op onze website
3. Titelbordjes bij de werken

AUDIO

Audio-interviews door Jef Lambrecht die de veertien Belgische kunstenaars vraagt wat 'het oosten' voor hen betekent en vraagt of ze iets willen vertellen over hun werk. Deze interviews zijn in het Nederlands (behalve dat van Angel Vergara). Deze interviews hangen verspreid doorheen de zalen bij de kunstwerken van de Belgische kunstenaars. De vertaling in FR en EN hangt op een fiche bij het werk.

VIDEO

Video-interview van Kathleen Weyts met Jef Lambrecht, in het Nederlands (ondertiteling in FR en EN).

ZITCOMFORT

Banken verspreid over de tentoonstelling.

SALON

1. Tentoonstellingsspel om met de zintuigen op zoek te gaan naar kunstwerken in de collectie en een boekje met verwerkingsopdrachten om bij de kunstwerken uit te voeren.
2. Verwerkingsopdrachten om in het SALON te spelen: origami, geheim in een lucifersdoosje, een marktstalletje maken, tangrams maken, kamishibai.

ACTIVITEITEN

- 21.04.2011, 20u00 → 24u00 - XL
Donderdagavond i.s.m. Antwerp Youth Capital, Verantwoordelijke Sofie Vermeiren, project van stagiaire Ellen Cottyn
Jongeren bezoeken het museum
Speeddate met gids in de tentoonstelling
Ten Oosten
Origamiworkshop op de vloer van Weiner en Gillick
Dansinitiatie en op de vloer in oosterse sfeer
DJ Bollywood met projecties van Bollywood films en muntthee in het M HKA
500 bezoekers

GIDSEN

Informatieve rondleiding door Sophie Gregoir (medewerker bemiddeling) voor de gidsen bij de start van de tentoonstelling.
Documentatiemap met extra achtergrondinfo.
Interactieve rondleidingen met accent op de tentoonstelling.

PERSAANDACHT

Deze collectietentoonstelling met een brandend actueel thema, duurde ongeveer zes maanden lang, zodat erg veel binnen – en buitenlandse journalisten ze hebben bezocht. Er verschenen belangrijke artikels van gerenommeerde journalisten als Jan Braet (Knack), Eric Rinckhout (De Morgen) en Marc Holthof (HART). De tentoonstelling werd ook meermaals aangekondigd en aangeraden.

7.2 COLLECTIEPRESENTATIE XXVIII: ‘IF YOU SHOOT A BULLET IN A VACUUM, WILL IT KEEP TRAVELLING FOREVER?’ – EMILY WARDILL 17.06.2011 — 18.09.2011 M HKA | 2^e verdieping

Tijdens de zomer van 2011 nodigde M HKA de Britse kunstenares Emily Wardill uit om een selectie te maken van werken uit de collectie en om twee van haar eigen films te vertonen, 'The Diamond (Descartes's Daughter)' en 'Game Keepers without Game'. In de films van Wardill staan woorden en stemmen centraal, de geselecteerde collectiewerken belichten dan weer andere manieren van kijken en begrijpen.

De ondertitel van deze collectiepresentatie is een citaat uit *'Fulll Firearms'*, Wardills nieuwste film. Hij werd geproduceerd met de steun van If I Can't Dance, I Don't Want to Be Part of Your Revolution in Amsterdam, Serpentine Gallery in London en Film London's FLAMIN en gecoproduceerd door City Projects en FLAMIN, met de steun van Badischer Kunstverein in Karlsruhe en het M HKA. Op 14 december werd de film voor het eerst in België, in Cinema Zuid, vertoond.

Wardill weeft de werken van andere kunstenaars doorheen haar eigen verhaal. De installaties van Guillaume Bijl, Leo Copers, Lili Dujourie en Luc Tuymans en de acties van Alain Arias-Misson, zeggen dingen doorheen objecten, op manieren die niet zo verschillen van Wardills eigen aanpak. De fotografische beelden van Dirk Braeckman en Danny Matthys, de getekende en geschilderde beelden van Elly Strik en Marthe Wéry en de driedimensionale beelden van Pieter Engels, Cady Noland en Didier Vermeiren treden ook in dialoog met de twee films — zonder dat ze gemaakt werden om een uniform verhaal te vertellen.

Variatie en permutatie — de discrepantie tussen dingen die op een bepaalde manier maar niet helemaal hetzelfde zijn — is voor veel kunstenaars een favoriete werkmethode, en ook voor Wardill is dat het geval. Gert Robijns, een andere kunstenaar die gevraagd werd om te interageren met de M HKA-collectie, produceerde zwart-wit'dubbels' van werken van Bernard Frize, Hermann Pitz en Ettore Spalletti. Beide reeksen werken werden opgenomen in de tentoonstelling, die Emily Wardill had opgesteld als een niet-tekstueel dubbel van haar eigen narratieve variaties en permutaties.

'If you shoot a bullet in a vacuum, will it keep travelling forever?' werd financieel ondersteund door het Cultuurprogramma van de Europese Unie en de Mondriaan Stichting.

M HKA XL – DONDERDAG 16.06.2011 → 20U

Rondleiding in de tentoonstelling door Anders Kreuger en Emily Wardill + receptie

BEMIDDELING

TEKSTEN

1. Muurtekst in drie talen (NL, FR, EN): introductie op de tentoonstelling.
2. Collectiefiches in drie talen (NL, FR, EN): extra duiding per kunstwerk uit de collectie, verspreid over 3 punten in de tentoonstelling, fiches zijn ook gratis te downloaden op onze website.
3. Teksten over de werken van Emily Wardill, in drie talen (NL, FR, EN).
4. Titelbordjes bij de werken.

SALON

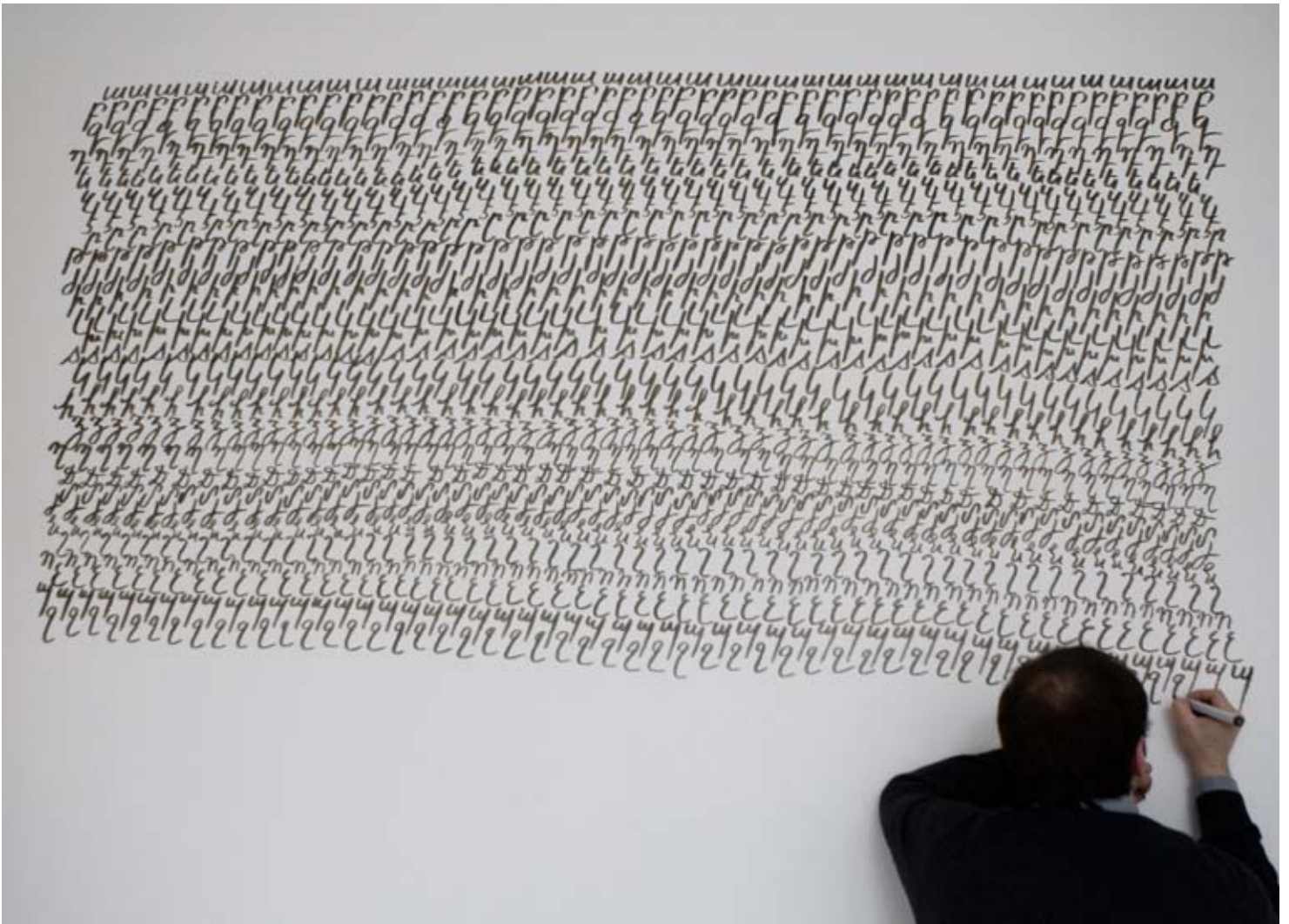
1. Spel voor kleuters rond tegenstellingen: op kaarten staan tegenstellingen getekend. De kinderen gaan met de kaartjes op zoek in de collectiepresentatie.
2. Plattegrondspel in het SALON: maak een tentoonstelling met kunstwerken uit de collectie zoals Emily Wardill.
3. Performance-spel: ga in het hokje en doe een performance.

GIDSEN

1. informatieve rondleiding door de curator voor de gidsen bij de start van de tentoonstelling
2. Documentatiemap met extra achtergrondinfo
3. Interactieve rondleidingen met accent op de tentoonstelling

PERSAANDACHT

Hoewel collectietentoonstellingen niet dikwijls apart aandacht krijgen in de media, werd aan de persoonlijke selectie met de begeleiderende film van Wardill, uitvoerige artikels gewijd in heel diverse bladen als Genieten (life style), HART (kunstkrant) en Trends (financieel-economisch weekblad).

8 Lonely at the Top – LATT: GRAPHOLOGY

Graphology verkende in vier episodes de automatismen die zich via het tekenen kunnen manifesteren. De menselijke hand als seismograaf van een innerlijk leven, maar omgekeerd ook het 'mechanisch onbewuste' van de machine, dat zich opdringt aan het menselijk oog. Op welke manier gaan grafische reproductietechnieken een eigen leven leiden?

Een tentoonstellingenreeks op het snijvlak van de tekenkunst met fotografie, drukkunst, film en computergrafiek.

GRAPHOLOGY is een samenwerking tussen M HKA en KASK/Hogent.
Curator: Edwin Carels, onderzoeksmedewerker KASK/Hogent.

8.1 GRAPHOLOGY – CHAPTER 1 18.02.2011 — 27.03.2011

In de eerste episode stond het schrijven met licht centraal. Met de opkomst van de fotografie werd de tekenende hand geautomatiseerd, en werd de dynamiek van de hand zelf een thema van onderzoek. Van de camera obscura, via de camera lucida tot de donkere kamer van de menselijke geest: hoe laat het onbewuste zich traceren?

Met werk van o.a. William Anastasi, Pierre Bismuth, Sigmund Freud, Jerry Galle, Ulrik Helthoft, Julien Maire, László Moholy-Nagy en William Fox Talbot.

M HKA XL – DONDERDAG 17.02.2011 → 20U
openingsperformance Line Boogaerts

8.2 GRAPHOLOGY – CHAPTER 2 08.04.2011 — 12.06.2011

De tweede episode verkende de impact van de typografie. Met de uitvinding van de boekdrukunst verloor het handschrift zijn monopolie. Tegelijk werd met de automatisering van het schrijven een ingrijpend proces van individualisatie op gang getrokken. Van het Armeense alfabet tot Nietzsche's gedicht op de Schreibkugel: elke tekst vormt ook een autonoom beeld.

Met werk van o.a. Carl André, Stefaan Brüggemann, Mekhitar Garabedian, Dean Hughes, Friedrich Nietzsche, Christophe Plantin, Simon Pummell en Salome Schmuki.

DONDERDAG 07.04.2011 → 18U
preview met performance van Julien Maire
en Stefan Brüggemann

8.3 GRAPHOLOGY – CHAPTER 3 24.06.2011 — 14.08.2011

De derde episode reflecteerde op de karakteristieken van het gedigitaliseerde schrift: het omzetten van letters naar elektronische signalen, het alternerende van de binaire structuur, maar ook het spelen met codes en programma's en de complexe netwerken die uit deze eenvoudige parameters kunnen ontstaan. Met werk van o.a. Anna Barham, Peter Beyls, Pol Bury, Santiago Ramon y Cajal, Annie Cattrell, Viking Eggeling, Wim Janssen, Esther Polak, Paul Sharits.

Met een bijdrage uit de collectie Fons Vanden Berghen.

De vierde episode interpreteerde de cinématographe, zoals gepatenteerd door de gebroeders Lumière, in de meest letterlijke zin: als een grafische methode om beweging te (re-)produceren, een schriftuur van gefragmenteerde licht-beelden, een spel van analyse en synthese.

Met werk van Marcel Broodthaers, Man Ray, Juliana Borinski, Nikolaus Gansterer, Sandra Gibson, Dominique Somers, Jan Evangelista Purkinje, Wim Janssen, Morgan Fisher.

De reeks wordt vanaf mei 2012 getoond in de Drawing Room in Londen.

M HKA XL – DONDERDAG 22.09.2011 → 19U:
finissage met afsluitende performance door Nikolaus Gansterer en Emma Cocker, naar aanleiding van de publicatie van Drawing a Hypothesis (Springer Verlag)

BEMIDDELING

TEKSTEN

1. Muurtekst in drie talen (NL, FR, EN) (blijft heel de reeks hangen): inleiding op het project.
2. Titels van de vier hoofdstukken op de muur: onder deze titels worden per aflevering de namen van de kunstenaars toegevoegd: met potlood op de muur (handgeschreven).
3. Titelbordjes: in potlood op de muur (handgeschreven), aangepast per aflevering.
4. Per aflevering: zaalteksten op fiches met meer informatie over het concept en een korte toelichting per kunstenaar, in drie talen (NL, FR, EN).

GIDSEN

1. Bij elke aflevering: informatieve rondleiding door de curator voor de gidsen bij de start van de tentoonstelling.
2. Documentatiemap met extra achtergrondinfo.
3. Interactieve rondleidingen met accent op thema Graphology.

PERSAANDACHT

De reeks sprak journalisten aan die gewend zijn diepgaande teksten te schrijven zoals Jan Braet (2x voor Knack) en Sacha Bronwasser die er een volledige dubbele pagina aan wijdde in de belangrijke Nederlandse krant De Volkskrant. Kunstkrant HART liet zich evenmin onbetuigd.

9 FoMu-tentoonstellingen

9.1 VRIELYNCK COLLECTIE #1
Julien Maire – Mixed Memory
 09.02.2011 — 05.06.2011
Locatie: FOMU | 4e verdieping

In 2003 verwierf het M HKA het hoederecht over de collectie Robert Vrielynck, de privé-verzameling van een notaris uit Brugge. De collectie kan gesitueerd worden binnen de archeologie van de nieuwe media en illustreert een deel van de ontwikkeling van film- en projectieapparaten aan de hand van historische toestellen zoals de toverlantaarn en de camera obscura.

Een verzameling media-apparaten zoals die in de Collectie Vrielynck is van uitzonderlijk belang voor een inzicht in onze beeldcultuur. Het museum beschouwt de verzameling graag als onderzoeksterrein voor researchers en kunstenaars en nodigt in samenwerking met curator Edwin Carels (KASK/HoGent) drie jaar lang jaarlijks een beeldend kunstenaar uit voor een interventie op de collectie en dit op de 4de verdieping van het FotoMuseum, waar beeldcultuur het tentoonstellingsprogramma tekent.

Julien Maire (°1969, Metz, FR woont en werkt in Berlijn) beet de spits af. Maire opereert op het snijvlak van installatie, performance en mediakunst en houdt zich al jaren bezig met het reactiveren van oude projectietechnieken met behulp van moderne technologie. Zijn manipulaties worden altijd gestuurd door vraagstellingen omtrent actuele visuele conventies en beeldstrategieën in het digitale tijdperk. Voor deze gelegenheid integreerde hij in drie van zijn installaties (Memory Stations) elementen uit de Vrielynck Collectie.

Deze tentoonstelling kadert in de reeks tentoonstellingen met beeldcultuur als rode draad, die het M HKA en het FotoMuseum gezamenlijk voor de 4de verdieping ontwikkelen.

OPEN CORE-PERFORMANCE VAN JULIEN MAIRE
IN CINEMA ZUID

- Woensdag 11 mei 2011 → 20u
- De Open Core performances van Julien Maire herinneren aan de publieke anatomische dissecties uit de 16de eeuw. Dit anatomisch theater lag mee aan de basis van het moderne spektakel. In zijn Open Core performances past de kunstenaar dit dissectieprincipe toe op hedendaagse audiovisuele toestellen: hij opent enkele 'machines of vision' zoals camera's en webcams terwijl hij ook een oude Super 8-projector draaiende houdt. Maar voor Maire is het ontmantelen of analyseren nooit een eindpunt of doel op zich. Hij impliceert steeds een nieuwe synthese, een re-animatie, hij ontwikkelt nieuwe vormen van 'levende' beelden zonder enig negatief.

BEMIDDELING

TEKSTEN

1. Algemene introductie tekst aan het begin van de tentoonstelling, op de muur in drie talen (NL, FR, EN).
2. Folder met extra uitleg en context over de tentoonstelling, in drie talen (NL, FR, EN).
3. Geen titelbordjes, maar zaalplan met titels, op sticker op de muur.
4. Fiches met beeld en tekst in drie talen (NL, FR, EN) over de Vrielynck objecten.

DOCUMENTATIERUIMTE

1. Achtergrond literatuur over de Vrielynck collectie (op een salontafel).
2. Vitrine met belangrijke documenten en foto's over Robert Vrielynck.
3. Voor kinderen: opdrachtenblad 'Maak je eigen thaumatroop'.
4. Zitcomfort: zetel en tafel.

GIDSEN (FOTOMUSEUM)

1. Informatieve rondleiding door de curator voor de gidsen bij de start van de tentoonstelling.
2. Documentatiemap met extra achtergrondinfo.

PERSAANDACHT

Behalve een artikel in HART, werd de tentoonstelling mee opgenomen/ vermeld in de artikels die verschenen over de nieuwe fototentoonstellingen in het FoMu.

10 Extra Muros

10.1 MUSEA IN DE 21STE EEUW.Ideeën, projecten, gebouwen

28.01.2011 — 30.04.2011

KMSKA

i.s.m. de stad Antwerpen en het Koninklijk Museum
voor Schone Kunsten Antwerpen

Met deze internationale architectuurtentoonstelling sloegen Musea stad Antwerpen, het Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA) en het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) de handen opnieuw in elkaar. De expo belichtte de belangrijkste trends in hedendaagse architectuur van musea. Hiervoor toonde ze negenentwintig projecten van internationaal gerenommeerde architecten en architectenbureaus.

Werken van Tadao Ando Architect & Associates, Atelier Brückner, ART+ COM, Daniel Libeskind, Jean Nouvel, Renzo Piano, Mario Botta, Zaha Hadid Architects, Gehry Partners LLP enz. werden gevisualiseerd met een maquette, schetsen, plannen en foto's.

Directeur Suzanne Greub van het Art Centre Basel stond in voor het idee en concept van de tentoonstelling. Sinds 2006 bezocht deze expo maar liefst veertien steden verspreid over vier continenten.

Niet toevallig kwam de tentoonstelling nu ook naar Antwerpen want er beweegt veel op architecturaal vlak in de stad. De toekomstige uitbreiding van het oudste museum (KMSKA) en de bouw van het nieuwste Museum aan de Stroom (MAS) pasten perfect in de opzet van de tentoonstelling. Deze twee Antwerpse museale projecten kregen dan ook een bijzondere plaats toebedeeld.

'Musea in de 21ste eeuw. Ideeën, projecten, gebouwen' was de tweede tentoonstelling van de nieuwe structurele samenwerking tussen deze drie grote Antwerpse museumpartners en vond plaats in de lege zalen van het KMSKA.

Een tentoonstelling van ART CENTRE BASEL: Suzanne Greub (idee en concept), Felizitas Diering en Patrick Merz (beheer).

GESPREKSAVONDEN MET FILM IN CINEMA ZUID

Gespreksavonden rond De eigenheid van hedendaagse museumarchitectuur met aansluitend een film die betrekking heeft op architectuur. Deze avonden gingen door in Cinema Zuid in Antwerpen.

Deelnemers aan het debat waren architecten Hilde Daem, Willem-Jan Neutelings e.a.

DONDERDAG 17.03.2011 → 19U30

Wat is eigen aan goede museumarchitectuur? aansluitende film *Frank Gehry* van Sydney Pollack

DONDERDAG 31.03.2011 → 19U30

Wat maakt museumarchitectuur goede architectuur? aansluitende film *The Belly of an Architect* van Peter Greenaway

10.2 MEESTERWERKEN IN HET MAS.VIJF EEUWEN BEELD IN ANTWERPEN

17.05.2011 — 30.12.2012

Locatie: MAS – Hanzenstedenplaats 1 – 2000 Antwerpen

i.s.m. de Stad Antwerpen en het KMSKA

Op 17 mei 2011 opende het MAS de deuren voor het grote publiek. Deze allereerste tijdelijke tentoonstelling van het nieuwe museum, confronteert werk van oude meesters met dat van hedendaagse kunstenaars. De prestigieuze tentoonstelling toont hoe Antwerpen en Vlaanderen de westerse beeldcultuur van de 16de en 17de eeuw in grote mate hebben bepaald. Ook van de actuele beeldcultuur is de regio een bakermat.

Meesterwerken in het MAS is een tentoonstelling van het Museum van Schone Kunsten (KMSKA), het M HKA en Museum Plantin-Moretus/Prentenkabinet. De drie grote spelers in het Antwerps museumveld leverden topwerken uit hun collecties. De werken vertellen samen het verhaal van het beeld in Antwerpen: over het ontstaan van de bloeiende kunstmarkt hier, over

de sleutelrol van de havenstad in de verspreiding en vermenigvuldiging van beelden over de hele wereld en over de terugkeer van hedendaagse kunstenaars naar de essentie van het beeld.

De tentoonstelling is gebaseerd op A Story of the Image. Old en New Masters from Antwerp die vorig jaar in Shanghai en Singapore te zien was. In de tentoonstelling in het MAS wordt het thema dieper uitgewerkt en zijn ook kostbare meesterwerken te bewonderen die te fragiel waren voor transport naar Azië.

Met werken van:

Jef Geys, Jan Kempenaers, Jan Fabre, Gert Robijns, Toon Tersas, Jacques Lizène, Lili Dujourie, Marijke van Warmerdam, Ria Pacquée, Maarten Vanden Abeele, René Heyvaert, Raoul De Keyser, Guy Mees, Jan J. Schoonhoven, Panamarenko, Manon De Boer, David Claerbout, Ana Torfs, Vaast Colson, Joëlle Tuerlinckx, Fred Bervoets, Honoré d'O, Narcisse Tordoir, Tina Gillen, Walter Swennen, Marlène Dumas, Berlinde De Bruyckere, Sven Augustijnen, Dirk Braeckman, Luc Tuymans, Koen van den Broek, Charif Benhelima, Job Koelewijn, Mark Manders, Carla Arocha, Aglaia Konrad, Hans Op de Beeck, Guillaume Bijl, Anne-Mie Van Kerckhoven.

Tentoonstelling door KMSKA, Museum Plantin-Moretus/Prentenkabinet en M HKA.

PUBLICATIE:

'Beelddenken. Vijf eeuwen beeld in Antwerpen', uitgegeven door BAI MAS Books in samenwerking met Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, Museum Plantin-Moretus/Prentenkabinet en het M HKA, Nederlandstalige, Engelstalige en Franstalige uitgaven, 240 pagina's, kleur.

BEMIDDELING

TEKSTEN

- collectieteksten in de bezoekersgids (NL, FR, EN)
- titelbordjes

PERSAANDACHT

Over deze tentoonstelling verschenen artikels in de meeste Frans- en Nederlandstalige Belgische kranten, in kunstkranten als HART en Arte News en in op de websites van vakbladen als 'Projecto' en 'bouwenwonen'.

10.3 JAN FABRE
Museum Sztuki Polen
17.06.2011 — 02.10.2011

Afgelopen jaar liep in het M HKA de Fabre-tentoonstelling 'ART KEPT ME OUT OF JAIL'.

Performance installations by Jan Fabre 2001-2004-2008', die in het verlengde lag van de performance die Fabre in 2008 in het Louvre uitvoerde. De videoregistraties van die performance geïnspireerd door het verhaal van de Franse gangster Jacques Mesrine en twee eerdere performances vormden het hart van de tentoonstelling.

Betreffende tentoonstelling werd overgenomen door het Poolse Muzeum Sztuki en was daar te zien tussen 17 juni en 2 oktober. Muzeum Sztuki in de industriestad Lodz, niet ver van Warschau, is één van de oudste hedendaagse kunstmusea ter wereld, samen met het MoMA in New York. Het werd opgericht door de avantgardekunstenaars Władysław Strzemiński en Katarzyna Kobro wiens œuvre er ook wordt bewaard. In de periode van opdeling van Europa was het voor het Westen één van de belangrijke referentieplekken voor hedendaagse kunst in Oost-Europa. Het heeft bv. een belangrijk ensemble Joseph Beuys. Verder heeft het in zijn collectie werk van o.a. Léger en Picasso maar ook van de Belgische kunstenaars Paul Joostens en Georges Van Tongerloo. Sinds een paar jaar heeft het museum een tweede vestiging in een gerenoveerd industrieel gebouw waar ook de permanente collectie te zien is. Het is in dit gebouw, ms2, dat 'Art Kept me out of Jail' getoond werd.

VISITE wil cultuurwerkers en lokale besturen ondersteunen in (de ontwikkeling van) een beleid hedendaagse beeldende kunst. Een gemeentebestuur, een cultuur- of gemeenschapscentrum, een bibliotheek kan tijdelijk werk uit de M HKA-collectie ontfangen. Het bezoek van het kunstwerk in de gemeente kan aanleiding zijn om samen na te denken over visieontwikkeling en beleid rond hedendaagse kunst of aanverwante initiatieven in de gemeente, bv. de inrichting van een tentoonstellingsruimte, een gemeentelijke prijs, het aankoopbeleid. Kortom: LOCUS en M HKA bieden niet enkel hedendaagse kunstwerken uit de collectie, maar ook expertise en advies voor de periode van het samenwerkingsproject. Kunstwerken konden op visite komen vanaf september 2011.

Acties:

Braembibliotheek, Schoten 15.10.2011 — 25.11.2011

Van 15 oktober tot 27 november waren zeven werken uit de M HKA-collectie te gast in de Braembibliotheek in Schoten, in een het kader van een nieuwe editie van het project 'Visite'.

De bedoeling was om enerzijds het 'functionele kunstwerk', zoals architect Braem zijn creatie indertijd noemde, te tonen in zijn niet-functionele maar wel architecturale hoedanigheid. In de loop der jaren hebben immers vooral functionele ingrepen het uitzicht van het interieur van de bib verder bepaald. Anderzijds wilde het uitleenproject de bibliotheekbezoeker een laagdrempelige confrontatie bieden met hedendaagse en conceptuele kunst. Om plaats te maken voor de kunstwerken en tegelijkertijd de ruimte opnieuw voor zich te laten spreken, werden het meubilair voor een stuk letterlijk aan de kant geschoven.

In de Schotense bib liggen sinds jaar en dag dweilen op welbepaalde plekken, om het binnensijpelende regenwater op te vangen in afwachting van de langverwachte renovatie. Vandaar het idee om de Bic-dweilen van Jan Fabre, uitzonderlijk in een opstelling van 4, centraal in de opstelling te plaatsen, weliswaar op een 'veilige' plek. Een andere blikvanger was ongetwijfeld de Obelisk van Luc Deleu, net als Braem architect. De andere uitgeleende werken waren van Robert Filliou, Jiri Dokoupil, Leo Copers, Sichan Kinoshita. Het laatste werk was een video van Jan Fabre, dat net als enkele andere van de werken verwees naar de 4 elementen — die ook de inspiratiebron waren voor het architecturale ontwerp van Braem.

Het project is ook onder de aandacht gekomen van Geert Bourgeois (N-VA), Vlaams minister bevoegd voor onder meer onroerend erfgoed. Op 21 oktober kwam Bourgeois naar de Braembibliotheek om er het premiebesluit te ondertekenen dat ruim 1,1 miljoen euro vrijmaakt voor de restauratie. Deze zal wellicht begin 2012 al van start gaan.

BEMIDDELING

1. Brochure met begeleidende teksten bij de kunstwerken, voor de bibliotheekbezoekers. Oplage: 2000 ex.
2. 14.10.2011: Opleidingsmoment voor de bibliotheekmedewerkers rond interactief rondleiden. Begeleiding: Sanne De Wolf
3. 15.10.2011: Rondleiding voor de genodigden bij de opening. Begeleiding: Piet Van Hecke
4. 26.11.2011: Voorleesmomenten voor kinderen tijdens de voorleesweek. Begeleiding: vrijwilligers van de bib.

ARENBERG, ANTWERPEN 29.11.2011-18.6.2012

Tijdens het ganse theaterseizoen toont de Arenbergschouwburg in Antwerpen werk van Ben Vauthier en Robert Filliou in de publieks-ruimtes van de schouwburg. Het werk van de Fluxusartiesten werd specifiek gekozen omdat het bij het profiel van de bezoekers aansluit: dynamisch, kritisch, experimenteel. Aan de tentoonstelling is een wedstrijd verbonden die jonge kunstenaars uitnodigt om voorstellen te doen tot het maken van geïntegreerde kunst in een aantal publieke ruimtes. De wedstrijd mondt uit in een presentatie van de geselecteerde werken in maart 2012.

Bezoekersaantallen: Het aantal bezoekers in deze tentoonstellingen is moeilijk in te schatten vermits alle toeschouwers van evenementen van de schouwburg met de werken worden geconfronteerd in de publieke ruimtes. De Braembibliotheek werd in de periode dat de M HKA werken er tentoongesteld stonden door 10589 mensen bezocht. In de Arenbergschouwburg kwamen 33.506 toeschouwers over de vloer.

BEMIDDELING

1. titelbordjes
2. zaalteksten
3. lancering van wedstrijd tot ontwerp van geïntegreerd werk in de stijl van Fluxus aan jonge kunstenaars (19-30 jaar)
4. deelname aan de jury ter selectie van de werken van jonge kunstenaars in februari 2012.

PERSAANDACHT

Aankondigingen en een artikel in de Gazet van Antwerpen en in de editie Metropool Noord.

10.5 ART BRUSSELS 29STE EDITIE 28.04.2011 — 01.05.2011 *Brussels Expo, hallen 1 en 3*

Op 28 april 2011 opende in Brussel de 29ste editie van Art Brussels de deuren. De beurs behoort tot de Europese top inzake hedendaagse kunstbeurzen en wordt elk jaar belangrijker. Er werden 30.000 professionelen, verzamelaars en kunstliefhebbers verwacht, van over heel Europa en zelfs daarbuiten. Ruim 1500 kunstenaars, zowel jong ontlukend talent, maar ook gevestigde namen tonen een selectie van hun beste schilderijen, sculpturen, foto's, video- en andere installaties. De deelnemers van Art Brussels zijn ingedeeld in drie overzichtelijke zones: de Gallery zone, de Young Talent zone en de First Call zone. Daarnaast zijn er ook nog de Solo Shows, dit jaar van Michiel, Roe Ethridge, Patrick Hill, Kevin Hunt, Tadashi Kawamata, Benoit Maire, Enrique Marty, Vincent Olinet, Werner Reiterer, Barthélemy Toguo, Michael Van den Abeele, Maarten Vanden, Vanessa Van Obberghen en Hannes Vanseveren. Ook het M HKA was hierop aanwezig.

PERSAANDACHT

Twee artikels in HART met vermelding van de infostand van het M HKA.

10.6 CULTUURSTRATEN 27.08.2011 *Plankenbergstraat, Deurne*

In het kader van Cultuurstraten, een concept van Stad Antwerpen en Opsinjoren, openden verschillende mensen in de Plankenbergstraat in Deurne hun deuren om kunst uit het M HKA en een cultuurminnend publiek uit de buurt te ontvangen; een 'chambre d'amis', de integratie van kunst in de leefruimten en dagelijkse leefomgeving: 'thuis', waar kunst ook thuishoort met o.a. Bruce Nauman, Jan Fabre, René Heyvaert, Paul De Vree, Wim Delvoye ...

Er waren 4 rondleidingen gepland voor volwassenen: twee groepen gingen rond van 13u tot 14u en twee groepen van 16u tot 17u. Het totaal aantal volwassenen dat de cultuurstraten bezocht ligt rond de 42.

De reacties van de bezoekers waren enthousiast. Dit om verschillende redenen: de cultuurstraten laat toe om (op een laagdrempelige wijze) kennis te maken hedendaagse kunst, de deelnemers kijken binnen bij de huizen van de burens en ook de confrontatie tussen de inrichting van de huizen en de kunstzinnige uitingen van de straatbewoners en de kunstwerken van de M HKA-collectie zorgt voor boeiend gespreksvoer.

Voor de kinderen werd er eveneens een interactieve rondleiding aangeboden van 15u tot 17u doorheen de straat, gekoppeld aan een creatieve verwerking van de indrukken die de kunstwerken nalaten. Eén gids begeleidde de kinderen van 8 tot 12 jaar en 1 gids begeleidde de kinderen van 4 tot 8. Ook bij de kinderen waren de reacties positief en enthousiast. In het totaal namen een 25tal kinderen deel aan de rondleiding + workshop.

Bij alle werken werd een titelbordje voorzien en als extra insteek dit jaar werd aan de deelnemers (volwassenen en kinderen) gevraagd om op een kaartje hun favoriete kunstwerk te beschrijven of te tekenen en ook te voorzien van een motivatie. Uit alle inzendingen (17 in het totaal) zijn 2 winnaars (1 kind en 1 volwassenen) gekozen door Christine L. en Sophie G. De winnaars ontvangen een fotoshoot door Christine C. in het M HKA met hun favoriete kunstwerk + 1 afdruk van de foto, en zo dus een blijvende herinnering aan het werk.

BEZOEKERSAANTAL

42 volwassenen en 25 kinderen

PERSAANDACHT

Het evenement werd aangekondigd in de Gazet van Antwerpen.

BEMIDDELING

- titelbordjes bij de werken
- collectieteksten in NL bij de kunstwerken
- rondleidingen door M HKA gidsen
- workshop voor kinderen door M HKA gidsen
- wedstrijd met kaartje: Welk kunstwerk is je bijgebleven en waarom? De winnaar wint een Fotoshoot in het M HKA met zijn favoriete kunstwerk.

10.7 HELIKOPTERPLATFORM OP PANAMARENKOHUIS 08.07.2011

Het voormalige atelier van Panamarenko in de Biekorfstraat, dat de Antwerpse kunstenaar na zijn verhuis in 2003 schonk aan de Vlaamse Gemeenschap en het M HKA, werd voorzien van een imposant helikopterplatform. Met een enorme kraan werd de achthoekige stalen constructie, drie ton zwaar, bovenop het dak gehesen. Het hoekhuis waar Panamarenko dertig jaar woonde, wordt momenteel gerenoveerd. Het platform, waarop later mogelijk nog een kunstwerk wordt geplaatst, vormt zo'n beetje de kers op de taart. Volgend jaar opent het atelier voor het grote publiek (alleen op afspraak).

PERSAANDACHT

De spectaculaire plaatsing van het helikopterplatform werd gefilmd door VTM en ATV. Persagentschap Belga verspreidde het bericht op de bewuste dag en er verschenen artikels over dit evenement in De Standaard, De Morgen, Het Laatste Nieuws, het Nieuwsblad en de Gazet van Antwerpen. Ook al hun websites maakten er melding van.

11 De Internationale

De Internationale is een Europees samenwerkingsverband tussen vijf musea en kunstenaarsarchieven — M HKA, Van Abbemuseum Eindhoven (VAM), MACBA Barcelona, Julius Köller Society Bratislava en Moderna Galerija Ljubljana — die onderling hun collectiestukken uitwisselen. Samen beschikken deze instellingen over meer dan 40.000 werken. In een eerste project dat twee jaar loopt, wordt aan de hand van verschillende conferenties en tentoonstellingen een vernieuwende benadering gezocht voor de neo-avant-garde kunst uit de periode 1956-1986.

11.1 MUSEUM OF PARALLEL NARRATIVES
14.05.2011 — 26.09.2011
MACBA, Barcelona

In de eerste tentoonstelling in het MACBA in Barcelona stond de collectie kunstwerken van de Moderne Galerija in Ljubljana centraal.

PERSAANDACHT

De tentoonstelling in Barcelona met collectie-
werken van het M HKA werd ter plaatse uitvoerig
onder de aandacht gebracht in de Spaanse kranten
El País, El Punt, El Cultural, El Periodico,
Publico, La Razon, La Vanguardia en Què!

11.2. MUSEUM OF AFFECTS
26.11.2011 — 29.01.2012
Museum of Contemporary Art Metelkova, Ljubljana, Slovenië

In 'Museum of Affects' werden kunstwerken samengebracht die in heel verschillende omstandigheden tot stand kwamen: onder de totalitaire regimes van het voormalige Oostblok en Joegoslavië, onder de dictatuur van Franco in Spanje, onder de dictatuur waarin de 'staatsvijand' vermoord werd in Argentinië of die waarin deze verbannen werd in Brazilië ... Maar ook uit de Verenigde Staten die in de betreffende periode op kunstgebied de hegemonie hadden, of uit West-Europa, waarvoor diezelfde Verenigde Staten de grote broer en voorbeeld waren. Niettemin zijn er — vanuit die diversiteit — gemeenschappelijke waardes terug te vinden in deze werken. Niet de formele kenmerken maar de notie van 'de intensiteiten van een kunstwerk' werd daarbij als leidraad genomen: wat was de inzet van de kunstenaar toen hij zijn werk maakte, waar ging het hem om en wat wilde hij als resultaat?

De tentoonstelling werd samengesteld door Bartomeu Mari (directeur MACBA, Barcelona) en Bart De Baere (directeur M HKA), in samenwerking met Bojana Piškur (curator in de Moderne Galerija, Ljubljana), Teresa Grandas (curator in het MACBA, Barcelona) en Leen De Backer (expert presentatie collectie).

Met werken van:

Francesc Abad, Vito Acconci, Luc Deleu, Eulalia Grau, Grup de Treball, Sanja Ivekovic, K.P. Brehmer, Paul De Vree, Joan Rabascall, Ivica Matic, Toon Tersas, Robert Filliou, Jef Geys, Grupo de Artistas de Vanguardia, Andrej Monastirski, Muntadas, Skupina Oho/OHO Group, Milenko Matanovic, Video-Nou, Daniel Dewaele, Ferran Garcia Sevilla, Bruce Nauman, Gerhard Richter, Mladen Stilinovic, Lawrence Weiner, Lili Dujourie, Vladimir Kuprijanov/Kupriyanov, Danny Matthys, Miklos Erdély, Julije Knifer, Dan Flavin, Guy Mees, Ilija Soskic, Josep Ponsati, Tomislav Gotovac, Hamlet Hovsepian, Miralda, Manolo Quejido, Andy Warhol, John Baldessari, Stanley Brouwn, James Lee Byars, Richard Hamilton, René Heyvaert, On Kawara, Jiri Kovanda, Josip Vanista, René Daniels, Öyvind Fahlström, Nigel Henderson, Mangelos, Panamareko, Martha Rosler, Benet Rossell / Cerimonials, Marina Abramovic, Eugenia Balcells, Esther Ferrer, Ion Grigorescu, Tibor Hajas, Jacques Lizène, Jan Mlcoch, Carlos Pazos, Petr Stembera, Anne-Mie Van Kerckhoven

PERSAANDACHT

Twee Belgische journalisten gingen ter plaatse kijken en schreven even later lovende artikels in HART (Sam Steverlynck) en de Gazet van Antwerpen (Frank Heirman).

Tal van andere Belgische journalisten waren wel erg geïnteresseerd maar konden er, wegens gebrek aan toegestane ruimte, niet meteen over publiceren.

11.3. SPIRITS OF INTERNATIONALISM

20.01.2012 — 06.05.2012

M HKA, Antwerpen

21.01.2012 — 29.04.2012

Van Abbemuseum, Eindhoven

De derde tentoonstelling, 'Spirits of Internationalism', vindt tegelijkertijd plaats in het Van Abbemuseum en in het M HKA — de twee musea worden tijdelijk als één fysiek geheel beschouwd, maar de twee delen kunnen ook onafhankelijk van elkaar gezien worden. De tentoonstelling, is een reflectie op de spanning die er bestaat tussen de internationale en verschillende regionale en lokale kunstmilieus. Zij zal de vaak ambigue verhouding van de Belgisch/Vlaamse en Nederlandse kunstscène van de jaren 60 en 70 herwaarderden tegenover de hegemonie van de internationale en gecanoniseerde kunst.

Meer context over deze tentoonstelling wordt in het jaarverslag van 2012 genoteerd.

BEMIDDELING

TEKSTEN

1. Muurtekst in drie talen (NL, FR, EN): algemene introductie op de tentoonstelling
2. Bezoekersgidsje met teksten in drie talen (NL, FR, EN) over de kunstwerken en steeds 1 per hoofdstuk, inrijke exemplaren op drie punten in de tentoonstelling en gratis te downloaden op onze website
3. Titelbordjes
4. Tijdslijn in drie talen in de vorm van een folder: wordt uitgedeeld aan de balie
5. Digitale App: QR code op briefje aan balie en bij drie infopunten, iPad in het Salon.

SALON

1. Tentoonstellingspel 'Reis rond de wereld' voor gezinnen, project van stagiaire Lot Wens
2. Verwerkingsopdracht: tekenopdracht atelier
3. Verwerkingsopdracht: materialen
4. Verwerkingsopdracht: boeken- en voorleeshoek

12 Evenementen

12.1 ART'S BIRTHDAY
17.01.2011
M HKA

In 1963 riep Fluxus-kunstenaar Robert Filliou zijn verjaardag uit tot de officiële geboortedag van de 'kunst'. Dit statement in een Parijse bar groeide uit tot diverse Art's Birthday feesten wereldwijd. Klara, (H)Art, NICC en het M HKA slaan jaarlijks de handen in elkaar voor een feest ter ere van de kunst.

PROGRAMMA

- State of the Arts door Chris Van Camp
- Performances NICC:
Love Letter to a surrogate, Stage 2, Antwerp
proposed by Warren Neidich & Lode Geens
In Love Letters To A Surrogate, stage II
gaven een aantal kunstenaars uit Los Angeles
instructies voor een performance aan collega's
in België – het betrof performances die ze zelf
eerder al uitvoerden in Torrance Art Museum.
De Belgische kunstenaars die de acties deden
verworden zo tot een soort van surrogaat van
de Amerikaanse uitvoerders.
Morgan Fisher – V Ludo Mich, Anita Pace –
V Adva Zakai, Emily Mast – Benjamin Verdonck,
Thomas Lawson – Damien De Lepeire,
Charles Gaines – Kati Heck, Jenny Yurshansky –
Kris Vleeschouwer, Jeff Hassay – Elena Bajo,
Zoe Crosher – Nel Aerts, Krysten Cunningham –
Fia Cielen, Andrew Berardini – Guy Rombouts,
Marcus Herse – Joris Van De Moortel, Lee
Welch – Hans Wuyts, Tif Sigfrids – Ria Pacqué, e,
Lindsay August-Salazar – Line Ochín, Ania

Diakoff – Chris Gillis, Delia and Milenko
Prvacki – Charles & Saraha, Elena Bajo – Vaast
Colson, Vanessa Conte – Lee Weich, Brandon
Andrew – Filip Gilissen

Geluidsperformance Open // Closed van en
door Ward Weis met live stream via European
Broadcasting Union
www.artsbirthday.net

Bubbles & taart van Kati Heck
DJ Guillaume Bijl

Art's Birthday 2011 in samenwerking met (H)Art,
NICC en Klara.

PERSAANDACHT

De dag zelf schreef Geert van der Speeten een
uitgebreid artikel in De Standaard, dat ook
online te lezen was. 'Cassandra's State of the
Art's' door Chris Van Camp werd nog diezelfde
week integraal gepubliceerd in HART.

12.2 HOMMAGE AAN BERND LOHAUS
20.01.2011
M HKA

Informeel avond ter nagedachtenis van Bernd Lohaus met korte artistieke interventies van bevriende kunstenaars

Op 5 november overleed de Duits-Antwerpse kunstenaar Bernd Lohaus. Hij was een sleutelfiguur in de Antwerpse en in de internationale kunstwereld.

Lohaus, die in 1995 in het M HKA een grote overzichtstentoonstelling kreeg, werd in 1940 in Düsseldorf geboren en studeerde ook daar aan de academie, eerst beeldhouwkunst, daarna bij Joseph Beuys.

Hij ontwikkelde een eigenzinnig oeuvre waarbij de sculptuur en het tekenen elkaar bevruchtten. Hij maakte ook werken op papier en installaties (zoals 'Raum' in de collectie van het M HKA) maar is toch vooral bekend door de fragiele woorden die hij aanbracht, gegrift in ongepolijste brokken natuursteen of in krijt geschreven op massieve balken en stukken hard, verweerd hout uit de Antwerpse haven, zoals in het werk 'Während/DU/als Gegenüber Oder/zwischen dem/ICH'. In die woorden vatte hij de kwetsbare ruimte tussen de ene mens en de andere, en tussen de mens en de wereld.

Een grote sculpturale installatie 'Bernd's Ecke', bevond zich lang vlakbij het M HKA aan de Schelde op de hoek van de toegangsgeul naar de nu gedempte Zuiderdokken.

Lohaus was een van de kunstenaars die mee de ruimte bepaalden van de hedendaagse kunst zoals we die nu kennen. Hij was ook van cruciaal belang bij de internationalisering van de Antwerpse kunstscène in de jaren 1960, toen de meest vooruitstrevende kunstscène in het land. Toen hij in 1966 naar Antwerpen verhuisde na zijn huwelijk met Anny De Decker, opende hij met haar de galerie 'Wide White Space' die op korte tijd uitgroeide tot een van de belangrijkste galeries van Europa en tal van internationale kunstenaars toonde die nu de wereldtop uitmaken.

GASTHEER/MODERATOR
Chris Straetling

DEELNEMENDE KUNSTENAARS
Francis Schmetz, Dialogist Kantor, Marc
Rossignol, Marc Van Tichel, Guy Rombouts,
Philippe Van Snick, Timothy Segers, Ann
Veronica Janssens, Angel Vergara + Lucia Bru,
Joëlle Tuerlinckx, Ria Pacquée, Emilio Lopez
Menchero, Chris Straetling, e.a. (de avond
staat ook open voor spontane interventies)
Bart De Baere kwam aan het woord als gastheer.

De interventies werden gecentraliseerd rond
een bijzondere keukenkast van Bernd Lohaus
(ontwerp van Pohlschröder).
Die kast werd gevuld met de restanten van de
interventies en bleef een week geëxposeerd in
het M HKA FE

PERSAANDACHT
Het eerbetoon aan de overleden kunstenaar
werd die dag zelf uitvoerig aangekondigd in
De Standaard en De Morgen.

12.3 FINISSAGE COLLECTIE XXVI DE ARTEFACTUM-JAREN
Zondag 20.02.2011 — 14u-18u
M HKA FE

Tijdens de finissage werd de nieuwe (en vijfde) dichtbundel van Bart Stouten voorgesteld:

Tussen Dood en Herleven (Uitgeverij P, Leuven)
Tussen Dood en Herleven, is een sonate-in-woorden geïnspireerd
door Beethovens
Hammerklaviersonate, opgedragen aan onze overleden M HKA-curator
en vriend Yonah Foncé.
De gedichten herbergen alle kenmerkende expositie-, doorwerking- en
reprise-elementen van
een sonate, en zijn geschreven in vier delen, met een filmisch slot
dat de dichter opvat als
een soort miniatuur filmscenario (het was de 40e verjaardag van de
eerste maanlanding die
hem inspireerde tot een laatste ‘terugblik’ naar eerdere thema’s vanop
de maan, als symbool
van een nieuw veroveringsgebied, een verre en onbereikbare,
onherbergzame plek die tot de
verbeelding blijft spreken in deze sonate over dood en communicatie).
De maan is ook een oord
van verbanning, een Guantanamo dat de Amerikaanse president volop
aan het sluiten was tijdens
de voorbereiding van deze poëzie.
De andere delen van Stoutens sonatebundel werden o.a. geïnspireerd
door de mysterieuze
dood van Yonah Foncé-Zimmerman (‘Afscheid van een keizer bij volle
maan’), door een
laatavondwandeling in de nauwelijks herkenbare laan waar Stouten
enkele decennia geleden
gewoond heeft (‘Geen volle manen meer’) en door een bezoek aan de
kathedraal van La Valletta,
Malta, en zijn bewondering voor Caravaggio’s ‘Onthoofding van
Johannes de Doper’ (‘De tijd
onthoofd’). Het is een bundel vol leven en dood geworden, of liever een
bundel met sporen van
dood in het leven, en alle leven dat hij aan de dood probeert te onttrek-
ken. Uiteindelijk,
hoopt Bart Stouten, zegeviert zijn geloof in het ware leven... van de
poëzie.

Bart Stouten deed een kort eerbetoon aan Yonah Foncé en las daarna enkele
aan Foncé opgedragen gedichten voor uit zijn nieuwste bundel. Het geheel
werd opgeluisterd door muzikale intermezzi van luitspeler Floris De Rycker.

12.4 STUART CROFT
Cinema buiten de cinema
 17.03.2011 — 27.03.2011
auditorium M HKA / Cinema Zuid / Zuiderpershuis

Ter gelegenheid van zijn nieuwe creatie 'Trilogy of Night' (2007-2010) nodigden AIR Antwerpen, het M HKA, Zuiderpershuis en Koraalberg Gallery de Britse filmmaker Stuart Croft uit om dit drieluik in wereldpremière te tonen in Antwerpen.

Ter gelegenheid van dit project kreeg Stuart Croft een residentie aangeboden in AIR Antwerpen.

Op woensdag 16.03 kwam Stuart Croft een introductie geven op zijn werk in CZ.

BEMIDDELING

- Tekst op meeneemblaadje in NL, informatie over het project en de kunstenaar. Deze tekst werd in huis geprint en lag op de locaties Base-Alpha Galerij en Sint-Lucas, titelbordje verwerkt op dit meeneemblaadje
- signalisatie aan het auditorium

12.5 CONCERT LABO III OUTPUT (TOONMOMENT 1)
Organisor: Champ d'Action
 08.05.2011 — 14u-17u
M HKA

Tijdens LABO III in Kunstcampus deSingel (14-19 maart) werden studenten muziek, dans en beeldende kunst zich o.l.v. Champ d'Action ondergedompeld in de actuele muziek- en klankkunst. Een aantal van de projecten die daar werden uitgewerkt, werden ook getoond tijdens een namiddagconcert in M HKA.

LABO III focuste zich op het werk van de Nederlands/Cypriotische componist en multimedia-artiest Yannis Kyriakides en de Amerikaanse componist Mark Applebaum. Daarnaast belichtte het ook de jarenlange samenwerking tussen componist/performer en artistiek leider van Champ d'Action Serge Verstockt en architect Werner Van dermeersch van Sint Lucas Antwerpen.

PROGRAMMA

Yannis Kyriakides - Hydratorizon
 Laura Broux & Nico Couck - Vampyr
 Yannis Kyriakides - Zeimbekiko 1918
 Eva Vermeiren, Ilse Stroobant & Patricia Mai
 Mark. Applebaum - Medium
 Phil Glass - In Similar Motion
 Luciano Berio - Sequenza XIV
 (S  raphine. Stragier)
 Luciano Berio - Sequenza I (Kalliopi Bolovinou)
 Ewa Trebac   - Minotaur (H. Vertstraete)
 Mark Applebaum - Theme In Search For
 Variations I, II, III en IV
 Variation on 'A Theme In Search For Variation

met de musici van Champ d'Action (Marieke Berendsen, Toon Callier, Roel Das, Ann Eysermans, Yves Goemaere, Benjamin Van Esser, Serge Verstockt) en een 50-tal studenten van de conservatoria en kunsthogescholen (Koninklijk Conservatorium Antwerpen, Conservatoria Gent, Brussel en Den Haag, St Lucas Antwerpen, Artesis Hogeschool beeldende kunst)

met medewerking van choreograaf Marc Vanrunxt

12.6 ARTBOMB
 Vrijdag 24.06.2011 — 12u
Dakterras M HKA

Artbomb is een kunstinterventie die gestart werd in Nederland waar de regering op het punt staat 40 procent te besparen op kunst en cultuur. "Dit zal leiden tot het verdwijnen van een heel aantal kunstinstituten die op hun gebied internationaal uitmunten. Hun opheffing zal dan ook niet alleen in Nederland, maar ook internationaal weerslag hebben", klonk het.

In 200 kunst- en cultuurinstellingen in heel de wereld werd vrijdagmiddag een Artbomb tot ontploffing gebracht als teken van solidariteit met de Nederlandse cultuursector. Ook op het dakterras van Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA) lanceerden kunstenaars een kunstbom.

PERSAANDACHT

Over dit evenement waren die dag artikels te lezen op de websites van Knack, De Morgen en Skynet.

12.7 MUSEUMNACHT 06.08.2011 — 19u-01u M HKA

Met twee lopende tentoonstellingen die gewijd waren aan de collectie van het M HKA, stond ook de museumnacht bij ons helemaal in het teken hiervan.

Zo kon je aan je eigen kunstcollectie werken door deel te nemen aan de 'art swap' ofte kunstruilbeurs. Deze 'art swap' is geen professionele kunstveiling maar een ludieke ruilbeurs waar je thuis rondslingerende objecten, van tekening tot sculptuur, kan ruilen tegen andere exemplaren.

In samenwerking met AmuseeVous trakteerden we de bezoekers in onze museumzalen op performances van Denitsa Todorova en Natali Sarkisyan en live-muziek van True Bypass, een duo dat bestaat uit Chantal Acda (Sleepingdog), een Belgische zangeres met Nederlandse roots en van de Schotse gitarist Craig Ward (ex-dEUS, Kiss my Jazz en The Love Substitutes).

In het M HKAFE en op het dakterras konden de participanten genieten van een heerlijke cocktail en tapa's bij de muziek van dj Tommy De Crom.

VOLLEDIGE PROGRAMMA

- 19:00 → 01:00: Tapas & cocktailbar in M HKAFE
 - 19:30 → 20:30: Speed date met gids (kennismaking met de tentoonstelling in 20')
 - 20:30 → 22:30: Art Swap
 - 21:00 → 00:30: DJ in M HKAFE
 - 21:00 → 23:00: Performances en concerten
- i.s.m. AmuseeVous

BEMIDDELING

Organisatie programma en avond
Signalisatie en toelichtende teksten bij de activiteiten in het museum

BEZOEKERSAANTAL

1.847

12.8 TIME CANVAS 2011 Kill the symbols of the past to enable their rebirth Zondag 25.09.2011 — 14u-18u M HKA

In 2003 organiseerden Champ d'Action en het Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen een eerste editie van TIME CANVAS. Een museum vol klank, met de muziek als een eendaagse 'tentoonstelling'. Met dit jaarlijks project willen het M HKA en Champ d'Action de sensibiliteit van de visuele en auditieve beleving aan elkaar toetsen.

TIME CANVAS 2011 volgde het dubbelspoor van instrumentale virtuositeit en creatieve vernietiging, met films en performances uit de vroege jaren zestig van Nam June Paik tot aan de huidige tijd. Als rode draad doorheen Time Canvas 2011 kronkelde het nieuwe 'MONOCHORD' van Serge Verstockt, een veelpotig instrument dat een aantal hoogtepunten uit de muziekgeschiedenis herleidt tot de essentie — één snaar — en dat het resultaat is van het nieuwe participatieproject Champ d'Action Monochord Ensemble. Paganini en Nam June Paik bleken plots veel met elkaar gemeen te hebben. Maar ook de composities van Xenakis en de klankwereld van noisegitarist Yuri Landman kwamen dicht bij elkaar... Andere onderdelen van TIME CANVAS waren een nieuwe performance van Johannes Westendorp waarin hij binnen een aantal minuten een nieuwe gitaar bouwt en werk van Jan Lauwers, Mr. Probe en Zwerm.

BEMIDDELING

- activiteiten rond muziek en kunst in het Salon op Zondag Familiedag (25/9)

PERSAANDACHT

De museumnacht in Antwerpen met vermelding van het M HKA, werd uitgebreid aangekondigd in de kranten en op tal van websites. De Standaard publiceerde daarna een artikel waarin de bilan werd opgemaakt: 8.000 bezoekers in totaal, waarvan bijna een vierde het M HKA bezocht.

12.9. MUKA PRINTS KUNST KIJKEN, KIEZEN, KOPEN VOOR JONGE MENSEN

19.11.2011 — 27.11.2011

Auditorium

Vanaf zaterdag 19 november kon je in het M HKA de Muka Prints bekijken. Dit is een jaarlijkse tentoonstelling exclusief voor jonge mensen waar 52 steendrukken van 26 nationale en internationale kunstenaars te bewonderen zijn. Belgische kunstenaars zoals Anne-Mie Van Kerckhoven, Luc Tuymans of Luc Deleu hebben bijvoorbeeld deelgenomen aan de voorbije edities. Bovendien kan je deze kunstwerken ook kopen. Zo kan je een eigen kunstcollectie beginnen of uitbreiden. De tentoonstelling is enkel toegankelijk voor 5- tot en met 18-jarigen, en zij zijn ook de enigen die een Muka Print kunnen kopen. In de tentoonstelling vind je voor ieder wat wils. Figuratief of abstract, uitbundig of sober, kleurrijk of zwart-wit, gedetailleerd of schetsmatig, poëtisch of spannend.

Er werden 217 prints verkocht aan de jonge bezoekers. De kopers kwamen voornamelijk uit het Antwerpse, maar ook een aantal van rond Gent, Leuven, Brussel en Nederland en enkele uit Wallonië, wat een goede spreiding betekent.

BEMIDDELINGORGANISATIE EN PROGRAMMA

Inrichting wachtruimte met meubels en informatie op kindermaat over de M KAPRINTS en verwerkingsopdrachten

PERSAANDACHT

In de magazine van De Standaard verscheen een mooi geïllustreerd artikel. Deze kleine tentoonstelling werd ook vermeld in de Gazet van Antwerpen en Kids Only: "Museum op kindermaat".

12.10 CHAMP/EXP OUTPUT 1: FINITE INFINITY (TOONMOMENT 2)

Zondag 04.12.2011 — 15u-18u

M HKA

In het kader van de structurele samenwerking tussen M HKA en Champ d'Action werd een programma samengesteld door de onderzoeksgroep CHAMP/EXP.

'Finite Infinity' is een artistiek onderzoeksproject dat nagaat hoe kunstenaars en wetenschappers de thematiek van (on-)eindigheid benaderen. De artistieke output (zowel visueel als auditief) zal doorheen het onderzoeksproces getoond worden in verscheidene contexten. Deze artistieke projecten worden onderbouwd door wetenschaps-filosofisch onderzoek over intuïtie, perceptie en representatie van eindigheid en oneindigheid, in samenwerking met het Centrum voor Logica en Wetenschapsfilosofie aan de Vrije Universiteit Brussel.

PROGRAMMA IN M HKA MET O.M.:

A Rose is a Rose is a Round - James Tenney
Inhabiting Sounds - Kathleen Coessens
Silence 4'33'' - John Cage
Grafische partituur - Ann Eysermans
(door duo R-Naakt-I)
Tapes Finite-Infinity
Trains - Ann Eysermans
Chorale (2005) - Ann Eysermans
(vr piano: Kathleen Coessens)

UITVOERERS

Kathleen Coessens - piano
Ann Eysermans - contrabas (+duo R-Naakt-I)
Frederic - Lyenn Jacques - zang (duo R-Naakt-I)
Tim Vets (ov) : Champ synth
Teun Delange (ov)
Roel Das - elektronica

Video- en lichtinstallaties in de publieke ruimte van Antwerpen Zuid. Het traject loopt van het Zuiderpershuis langs het M HKA en Cinema Zuid tot galerie- en privéruimtes en het KMSKA.

Kunstenaars

Line Boogaerts (BE), Wim Catrysse (BE), Sarah Corynen & Wim Wauman (BE), Simona Denicolai & Ivo Provoost (IT/BE), mounir fatmi (MAR), Jerry Galle (BE), Gelitin (AT), Katie Lagast (BE), Gabriel Lester (NL), Joris Martens (BE), Bart Prinsen (BE), Lieven Segers (BE), Roman Signer (CH), Malthe Stigaard (DK), Max Sudhues (DE), Lieve Van Stappen (BE), Thomas Verstraeten (BE), Hans Wuyts (BE).

De vierde editie van *'Into the light'* was in samenwerking met Middelheimmuseum, Zuiderpershuis, M HKA, Cinema Zuid, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, Extra City, NICC, AIR Antwerpen, Maes & Matthys Gallery, Ruimte Morguen, Tim Van Laere Gallery.

De feestelijke opening van deze vierde editie vond plaats op vrijdag 2 december om 19u30 in het Zuiderpershuis, met aansluitend performances en acties van Line Boogaerts, het duo Simona Denicolai & Ivo Provoost en Joris Martens, met soundtrack van Dolphins Into The Future.

De meeste werken werden in de publieke ruimte gepresenteerd of waren zichtbaar van op de straat. De presentaties op de verschillende locaties startten vanaf 18 uur. De presentaties in de publieke ruimte waren gratis te bezichtigen en vonden plaats van 2 tot 11 december 2011 tussen 18 en 22u.

ERROR ONE is een zwervend initiatief voor hedendaagse beeldende kunst en ontwikkelt projecten die niet gebonden zijn aan een vaste ruimte. In deze nomadische aanpak zijn context, plaats, inhoud en dialoog onlosmakelijk met elkaar verbonden.

PERSAANDACHT

Aangekondigd op websites zoals die van 't Zuid.

13 Social warehouse

13.1 M HKA XL OPTREDEN DE ALZHEIMERS
12.05.2011 — 22u

M HKA gaf de laatste gallerienocturne een feestelijke toets met een uniek concert van Marc Ruyters' legendarische groep De Alzheimers (met gastoptreden van Jef Lambrecht), gevolgd door een dj-set door Amanda Bergdorff. NICC zorgde voor een zomerse cocktailbar op het terras.

13.2 SKETCH M HKA
11.09.2011 — 14u-17u
M HKAFE

Elke maand vindt in Bar Nadar in Antwerpen SKETCH Thursdays plaats, waarin een achttal kunstenaars uit verschillende disciplines en met diverse stijlen in bijzijn van publiek vrij tekenen. Het samenzijn geeft de kunstenaars de gelegenheid om met elkaar van gedachten wisselen en de ongedwongen sfeer rond de tekenafels vergemakkelijkt het contact tussen de kunstenaars en de aanwezigen.

Het evenement ligt in de lijn van het museum om mensen aan te zetten tot be- en verwondering en om ze te doen praten over kunst, met andere belangstellenden en met kunstenaars. Met plezier zette het M HKA op zondag 11 september dan ook de deuren van het M HKAFE open voor SKETCH M HKA. Hier maakten zo'n dertig kunstenaars tekeningen met verschillende materialen. De tekeningen en schetsen werden onmiddellijk opgehangen en konden door geïnteresseerden, rechtstreeks van de kunstenaar, gekocht worden.

Deelnemende kunstenaars in Antwerpen zijn o.a. Leo Reijnders, Michael Laird, Philip Paquet, Bert Lezy, Serge Baeken, Alexandra Crouwers, Céline Felga, Jan Werkt, Joris Dewolf, Rufus Michielsen, Harry Heirmans, Sara Conti, Peter Morrens, Lore Smolders, Birde Vanheerswyngheles, Bram Michielsen, Rik Willemen, Jo De Smedt, Ward Zwart, Andy Fierens en Melvin.

SKETCH Thursdays is een project van Sacha Eckes en Sam De Buysscher en is een uitloper van SKETCH Tuesdays, waarvoor Sacha Eckes in 2006 het initiatief nam en dat sindsdien maandelijks plaatsvindt in 111 Minna Gallery in San Francisco.

De intentie om deze samenwerking verder te zetten en op deze wijze de actieve jonge kunstscène een platform te bieden is voorlopig nog niet gerealiseerd.

KEM PENS

Informatieblad

Verantwoordelijke
uitgever
JEF GEYS
Langvennen 77
2490 Balen
België
2011

MARTIN DOUVEN - LEOPOLDSBURG - JEF GEYS
M HKA Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen

DAILY MAIL, Friday, August 20, 1965

Farmers get $1\frac{1}{2}d$ a pound for potatoes

A GLUT of potatoes, brought on by one of the best growing seasons in history, has forced down prices on farms to little more than a 1d. a lb. In the shops the lowest price for the same variety, main-crop Majestic, is 3d.

Next Tuesday the Potato Marketing Board will decide whether it will try to stop the crisis in supplies and prices.

In the Midlands yesterday merchants were offering as little as 16s a ton for potatoes they did not want, if farmers insisted on selling. Even King Edwards, which command the best price, were getting offers of only £10.

The only sure remedy would be for the board to step in and buy potatoes at prices which would put a bottom in the market. It could do this under the new price support, buying rules, arranged with the Ministry of Agriculture in June.

It could offer prices ranging from £11 10s. to £12 10s. a ton (according to region) for October delivery, and rising to £15 10s. for delivery next March.

The weather remains good for the main-crop harvest, bumper yields are likely to produce a heavy surplus, which would overhang the market throughout the winter.

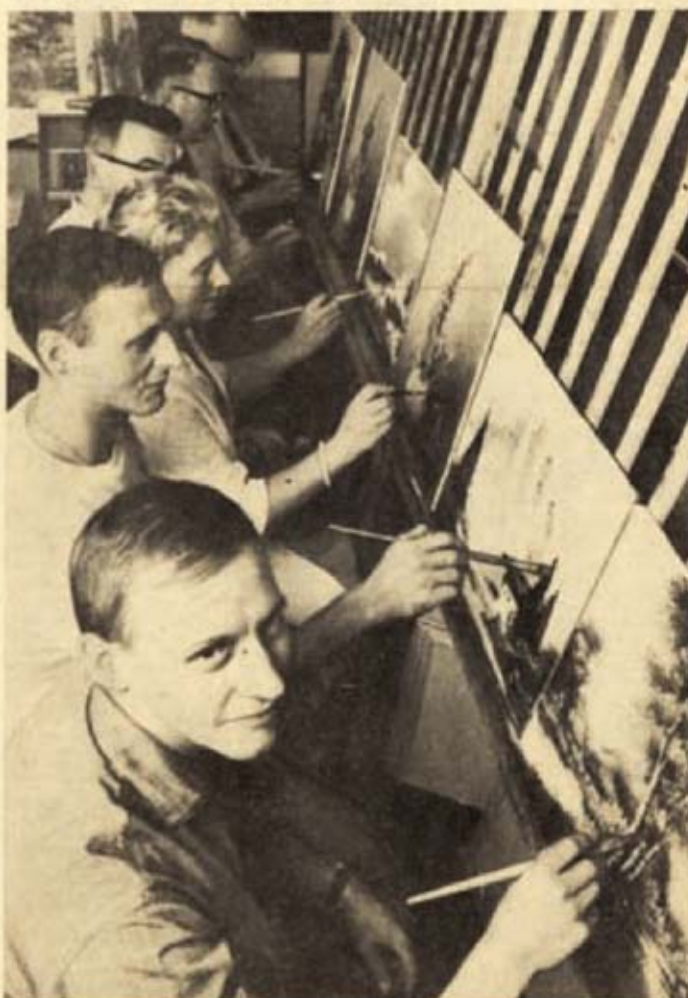
Substantial crops of second early varieties, like Craigs Wonder and Arran Pilot, have swollen to the fantastic weights of 15 and 16 tons an acre.

The reasons for the slump in prices, apart from exceptional growing weather, are:

Delay in the corn harvest has released workers, who have been switched to potato lifting.

Gardeners with splendid crops from their own potato patches.

PRODUCTION-LINE PAINTINGS: Astonishing factory where Woolworths buy their original 'oils'

**Farm
Mail**
EDITED BY JOHN WINTER

14 Publicaties

14.1 NIEUWJAARSPUBLICATIE

14.1.1 De Straat – João do Rio

Eerst aangeboden als lezing; later verschenen in de *Gazeta de Notícias* van Rio de Janeiro op 29 oktober 1905.

Elk jaar gaat het M HKA op zoek naar de juiste tekst om het nieuwe jaar mee in te luiden. Dit jaar opteerden we voor een historische tekst van de Braziliaanse auteur João do Rio (*1881 in Rio de Janeiro — †1921 in Rio de Janeiro) met als titel 'A Rua', een sleuteltekst uit de proto-modernistische literaire traditie die hier voor het eerst in het Nederlands verschijnt.

A Rua (Portugees voor 'de straat') is ook de titel van een ambitieus tentoonstellingsproject dat getoond werd in het najaar van 2011, met als centrale inzet de sociaal-culturele verbeelding van de straat en het straatleven in de hedendaagse Braziliaanse kunstpraktijk. In die zin functioneerde deze publicatie dan ook als een prelude op dit project, waarmee het museum uitdrukking wil geven aan het belang dat wij aan een systematische exploratie van de culturele en artistieke rijkdommen van het openbare leven hechten. Bovendien is het M HKA zich als publieke instelling zelf erg bewust van de politieke urgentie de straat werkelijk publiek te houden: de straat als plaats van culturele uitwisseling en artistieke of esthetische ervaringen, als de arena voor allerlei verrijkende ontmoetingen. En die ontmoeting, hoe vluchtig, vergetelijk of ingrijpend ook, vormt beslist de kern van João do Rio's hommage aan de straat — M HKA's eigen visie op kunst op het lijf geschreven.

Nederlandse versie, 1.500 ex., 71 pp.

Engelse versie, 800 ex., 64 pp.

14.2 FLANKERENDE PUBLICATIES

14.2.1 Europe at Large – Art from the former USSR

Het voorbije decennium besteedde het M HKA consequent aandacht aan kunst uit de voormalige Sovjet-Unie. In 2003 werd in Werkelijkheidshorizonten de verhouding tussen kunst en werkelijkheid onderzocht binnen de context van de USSR — inclusief Rusland — en recent lag de focus in de zes kleine presentaties van Een groter Europa op de artistieke sleutelposities uit Centraal-Azië en de Kaukasus. Voor beide projecten werkte het museum samen met de Italiaans-Russische curator en theoreticus Viktor Misiano, die zich sinds enkele jaren engageert voor kunstenaars uit deze regio. Een groot deel van de werken in voornoemde tentoonstellingen kocht het M HKA uiteindelijk aan.

Een selectie van dit ensemble was van 6 november 2010 tot 3 januari 2011 te zien in het Poolse Centre of Contemporary Art (CoCA) in Torun in de tentoonstelling 'The Melancholy of Resistance'. In het verlengde van deze tentoonstelling bracht het M HKA de publicatie 'Europe at Large – Art from the former USSR' uit. Dit gebeurde binnen het

samenwerkingsverband Contemporary Art Heritage Flanders (CAHF), de organisatie van hedendaagse kunstmusea in Vlaanderen (naast het M HKA ook Middelheimmuseum, S.M.A.K. en MuZEE). Het boek omvat teksten over het werk van alle kunstenaars uit de voormalige Sovjet-Unie uit de collectie van het M HKA, een essay van Daniel Muzyczuk en Agnieszka Pindera over de opzet van en de idee achter het tentoonstellingsproject in Torun, een essay van Viktor Misiano over de recente ontwikkelingen en een tekst van Bart De Baere.

Leen De Backer (ed.), *Europe at Large – Art from the former USSR*, naar een concept van Bart De Baere; vormgeving: Sara De Bondt studio. Uitgegeven door M HKA, 2011

Box met CAHF publicaties

Binnen ditzelfde samenwerkingsverband werd de verzamelbox vervolledigd met vier publicaties over een stuk van de collectie van elk van de instellingen.

Het Middelheimmuseum liet Ulrike Lindmayr en Jeroen Boomgaard in de publicatie 'From Middelheim Museum to the City and Back Again' onderzoek doen naar de wisselwerking tussen het museum en de stedelijke ruimte.

Het S.M.A.K. voerde in zijn publicatie 'Marcel. Het Broodthaerskabinet.

L'Inventaire' de Broodthaersverzameling van het museum op. Die werd in 2010 aangevuld met het emblematische werk 'Le Pense-Bête' in het verlengde waarvan de vraag opgeworpen werd of er geen permanente Broodthaers-presentatie in het museum moest komen. In de publicatie wordt het Broodthaerskabinet voorgesteld waarin dat zou moeten gebeuren. De vierde publicatie, 'The Responsive Subject', van Mu.Zee ten slotte is een neerslag van het project dat de drie curatoren Francesco Pedraglio, Caterina Riva en Pieternel Vermoortel van FormContent voor het museum uitwerkten op de vraag om iets met de collectie te doen. Zij focusten op de collectiestukken van Guy Mees en brachten dat in relatie tot het werk van de hedendaagse kunstenaars João Maria Gusmão & Pedro Paiva, Ian Kiaer en Gyan Panchal.

14.2.2 Beelddenken – Vijf eeuwen beeld in Antwerpen

In het verlengde van de tentoonstelling 'MEESTERWERKEN IN HET MAS Vijf eeuwen beeld in Antwerpen' waarmee op 17 mei het nieuwe MAS|Museum Aan de Stroom opende, verscheen ook de publicatie 'Beelddenken. Vijf eeuwen beeld in Antwerpen', een gezamenlijke uitgave van de verschillende betrokken instellingen, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, Museum Plantin-Moretus/Prentenkabinet, MAS en het M HKA. Het boek is een neerslag van dit project dat uitgaat van de hypothese 'dat het meest unieke wat Antwerpen aan de wereld te bieden heeft een inzicht is in de functie van het beeld'. Antwerpen, zo opperen zowel de tentoonstelling als de publicatie, 'was en blijft een stad

van kunstenaars die op een geraffineerde manier beelden gebruiken om hun verhouding tot de werkelijkheid uit te drukken.' En nog: 'Als havenstad of als centrum van barokkunst en mode kunnen andere steden soms betere papieren voorleggen, maar wat het denken over het beeld betreft heeft Antwerpen een reeks unieke troeven.'

Betreffende hypothese wordt uitgewerkt aan de hand van verschillende teksten, die niet alleen toegespitst zijn op de kunstwereld en de ontwikkeling die het beeld doormaakte, maar ook de wereld daarrond schetst. Zo is er bijvoorbeeld aandacht voor de 'Wunderkammer', kabinetten die ook in Antwerpen geproduceerd werden — met allemaal kleine vakjes waar de burgerij van vijf eeuwen geleden zijn schatten zoals bijvoorbeeld munten opborg. Ook aan die munten zelf is een hoofdstuk in de publicatie gewijd en verder aan de ontwikkeling van het landschapsgenre en de cartografie. Het boek is geïllustreerd met talloze beelden die deels overeenkomen met de werken in de tentoonstelling en door dit alles zijn stukken tekst van verschillende kunstenaars doorheen de jaren vervlochten: een 'Mengeldicht' van Hadewijch, een verhaal van Jef Geys, 'Refreinen' van Anna Bijns ...
Bart De Baere, Iris Kockelbergh, Nico Van Hout (redactie)

'Beelddenken. Vijf eeuwen beeld in Antwerpen', uitgegeven door BAI MAS Books in samenwerking met Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, Museum Plantin-Moretus/Prentenkabinet en het M HKA
Nederlandstalige, Franstalige en Engelstalige uitgave, 240 pagina's, kleur

14.2.3 Liam Gillick.Lawrence Weiner A Syntax of Dependency:

Dit najaar verscheen de publicatie 'Liam Gillick.Lawrence Weiner A Syntax of Dependency:', een uitgave van M HKA in samenwerking met Mousse Magazine en Mousse Publications. Het boek brengt verschillende facetten in beeld van het unieke samenwerkingsproject tussen Liam Gillick en Lawrence Weiner dat begin 2011 gestalte kreeg in het museum. Beelden van de opbouw, opening, feitelijke tentoonstelling en afbraak worden in deze publicatie afgewisseld met foto's gemaakt door bezoekers — de inzendingen van een door het museum georganiseerde fotowedstrijd waarin het publiek werd gevraagd zijn ervaring van dit immersieve kunstwerk, dat onmogelijk in één enkel beeld kon worden gevat, op eigenzinnige wijze vorm te geven. Daarnaast bevat 'Liam Gillick.Lawrence Weiner A Syntax of Dependency:' ook een transcriptie van een gesprek tussen de twee protagonisten en een tekst van curator Dieter Roelstraete. Een fijn aandenken aan één van de spectaculairste tentoonstellingsprojecten van de afgelopen jaren.

Uitgegeven door M HKA in samenwerking met Mousse Magazine en Mousse Publications.
Engelstalig, 64 pagina's, kleur.

14.2.4 A Rua – Rio de Janeiro: The Spirit of the Street

Naar aanleiding van de europalia.brasil-tentoonstelling 'A RUA' publiceerde het M HKA, in samenwerking met Ludion, het boek 'A Rua — Rio de Janeiro: The Spirit of the Street', dat opent met een bijdrage van M HKA-directeur Bart De Baere (waarin een vergelijking wordt gemaakt met de historische Van Abbe-tentoonstelling 'De Straat: vormen van samenleven' uit 1972) en curator Dieter Roelstraete. Daarnaast verschenen in de publicatie ook interviews met de deelnemende kunstenaars Ricardo Basbaum en Ernesto Neto; een gesprek met de architect en stedenbouwkundige Jorge Mario Jauregui; een essay van Daniella Géo over het werk van de fotjournalist Evandro Teixeira; en bestaande teksten van Paola Berenstein Jacques (over de esthetiek van de favela) en João do Rio — van deze laatstgenoemde historische figuur is in het boek de seminale tekst 'A Rua' uit 1905 opgenomen, die het M HKA begin 2011 ook al als nieuwjaarswens uitgaf. Tenslotte bevat het rijkelijk geïllustreerde boek ook een overzicht van het werk van de in 'A Rua' opgenomen kunstenaars, dat in veel gevallen nog maar zelden buiten Brazilië te zien was.

Uitgegeven door Ludion i.s.m. M HKA.
Engelstalig, 181 pagina's, kleur.

14.3 KEMPENS INFORMATIEBLAD

Het Kempens Informatieblad is een krant die sinds 1965 in speciale edities de tentoonstellingen en projecten van Jef Geys begeleidt.

14.3.1 Kempens Informatieblad editie Martin Douven – Leopoldsborg – Jef Geys

De editie voor de tentoonstelling Martin Douven – Leopoldsborg – Jef Geys (M HKA, 2011) bevat teksten van:

- Bart De Baere (NL /F)
- Zhang Jing (NL /E)
- Griet Wynants (NL /F/E/D)
- Joris Note (F/NL)
- Marie-Ange Brayer (NL)
- Franz W.Kaiser (NL /E)
- en de brochure van Gert Douven (NL /F/E)

Oplage: 1500 exemplaren

Jef Geys voorzag de tentoonstelling van extra context en commentaar door pagina's uit eerdere Kempense Informatiebladen bij de werken te hangen. De volledige reeks van de oudere Kempense Informatiebladen is raadpleegbaar in de Erfgoedbibliotheek. De Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience verwierf een groot aantal edities van het Kempens Informatieblad. Met toestemming van de kunstenaar heeft de Erfgoedbibliotheek deze edities nu gedigitaliseerd en op microfilm gezet.

14.3.2 Kleurboek 2011 – Antwerpen – Jef Geys

Tussen 1960 en 1989 was Jef Geys leraar Positieve Esthetica in de Rijksmiddelbare School te Balen. Om zijn leerlingen uit te dagen in het kunstzinnig en creatief denken, liet hij hen grote kleurplaten op onconventionele wijze invullen en kleuren. In 1965 creëerde hij een eerste 'Kleurboek voor Volwassenen', een actief tentoonstellingsproject dat de fantasie van de kijker letterlijk prikkelde. Bij twee tentoonstellingen — Siegen, 2003 en Oostende, 2009 — trok hij die idee door in een Kleurboekproject voor (jong) publiek.

In de tentoonstelling MARTIN DOUVEN – LEOPOLDSBURG – JEF GEYS werd opnieuw een Kleurboek aangeboden.

Jef Geys schonk bij aanvang van het schooljaar 2011-2012 aan alle kinderen van twaalf jaar, de zesdeklassers, van alle scholen in Antwerpen en Leopoldsborg een origineel Kleurboek van zijn hand om zelf mee aan de slag te gaan. Het M HKA leverde aan alle leraren van de zesde klas in Antwerpen en Leopoldsborg een pakket met 25 exemplaren van het Kleurboek. We voegden er een introductiebrief aan toe met suggesties over hoe dit pakket hen kan inspireren tijdens de modules muzische vorming.

Het Kleurboek is een groot formaat, geniet exemplaar op dik tekenpapier, waarin Jef Geys naast een paar eigen suggesties van inkleuring en brede invulling via collage-technieken, ook een aantal blanco pagina's en silhouetten plaatst.

Opplage: 6000 ex. / Omvang: 20 pag./ A3-formaat

14.4 TIJDSCHRIFTEN

14.4.1 Afterall

Afterall #26

In het voorjaar van 2011 verscheen Afterall # 26; de kunstenaars en kunstenaarscollectieven die ditmaal centraal staan zijn Group Material, Catherine Sullivan en de weinig bekende Spaanse conceptkunst-pionier Valcarcel Medina. Auteurs van dienst zijn, respectievelijk, Alison Green en Claire Grace, Catherine Wood en Thom Donovan, en José Diaz Cuyás en Esteban Pujals; van Sullivan wordt tevens een speciaal voor dit nummer gemaakt foto-essay gepubliceerd. Het werk Photo Notes van Hans Eijkelboom vormt het onderwerp van een essay door Dieter Roelstraete, terwijl Herman Asselberghs zich over 'Film Socialisme', de recentste film van Jean-Luc Godard boog. Tenslotte schreef Documenta 12-curator Roger Buergel een tekst over de invloedrijke Braziliaanse architecte Lina Bo Bardi en wijdde de in Berlijn gevestigde Russische filosoof Keti Chukrov een beschouwing aan de gespannen verhouding tussen de Moskouse kunstscène en de officiële cultuur van het Kremlin.

Afterall #27

Begin juni verscheen Afterall # 27, waarin uitgebreid aandacht wordt geschonken aan het werk van Minerva Cuevas (MEX), Andrea Zittel (US) en het Amerikaanse collectief Dexter Sinister, dat op het snijvlak van design, kunstkritiek, literatuur en typografie opereert; de auteurs die deze praktijken onder de loep nemen zijn respectievelijk Jean Fischer en Francis McKee, Lisa Anne Auerbach en Steve Rowell, en Saul Anton en Anthony Elms — van Dexter Sinister verschijnt toepasselijk genoeg ook een eigen bijdrage.

Gelijklopend met het grote Jef Geys-project in het museum, tenslotte, wijdde ook Afterall twee artikels aan de radicale kunstenaar uit Balen, van de hand van Chris Sharp en M HKA-curator en Afterall-editor Dieter Roelstraete. In de rubrieken 'contexts' en 'events, works, exhibitions' verschenen dit keer een essay van Michèle Faguet over Phil Collins' hommage aan de ex-leraren marxisme-leninisme in de toenmalige DDR, een tekst van Mari Paz Balibrea over kapitalisme en territoriumdrift, een overzicht van feministische videokunst in het Frankrijk van de jaren zeventig en een bijdrage van Stephanie Smith over Suzanne Lacy's invloedrijke Mapping the Terrain-project.

Afterall #28

In oktober 2011 verscheen Afterall # 28. Ditmaal stonden daarin de volgende kunstenaars centraal: Ricardo Basbaum, Jean-Luc Moulène, Lia Perjovschi en Emily Wardill. Eerst- en laatstgenoemden zullen veel M HKA-bezoekers niet onbekend in de oren klinken: Wardill was afgelopen zomer de centrale gast in de collectiepresentatie 'If you shoot a bullet in a vacuum, will it keep travelling forever?', waar onder meer haar langspeelfilm 'Gamekeepers Without Game' te zien was, en Ricardo Basbaum is één van de protagonisten van de grote najaarstentoonstelling 'A RUA (De straat)', georganiseerd in het kader van europalia.brasil. Basbaum schreef speciaal voor dit nummer trouwens een nieuwe tekst waarin hij zijn praktijk in de bredere context van de recente Braziliaanse geschiedenis situeert. En over 'A RUA' en Brazilië gesproken: in dit nummer ook uitgebreide aandacht voor het werk van Hélio Oiticica, nog een sleutelfiguur uit de kunstscene van Rio de Janeiro. Daarnaast waren in Afterall # 28 ook bijdragen opgenomen over de voortdurende invloed van de Situationistes Internationales op het intellectuele leven in Frankrijk (door Tom McDonough), science fiction en historiciteit in hedendaagse kunst (door Peio Aguirre), en het Afro-Amerikaanse kunstenaarscollectief AfriCOBRA (door Rebecca Zorach). Teksten over de voornoemde vier kunstenaars werden onder meer geschreven door Sophie Berrebi, Melissa Gronlund, Pablo Lafuente en Dieter Roelstraete.

14.4.2 E-Flux

e-flux is één van de bekendste digitale informatiekanalen binnen de hedendaagse kunst. Opgericht in New York in 1999 bereikt het netwerk met zijn e-mail nieuwsbrieven, website en projecten zowat dagelijks zo'n 50.000 mensen. Sinds eind 2008 geeft e-flux bovendien het e-flux journal uit, een maandelijks publicatie met essays en andere bijdrages van 'de meest geëngageerde kunstenaars, schrijvers en denkers van dit moment', zoals e-flux het zelf beschrijft. Sinds de zomer van 2010 kan elk nummer ook gedownload worden. E-flux werkte immers al van in het begin aan een print-op-vraag-systeem, waarbij verschillende musea en andere kunstinstellingen,

al dan niet tegen een kleine vergoeding, een exemplaar van de publicatie zouden kunnen voorzien — en dat systeem is sinds 2010 in werking. Het M HKA is één van de instellingen waar je op vraag een print van de nummers van e-flux journal kunt krijgen.

Sinds 2011 participeert E-flux in book coops en vroeg aan haar participerende instellingen om hun belangrijkste publicaties hiervoor door te sturen. M HKA stuurde zijn belangrijkste publicaties naar:

E-flux book coop at the Kopfbau in Art Basel
15-18.06.2011

Messeplatz, Basel

E-flux book coop at NY Art Book Fair

MoMA PS1, New York

30.09.2011-02.10.2011

15 Cinema Zuid

15.1 FILMHISTORIES Op dinsdag- en donderdagavond Filmhistories legt een traject af doorheen meer dan 100 jaar filmgeschiedenis

De reeks bestaat in hoofdzaak uit klassiekers, die tot de canon behoren en is dus de ideale instap voor wie vat wil krijgen op de filmgeschiedenis. De reeks richt zich niet alleen tot studenten of gevorderden maar is toegankelijk voor iedereen; voorkennis is niet vereist.

* In het eerste semester werden voor de laatste keer zeven films ingeleid en nabesproken door Wouter Hessels, docent filmgeschiedenis KASKA-DKO, RITS en BFM/Tallin University; Wouter Hessels werd nl. directeur van Cinematek.

In het NAJAAR laat FILMHISTORIES je kennismaken met de grote Amerikaanse en Europese klassiekers tot 1961.

° Stille film live piano

** inleiding door Ruth Renders, KASK

i.s.m. de afdeling video & filmkunst van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten-DKO, Antwerpen, De Karel de Grote-Hogeschool en Universiteit Antwerpen.

Januari

Het Zevende Zegel; Ingmar Bergman
Als de Kraanvogels Overvliegen; Michail Kalatozov
Paths of Glory; Stanley Kubrick
Look Back in Anger; Tony Richardson
Le Notti di Cabiria; Federico Fellini*
Pickpocket; Robert Bresson
Hiroshima Mon Amour; Alain Resnais
A Bout de Souffle; Jean-Luc Godard

Februari

Zero de Conduite; Jean Vigo +
Les 400 Coups; François Truffaut*
L'Avventura; Michelangelo Antonioni
The Apartment; Billy Wilder*
Het Naakte Eiland; Kaneto Shindo
Son Frère; Patrice Chéreau
Cléo de 5 à 7; Agnès Varda
Accatone; Pier Paolo Pasolini
Het Mes in het Water; Roman Polanski

Maart

Viridiana; Luis Bunuel*
La Hora de los Hornos; Fernando E. Solanas,
Octavio Getino
Uzak; Nuri Beilge Ceylan
L'Opera Mouffe; Agnès Varda + Daguerrotypes;
Agnès Varda > met lezing in het Engels 'Agnes Varda en de na-oorlogse stadssymfonie' door Anthony Kinik, Canadese filmhistoricus, die samen met Steven Jacobs (docent UA) werkt aan een boek over stadssymfonieën.
Playtime; Jacques Tati*
Het Rode Korenveld; Zhang Yimou
Dada & Surrealisme: Le Retour à la Raison;
Man Ray + Ballet Mecanique; Fernand Léger,
Dudley Murphy + Entr'acte; René Clair +
Anemic Cinema; Rose Selavy (Marcel Duchamp) +
L'Imitation du Cinema; Marcel Mariën
De Vrouw in het Zand; Hiroshi Teshigahara
Le Jour ou Dieu est Parti en Voyage;
Philippe Van Leeuw > i.k.v. Rwanda-Blend,
i.s.m. Zuiderpershuis en Vrienden van Ahazaza
El Callejon de Los Milagros; Jorge Fons

April

Taxi Driver; Martin Scorsese*
Surrealisme en de Trancefilm: Le Sang d'un Poète;
Jean Cocteau + Flesh of Morning; Stan Brakhage
+ The Very Eye of Night; Maya Deren
Van Chimenti tot The Power of Live;
een voorgeschiedenis van de 3D-film >
geïllustreerde lezing door Thomas Weynants
Persona; Ingmar Bergman
De Liefde van een Blondje; Milos Forman
Midnight Cowboy; John Schlesinger
Dogville; Lars Von Trier*
Structural Film: Hollis Frampton:
Information / Manual of Arms / States /
Snow Blind / Special Effects / Less / Nostalgia

Mei

Uttara; Buddhadeb Dasgupta
Melodie der Welt; Walther Ruttmann
A Movie; Bruce Conner
Le Fils; Jean-Pierre Dardenne, Luc Dardenne
Valparaiso Mi Amor; Aldo Francia
Film ist. A Girl & A Gun; Gustav Deutsch
Chronique des Années de Braise;
Mohammed Lakhdar Hamina
Le Départ; Jerzy Skolimowski
Kes; Ken Loach
Auch Zwerge Haben Klein Angefangen; Werner Herzog

Juni

Im Lauf der Zeit; Wim Wenders
Stalker; Andrej Tarkovski
Os Canibais; Manoel de Oliveira
Seks, Lies & Videotape; Steven Soderbergh
Europa; Lars von Trier
The Scent of Green Papaya; Anh Hung Tran
Xiao Wu; Jia Zhang Ke
Winterschläfer; Tom Tykwer

September

PROGRAMMA MET FILMS VAN PIONIERS:°
La sortie des ouvriers ds usines lumière +
En mer par gros temps + L'arrivée du train en gare
de la Ciotat + Le déjeuner de bébé +
L'arroseur arrosé; Auguste & Louis Lumière
The Big Swallow; James Williamson
The Great Train Robbery; Edwin S. Porter
Le Royaume des Fées; Georges Méliès
Rescued by Rover; Cecil Hepworth
The Lonedale Operator; D.W. Griffith
Les Hallucinations de Baron de Munchhausen;
Georges Méliès
The Musketeers of Pig Alley; D.W. Griffith

The birth of a nation; D.W. Griffith*°
Das Cabinet des Dr. Caligari; Robert Wiene°**
The Iron Horse; John Ford°
Variété; E.A. Dupond
Pantserkruiser Potemkin; Serge J.M. Eisenstein
La Passion de Jeanne d'Arc; Carl Theodor Dreyer°**
The Wind; Victor Sjöström°
De Man met de camera; Dziga Vertov°

Oktober

Die Dreigroschenoper; G.W. Pabst
I am a fugitive from a chain gang; Mervyn Leroy**
Trouble in Paradise; Ernst Lubitsch
Queen Christina; Rouben Mamoulian
Le Crime de M. Lange; Jean Renoir
Modern Times; Charles Chaplin**
Quai des Brumes; Marcel Carné
The Grapes of Wrath; John Ford

November

Citizen Kane; Orson Welles
The Palm Beach Story; Preston Sturges
How green was my valley; John Ford
Double Indemnity; Billy Wilder
Roma, Citta Aperta; Roberto Rossellini
A Matter of Life and Death; Michael Powell,
Emeric Pressburger**
Les Enfants du Paradis; Marcel Carné
Red River; Howard Hawks
Les Vacances de M. Hulot; Jacques Tati
met inleiding door Ann Meskens; auteur van
Jacques Tati: Een kwestie van kijken (2010)

December

On the Waterfront; Elia Kazan**
Een Generatie; Andrzej Wajda
Ballade van een soldaat; Grigori Tsjoekraj
Look Back in Anger; Tony Richardson
Le Beau Serge; Claude Chabrol**
De Maagdenbron; Ingmar Bergman
Shadows; John Cassavetes
Victim; Basil Dearden
L'Année Dernière à Marienbad; Alain Resnais

15.2 MATINEES

Tijdens de Matinees (2x per maand op donderdagmiddag) kan je ooit populaire, maar intussen zeldzaam geworden titels meepikken; alle genres komen aan bod en de films worden kort ingeleid.

Vanaf september kon je in het voorprogramma van de Matinees telkens enkele 'Antwerpse Kinema Aktualiteiten' bekijken; dit zijn korte journaals met lokaal nieuws die van begin jaren '60 tot begin jaren '90 vertoond werden in de zalen van het Rex-concern.

Januari

TONY CURTIS
The Defiant Ones; Stanley Kramer
Some Like It Hot; Billy Wilder

Februari

ERROL FLYNN
The Adventures of Robin Hood; Michael Curtiz,
William Keighley
The Sea Hawk; Michael Curtiz

Maart

GARY COOPER
A Farewell to Arms; Frank Borzage
Ball of Fire; Howard Hawks

April

BARBRA STREISAND
Funny Girl; William Wyler
Yentl; Barbra Streisand

September

BEVRIJDINGSMAAND WOII
Das Boot; Wolfgang Petersen
Stalag 17; Billy Wilder

Oktober

ELIZABETH TAYLOR
Cat on a Hot Tin Roof; Richard Brooks
Who's Afraid of Virginia Woolf?; Mike Nichols

November

2 KLASSIEKERS WORDEN 50
West Side Story; Robert Wise, Jerome Robbins
Breakfast at Tiffany's; Blake Edwards

December

PETER ALEXANDER
Im Weissen Rössl; Werner Jacobs
Graf Bobby, der Schrecken des Wilden Westen;
Paul Martin

15.3 OFF-STREAM

Op woensdagavond maken we in Off-stream ruimte voor een eigenzinnig programma met spraakmakende documentaires, bijzondere animatiefilms, avant-garde en experimentele films, cultklassiekers, curiositeiten en films met een behoorlijk randje. Het label op zich is een waarborg voor altijd weer een prikkelende avond film.

Januari

Into eternity; Michael Madsen
Best of Dutch Animation(1):

- The 7 Brothers; Kaj & Paul Driessen
- Théâtre Patouffe; Maarten Koopman
- The heart of Amos Klein; Uri & Michal Kranot
- My dear grandma; Marta Abad Blay
- Jazzed; Anton Setola
- De zwemles; Danny De Vent
- Volgens de vogels; Linda Faas
- Seconde; Guusje Kaayk
- White Swan; Sil Van Der Woerd
- Notebook; Evelien Lohbeck
- Fast forward little red riding hood; Sjaak Rood

Starcrash; Luigi Cozzi
Songs of love and hate; Erik Bünger

Februari

We live in public; Ondi Timoner
Best of Dutch Animation(2): Classic:

- De moord van Raamsdonk; Frans Ter Gast
- The golden fish; Harold Mack
- Brainwash; Ronald Bijlsma
- Anna en Bella; Börge Ring
- Oh what a knight; Paul Driessen
- De karakters; Evert de Beijer
- De kast; Maarten Koopman
- Pas à deux; Monique Renault, Gerrit Van Dijk
- Sientje; Christa Moesker
- Father and daughter; Michael Dudok De Wit

Capturing the Friedmans; Andrew Jarecki
Dark Star; John Carpenter

Maart

Trash Humpers; Harmony Korine
Le Quattro Volte; Michelangelo Frammartino

16.03.2011 – 20U:
EXPERIMENTEEL FILM- EN VIDEOWERK: STUART CROFT
Aan de vooravond van de première van zijn trilogie Trilogy of Night in Antwerpen gaf de kunstenaar een inleiding op zijn werk in Cinema Zuid met screenings van: Palace + The Stag without a Heart + Century City + Hit + Point X

23.03.2011 – 20U:

HANS OP DE BEECKS NIEUWSTE WERK SEA OF TRANQUILLITY WERD IN PREMIÈRE VERTOOND (MET INLEIDING DOOR DE KUNSTENAAR)

Border + All Together Now + Blender + Celebration + Staging Silence + Sea of Tranquillity

30.03.2011 – 20U:

ANIMATION EXTRAVAGANZA

compilatie van trailers en fragmenten uit animatiefilms afkomstig uit alle hoeken en gaten van de wereldcinema met inleiding en commentaar door Jan Doense, horror- en cultexpert en bekend van de nachten van de wansmaak (samenstelling compilatie door Michael Helmerhorst)

April

06.04.2011 – 20U:

UPLOAD DOWNTOWN #2

kortfilmfragmenten uit de wereld van grafisch ontwerp, reclame, illustratie en beeldende kunsten
Die Abenteuer des Prinzen Achmed; Lotte Reiniger, Carl Koch
Blue Meridian; Sofie Benoot
Nuit Bleue; Ange Leccia

Mei

Aardman 35 (De Aardman Studio's in 31 kortfilms en clips)
Open Core (de Open Core performances van Julien Maire)
Armadillo; Janus Metz
Godzilla; Inoshira Honda

Juni

Studien zum Untergang des Abendlandes;
Klaus Wyborny
Women are Heroes; JR
Mark Romanek: Art of the Video Clip
Best of KASK
Terror of Mechagodzilla; Inoshira Honda

September

Rubber; Quentin Dupieux
14/9: Films van Makino Takashi: Eve; The Seasons; The Low Storm; Still in Cosmos; In Your Star
21/9: Films van Priit Pärn: Remix; Oiva; Anima Mundi; The Triangle; Karlja Marylin; Life Without Gabriella Ferri
– Priit Pärn werd geïnterviewd door Edwin Carels
28/9: Waiting For Abu Zayd; Mohammed Ali Atassi
– Met korte inleiding door de Nederlandse Consul-Generaal Gert Heijkoop en kort nawoord door Umar Ryad; assistant Prof. 'Islam in de Moderne Wereld' aan de Universiteit van Leiden en oud-collega van Nasr Abu Zayd (i.s.m. deBuren en MANA)

Oktober

Le Chat du Rabbin; Joann Sfar, Antoine Delesvaux
Nostalgia de la Luz; Patricio Guzman

19/10: Going Public: workshop/masterklas = samenwerkingsproject tussen de 2 Antwerpse kunstschoolen, Karel de Grote/Sint-Lucas en Artesis/Koninklijke Academie voor Schone Kunsten, Universiteit Antwerpen, Universitair Centrum Sint-Ignatius Antwerpen
51N4E; Tom Meersseman, Paul Peyskens
Long Sorrow en Le Clash; Anri Sala
– Beide films werden ingeleid door Nico Dockx, beeldend kunstenaar en docent KASK
Spectres; Sven Augustijnen

November

FILMS VAN MAYA DEREN

Meshe of the Afternoon

At Land

A Study in Choreography for Camera

Ritual in Transfigured Time

Meditation on Violence

The Very Eye of Night

CARTOONS VAN BILL PLYMPTON #1

(Your Face, One of Those Days, How to Kiss, 25 Ways to Quit Smoking, Plymptoons, Tango Schmango, Dig My Do, The Wise Man, Draw, Push Comes to Shove, Dancing all Day, Isn't it Good Again, No Nose Blues, Lovesick Hotel, Flooby Nooby, Nose Hair, Faded Roads, How to Make Love to a Woman, Smell the Flowers, Boney D.)

Awakening of the Beast; José Mojica Marins

I Wish I Knew; Jia Zhang Ke

Upload Downtown

December

Plastic Planet; Werner Boote

14.12.2011: Wereldpremière van Fulll Firearms, de nieuwste film van Emily Wardill

CARTOONS VAN BILL PLYMPTON #2

(Sex & Violence, The Exciting Life of a Tree, More Sex & Violence, Can't Drag Race with Jesus, Eat, Parking, Guard Dog, The Fan & The Flower, Guide Dog, Shuteye Hotel, Hot Dog, Santa: The Fascist Years, Horn Dog, The Cow Who Wanted to be a Hamburger

Invaders From Mars; William Cameron Menzies

+

The Angry Red Planet; Ib Melchior

15.4 RETROSPECTIEVES

Januari

ARTHUR PENN

Bonnie and Clyde

The left-handed gun

The miracle worker

Mickey One

The chase

Alice's restaurant

Little big man

Night moves

The Missouri braks

Four friends; Arthur Penn

Target; Arthur Penn

Februari

MONTE HELLMAN / PIERRE ETAIX

The shooting; Monte Hellman

Cockfighter; Monte Hellman

Two-lane blacktop; Monte Hellman

Ride the whirlwind; Monte Hellman

Le soupirant + Heureux anniversaire; Pierre Etaix

Yoyo + En pleine forme; Pierre Etaix

Le grand amour + Rupture; Pierre Etaix

Maart

JAFAR PANAHI

The Circle

Crimson Gold

Offside

Maart/April

BERNARDO BERTOLUCCI
La Commare Secca
Prima Della Rivoluzione
La Strategia Del Ragno
Il Conformista
L'Ultimo Tango a Parigi
Novecento 1
Novecento 2
La Luna
The Last Emperor
The Sheltering Sky
Little Buddha
The Dreamers

April

HUNGRY EYES
Como Agua Para Chocolate; Alfonso Arau
Big Night; Stanley Tucci en Campbell Scott

Mei

TERRENCE MALICK
Badlands
Days of Heaven
The Thin Red Line
The New World

Mei

LUC MONHEIM
Verloren Maandag + You Gotta Stop
(van Roger Hullaert)
Dieu Le Veut
Deus Lo Volt + De Blauwe Planeet
(van Willy Verlinden)
Exit Exil + Shogun (van Willy Verlinden)

Juni

MARK ROMANEK
Static
One Hour Photo

RONALD REAGAN
Bedtime for Bonzo; Frederick de Cordova
The Killers; Don Siegel

SPANJE IN 6 FILMS
Tristana; Luis Bunuel
Los Amantes del Circulo Polar; Julio Medem
Ana Y Los Lobos; Carlos Saura
El Espiritu de la Colmena; Victor Erice
Tras es Cristal; Agusti Villaronga
Mujeres al Borde de un Ataque de Nervios;
Pédro Almodovar

REMAKES: OP VRIJDAG HET 'ORIGINEEL' OF
VROEGERE VERSIE; OP ZONDAG DE REMAKE.

September

M – Eine Stadt sucht eine Mörder; Fritz Lang
M; Joseph Losey

The Postman Always Rings Twice; Tay Garnett
The Postman Always Rings Twice; Bob Rafelson

Invasion of the Body Snatchers; Don Siegel
Invasion of the Body Snatchers; Philip Kaufman

BESTONIA: Best of Estonia
Somnambuul; Sulev Keedus
Klass; Ilmar Raag
The Temptation of St Tony; Veiko Ounpuu

Oktober

Yojimbo; Akira Kurosawa
A Fistful of Dollars; Sergio Leone

Cape Fear; J. Lee Thompson
Cape Fear; Martin Scorsese

Solaris; Andrej J. Tarkovski
Solaris; Steven Soderbergh

Brighton Rock; John Boulting
Brighton Rock; Rowan Joffe

November

MICHAEL CACOYANNIS
Iphigenia
The Trojan Women
Elektra

November-December

CINEMA NÔVO & AFTER (I.K.V. EUROPALIA.BRASIL)
O Cangaceiro; Victor Lima Barreto
Os Cafajestes; Ruy Guerra
Vidas Secas; Nelson Pereira dos Santos
Deus o Diabo na Terra do Sol; Glauber Rocha
Antonio das Mortes; Glauber Rocha
Terra em Transe; Glauber Rocha
Macunaima; Joaquim Pedro de Andrade
Como Era Gostoso O Meu Frances; Nelson Pereira
dos Santos
Toda Nudez Sera Castigada; Arnaldo Jabor
Bye Bye Brasil; Carlos Diegues
Pixote; Hector Babenco
Ainda Agarro Esta Vizinha; Pedro Carlos Rovai
A Hora de Estrela; Suzana Amaral

15.5 RE-RUN

Op zaterdag: gemiste films uit het reguliere
circuit worden hierin terug opgepikt.

Januari

Les amours imaginaires; Xavier Dolan
Daniel y ana; Michel Franco
Mother; Bong joon-ho
Submarino; Thomas Vinterberg

Februari

Buried; Rodrigo Cortés
Io sono l'amore; Luca Guadagnino
Pieds nus sur les limaces; Fabienne Berthaud
Illegal; Olivier Masset-Depasse

Maart

Exit Through The Gift Shop; Banksy
Kaboom; Gregg Araki
Somewhere; Sofia Coppola
22 mei; Koen Mortier

April

Kill me Please; Olias Barco
The Kids are Alright; Lisa Cholodenko
Poetry; Lee Chang-Dong
Winter's Bone; Debra Granik
Silent Souls; Aleksej Fedorsjenko

Mei

Silent Souls; Aleksej Fedorsjenko
 Sound of Noise; Ola Simonsson, Johannes S. Nilsson
 Rango; Gore Verbinski
 Four Lions; Christopher Morris
 Die Fremde; Feo Aladag
 Black Swan; Darren Aronofsky
 Norwegian Wood; Anh Hung Tran
 Never Let me Go; Mark Romanek
 Barney's Version; Richard J. Lewis

September

Source Code; Duncan Jones
 If I want to whistle, I whistle; Florin Serban
 Essential Killing; Jerzy Skolimowski
 Première: Robert Mitchum est Mort;
 Olivier Babinet/Fred Kihn

Oktober

Première: How I ended this summer;
 Aleksei Popogrebsky
 Blue Valentine; Derek Cianfrance
 Tomboy; Celine Sciamma
 Impardonnables; Andre Techine
 Tropa de Elite 2; Jose Padilha

November

13 Assassins; Takashi Miike
 Melancholia; Lars Von Trier
 La Piel que Habito; Pedro Almodovar
 The Strange Case of Angelica; Manoel de Oliveira

December

Attenberg; Athina Rachel Tsangari
 The Trip; Michael Winterbottom
 Et Maintenant on va où; Nadine Labaki

15.6 ZAZIE OP ZONDAGJanuari

Un chateau en Espagne; Isabelle Doval
 Lotte van uitvindendorp; Heike Ernits &
 Janno Pöldma

Februari

Pelle de politiewagen; Rasmus A. Sivertsen
 Iep!; Kenadie Jourdin Bromley, Joke Tjalsma,
 Huub Stapel

April

03.04.2011: Avant-première van Krokodillenbende;
 Christian Ditter
 Met Workshop 'Eerste Filmstapjes'

Mei

Zanzibar; Jan Gorissen, Bert Struys

Oktober

'WAKKER WORDEN MET ANNIE'
 vier ochtendfilms gebaseerd op boeken van haar
 die ook nog eens worden ingeleid door schrijvers
 (Annie M.G. Schmidt zou dit jaar 100 zijn geworden.)

Pluk van de Petteflet; Ben Sombogaart/Pieter van
 Rijn met auteur Noëlla Elpers
 Minoes; Vincent Bal met auteur Noëlla Elpers
 Abeltje; Ben Sombogaart met auteur Michaël De Cock
 Otje; Joram Lürsen met auteur Michaël De Cock

November

Kidscam: korte animatiefilms gemaakt in een
 mobiele filmwerkplaats die kinderen in heel
 Vlaanderen animatiefilms leert maken. Deze films
 vallen internationaal geregeld in de prijzen. We
 tonen telkens voor de hoofdfilm één van de beste
 Kidscampfilmmpjes.

Knoester & Berkelientje; Martin Lund

CINÉCONCERT: SNOEFGOED SLAPSTICK:
 Repas du Docteur; regisseur onbekend
 Nog zoo dom niet; regisseur onbekend
 Egged on; Charley Bowers
 Dough and Dynamite; Charlie Chaplin

December

Avant-première van Orla De Kikkerslikker;
 Peter Dodd
 Kortfilmcompilatie: The Gruffalo & Zoo;
 Jacob Schuh, Max Lang

15.7 ZOMERPROGRAMMATIEJuli – Augustus 2011

SIDNEY LUMET
 Twelve Angry Men
 The Group
 Serpico
 Dog Day Afternoon
 Network
 Prince of the City
 The Verdict
 Before the Devil Knows You're Dead

CARLOS SAURA & FLAMENCO
 Carmen
 Flamenco
 Salome

JAZZ AT THE MOVIES
 Stormy Weather; Andrew L. Stone
 Jammin the Blues; Gjon Mili
 The Man with the Golden Arm; Otto Preminger
 Daybreak Express; D.A. pennebaker
 Touch of Evil; Orson Welles
 Bridges-Go-Round; Shirley Clarke
 The Getaway; Sam Peckinpah

NINO ROTA
 La Strada; Federico Fellini
 Plein Soleil; René Clément
 Rocco e I Suoi Fratelli; Luchino Visconti
 Otto e Mezzo (8½); Federico Fellini
 Il Gattopardo; Luchino Visconti
 Romea and Juliet; Franco Zeffirelli
 Amarcord; Federico Fellini
 The Godfather Part II; Francis Ford Coppola

DESERT ISLAND MOVIES
 The Adventures of Robinson Crusoe; Luis Bunuel
 Sommaren Med Monika; Ingmar Bergman
 The Saga of Anatahan; Josef Von Sternberg
 Lord of the Flies; Peter Brook
 Hell in the Pacific; John Boorman
 Castaway; Nicolas Roeg

15.8 EVENEMENTEN

OPERA +

Is een reeks i.s.m. de Vlaamse Opera. Geen operaverfilmingen of-registraties, maar films met een thematische of andere link met actuele producties van de Vlaamse Opera.

SEPTEMBER

Manderley; Lars Von Trier n.a.v. de produktie van Aufstieg und Fall der Stadt Mahoganny van Kurt Weill en Bertolt Brecht

OKTOBER

De Val van de Romanov-Dynastie; Esfir Sjoeb n.a.v. de produktie van Tsjarodekja van P.I. Tsjaikovski

Dr. Jerryo's magic hour

WO 05.01.2011

Bart Meuleman + film La femme d'a cote;
François Truffaut

WO 02.02.2011

Judith Vanistendael + film La flor de mi secreto;
Pedro Almodóvar

WO 02.03.2011

Kati Heck + film Death of a Salesman;
Volker Schlöndorff

WO 13.04.2011

Tom Van Laere + film The Unbelievable Truth;
Hal Hartley

DO 05.05.2011

in het spoor van Jo Röpcke + film Zabriskie Point;
Michelangelo Antonioni

Tricks of the trade achter de schermen van de filmindustrie

WO 19.01.2011

Rik Zang
Tell them who you are; Mark Wexler

Tricks of the Trade / Acting out

DO 03.03.2011

Acteur Wouter Hendrickx / regisseur
Felix van Groeningen
De Helaasheid der Dingen; Felix Van Groeningen

DO 24.03.2011

Genreregisseur Pieter Van Hees / Frank Vercruyssen
Linkeroever; Pieter Van Hees

VR 18.02.2011

interview met Monte Hellman door Tom Paulus,
Prof. Filmwetenschappen UA

VR 16.02.2011: FRANK VAN DEN EEDEN

Cameraman: The life and work of Jack Cardiff;
Craig McCall

n.a.v. slotweekend van LATT

VR 28.01.2011

Parallel Doors of Perceptio van The State of L3
in het M HKA
Documentaire: Antonio José Guzman the day we
surrender to the air

Twee gespreksavonden rond de eigenheid van hedendaagse museumarchitectuur

i.k.v. de gezamenlijke tentoonstelling van musea
Stad Antwerpen, het KMSKA en het M HKA,
'Musea in de 21e eeuw: Ideeën Projecten Gebouwen'

17.03.2011 – 19U30

'WAT IS EIGEN AAN GEODE MUSEUMARCHITECTUUR?'

Deelnemers: Hilde Daem, Willem Jan Neutelings
+ Sketches of Frank Gehry; Sydney Pollack

31.03.2011 – 19U30

'WAT MAAKT MUSEUMARCHITECTUUR

GOEDE ARCHITECTUUR?'

Deelnemers: Peter Swinnen, Vlaams Bouwmeester;
Koen Van de Vreken, Hoofd Departement
Ontwerpwetenschappen Artesis Hogeschool
Antwerpen; Adinda Van Geystelen, Architecte;
Katrien Vandermarliere, Vlaams Architectuur
Instituut
+ The Belly of An Architect; Peter Greenaway

Het traject Ivo Van Hove

Theatermaker Ivo Van Hove, die een grote
voorliefde heeft voor film, koos vier favoriete
films, die gespreid over vijf maanden geprogrammeerd
worden in Cinema Zuid
i.h.k.v. het traject Ivo Van Hove en i.s.m.
DeSingel
o.a. Amsterdam; Ivo Van Hove / Son Frère;
Patrice Chéreau

Singalong

24.06.2011 – 20U

The Sound of Music; Robert Wise
i.s.m. Active Company

Museumnacht

06.08.2011

Upload Dawntown
Initiatief van Sint Lucas Antwerpen

Debat

08.09.2011 VAN 13U30 TOT 17U30

Beeldende kunstenaars / respect / Vlaanderen 2011
Georganiseerd door M HKA, NICC en VOBK
Gesteund door BAM en <H>ART

Wim Delvoye

SEPTEMBER

Première van Canvasdocumentaire Wim Delvoye
(Guido De Bruyn)

Upload Cinema

WEBAVOND INGELEID DOOR ANGELO TIJSENS

Eerste Belgische editie van het uiterst
succesvolle Nederlandse evenement.
Een bonte mix van creatief, origineel,
cinematografisch e.a. talent.
Vanaf nu tweemaandelijks beeldtornado in
Cinema Zuid.
i.s.m. het Vlaams-Nederlands huis deBuren
en Zebracinema.

6 OKTOBER

8 DECEMBER > THEMA: SOUNDS LIKE MUSIC

Into the Light

2.12.2011

Vertoning van het werk The Big One
van Gabriel Lester (NL)

15.9 TE GASTZomerfilmcollegeVAN 24 TOT 31.07.2011

20-tal lezingen

35-tal films uit de collectie van Cinematek

DARK PASSAGES

Suspicion; Alfred Hitchcock

The Magnificent Ambersons; Orson Welles

A Letter to Three Wives; Joseph L. Mankiewicz

The Lady from Shanghai; Orson Welles

FILM & SCHILDERKUNST

A Zed & Two Noughts; Peter Greenaway

Sayat Nova; Sergej Paradzjanov

Love is the Devil; John Maybury

MEESTERWERK IN CONTEXT

7 Verrassingsfilms

Oktober

Balkanfestival: The best of Sarajevo Film Festival

White White World; Oleg Novkovic

A Trip; Nejc Gazvoda

Broken Mussels; Seyfettin Tokmak

Wasted Youth; Argyris Papadimitropoulos; Jan Vogel

Morgen; Marian Crisan

Amnesty; Bujar Alimani

November

Latino Film Festival:

19-27.11.2011

December

9E HONGKONG FILM PANORAMA

Echoes of the Rainbow; Alex Law

The Drunkard; Freddie Wong

Gallants; Derek Kwok, Clement Cheng

Ashes of Time Redux; Wong Kar-Wai

FASH!ON/OFF9-11.12.2011

Modieus verantwoord driedaags festival met modefilms geregiseerd door kunstenaars of toonaangevende figuren als Martin Scorsese, Mike Figgis e.v.a.

15.10 HET FILMEDUCATIEF AANBOD VAN CINEMA ZUID 2011-2012

Voor het onderwijs stippelt Cinema Zuid ook een eigenzinnig filmparcours uit:

Filmklassiekers

Voor het secundair en hoger (kunst)onderwijs i.s.m. Cinematek en de Vlaamse Dienst voor Filmcultuur

Blue Velvet; David Lynch

Night of the Hunter; Charles Laughton

M – Eine Stadt Sucht Einen Mörder; Fritz Lang

Les 400 Coups; François Truffaut

Singin' in the Rain; Stanley Donen en Gene Kelly

The General; Buster Keaton

Workshop: Oog op Film

Filmeducatieproject voor het secundair onderwijs Initiatief van de Vlaamse Dienst voor Filmcultuur, Filmstof, Cinema Zuid en Cinematek

WO 16.11.2011

Workshop 3: Stof tot... Vertellen!

Over de narratieve bouwstenen van een klassiek filmverhaal

Week van de Franse Film10-14.10.2011

De Franse films (met Nederlandse ondertiteling) worden ondersteund met uitgebreid lesmateriaal.

Les Aventures Extraordinaires d'Adèle Blanc-Sec; Luc Besson

L'Autre Dumas; Safy Nebbou

Crime d'Amour; Alain Corneau

Des Hommes et des Dieux; Xavier Beauvois

Gainsbourg – Vie Héroïque; Joann Sfar

Illégal; Olivier Masset-Depasse

Potiche; François Ozon

La Rafle; Roselyne Bosch

La Tête en Friche; Jean Becker

Georganiseerd door de Belgische Vereniging Leraren Frans, Vlaamse Gemeenschap vzw; Culturele Dienst van de Ambassade van Frankrijk in België i.s.m. Alliance française, Cinemagie, Eekhoutcentrum vzw, Formacom, Frans Documentatiecentrum voor Vlaanderen (Gent), Franse Kamer van Koophandel en Nijverheid voor beide Vlaanderen vzw, KULeuven-Campus Kortrijk, Roeland vzw, Uitgeverij Pelckmans

Duitse Filmweek24-28.01.2011

De Duitse films (met Nederlandse ondertiteling) worden ondersteund met uitgebreid lesmateriaal.

Das weiße Band; Michael Haneke

Soul Kitchen; Fatih Akin

Der Untergang; Oliver Hirschbiegel

Krabat; Marco Kreuzpaintner

Die Welle; Dennis Gansel

Knallhart; Detlev Buck

The Edukators – Die fetten Jahre sind vorbei;

Hans Weingartner

Bella Martha; Sandra Nettelbeck

Hilde; Kai Wessel

De Week van de Duitse Film is een netoverschrijdend initiatief van leraars en docenten Duits (De Babelsbergweek f.v.) in samenwerking met de Deutsche Botschaft, het Goethe-Institut Brussel, de Belgischer Germanisten- und Deutschlehrerverband, de Stiftung zur Förderung von Deutsch als Fremdsprache in Belgien en de Vakgroep Duits van de Universiteit Gent en van de Hogeschool Gent.

Jeugdfilmfestival

In de krokusvakantie palmt het Jeugdfilmfestival de zalen van Cinema Zuid in. In de week voor het festival organiseert het Jeugdfilmfestival ook schoolvoorstellingen voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Het festival schotelt een hele reeks boeiende films voor uit de afgelopen festivaledities. Bij elke film bestaat een uitgebreide lesmap. Het schoolaanbod van het Jeugdfilmfestival wordt samengesteld in overleg met Lessen in het donker.

Filmmagie

FilmMagie Antwerpen presenteert jaarlijks in CZ een boeiend en pedagogisch onderbouwd aanbod voor de leerlingen van alle onderwijsvormen van de tweede en de derde graad secundair onderwijs. Je kiest één of meerdere titels en krijgt een uitgebreide educatieve ondersteuning bij elke voorstelling.

A la carte

Dankzij de exclusieve samenwerking met onze partner Cinematek kunnen we films aanvragen uit de rijke collectie van het Koninklijk Belgisch Filmarchief in Brussel. Meer dan 100 jaar filmgeschiedenis wordt zo voor het onderwijs beschikbaar in Antwerpen. Bij andere filmverdelers kunnen we meer recente films huren.

Achter de Schermen

Voor het basisonderwijs (vanaf 6 jaar) organiseren we rondleidingen 'achter de schermen van de bioscoop'.

15.11 BEMIDDELINGS- EN COMMUNICATIE- INSTRUMENTEN CINEMA ZUID

BEMIDDELING

Individuele bezoekers

- magneetborden (filmprogramma, foto's, persartikels)
- inhoudelijke contextualisering: website, nieuwsbrieven, inleidingen, debat, interviews (Q&A) en lezingen

Groepen

- gezinnen: aangepaste filmprogrammering op maat van het gezin met educatieve omkadering (inleidingen en 'filmfruitsels' i.s.m. Jekino: flipboekjes, animatiebox, filmspelletjes) en uitgetiend onthaal (speelse decoratie, koffie en koek, verjaardagsfeestjes)
- scholen: onderwijsnocturne, rondleiding achter de schermen, deelname aan de Week van de Franse en de Duitse Film, lesmappen, filmbegeleiders, inleidingen en filmadvies, filmeducatie voor leerkrachten (Oog op Film)
- kunstonderwijs: aangepast filmaanbod met gespecialiseerde lesmappen en inleidingen
- deelname aan student events (Cultoer)
- filmhistories op dinsdag- en donderdagavond legt een traject af doorheen meer dan 100 jaar filmgeschiedenis, i.s.m. de afdeling Video&Filmkunst van KASK Antwerpen, de Karel de Grote-Hogeschool en Universiteit Antwerpen Filmstudies en Theater-, Film- en Literatuurwetenschappen (TFL).
- *Upload Downtown*, tweemaal per schooljaar een anderhalf uur durende montage van kortfilms en filmfragmenten met kunstzinnige inslag (wars van wat hip of hot is, cult-klassiekers, confronterende interviews, grensverleggende animatie en postmodern Youtube geweld) i.s.m. Sint-Lucas Antwerpen, de Karel de Grote-Hogeschool.
- opleiden en coaching van filminleiders i.s.m. Universiteit Antwerpen TFL.
- matinees: filmklassiekers met inleiding op donderdagnamiddag voor seniorenverenigingen, cursistengroepen, actieve 60plussers.
- *Zomerfilmcollege* i.s.m. Cinematek en Vlaamse Dienst voor Filmcultuur: tweejaarlijks een 20-tal lezingen door binnen- en buitenlandse sprekers en een 35-tal films uit de collectie van Cinematek voor studenten, docenten, individuele bezoekers en cursistengroepen.

COMMUNICATIE

Drukwerk

- tweemaandelijks programmabrochure: informeren filmgeïnteresseerd publiek, spreiding via WEEKUP, via direct mailing en via aanvullende vrijwilligerstoeren
- seizoensbrochure voor Matinees: informeren specifiek publiek (senioren) en filmpubliek, spreiding via aparte distributielijst gericht op senioren, per post en via vrijwilligerstoer
- seizoensbrochure voor Zazie: informeren specifiek publiek (gezinnen en kinderen), spreiding via scholen en via aparte distributielijst door vrijwilligerstoer en jobstudenten
- flyers en affiches voor evenementen via vrijwilligersroutes, via aparte distributielijst of via externe partner
- schoolbrochure voor secundair en basis onderwijs en mailings naar kunst -en avondonderwijs in de provincie Antwerpen, informeren leerkrachten en (kunst)studenten

- Digitaal
- website Cinema Zuid
 - tweewekelijkse algemene e-nieuwsbrief
 - facebook en twitter
 - e-flash: emailadressen groeperen en specifieke publieken informeren (pers, studenten, senioren, Zazie, Matinees,...)

- Media
- advertenties (Week Up)
 - radiospots (Radio Minerva, Klara)
 - persberichten, ticketacties
 - aanwezigheid in culturele agenda's en relevante nieuwsbrieven
 - events met Canvas (Goudvis)

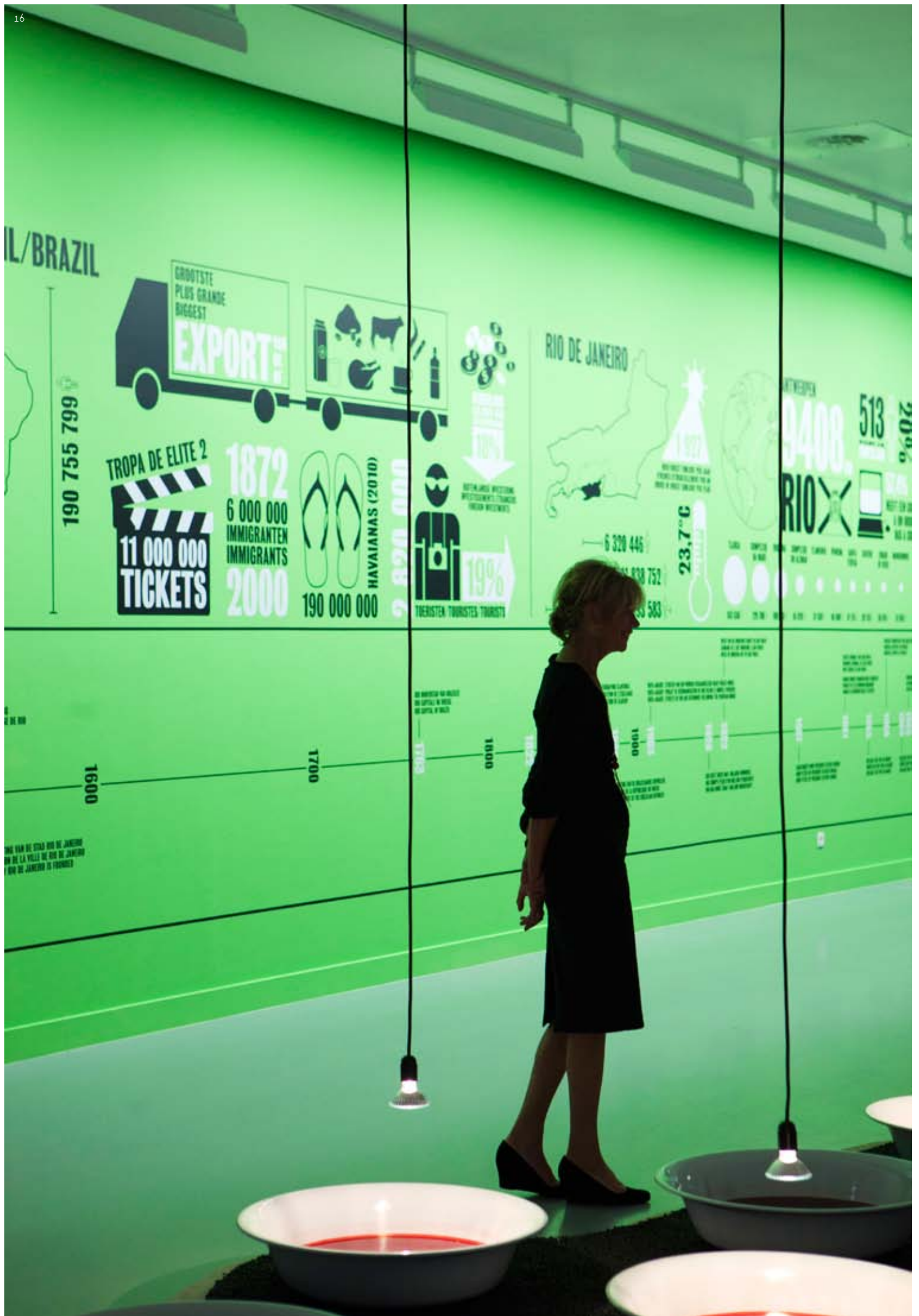
Cinema Zuid-tram vanaf september 2011 tot september 2012

- SAMENWERKINGEN
- brede publieksacties (Museumnacht, Singalong i.s.m. Active Company/Gay Pride)
 - jongeren in vrije tijd (AEYC)
 - educatieve partners: Video&Filmkunst van KASK Antwerpen, de Karel de Grote-Hogeschool, Universiteit Antwerpen Filmstudies en Theater-, Film- en Literatuurwetenschappen (TFL), Sint-Lucas Antwerpen, Artesis, Cinematek, Vlaamse Dienst voor Filmcultuur, Belgische Vereniging Leraren Frans, Vlaamse Gemeenschap vzw; Culturele Dienst van de Ambassade van Frankrijk in België i.s.m. Alliance française, Cinemagie, Eekhoutcentrum vzw, Formacom, Frans Documentatiecentrum voor Vlaanderen (Gent), Franse Kamer van Koophandel en Nijverheid voor beide Vlaanderen vzw, KULeuven-Campus Kortrijk, Roeland vzw, Uitgeverij Pelckmans, De Babelsbergweek, de Deutsche Botschaft, het Goethe-Institut Brussel, de Belgischer Germanisten- und Deutschlehrerverband, de Stiftung zur Förderung von Deutsch als Fremdsprache in Belgien en de Vakgroep Duits van de Universiteit Gent en van de Hogeschool Gent, Cultoer
 - culturele partners: M HKA, Daarkom, deBuren (Upload Cinema, Waiting for Abu Zayd,...), Crossroads Festival, FoMu (Hungry Eyes), Europalia.brasil, Antwerpse Jazz Club, Vlaamse Opera (Opera+), Musea Stad Antwerpen (debat over museumarchitectuur), DeSingel, Balkan Festival
 - filmsector: Jekino, Het Jeugdfilmfestival, Kidscam en Filemon (Zazie), Offscreen Festival (offstream, Monte Hellman), BAM, Zebracinema Hasselt (Upload Cinema), Upload Cinema Nederland, Latino Film Festival, Hong Kong Film Panorama, Fashion/off

PERSAANDACHT

Het filmprogramma is elke maand te vinden op de websites van Cinebel, Cinenews, Week Up, Uit in Vlaanderen en duikt op in de filmagenda's van de geschreven pers (De Standaard, De Nieuwe Antwerpenaar, De Morgen). Een selectie en/of speciale evenementen worden digitaal verspreid

door BAM (audiovisuele nieuwsbrief), VAF (Vlaamse nieuwsbrief) en KASK. Enkele media volgen Cinema Zuid op de voet: Michel Follet selecteert een film van Cinema Zuid tijdens zijn filmmagazine op ATV – Focus Knack tipt de evenementen, offstream en retrospectieven – Gazet van Antwerpen focust op specials en filmtips (en Cinema Zuid figureert in een reeks over de betere bioscoop in Antwerpen) – <H>Art volgt het avant garde programma of de specials – Flanders Today heeft een voorliefde voor de Filmhistories en Retrospectieven. Zowel de reguliere als de kinderpers berichten over de maandelijkse avant-premières van de kinderfilmreeks 'Zazie op zondag' of zetten leuke ticketacties op touw: Ketnet (*Orla de Kikkerslikker*), Gazet van Antwerpen (*De Gruffalo*, *Zanzibar*), De Standaard (*The Monster of Nix*), Metro, De Bond, website KAV, De Nieuwe Antwerpenaar. Alle Zazies komen als tip op de homepage van UitmetVlieg. Het evenement rond *Wakker Worden Met Annie* i.s.m. Het Jeugdfilmfestival en Stichting Lezen wordt aangekondigd in Klasse voor Ouders, Amuze, Gazet van Antwerpen, Ketnet, Klara, Metro, ACW-krant, Knack, ATV, De Bond, De Zondag, Radio 2, VTM Kazoom. Ook Het Jeugdfilmfestival, te gast in Cinema Zuid, krijgt ruime aandacht in onder meer De Morgen, ATV, Radio 2, Ketnet, VTM Kazoom, Focus Knack, Filmmagie, Gazet van Antwerpen, Het Nieuwsblad, Klasse, Vitaya Magazine, Zone03, Knack. De onderwijsactiviteiten krijgen ruime aandacht in de onderwijspers, voornamelijk in Klasse. Filmevents te gast in Cinema Zuid zoals Fashion/off, Best of Sarajevo Film Festival, Latino Film Festival, Hong Kong Film Panorama, Crossroads Festival worden aangekondigd in filmpers, nationale media, gespecialiseerde pers en lokale media zoals De Morgen, De Standaard, ds Weekblad, Focus Knack, ATV, Gazet van Antwerpen, Humo (*Ellen Von Unwerth*/Fashionoff), persagentschap Belga, De Streekkrant, Metro, Studio Brussel, Radio 1. De eigen evenementen van Cinema Zuid komen ook geregeld in de kijker: *Upload Downtown* in ds Weekblad, *Upload Cinema* in De Morgen, ds Weekblad. Over de voorstellingen waarvoor Cinema Zuid dienst doet als gastlocatie (studentenfilms, interviews,...) berichten o.m. Het Laatste Nieuws (*Nicht*), DM Magazine (Tom Barman), Gazet Van Antwerpen (*Genade*), De Bond (*Verdwaald in het geheugenpaleis*). Samenwerking met partners als Musea Stad Antwerpen, deBuren en De Singel leveren ook artikels op in vakpers zoals A+ Architectuur, Weekend Knack, <H> Art. De 'Zomer van Cinema Zuid' valt ook in de smaak, onder meer in Focus Knack (het volledige zomerprogramma en nog extra *Desert Island Movies*, *Sidney Lumet*, *Bernardo Bertolucci*), Metro, Gazet van Antwerpen (*Bertolucci*), Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad (*Desert Island Movies*), De Standaard (*Nino Rota*, *Sidney Lumet*), <H>art (*Bertolucci*). Door de aanwerving van een nieuwe directeur voor onze partner Cinematek, kwam Cinema Zuid mee in de kijker: Filmmagie, Brussel deze Week, Brussel Nieuws, <H>art, De Standaard.

16 Externe Waardering

16.1 VRAGEN AAN DE INSTELLING EN MEDEWERKERS

Teksten (publicaties, essays, ...)

Rita Compère

4 reportages voor het 3-maandelijkse magazine DECORS over de kunstenaars Stijn Cole, Nadia Naveau, Kelly Schacht en Ronny Delrue

Bart De Baere

Articulating Diversity, in: 'Europe at Large – Art from the Former USSR

Over beelddenken – terug naar stap één, in: 'Beelddenken – Vijf eeuwen beeld in Antwerpen', uitgegeven door BAI voor het MAS/Museum aan de Stroom, in samenwerking met het KMSKA, M HKA en MPM/PK 'De Straat, 1972 – A Rua, 2011', in: A Rua, Rio de Janeiro & The Spirit of the Street tekst in: Kempens Informatieblad editie Martin Douven – Leopoldsburg – Jef Geys Anders Kreuger

Image-Thinking in Practice, essay in: 'Image Thinking', uitgegeven door BAI voor het MAS/Museum aan de Stroom, in samenwerking met het KMSKA, M HKA en MPM/PK editors: Bart De Baere, Iris Kockelbergh, Nico Van Hout (gepubliceerd in het Nederlands, Engels en Frans)

Korte teksten over werken in de collectie van het M HKA, in: catalogus verschenen naar aanleiding van de tentoonstelling 'Museum of Affects' in de Moderna Galerija, Ljubljana (gepubliceerd in Engels en Sloveens) Thinking about Thinking Together, essay in: 'Teaching Art in the Neo-Liberal Realm', gepubliceerd door Valize, Amsterdam, editor: Pascal Gielen (gepubliceerd in Engels) To See the Dimensions. Artists from Georgia, in: catalogus naar aanleiding van de gelijknamige tentoonstelling in Lunds konsthall, Zweden (gepubliceerd in Engels en Zweeds) I Want to See, essay in: 'Rabih Mroué. A BAK Critical Reader in Artistic Practice', gepubliceerd door BAK, Utrecht, editors: Cosmin Costinas, Maria Hlavajová, Jill Winder (gepubliceerd in Engels) Spirits of Internationalism. 6 European Collections 1956-1986, in: catalogus n.a.v. de gelijknamige tentoonstelling, (gepubliceerd in Nederlands, Engels, Frans)

Dieter Roelstraete

De theoretische teksten, essays en interviews van Dieter Roelstraete zijn opgenomen in uiteenlopende publicaties. In de loop van 2012 zullen deze ontsloten worden via M HKA Ensembles (lees meer hierover in hfst 2.2.4).

Leen Thielemans

Kunstdocent, een competent curriculum – een onderzoek naar de plaats van de kunsteducatie binnen de lerarenopleiding, in: Forum 6 (juli 2011)

Jos Van den Bergh

6 oktober, artikel in De Morgen over Anne-Mie van Kerckhoven Vast correspondent voor het Amerikaanse Artforum

Sophie Gregoir

Interactief rondleiden voor kleuters: wat en hoe?, module 3 in reader in het kader van competentietraject voor publiekswerkers rond kleuters en musea.

Interviewgesprekken

Leen Thielemans

gesprek met Gaunty DeWinne, studente UA/cultuurmanagement i.v.m. paper HRM in Cultuur

Jos Van den Bergh

Interviews met Hans Op de Beeck, Wouter Hessels, ...

Sofie Vermeiren

interview met Richard Antohne, filosoof interview met Magda Van Gils, Muka Prints

(Gast)docentschappen

Bart De Baere

Co-promotor van Saartje Geerts in het kader van het onderzoek 'Opmaat voor een analyse van de hedendaagse beeldende kunst in Antwerpen', Universiteit Antwerpen

Eric Krols

2 sessies van 1 dag over financieel beheer in het kader van de summer- en winterschool, 'Zakelijk leider in de culturele sector', Kunstenloket vzw

Sofie Vermeiren

2 x 2 sessies over geschiedenis van moderne en hedendaagse kunst, Opleiding Museumgidsen Antwerpen, locatie: Plantijn Hogeschool

Kathleen Weyts

Gastdocent Kunstenloket vzw

Deelname als spreker of moderator aan symposia, colloquia, seminars, rondetafelgesprekken en workshops

Bart De Baere

27/02, rondetafelgesprek met verschillende actoren uit de Eurocore regio, 'Quel musée pour l'art contemporain?', georganiseerd door Espace 251 Nord en l'ALPAC, MAMAC, Luik

1/07, symposium 'Play Van Abbe', Van Abbemuseum, Eindhoven

8/11, gastspreker debat naar aanleiding van de tentoonstelling van de installatie 'Nachtkoorts' van Frank Theys, Netwerk Aalst, centrum voor hedendaagse kunst.

8/12, gastspreker op de open Tool Quiz Conferentie, seminarie 'Art & Human Developments', 'The human issue through contemporary visual art practices. What policies and ethic for a museum of the twenty-first century?', georganiseerd met de steun van het INTERREG IVC programma, een samenwerking tussen verschillende regio's in Europa, Palais des Académies, Brussel

Sophie Gregoir

10/1, spreker op kleutertraject Stad Antwerpen, sessie: interactief rondleiden voor kleuters in het M HKA: wat en hoe? 19/9 & 26/9: spreker op studiedag in het kader van Krokuskriebels (in KMSK Gent en Museum M Leuven): Zondag Familiedag in het M HKA

Kristof Michiels

20/12, spreker op de studiedag 'Moet er nog inhoud zijn? Crowdsourcing in de erfgoed-sector', erfgoed- en sociale media experts spitten het thema erfgoed en crowdsourcing uit. Van de kenmerken van sociale

media en de link met erfgoed tot verschillende voorbeelden uit de binnenlandse en buitenlandse erfgoedpraktijk, Congres- en Erfgoedcentrum Lamot, Mechelen.

Leen Thielemans

4/04, gastspreker op infosessie sector-specifieke veldanalyses en de nieuwe publicaties beeldende en audiovisuele kunst, georganiseerd door BAM, het Instituut voor beeldende, audiovisuele en mediakunst, Beursschouwburg, Brussel

7/06, deelname aan Focusgroep onderzoek HIVA in opdracht van minister van Cultuur Joke Schauvliege, veldanalyse cultuureducatie 13/10, spreker in iMinds, IBBT – congres over digitalisering, voorstelling Apollonproject – M HKA

Jos Van den Bergh

6/05, rondetafelgesprek met minister Schauvliege rond digitalisering van de Vlaamse cinema's

Sofie Vermeiren

10/1, spreker op kleutertraject Stad Antwerpen, sessie: interactief rondleiden voor kleuters in het M HKA: wat en hoe? 13/1, spreker op infomoment voor stadsgidsen van Antwerpen en medewerkers Toerisme 29/10, spreker op infomoment stadsgidsen van Leuven

Bestuursraden

Leen De Backer

Lid van de Departementale Raad van de Hogeschool voor Wetenschap en Kunst, Beeldende Kunst, Sint-Lucas, Gent

Bart De Baere

Bestuurder Witte de With, Rotterdam
Lid Hoge Raad Universiteit Antwerpen
Lid raad van bestuur Cultuurnet Vlaanderen, Brussel

Lid algemene vergadering Firefly vzw, Brussel

Lid algemene vergadering ECICV, MANA vzw, het Expertisecentrum voor Islamitische Culturen

Liliane Dewachter

Lid raad van bestuur LLS 387,
Ruimte voor actuele Kunst vzw.
Vicevoorzitter Belgische Kunstcritici
Ondervoorzitter AICA België

Sophie Gregoir

Lid raad van bestuur Mooss,
kusteducatieve organisatie

Eric Krols

Lid raad van bestuur Sociare vzw
(werkgeversorganisatie Paritair Comité 329)
Voorzitter SWOV (Strategisch Werkgroep
Overleg kunsten binnen Sociare)

Voorzitter Walpurgis vzw,
muziektheatergezelschap

Lid raad van bestuur VOBK,
Verenigde Organisaties Beeldkunst

Lid raad van bestuur Packed vzw

Leen Thielemans

Lid raad van bestuur DeTijd

Lid raad van bestuur Murga vzw

Lid raad van bestuur Strip Turnhout vzw

Jos Van den Bergh

Lid raad van bestuur Escautville (LLS)

Kathleen Weyts

Lid raad van bestuur vzw TARTART

Advies- en beoordelingscommissies

Bart De Baere

Lid aankoopcommissie en begeleidingscommissie 'Partners in Art', CERA kunstcollectie, Leuven

Jos Van den Bergh

Lid adviescommissie AIR Antwerpen

Lid VAF (Vlaams Audiovisueel Fonds) Fictie 2

Kathleen Weyts

Lid beoordelingscommissie

Collectiebeherende Cultureel-

Erfgoedorganisaties

Diverse adviserende gesprekken

Bart De Baere

Expert in het kader van de voorbereiding van de nieuwe beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de VRT (addendum cultuur), Kabinet Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering

Expert in het kader van de Dorothea von

Stetten Award 2012, Kunstmuseum Bonn

Interview met journalist Jan Haerynck in het kader van biografie Jan Hoet

Gesprek met Stefano Baia Curioni, directeur

Ms Arts Culture Media and Entertainment

Bocconi University, in het kader van het

onderzoek 'National Platforms, Galleries'

Networks and the Global Art Market:

Art Basel 2005-2010

Interview in het kader van scriptie 'Kunst in

Vlaams Parlement — een positionering' van

drs. Lara Van Oudenaarde, Universiteit Gent

Interview met Olga Van Oost in het kader

van doctoraat 'Het Museumvraagstuk',

SMIT, Vrije Universiteit Brussel, Faculteit

Toegepaste Economische Wetenschappen,

master cultuurmanagement

Sophie Gregoir

Gesprekken met studenten Kunst-en

Cultuurbemiddeling van KdG en Master

Culturele Studies (KULeuven) over de

visie van het M HKA op Publiekswerking-

bemiddeling (28/11en19/12)

Sofie Vermeiren

Adviesgesprek met educatief medewerker

Herman Tilbosch, Kröller-Müller Museum,

ter voorbereiding van de tentoonstelling

van Jan Fabre in het Kröller-Müller Museum

(13/01)

Adviesgesprek met David Smeulders, student

agogiek aan de VUB, in het kader van zijn

eindwerk rond publieksonderzoek in het

M HKA (2/02)

Toelichting jongerenwerking en jonge-

renavond aan studente Elien Van De Put,

stagiaire Z33 (10/05)

Interview met studenten KuCU (3de jaars)

over interculturaliteit (21/11)

Jury's

Bart De Baere

Selectiejury aanwerving directeur

Witte de With, Rotterdam

Selectiejury invulling Belgisch paviljoen

Biënnale Venetië 2013, Afdeling Kunsten en

Erfgoed

Liliane Dewachter

Jurylid 'Art Contest 2011', Brussel

Sophie Gregoir
Scriptiebeoordeling 3de jaar Kunst-en
Cultuurbemiddeling KDG
Leen Thielemans
Examenjury aanwerving directeur dko
Turnhout (1-3/11)
Examencommissie eindwerk UA,
Cultuurmanagement/Toegepaste
Economische Wetenschappen – Audrey
Claessens, Toegepast inhoudelijk voor-
onderzoek tot de meting van beleving en
welbevinden van de individuele bezoeker en
potentiële bezoeker van het M HKA (30/08)

Nationale samenwerkingsverbanden en werkgroepen

Bart De Baere
Overleg Instellingen Vlaamse Gemeenschap
(OIV)
Contemporary Art Heritage Flanders
(CAHF), een overkoepelend samenwerkings-
verband rond internationale positionering en
profilering tussen vier Vlaamse hedendaagse
kunstmusea M HKA, Openluchtmuseum
Middelheim, Mu.ZEE en S.M.A.K.
Overleg m.b.t. de positie van de beeldende
kunstenaar in Vlaanderen dat resulteerde in
het debat 'Beeldende Kunstenaars / Respect /
Vlaanderen 2011, georganiseerd op initiatief
van het NICC, vereniging van en voor
professionele kunstenaars, het VOBK,
Verenigde Organisaties Beeld Kunst en het
M HKA, gesteund door BAM en <H>ART
Directeurenoverleg Stad Antwerpen
Stuurgroep Canvascollectie
Sophie Gregoir
Werkgroep onderwijs-cultuur Stad
Antwerpen, werkgroep jeugd-cultuur-stad/
district Antwerpen
Eric Krols
Overleg Instellingen Vlaamse Gemeenschap
(OIV)
Contemporary Art Heritage Flanders (CAHF)
Sofie Vermeiren
Werkgroep rond Antwerp Youth Capital 2011,
initiator: Stad Antwerpen
Kathleen Weyts
Communicatiewerkgroep MAS in het kader
van de tentoonstelling 'Meesterwerken
in het MAS'
Overleg Visual Arts Flanders 2012
Communicatieoverleg CAHF
Overleg Beeldende Kunsten Antwerpen

Internationale samenwerkingsverbanden

De Internationale, samenwerkingsverband
tussen 5 internationale kunstinstellingen en
archieven, participanten: Moderna Galerija
Ljubljana, Július Koller Society Bratislava,
Museu d'Art Contemporani de Barcelona
(MACBA), Van Abbemuseum Eindhoven,
M HKA
Comité van Roosendaal, een netwerk dat
hedendaagse kunstinstellingen in de Noord
Europese hoofdstedenregio verenigt.
Projectgebonden samenwerkingen:
zie hoofdstukken 6 t.e.m.15

16.2 OPLEIDINGEN EN LEERMOGELIJKHEDEN BINNEN DE INSTELLING – BUITENLANDSE WERKOPDRACHTEN

Opleidingen

Jurgen Addiers
workshop arthandling
Katrien Batens
28/11 en 6/12, access voor gevorderden:
werken met relationele databases;
opleiding omgaan met vrijwilligers;
bijscholing bedrijfseerstehulp
Evi Bert
kennismanagement
Els Brans
bijscholing bedrijfseerstehulp
Ingeborg Coeck
Bijscholing bedrijfseerstehulp;
protime, proteam & pronet: tijdsregistratie
Myriam Caals
proteam: planning personeel;
bijscholing bedrijfseerstehulp
Bart De Baere
re-contacting & re-contracting
Ann Ceulemans
28/11 en 6/12, access voor gevorderden:
werken met relationele databases
Martine Delzenne
bijscholing bedrijfseerstehulp
Sabine Herrygers
28/11 en 6/12, access voor gevorderden:
werken met relationele databases
Anders Kreuger
lessenreeks Nederlands voor anderstaligen,
Linguapolis, Universiteit Antwerpen
Eric Krols
re-contacting & re-contracting
Christine Lambrechts
workshop arthandling
Hughe Lanooote
workshop arthandling
Sarah Lauwers
new technologies for new audiences
Ben Lecok
bijscholing bedrijfseerstehulp
Ghislaine Peeters
management van culturele architectuur-
projecten
Anne-Marie Poels
schrijven voor het web; creatief denken;
sociale media voor musea,
erfgoed en toerisme
Katleen Schueremans
loopbaanbegeleiding
Helke Smet
sociale media voor musea,
erfgoed en toerisme
Jeroen Struys
new technologies for new audiences
Georges Uittenhout
3-daagse opleiding AutoCAD:
basistraining en visualisatie 3D
Ria Van den Broeck
initiatie keukentechnologie; opleiding kok
Annelies Van de Vyver
management van culturele architectuur-
projecten

Sofie Vermeiren

18/2, training time management,

efficiënt gebruik van agenda in outlook

18/2, vorming gidsen: beweging en theater in een museum

7/3, vorming gidsen: filosoferen over kunst met kinderen en jongeren

Nine Verschuere

28/11 en 6/12, access voor gevorderden:

werken met relationele databases;

opleiding Protime & Pronet: tijdsregistratie

Kathleen Weyts

Sociale media voor musea, erfgoed en toerisme; intercultureel management

Abdel Ziani

sociale wetgeving en loonadministratie
Gidsenteam

het leiden van een workshop

Tactische vergadering: leiderschap,

functioneringsgesprekken voeren,

en gesprekken voeren en persoonlijke begeleiding.

Team bemiddeling en communicatie

coaching

Team housekeeping en techniek

coaching, preventie technieken, rugschool

Deelname aan studiedagen, workshops, seminars, symposia & colloquia

Bart De Baere

4/04, lancering sectorspecifieke veldanalyses en de nieuwe publicaties beeldende en

audiovisuele kunst, georganiseerd door

BAM, het Instituut voor beeldende,

audiovisuele en mediakunst,

Beursschouwburg, Brussel

Jurgen Addiers, Hughe Lannoote, Christine

Lambrechts en Annelies Van de Vyver

FARO Vlaams Steunpunt voor Cultureel

Erfgoed, workshop 'Art Handling &

Transport'

Evi Bert

24/02-26/02, seminar 'Mobility of Collections',

Boedapest, Hongarije

18/10, workshop 'Kennismanagement', FARO

Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed,

Brussel

Jan De Vree

2-daagse workshop Art Handling and

transport, georganiseerd door FARO

bezoek aan museumbeurs Exponatec Keulen

2011

Sophie Gregoir

19/01, deelname aan workshop/onderzoek

Cique van Marion Priekaerts (docente en

onderzoeker aan de universiteit Maastricht), rond beleidsdenken

10/06, Kröller-Müller: uitwisseling

17/11, onderwijsdag voor cultuur

Leen Thielemans

19/05, deelname aan Studiedag Karel de Grote

Hogeschool, Kunst- en Cultuurbemiddeling,

externe sprekers Anne Bamford & Folkert

Haanstra

1/06, deelname aan TEDx Brussel,

nieuwe media en educatie

7/10, deelname aan Congres lancering

21st Century Skills, Fontyshogeschool,

Eindhoven

10/11, deelname aan afrondende sessie

kleutertraject musea Stad Antwerpen,

Rubenianum

16/11, deelname afronding Archipelproject,

digitalisering en de kunstensector, deSingel

19/11, deelname aan opening O.P.E.K.,

Kunstendepot Leuven

20/11, deelname aan afronding Antwerp

European Youth Capital, Steen, Antwerpen

27/11, deelname aan lezing BKSM

Chris Dercon, CCStrombeek

Jos Van den Bergh

Filmfestival van Gent en Oostende

Anders Kreuger

29/01, lezingenreeks Artist on Artist,

Joachim Koester, Wiels, Brussel

Annelies Van de Vyver

13/09, een dag rond 'anders kijken naar licht',

georganiseerd door STEPP

29/09, een 'reflectie- en actiedag' rond cultuur

en ecologie: 'Van denken naar doen. Cultuur

als motor voor transitie naar een rechtvaar-

dige duurzaamheid binnen de culturele

sector', georganiseerd door o.a. BAM

Sofie Vermeiren

19/1, deelname aan workshop/onderzoek

Cique van Marion Priekaerts (docente en

onderzoeker aan de universiteit Maastricht),

rond beleidsdenken

Voorjaar 2011: deelname aan kleutertraject,

Stad Antwerpen in verschillende Antwerpse

musea

25/5, workshop gesprekken medewerkers,

onder begeleiding van Katelijne Callebaut

10/6, uitstap met gidsenteam naar het Kröller-

Müller Museum, gesprek en uitwisseling

van ervaringen met educatieve medewerker

Herman Tilbosch over de educatieve werking

en het gidsenteam

20/9, studiedag Mind The Bridge,

KVS Brussel, thema: bruggen bouwen naar

het publiek

24-25/11, ICOM congres, Museum voor

Natuurwetenschappen, thema:

toegankelijkheid

Kathleen Weyts

Studiedag 'Integrated 2011', deSingel

16.3 BUITENLANDSE WERKOPDRACHTEN, BEZOEK AAN TOONAANGEVENDE KUNSTMANIFESTATIES EN TENTOONSTELLINGEN IN BINNEN- EN BUITENLAND

Evi Bert

26-29 juli, overleg met Jimmie Durham,

archiefbezoek in kader van MHKA

Ensembles en voorbereiding tentoonstel-

ling 'A Matter of Life, Death and Singing'

(MHKA, 2012), Rome

Bart De Baere

4-5 februari, werkbezoek in het kader van

de samenwerking L'Internationale,

Moderna Galerija, Ljubljana

12-14 februari, overleg met kunstenaar Jimmie

Durham in het kader van de tentoonstelling

'A Matter of Life, Death and Singing -

Jimmie Durham (MHKA, 2012), Rome

13-14 mei, werkbezoek in het kader van de

internationale samenwerking

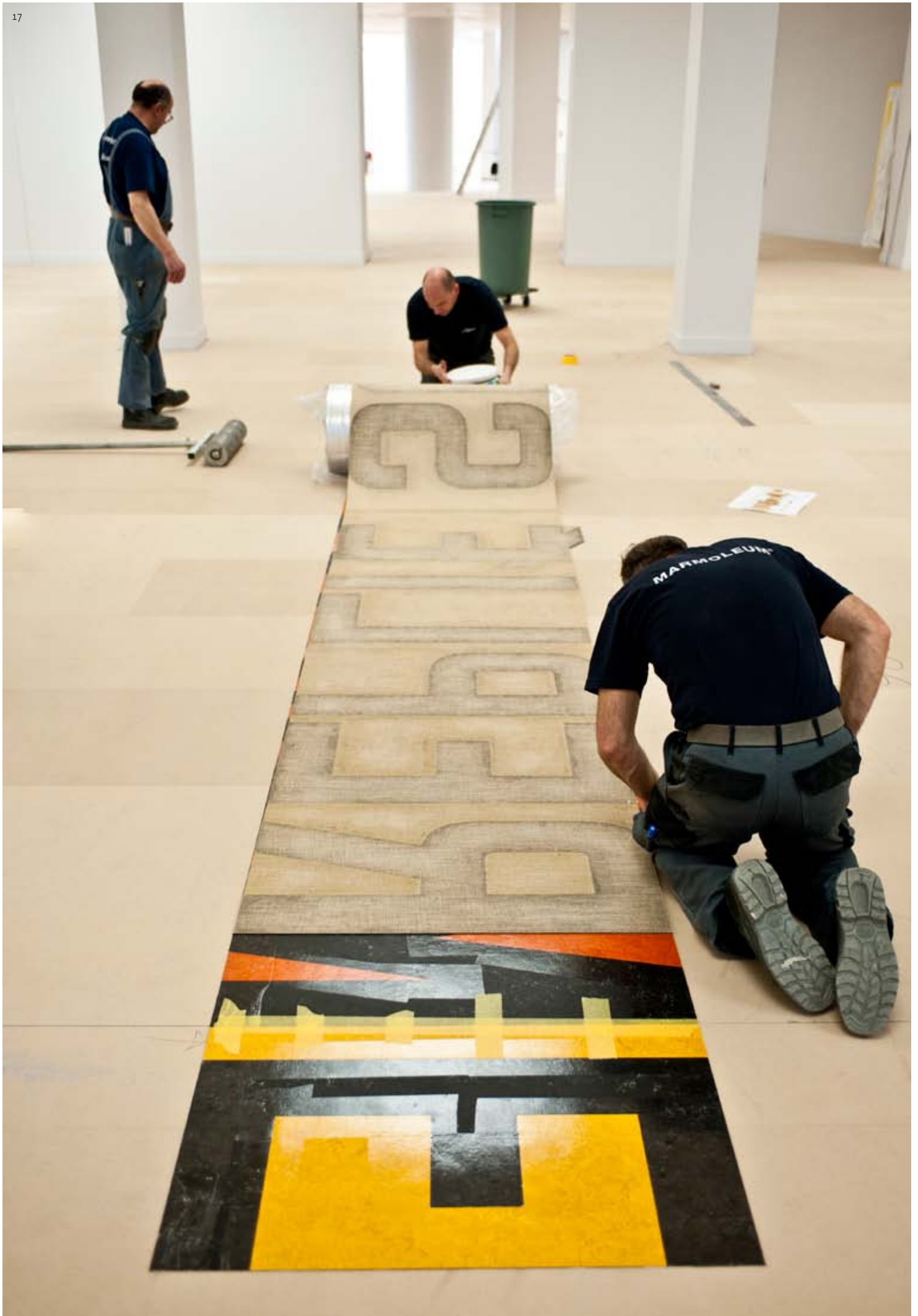
L'Internationale, opening tentoonstelling

'Museum of Parallel Narratives', MACBA,

Barcelona

20 mei, overleg met Orlan (programmatie 2012), Parijs
 31 mei-3 juni, bezoek aan Biënnale Venetië
 4 juni-7 juni, Afterall redactievergadering, Italië
 17-18 juni, opening tentoonstelling Jan Fabre in Muzeum Sztuki, Lodz, Polen
 14-16 september, bezoek aan Biënnale Istanbul
 30-31 oktober, overleg met kunstenaar Jimmie Durham (programmatie 2012), Berlijn
 3-5 november, overleg met kunstenaar Kerrie James Marschall (programmatie 2012), Chicago
 15 november, in het kader van de schenking van werken van Allan Sekula, Parijs
 17 november, ontmoeting met Jimmie Durham, Keulen
 24-27 november, werkbezoek in het kader van de internationale samenwerking L'Internationale, opening tentoonstelling 'Museum of Affects', Moderna Galerija / Museum of Contemporary Art Metelkova, Ljubljana, Slovenië en bezoek MSU / Museum of Contemporary Art, Zagreb
Sophie Gregoir
 24 maart, uitstap met dienst Publiekswerking naar Van Abbemuseum, Eindhoven
 13-16 oktober, bezoek aan de Biënnale van Venetië
 13 december, werkbezoek Londen, V&A en Tate Modern
Jan De Vree
 bezoek aan de tentoonstelling Digital Art Works, The Challenges of Conservation in ZKM, Karlsruhe
 bezoek aan de Biënnale van Venetië
Kristof Michiels
 30-31 oktober, overleg met kunstenaar Jimmie Durham in het kader van M HKA Ensembles en de voorbereiding van de tentoonstelling 'A Matter of Life, Death and Singing', Berlijn
Anders Kreuger
 21-22 januari, studietrip, tentoonstelling Haegue Yang, Kunsthau Bregenz, tentoonstelling Olga Chernysheva in BAK, Utrecht
 30 januari, André Kertész, Jeu de Paume, Parijs
 4-5 februari, werkbezoek in het kader van de samenwerking L'Internationale, Moderna Galerija, Ljubljana
 10 februari, werkbezoek in het kader van de samenwerking met 'If I Can't Dance', Rotterdam
 23-24 februari, overleg met Emily Wardill en Frederique Bergholz in het kader van de collectietentoonstelling en de samenwerking met 'If I Can't Dance', Londen
 22-23 maart, werkbezoek in het kader van de collectietentoonstelling Emily Wardill (programmatie 2011), Londen
 29 april-1 mei, bezoek aan de tentoonstelling Vija Celmins in Museum Ludwig, Keulen; tentoonstelling Bela Kolarova in Kunstverein Köln; Gallery weekend (o.a. Lili Dujourie in Galerie Michael Janssen), Berlijn
 13-14 mei, werkbezoek in het kader van de internationale samenwerking L'Internationale',

opening tentoonstelling 'Museum of Parallel Narratives', MACBA, Barcelona
 31 mei-1 juni, bezoek aan de Biënnale Venetië
 17 juni, bezoek aan Art Basel, afspraak met gallerist Jimmie Durham Kurimanzutto, Basel
 14-16 september, bezoek aan Biënnale Istanbul
 26-30 september, ontmoeting met Jimmie Durham, Rome
 12-13 november, deelname aan conferentie 'European Network for Broader Co-operation between medium-sized Museums of Modern and Contemporary Art, Universalmuseum Joanneum, Graz
 oktober, bezoek aan de tentoonstelling 'Die Chronologie der Teresa Burga', Kunstverein Stuttgart (mogelijke aankoop M HKA)
 17 november, ontmoeting met Jimmie Durham, Keulen
Ghislaine Peeters
 2 dienstreizen (telkens 3 dagen) naar Brazilië in het kader van de productie van de tentoonstelling 'Europalia Brazilië' (M HKA, 2011), Rio de Janeiro
Team techniek en productie
 bezoek aan Museum Ludwig, Keulen
Leen Thielemans
 28/04-1/05, deelname IKT-Congres, Luxemburg
 Bezoek gidsenploeg aan Kröller-Müller Museum
 23/12, bezoek publiekswerking V&A, Londen, 23/12/11
 25/8, opening Theaterfestival State of the Arts, Kaaitheater, Brussel
 10/9, State of the Arts, de Warande, Turnhout
 18/6, deelname installatie van de Golem / Koen Vanmechelen, Linkeroever, Stad Antwerpen
 27/8, opening DKO Hardervoort
 22/12, Deelname aan MAS in Jonge Handen, Openbare Veiling
Jos Van den Bergh
 bezoek aan Biënnale van Venetië
 opening tentoonstelling Anne-Mie Van Kerckhoven in The Renaissance Society van de Universiteit van Chicago
 bezoek aan Open Ateliers, Rijksacademie Amsterdam
Kathleen Weyts
 15-16/05, bezoek Museum Ludwig in het kader van de tentoonstelling 'A Matter of Life, Death and Singing - Jimmie Durham', Keulen
 12-19/06, werkbezoek Rio de Janeiro ter voorbereiding van de tentoonstelling 'A Rua' (de straat)
 25-27 november, persreis n.a.v. de opening van de tentoonstelling 'Museum of Affects' in het kader van de Internationale in het Museum of Contemporary Art Metelkova, Ljubljana
Sofie Vermeiren
 24 maart, uitstap met dienst Publiekswerking naar Van Abbe museum, Eindhoven
 13-16 oktober, bezoek aan de Biënnale van Venetië
 13 december, werkbezoek Londen, V&A en Tate Modern

17 Organogram

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het personeel als een foto op 31 december 2011. Het is niet het werkelijk aantal continu in dienst gedurende 2011.

			2010	2011	Vershil
1	Bart de Baere	onbe	1	1	0
2	Eric Krols	onbe	1	1	0
3	Ann Ceulemans	onbe	1	1	0
Totaal directie			3	3	0
4	Liliane Dewachter	onbe	1	1	0
5	Frank Van der Kinderen	onbe	1	1	0
6	Dieter Roelstraete	onbe	0,7	0,7	0
7	Ghislaine Peeters	onbe	1	1	0
8	Roel Van Nunen	onbe	1	1	0
9	Georges Uittenhout	onbe	0,8	0,8	0
10	Staf Dierckx	onbe	1	1	0
11	Sabine Herrygers	onbe	0,8	0,8	0
12	Jos Van den Bergh	onbe	1	0,8	-0,2
13	Nico Koppe	onbe	1	1	0
14	Ruth Renders	onbe	0,5	0,5	0
15	Maya Lozic	factuur	0,5	0,5	0
16	Lauwers Sarah	onbep	0,5	0,5	0
17	Anders Kreuger	onbe	1	1	0
18	Monia Choisy	WEP+	0	1	1
Totaal presentatie			11,8	12,6	0,8
19	Kathleen Weyts	onbe	1	1	0
20	Anne-Marie Poels	onbe	0,5	0,5	0
	Lut Van Nooten	onbe	1	0	-1
	Katleen Schueremans	onbe	1	0	-1
21	Rita Compère	onbe	0,6	0,6	0
22	Nine Verschueren	onbe	0,8	0,8	0
23	Sofie Vermeiren	onbe	1	1	0
24	Martine Delzenne	onbe	1	1	0
25	Gerda Van Paemele	onbe	1	1	0
26	Lutgard Van Renterghem	onbe	0,8	0,8	0
27	Maya Beyns	onbe	1	1	0
28	Ben Lecock	gesco	1	1	0
29	Joris Kestens	onbe	0,8	0,8	0
30	Joost Peeters	onbe	0,5	0,5	0
31	Staf Rombouts	onbe	1	1	0
32	Chris Van den Broeck	onbe	0,5	0,5	0
33	Kris Van Treeck	onbe	0,8	0,8	0
34	Sophie Gregoir	onbe	0,8	0,8	0
35	Renild Krols	Activa	0,5	0,75	0,25
36	Cecilia Casariego	onbe	0,5	0,5	0
37	Myriam Caals	onbe	1	1	0
38	Leen Thielemans	onbe	0,9	0,9	0
39	Yolande Wintmolders	gesco	1	1	0
40	Sarah Lauwers	onbe	0,5	0,5	0
41	Jirka De Preter	onbe	0	1	1
42	Jeroen Struys	onbe	0	1	1
Totaal publiekswerking			19,5	19,75	0,25

43	Leen De Backer	onbe	0,7	0,5	-0,2
44	Jan De Vree	onbe	1	1	0
45	Thomas Weynants	onbe	0,5	0,5	0
46	Christine Clinckx	onbe	0,5	0,5	0
47	Els Brans	onbe	1	1	0
48	Ria Hermans	dac	1	1	0
49	Viviane Liekens	onbe	1	1	0
50	Carine Bocklandt	onbe	0,6	0,6	0
51	Christine Lambrechts	onbe	1	1	0
52	Hans Willems	onbe	0	0,5	0,5
53	Kristof Michiels	onbe	0,6	0,8	0,2
54	Evi Bert	onbe	0	1	1
Totaal ABCD			7,9	9,4	1,5
	Willy Van Gils	onbe	0,79	0	-0,79
55	Magda Weyns	onbe	1	1	0
56	Katrien Batens	onbe	1	1	0
57	Tom Ceelen	gesco	1	1	0
58	Celina Claeys	onbe	0,5	0,5	0
59	Rita Scheppers	onbe	0,5	0,5	0
60	Aicha Rafik	onbe	0,5	0,5	0
61	Ria Van de Broeck	onbe	0,5	0,5	0
62	Jürgen Addiers	gesco	1	1	0
63	Raoul Amelinckx	gesco	1	1	0
	Joris Kestens	onbe	0,2	0,2	0
64	Hughe Lanoote	onbe	1	1	0
65	Dirk De Bauw	onbe	1	1	0
	Abdel Ziani	WEP+	1	0	-1
66	Ingeborg Coeck	onbe	1	1	0
67	Annelies Van de Vyver	onbe	1	1	0
68	Leen Bosch	onbe	1	1	0
69	Erica Volders	onbe	0	1	1
	Habib Boumedmed	WEP+	1	0	-1
70	Kristel Laurens	WEP+	0	1	1
71	Abdel Hasnaoui	WEP+	0	1	1
Totaal ondersteuning			14,99	15,2	0,21
Totaal			57,19	59,95	2,76

	2010	2011	
Totaal directie	3	3	0
Totaal presentatie	11,8	12,6	0,8
Totaal ABCD	7,9	9,4	1,5
Totaal publiekswerking	19,5	19,75	0,25
Totaal ondersteuning	14,99	15,2	0,21
Totaal	57,19	59,95	2,76

18 Semi-vaste Medewerkers

M HKA

18.1 PWA— Aantal PWA in 2011

Werkuren/jaar toegekend door PWA:

1500 werkuren, toegekend voor maart 2011 t.e.m. februari 2012

PWA wordt ingeschakeld voor de volgende functies:

Suppoosten, opbouw- en afbouw

— Aantal PWA uren per maand

maand	uren/maand
januari	294,00 uren
februari	148,00 uren
maart	171,50 uren
april	143,00 uren
mei	130,00 uren
juni	200,00 uren
juli	145,00 uren
augustus	152,00 uren
september	121,00 uren
oktober	127,00 uren
november	118,00 uren
december	148,00 uren
Totaal/jaar	1.897,50 uren

18.2 JOBSTUDENTEN— Aantal Jobstudenten in 2011

91

Aantal contracten: 707

Functies:

Jobstudenten worden ingezet voor volgende functies:

Suppoosten, balie, cafetaria en occasioneel administratieve functies

— Aantal werkuren/maand

functie	jan	feb	maart	april	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec	jaar
bediende cafetaria	342,50	353,50	327,00	366,75	271,50	282,50	359,50	149,00	300,50	398,75	279,50	233,50	3.664,50
bediende suppoost	113,00	98,00	135,00	290,00	158,00	115,00	327,00	264,00	159,50	201,75	239,00	212,00	2.312,25
balie M HKA	84,00	52,25	70,00	91,36	56,00	60,00	112,00	20,25	97,50	144,00	95,00	52,25	934,61
balie Cinema Zuid	5,25	41,25	54,00	27,25	41,50	63,25		130,50	80,25	52,75	70,00	59,25	625,25
bediende bibliotheek				76,00			83,60						159,60
bediende productie										150,00			150,00
bediende presentatie												80,00	80,00
bediende publiekswerking			14,00										14,00
Totaal	544,75	545,00	600,00	851,36	527,00	520,75	882,10	563,75	637,75	947,25	638,50	637,00	7.940,21

— Aantal dagen/jaar/functie

functie	arbeidsdagen
bediende cafetaria	478,00
bediende suppoost	345,00
balie M HKA	133,00
balie Cinema Zuid	122,00
bediende bibliotheek	21,00
bediende productie	15,00
bediende presentatie	8,00
bediende publiekswerking	2,00
Totaal	1.124,00

18.3 VRIJWILLIGERS

— Aantal vrijwilligers in 2011

74

Frequentie inzet vrijwilligers:

Vrijwilligers zetten zich minimum 2 keer per maand in voor het M HKA of Cinema Zuid, variërend van enkele uren, een halve tot een hele dag.

— Vrijwilligerstaken

Vrijwilligers worden op diverse terreinen ingezet in de werking van het M HKA/Cinema Zuid. Voor de volgende taken werden vrijwilligers op regelmatige basis geëngageerd:

1. **Ticket- en zaalcontrole**

In Cinema Zuid: 1 vrijwilliger per avond ondersteunt de vaste baliemedewerker. De vrijwilligers staan in voor de ticketcontrole, ontvangst van bezoekers, controle zaal, ...

- Frequentie activiteit: dagelijks (niet op maandag).
- Frequentie inzet vrijwilliger: per persoon 2 tot 3 avonden per maand.
- Aantal uur: ongeveer 4 uur per dag of avond.
- Gemiddeld aantal vrijwilligers per maand: 15 (x 2 avonden).

2. **Inleiding Matinee's Cinema Zuid**

Het voorbereiden en verzorgen van de inleiding bij de middagvoorstellingen in Cinema Zuid.

- Frequentie: 2 keer per maand gedurende 8 maanden (16 voorstellingen).
- Frequentie inzet vrijwilliger: 2 keer per maand.
- Aantal uur: 2 uur per Matinee.
- Gemiddeld aantal vrijwilligers per maand: 2 (telkens dezelfde persoon).

3. **Spotters Cinema Zuid**

Het projecteren van ondertitels bij films tijdens de vertoningen in Cinema Zuid. De frequentie is afhankelijk van de programmatie van Cinema Zuid.

- Frequentie: 3 keer per jaar.
- Frequentie inzet vrijwilliger: 3 keer per jaar.
- Aantal uur: 4 uur per voorstelling.
- Gemiddeld aantal vrijwilligers per maand: minder dan 1.

4. **Promotieteam**

a. Folderverdeling

Het verdelen van de Cinema Zuid programmapfolder, het drukwerk van het M HKA en ander promotiemateriaal in Antwerpen. Er zijn een viertal vaste routes die door vrijwilligers 1 tot 2 keer per maand werden uitgevoerd. Bovendien werden er — indien nodig — andere themaroutes uitgewerkt. De verspreiding van de folders en bijhorende bijlagen werd uitsluitend door het vrijwilligersteam uitgevoerd.

- Frequentie activiteit: 4 tot 8 keer per maand.
- Frequentie inzet vrijwilliger: per persoon 1 tot 2 keer per maand.
- Aantal uur: 2 uur per route.
- Gemiddeld aantal vrijwilligers per maand: 7 – 8.

b. Flyeracties

Door actief te flyeren tijdens activiteiten in het Antwerpse en op 'hotspots' het eigen programma kenbaar te maken laat het M HKA / Cinema Zuid van zich horen en zien in het culturele landschap.

Activiteiten waarvoor werd geflyerd/locaties waar werd geflyerd:

- Flyeren voor: COLLECTIE XXVII Ten Oosten van 4^o24', Evenement met De Alzheimers, Zomerprogramma Cinema Zuid, tentoonstelling "A Rua".
- En dit onder andere op: Braziliaanse Feesten - Festival do Brasil te Brecht; Openluchttheater Rivierenhof te Deurne; Sfinx Festival te Boechout; Casa Blanca te Hemiksem; Latino Magico!; Lochfest Festival; Museumnacht; De Coninckplein Danst; Antilliaanse Feesten te Hoogstraten; Linkerwoofers; San Luce Festival te Reet; Jazz Middelheim; galerieënnocturne; Borgerrio te Borgerhout; Straatlaweit op het Falconplein; Murga; Antwerp Pride; Couleur Café Festival, ...

Flyeracties worden uitsluitend door het vrijwilligersteam uitgevoerd.

- Frequentie: afhankelijk van de noodzaak volgens het programma. In 2011 werden een 15-tal flyeracties ondernomen.
- Frequentie inzet vrijwilliger: afhankelijk van de noodzaak volgens de programmatie.
- Aantal uur: minimum 1 uur per dag.
- Gemiddeld aantal vrijwilligers: ongeveer 5 personen per jaar.

5. **Verzending drukwerk**

Het verzendklaar maken van folders, bijlagen, drukwerk van het M HKA en Cinema Zuid. De mailing werd gecoördineerd door een vaste medewerker, de uitvoering gebeurde uitsluitend door vrijwilligers.

a. Uitnodigingen voor openingen tentoonstellingen, interventies, ... : ongeveer 6.000 stuks.

- Frequentie: ongeveer driemaandelijks.
- Frequentie inzet vrijwilliger: gemiddeld 1 keer per drie maanden.
- Aantal uur: 7 tot 14 uur.
- Gemiddeld aantal vrijwilligers: 8 – 10 per actie.

b. Eenmalige mailings:

- Nieuwjaarsboekje, Dubbelfocus, leveranciers boekhouding, promotie naar scholen, Kleurboeken Jef Geys, Matinees Cinema Zuid, Art's Birthday.
- Aantal uur: 6 tot 10 uur.
- Gemiddeld aantal vrijwilligers: 6 personen per actie.

6. Bibliotheek

Het klasseren van artikels, inputten van datagegevens in de computer, reorganisatie van het archief. Dit wordt gedaan door een vast en trouw team, dat niet meer weg te denken is uit de bibliotheekwerking.

- Frequentie: 17 keer per week.
- Frequentie inzet vrijwilliger: 1 tot 2 keer per week.
- Aantal uur: 3 tot 7 uur.
- Gemiddeld aantal vrijwilligers per week: 13.

7. Evenementen

Voor diverse evenementen met een verschillend takenpakket werd ook beroep op vrijwilligers gedaan.

a. Dr. Jerryo's Magic Hour in Cinema Zuid

- Frequentie: 2 keer per jaar.
- Frequentie inzet vrijwilliger: 2 keer per jaar.
- Aantal uur: 2 uur per keer.
- Aantal vrijwilligers: 1 persoon per keer.

b. Art's Birthday

- Frequentie: 1 keer per jaar.
- Frequentie inzet vrijwilliger: 1 keer per jaar.
- Aantal uur: 6 uur.
- Aantal vrijwilligers: 2.

c. Ontbijt Zazie op zondag

- Frequentie: 1 keer per maand, 7 maanden per jaar.
- Frequentie inzet vrijwilliger: 8 keer per jaar.
- Aantal uur: 3 uur per Zazie op zondag.
- Aantal vrijwilligers: 1 of 2 personen per Zazie op zondag.

d. Opening "Een syntaxis van afhankelijkheid:"

- Frequentie: 1 keer per jaar.
- Frequentie inzet vrijwilliger: 1 keer per jaar.
- Aantal uur: 5 uur.
- Aantal vrijwilligers: 5.

e. Art Brussels

- Frequentie: 1 keer per jaar.
- Frequentie inzet vrijwilliger: 1 keer per jaar.
- Aantal uur: 2 uur briefing + 7u30 per vrijwilliger.
- Aantal vrijwilligers: 3.

f. Sing-a-long: The Sound of Music in Cinema Zuid

- Frequentie: 1 keer per jaar.
- Frequentie inzet vrijwilliger: 1 keer per jaar.
- Aantal uur: 3 uur per vrijwilliger.
- Aantal vrijwilligers: 2.

g. Desert Island Movies in Cinema Zuid

- Frequentie: 2 keer per zomer.
- Frequentie inzet vrijwilliger: 2 keer per zomer.
- Aantal uur: 2 uur per vrijwilliger.
- Aantal vrijwilligers: 1 persoon per keer.

- h. Museumnacht
 - Frequentie: 1 keer per jaar.
 - Frequentie inzet vrijwilliger: 1 keer per jaar.
 - Aantal uur: 8 uur per vrijwilliger.
 - Aantal vrijwilligers: 9.
- i. Openingsweek Franse Film in Cinema Zuid
 - Frequentie: 1 keer per jaar.
 - Frequentie inzet vrijwilliger: 1 keer per jaar.
 - Aantal uur: 3 uur per vrijwilliger.
 - Aantal vrijwilligers: 2.
- j. Zuiderzinnen
 - Frequentie: 1 keer per jaar.
 - Frequentie inzet vrijwilliger: 1 keer per jaar.
 - Aantal uur: 4 uur per vrijwilliger.
 - Aantal vrijwilligers: 3.
- k. Opening “Estland” in Cinema Zuid
 - Frequentie: 1 keer per jaar.
 - Frequentie inzet vrijwilliger: 1 keer per jaar.
 - Aantal uur: 3 uur per vrijwilliger.
 - Aantal vrijwilligers: 1
- l. Receptie voor filmvoorstelling in Cinema Zuid
 - Frequentie: 2 keer per jaar.
 - Frequentie inzet vrijwilliger: 2 keer per jaar.
 - Aantal uur: 4 uur per vrijwilliger.
 - Aantal vrijwilligers: 1
- m. Opening tentoonstelling “A Rua”
 - Frequentie: 1 keer per jaar.
 - Frequentie inzet vrijwilliger: 1 keer per jaar.
 - Aantal uur: 5 uur per vrijwilliger.
 - Aantal vrijwilligers: 6.

8. Andere

Diverse eenmalige taken waarvoor ook vrijwillige medewerkers werden ingeschakeld.

- Verplaatsen van de Vrielynck-collectie
 - Frequentie: 1 keer per jaar.
 - Frequentie inzet vrijwilliger: 1 keer per jaar.
 - Aantal uur: 6 uur per vrijwilliger.
 - Aantal vrijwilligers: 5.

— Aantal activiteiten / vrijwilligers / werkuren per taak

Maand	Andere	Bibliotheek	Evenement	Flyeren	Folderen	Inleiding	Matinee	Mailing	Spotten	Zaalcontrole	Eindtotaal
JANUARI											
Som van aantal vrijwilligers	6	65	6		6		2	38		27	150
Som van aantal activiteiten	2	65	3		6		2	4		27	109
Som van werkuren	36:00	237:00	23:30		16:00		04:00	184:00		111:30	612:00
FEBRUARI											
Som van aantal vrijwilligers		61	5		11		2			32	111
Som van aantal activiteiten		61	1		11		2			27	102
Som van werkuren		229:00	20:00		22:00		04:00			133:00	408:00
MAART											
Som van aantal vrijwilligers		70		1	6		2			32	111
Som van aantal activiteiten		70		1	6		2			30	109
Som van werkuren		264:00		01:00	12:00		04:00			137:30	418:30
APRIL											
Som van aantal vrijwilligers		59	9		8		2			33	111
Som van aantal activiteiten		59	1		8		2			32	102
Som van werkuren		223:30	26:30		16:00		04:00			136:30	406:30
MEI											
Som van aantal vrijwilligers		74	6		10					31	121
Som van aantal activiteiten		74	4		10					31	119
Som van werkuren		277:00	23:00		22:00					125:30	447:30
JUNI											
Som van aantal vrijwilligers		64	2	2	12			4		27	111
Som van aantal activiteiten		64	1	1	12			1		27	106
Som van werkuren		248:00	06:00	06:00	24:00			16:00		108:00	408:00
JULI											
Som van aantal vrijwilligers		78	1	0	7					20	106
Som van aantal activiteiten		78	1	0	7					20	106
Som van werkuren		312:00	01:30	00:00	14:00					94:00	421:30
AUGUSTUS											
Som van aantal vrijwilligers		84	14	3	10			20	5	16	152
Som van aantal activiteiten		84	3	3	10			2	1	15	118
Som van werkuren		347:00	89:00	05:00	20:00			96:00	20:00	66:00	643:00
SEPTEMBER											
Som van aantal vrijwilligers		64	8		4		2	19		29	126
Som van aantal activiteiten		64	6		4		2	2		29	107
Som van werkuren		265:00	27:00		10:00		04:00	110:00		119:30	535:30
OKTOBER											
Som van aantal vrijwilligers		75	11		8		2		1	30	127
Som van aantal activiteiten		75	3		8		2		1	29	118
Som van werkuren		306:00	31:00		16:00		04:00		04:00	126:00	487:00
NOVEMBER											
Som van aantal vrijwilligers		63	3		6		2		1	32	107
Som van aantal activiteiten		63	1		6		2		1	31	104
Som van werkuren		260:00	11:00		15:00		04:00		04:00	130:00	424:00
DECEMBER											
Som van aantal vrijwilligers		76	3		9		2	17		29	136
Som van aantal activiteiten		76	1		9		2	2		29	119
Som van werkuren		307:00	13:00		18:00		04:00	102:00		118:00	562:00
Eindtotaal aantal vrijwilligers	6	833	68	6	97		16	98	7	338	1469
Eindtotaal antal activiteiten	2	833	25	5	97		16	11	3	327	1319
Eindtotaal werkuren	36:00	3275:30	271:30	12:00	205:00		32:00	508:00	28:00	1405:30	5773:30

19 Vrienden van het M HKA

RAAD VAN BESTUUR EN ALGEMENE VERGADERING

Om het beleid uit te stippelen en beslissingen te treffen op financieel en organisatorisch vlak, kwam de Raad van Bestuur van de Vrienden van het M HKA in 2011 5 keer bij elkaar. Deze vergaderingen vonden plaats op 25 januari, 29 maart, 31 mei, 27 september en 29 november 2011.

De Algemene Vergadering vond plaats op 31 mei 2011.

Deze vergaderingen werden gekenmerkt door de constructieve sfeer.

Bij de Raad van Bestuur noch de Algemene Vergadering van de Vrienden van het M HKA VZW waren er in 2011 ontslagen, benoemingen of herbenoemingen.

ACTIVITEITEN

Voor de leden van de Vrienden van het M HKA werden de volgende activiteiten georganiseerd. Op het merendeel van de activiteiten werden de leden van de Bedrijvenclub van het M HKA ook uitgenodigd.

Donderdag 6 januari 2011

Verdiepingslezing “Kunst als relatie: representatie en singulariteit in het werk van Craigie Horsfield” door Prof. Dr. Arthur Cools bij de tentoonstelling “Craigie Horsfield – Schering en inslag”.

De lezing van Professor Cools van de Universiteit Antwerpen verliep erg goed en was zeer boeiend. Na de lezing bracht het merendeel van de gasten nog een bezoek aan de tentoonstelling. Er waren in totaal 30 deelnemers, waaronder 26 Vrienden van het M HKA en 4 leden van de Bedrijvenclub. De aanwezigen waren erg tevreden.

Zondag 9 januari 2011

Nieuwjaarsrondleiding in Collectiepresentatie “COLLECTIE XXVI: De Artefactum-jaren”, gevolgd door een Nieuwjaarsborrel in het M HKAFE en voorstelling van de editie.

De Nieuwjaarsactiviteit ving aan met een gesmaakte rondleiding in de Collectiepresentatie XXVI “De Artefactum-jaren”. Vervolgens werd het glas geheven tijdens de jaarlijkse Nieuwjaarsborrel in het M HKAFE. Daar werd de editie 2011 van Michiel Ceulers voor de Vrienden en Bedrijvenclub voorgesteld, in aanwezigheid van de kunstenaar. Dhr. Luc Wauters gaf een goede inhoudelijke introductie over het werk van Michiel Ceulers. Dhr. Bart De Baere sprak op heldere wijze over de komende tentoonstellingen en ook de speech van Dhr. Ernest Van Buynder was geslaagd.

De aangenaam verlopen activiteit was een succes met ongeveer 100 deelnemers, waarvan 10 leden van de Bedrijvenclub en een 90-tal Vrienden. Het gezelschap was een goede en interessante mix, waaronder ook heel wat galeristen en verzamelaars.

Zondag 20 februari 2011

Rondleiding in de tentoonstelling van “Liam Gillick.Lawrence Weiner Een Syntaxis van Afhankelijkheid:”.

De rondleiding in de tentoonstelling “Een syntaxis van afhankelijkheid.” was een succes. De gidsen hielden tijdens de rondleiding halt bij Dhr. Joris Mertens, General Manager Belux van Forbo, die uitleg gaf over het linoleum en productieproces van het kunstwerk. De uitleg van Dhr. Mertens over de technische kant was een meerwaarde. De activiteit is uitstekend verlopen. Later volgden veel enthousiaste reacties van deelnemers.

Er waren in totaal 46 personen aanwezig: 8 leden van de Bedrijvenclub en 38 Vrienden van het M HKA.

Maandag 21 maart 2011
Atelierbezoek bij Thé Van Bergen, Borgerhout.

De Vrienden brachten een bezoek aan het zeer mooie kunstenaarsatelier van Thé Van Bergen, gelegen in een oude school te Borgerhout. De kunstenaar had enkele jaren geleden een tentoonstelling in het M HKA en zijn werk is in de museumcollectie opgenomen. Het atelierbezoek is prima verlopen. Dhr. Thé Van Bergen stond in voor de zeer vriendelijke ontvangst, de goede uitleg en toelichting van zijn werk en het smakelijke drankje.

Het bezoek was volledig volzet met in totaal 30 deelnemende Vrienden van het M HKA. De reacties na de activiteit waren zeer positief.

Zaterdag 16 april 2011
Verdiepingslezing “Enige woorden bij conceptuele kunst” door Stef Van Bellingen bij de tentoonstelling van “Liam Gillick. Lawrence Weiner Een Syntaxis van Afhankelijkheid.”

Dhr. Stef Van Bellingen is docent Hedendaagse Kunst aan diverse instellingen, Bestuurder van het M HKA, tentoonstellingsmaker en artistiek verantwoordelijke voor kunstplatform WARP. Hij gaf deze uitstekend verlopen verdiepingslezing over de conceptuele kunst om de tentoonstelling van Liam Gillick en Lawrence Weiner te kaderen.

De lezing was prima, met cross-overs naar de geschiedenis van de kunst, de muziek en de filosofie. Het auditorium was goed gevuld, met een 25-tal tevreden aanwezigen, waaronder 23 Vrienden van het M HKA en 2 leden van de Bedrijvenclub.

Donderdag 12 mei 2011
Lezing “Harry Torczyner (1910-1998) door Prof. dr. em. Joris Duytschaever, Stadscampus Universiteit Antwerpen.

De lezing was een organisatie van het Instituut voor Joodse Studies en ging door op de Stadscampus van de Universiteit Antwerpen.

Prof. dr. em. Duytschaever gaf de lezing over de legendarische Antwerpse advocaat Harry Torczyner, een bekend verzamelaar en ook een vriend en groot verdediger van René Magritte. Hij woonde in Antwerpen, maar week uit naar de V.S. wanneer het Nazisme opstak. Torczyner werd gesitueerd in het Interbellum, met aandacht voor zijn zionistische engagement en gematigde belangstelling voor de Vlaamse Beweging. De lezing focuste vervolgens op zijn onschatbare rol als mecenas in New York na de Tweede Wereldoorlog.

Het was een interessante avond, waarop er ook heel wat juristen en advocaten aanwezig waren. Het was bovendien een boeiende lezing over hoe een verzameling tot stand komt, met een mooi aantal enthousiaste luisteraars. In totaal waren er een 30-tal toehoorders, waarvan 12 leden van de Vrienden van het M HKA.

Vrijdag 27 mei 2011
Vertoning van de film “Lost Persons Area” in Cinema Zuid in aanwezigheid van regisseur Caroline Strubbe en actrice Lisbeth Gruwez, die het gesprek aangingen met Ben Van Alboom (Knack Focus). Vooraf was er een ontvangst en receptie op het dakterras van het M HKA.

“Lost Persons Area” gooide hoge ogen in het buitenland, maar is in België weinig vertoond. Het centrale thema van de film is: “mensen die mentaal verloren zijn”.

De film werd exclusief voor de Vrienden en de Bedrijvenclub vertoond. De activiteit begon met een receptie op het dakterras van het M HKA. Dhr. Ben Van Alboom van Knack Focus ging voor de vertoning in Cinema Zuid een boeiend gesprek met regisseur Caroline Strubbe en actrice Lisbeth Gruwez aan.

Er was een mooie opkomst van een 80-tal aanwezigen, waaronder 10 leden van de Bedrijvenclub en veel Vrienden van het M HKA met familie en kennissen. De sfeer was uitstekend en de mensen waren tevreden. De receptie was geslaagd en smakelijk en de sfeer was gemoedelijk. De filmvoorstelling van “Lost Persons Area” werd gesmaakt.

Zondag 26 juni 2011

Rondleiding in Collectiepresentatie XXVII “Ten Oosten van 4°24”, met een inleiding door Jef Lambrecht.

Jef Lambrecht, curator van “Mind The Book” en Collectiepresentatie XXVII “Ten Oosten van 4°24” gaf voor de rondleiding een korte, goede inleiding over de Collectiepresentatie. Daarna volgde de boeiende rondleiding. De activiteit verliep goed en de aanwezigen waren positief. Er waren 78 deelnemers, waarvan 72 Vrienden en 6 leden van de Bedrijvenclub van het M HKA.

Zaterdag 16 juli 2011

Bezoek aan de verzamelaar Dr. Philippe Kempeneers, Deinze.

De Vrienden brachten met een beperkte groep een bezoek aan de collectie van de privéverzamelaar om de verzameling te bezichtigen en de hem aan het woord te laten over wat hem echt bezielt.

Dr. Kempeneers heeft een prachtige, belangrijke collectie. Hij ontving de Vrienden van het M HKA zeer goed met taart en wijn en gaf een prima toelichting bij zijn verzameling.

Er waren in totaal 27 Vrienden van het M HKA aanwezig, die lieten weten genoten te hebben.

Zondag 25 september 2012

Rondleiding in de tentoonstelling: “MARTIN DOUVEN – LEOPOLDSBURG – JEF GEYS”.

De tentoonstelling draaide omtrent wat kunst precies voor Jef Geys betekent.

De rondleiding is uitstekend verlopen en de aanwezigen waren tevreden. Er namen 40 personen deel, allen Vrienden van het M HKA.

Zaterdag 8 oktober 2011

Bezoek aan het atelier van Hans Op de Beeck.

De gekende kunstenaar Hans Op de Beeck heeft een bijzonder groot, nieuw en erg interessant atelier in Brussel.

Eerst bezochten de aanwezigen het nieuwe atelier. De kunstenaar gaf dan zelf een overzicht van zijn werk, waarna er tijd was voor enkele vragen aan Hans Op de Beeck. Tenslotte volgde er een receptie. De uitstap is vlekkeloos verlopen en de sfeer was zeer aangenaam. Er waren in totaal 41 deelnemers, waarvan 2 leden van de Bedrijvenclub en 39 Vrienden van het M HKA.

Zondag 23 oktober 2011

“Bring a Friend” met rondleiding in de tentoonstelling “A Rua (De Straat) – Tentoonstelling in het kader van Europalia Brazilië”, toelichting over de Vriendenwerking en receptie.

In Rio, Brazilië situeert zich een zeer belangrijke kunstscène. De kunst vertrekt er van de straat als een sociaal gegeven. Het was de eerste keer dan een dergelijk ensemble in België werd getoond.

Na de rondleiding in “A RUA (DE STRAAT)” ging de activiteit verder in het M HKAFE. Dhr. Van Buynder gaf een korte toelichting over de Vrienden van het M HKA. Mevr. Kathleen Weyts sprak de aanwezigen zeer boeiend toe, waarna een netwerkreceptie doorging. De aanwezige Vrienden brachten iemand mee die geïnteresseerd was om een lidmaatschap van de Vrienden

aan te gaan. In totaal waren er 138 deelnemers. Er werden een tiental nieuwe lidmaatschappen aangegaan.

Woensdag 9 november 2011

Boekvoorstelling van en interview met kunstenaar Vaast Colson.

Vaast Colson was geen onbekende voor de Vrienden en leden van de Bedrijvenclub. In 2009 gaf hij al eens een boeiende lezing. Hij is met diverse werken vertegenwoordigd in de collectie van het M HKA.

In zijn oeuvre staan installaties en performances centraal. Ze zijn het resultaat van grondig nadenken en inspelen op de ruimte en het aanwezige publiek. Veel acties en ingrepen waren echter vluchtig. Colson wil inzoomen op die acties met een reeks kunstenaarsboeken.

De boekvoorstelling ging door in de prachtige Ridderzaal van de Nationale Bank te Antwerpen. De activiteit is prima verlopen.

Dhr. Luc Muylaert, beheerder van de Nationale Bank van België, zetel Antwerpen, richtte het welkomstwoord tot de aanwezigen. Daarna stelde Mijnheer Van Buynder, Voorzitter van de Vrienden van het M HKA, op fijne wijze de sprekers voor. Dan sprak Vaast Colson begeistert over zijn kunstenaarsboeken. Dhr. Luc Wauters van de Vaast Colson Foundation ging kort een boeiend vraaggesprek met de kunstenaar aan. De Vrienden van het M HKA schonken bij deze gelegenheid de editie "Screwed" van Vaast Colson aan het M HKA. Tot slot bood de Nationale Bank van België een gesmaakt receptie aan.

Er waren 64 enthousiaste deelnemers aanwezig, waarvan 4 leden van de Bedrijvenclub van het M HKA en 60 Vrienden.

LEDENAANTAL

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
GRATIS		1	1		2		1	2	1
€ 20 - senior/junior t.e.m. 2006	91	98	98	100	5	3			
€ 25 - individueel > senior/junior 2007	296	240	226	206	73	76	67	71	89
€ 30 - individueel vanaf 2007			1	1	157	107	107	110	97
€ 35 - gezinsformule Stevens & Cie									17
€ 40		1							
€ 45 - gezinsformule t.e.m. 2006	151	139	130	113	2				
€ 50 - gezinsformule vanaf 2007				1	112	107	109	105	131
€ 135 - opwaardering lidmaatschap							3		1
€ 155 - opwaardering lidmaatschap		1					2		
€ 175 - steunend lid t.e.m. 2006	66	73	62	59	1				
€ 185 - steunend lid vanaf 2007					48	42	53	37	40
€ 200			1	1					
€ 620 - promotor t.e.m. 2006	3	5	3	3	0				
€ 650 - promotor vanaf 2007					3	3	4	5	3
Totaal Leden	607	558	522	480	403	338	341	330	379
Totaal Opbrengsten	29.425	30.280	26.400	24.700	23.300	20.240	23.455	20.420	21.765

Het ledenaantal is voor de eerste keer sinds 2003 duidelijk gestegen. Vooral de stijging van de gezinslidmaatschappen valt op. Deze positieve trend uit zich ook in licht hogere inkomsten ten opzichte van het voorgaande jaar. Het aantal ARTLovers kende een tijdelijke stijging in 2009 omwille van de editie van Fred Bervoets.

OPMERKINGEN

- Via bemiddeling van de Vrienden kon een historisch werk uit de jaren '60 aan het M HKA geschonken worden: Pieter Engels' "herstelde stoel" uit 1964. Pieter Engels is een belangrijke figuur uit de jaren '60, met de Wide White Space en de Nederlandse topmusea.
- De Vrienden van het M HKA schonken nog 2 stoelen van het Love / Difference-project van Michelangelo Pistoletto aan het M HKA: de Red Sea Chairs 15 en 16.
- De Vrienden van het M HKA schonken tevens een editie van Vaast Colson aan het M HKA. Het gaat om "Screwed, een selectie aangepaste ophangsystemen — une sélection de systèmes de suspension sur mesure", 2011, mixed media, 44 x 40 x 9 cm, nr. 1 (van 15).
- Stichtende leden Andries Kinsbergen en Marcel van Jole vierden in 2011 respectievelijk hun 85ste en 95ste verjaardag. De Raad van Bestuur organiseerde ter ere van deze verjaardagen een etentje in het M HKAFE op donderdagavond 20 oktober.

20 Bedrijvenclub

De Bedrijvenclub van het M HKA werd opgericht in de jaren 1993-1994 vanuit de betrachting de bedrijfsleiders en managers enerzijds en de kunstenaars en het museum anderzijds gemakkelijker met elkaar in contact te brengen.

Er werd vanuit gegaan dat er een basis van wederzijdse belangstelling bestaat en dat deze, door het organiseren van gerichte manifestaties, kan aangescherpt worden. De formule van de Bedrijvenclub is geschikt omdat de bedrijfsleider, via zijn contacten met de hedendaagse kunst, met collega-zakenmensen tot een dialoog en dynamiek kan komen waarbij het artistieke een stimulans is.

Aan de leden, ereleden, partners en sponsors biedt de Bedrijvenclub een bevoorrechte inkijk en toegang tot de hedendaagse kunst, een bron van verbeelding, inspiratie en verwondering, een ontmoetingsplaats en een forum tot kennismaking met collega's uit de zakenwereld.

De werking wordt binnen het M HKA verzekerd door een groep bestaande uit dhr. Wouter De Ploey (Voorzitter van de Raad van Bestuur van het M HKA), dhr. Ivo Van Vaerenbergh (Lid van de Raad van Bestuur van het M HKA), dhr. Ernest Van Buynder (Voorzitter van de Raad van Bestuur van de Vrienden van het M HKA), dhr. Eric Krols (Zakelijk Verantwoordelijke van het M HKA) en een medewerkster van het M HKA, Katrien Batens. Deze groep wil de werking van de Bedrijvenclub activeren en optimaliseren.

ACTIVITEITEN

De activiteiten van de Bedrijvenclub van het M HKA en de Vrienden vielen vaak samen.

Donderdag 6 januari 2011

Verdiepingslezing "Kunst als relatie: representatie en singulariteit in het werk van Craigie Horsfield" door Prof. Dr. Arthur Cools bij de tentoonstelling "Craigie Horsfield – Schering en inslag".

De lezing van Professor Cools van de Universiteit Antwerpen verliep goed en was zeer boeiend. Er waren 30 deelnemers, waaronder 4 leden van de Bedrijvenclub. De aanwezigen waren erg tevreden.

Zondag 9 januari 2011

Nieuwjaarsrondleiding in Collectiepresentatie "COLLECTIE XXVI: De Artefactum-jaren", gevolgd door een Nieuwjaarsborrel in het M HKA en voorstelling van de editie.

De Nieuwjaarsactiviteit ving aan met een gesmaakte rondleiding in de Collectiepresentatie XXVI "De Artefactum-jaren". Vervolgens werd het glas geheven tijdens de jaarlijkse Nieuwjaarsborrel in het M HKA. Daar werd de editie 2011 van Michiel Ceulers voor de Vrienden en Bedrijvenclub voorgesteld, in aanwezigheid van de kunstenaar. De aangename activiteit was een succes met ongeveer 100 deelnemers, waarvan 10 leden van de Bedrijvenclub.

Zondag 20 februari 2011

Rondleiding in de tentoonstelling van "Liam Gillick. Lawrence Weiner Een Syntaxis van Afhankelijkheid:".

De rondleiding in "Een syntaxis van afhankelijkheid:" was een succes. Tijdens de rondleiding gaf Dhr. Joris Mertens, General Manager Belux van Forbo, uitleg over het linoleum en productieproces van het kunstwerk. Deze toelichting over de technische kant was een meerwaarde. De activiteit is uitstekend verlopen. Later volgden veel enthousiaste reacties van deelnemers.

Er waren in totaal 46 personen aanwezig: onder wie 8 leden van de Bedrijvenclub en 38 Vrienden van het M HKA.

Zaterdag 16 april 2011

Verdiepingslezing “Enige woorden bij conceptuele kunst” door Stef Van Bellingen bij de tentoonstelling van “Liam Gillick.Lawrence Weiner Een Syntaxis van Afhankelijkheid:”.

Dhr. Stef Van Bellingen is docent Hedendaagse Kunst aan diverse instellingen, Bestuurder van het M HKA, tentoonstellingsmaker en artistiek verantwoordelijke voor kunstplatform WARP. Hij gaf de uitstekend verlopen lezing over de conceptuele kunst om de tentoonstelling van Liam Gillick en Lawrence Weiner te kaderen.

De lezing was prima, met cross-overs naar de geschiedenis van de kunst, de muziek en de filosofie. Het auditorium was goed gevuld, met een 25-tal tevreden aanwezigen, waaronder 2 leden van de Bedrijvenclub van het M HKA.

Vrijdag 27 mei 2011

Vertoning van de film “Lost Persons Area” in Cinema Zuid in aanwezigheid van regisseur Caroline Strubbe en actrice Lisbeth Gruwez, die het gesprek aangingen met Ben Van Alboom (Knack Focus). Vooraf was er een ontvangst en receptie op het dakterras van het M HKA.

De film werd exclusief voor de Vrienden en de Bedrijvenclub vertoond, wat erg werd gesmaakt. De activiteit begon met een goede receptie op het dakterras van het M HKA. De sfeer was gemoedelijk. Dhr. Ben Van Alboom van Knack Focus ging voor de vertoning in Cinema Zuid een boeiend gesprek met regisseur Caroline Strubbe en actrice Lisbeth Gruwez aan.

Er was een mooie opkomst van een 80-tal personen, waarvan 10 leden van de Bedrijvenclub. De mensen waren tevreden.

Zondag 26 juni 2011

Rondleiding in Collectiepresentatie XXVII “Ten Oosten van 4° 24’”, met een inleiding door Jef Lambrecht.

Jef Lambrecht, curator van “Mind The Book” en Collectiepresentatie XXVII “Ten Oosten van 4° 24’” gaf een goede inleiding over de Collectiepresentatie. Daarna volgde de boeiende rondleiding. De activiteit verliep vlot en de aanwezigen waren positief. Er waren 78 deelnemers, onder wie 6 leden van de Bedrijvenclub van het M HKA.

Zondag 25 september 2012

Rondleiding in de tentoonstelling “MARTIN DOUVEN – LEOPOLDSBURG – JEF GEYS”.

De rondleiding is uitstekend verlopen en de aanwezigen waren tevreden.

Zaterdag 8 oktober 2011

Bezoek aan het atelier van Hans Op de Beeck.

De gekende kunstenaar Hans Op de Beeck heeft een bijzonder groot, nieuw en erg interessant atelier in Brussel, dat de aanwezigen vrij mochten bezoeken. De kunstenaar gaf dan zelf een overzicht van zijn werk, waarna er tijd was voor enkele vragen. Tenslotte volgde er een receptie. De uitstap is vlekkeloos verlopen en de sfeer was zeer aangenaam. Er waren in totaal 41 deelnemers, waarvan 2 leden van de Bedrijvenclub en 39 Vrienden van het M HKA.

Zondag 23 oktober 2011

“Bring a Friend” met rondleiding in de tentoonstelling “A Rua (De Straat) – Tentoonstelling in het kader van Europalia Brazilië”, toelichting over de Vriendenwerking en receptie.

In Rio, Brazilië situeert zich een zeer belangrijke kunstscène. De kunst vertrekt er van de straat als een sociaal gegeven. Het was de eerste keer dan een dergelijk ensemble in België werd getoond.

Na de rondleiding ging de activiteit verder in het M HKAFE, met boeiende speeches en een netwerkreceptie. In totaal waren er 138 deelnemers, waaronder een tiental leden van de Bedrijvensclub.

Woensdag 9 november 2011

Boekvoorstelling van en interview met kunstenaar Vaast Colson.

Vaast Colson is geen onbekende voor de leden van de Bedrijvensclub. In 2009 gaf hij al een boeiende lezing. Hij is met diverse werken vertegenwoordigd in de M HKA-collectie.

De boekvoorstelling van de Colsons kunstenaarsboeken ging door in de prachtige Ridderzaal van de Nationale Bank te Antwerpen. De activiteit is prima verlopen. Dhr. Luc Muylaert, beheerder van de Nationale Bank van België, zetel Antwerpen, heette de aanwezigen welkom. Daarna stelde Dhr. Van Buynder de sprekers voor. Dan sprak Vaast Colson begeistert over zijn kunstenaarsboeken. Dhr. Luc Wauters van de Vaast Colson Foundation ging een boeiend vraaggesprek met de kunstenaar aan. Tot slot bood de Nationale Bank van België een gesmaakt receptie aan.

Er waren 64 enthousiaste deelnemers aanwezig, waarvan 4 leden van de Bedrijvensclub van het M HKA.

LEDENAANTAL

Het ledenaantal van de Bedrijvensclub van het M HKA is licht gedaald tegenover 2010.

	2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Cash	Natura	Cash	Natura	Cash	Natura	Cash	Natura	Cash	Natura	Cash	Natura	Cash	Natura	Cash	Natura
Leden (€ 625)	37	3	43	6	45	3	40	6	37	4	29	3	26	3	24	1
Ereleden (€ 1.250)	3	3	2	2	2	4	3	2	3	1	3		3		3	1
Sponsors (€ 2.500)	6	3	5	4	6	3	4	3	4	2	3	2	4	2	4	2
Evenementsponsor (n.a.v. nocturne € 5.500)					1											
					UBS											
Projectsponsor (€ 3.500)	1		1		1		1		1		1		1		1	
Structurele Sponsor (€ 12.500)									1	1	1	1		1		1
Mediasponsor (€ 24.750)		1				1		1		1		1		2		2
TOTAAL	47	10	51	12	55	11	48	12	46	9	37	7	34	8	32	7
TOTAAL		58		65		66		60		55		44		42		39

- LEDEN
- Media Sponsor
€ 24.750 Aantal: 2
Cobra.be, Klara
- Structurele Sponsor
€ 12.500 Aantal: 1
Akzo Nobel Decorative Coatings – Levis
- Projectsponsor
€ 3.500 Aantal: 1
Evonik Degussa Antwerpen
- Sponsor
€ 2.500 Aantal: 6
Duvel Moortgat, Groep Van Roey N.V., Hiscox Verzekeringen, Prem Group, McKinsey & Company, Inc., Vooruitzicht
- Ereleden
€ 1.250 Aantal: 4
Allift Michielsens, KBC, Lessius Antwerpen VZW, Retail Estates
- Leden
€ 625 Aantal: 25
Abati, Ackermans & Van Haaren, Antwerps Havenbedrijf, AXA Belgium, BASF Antwerpen, Data Clean, Deplo Schoonmaak, Dexia-Bank, DSV Belgium, Ethias, F. Van Lanschot Bankiers België, Immobiliën Hugo Ceusters, ING NV, Interbuild, Mensura, Mercator Verzekeringen N.V., Methis, Nationale Bank van België, Rem.B, SD Worx, 't Fornuis, Van Reeth, VOKA – Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland, Willemen Groep.

In 2011 telde de Bedrijvenclub 39 leden, waaronder 7 naturasponsors: *Akzo-Nobel Decorative Coatings – Levis* (verf); *Allift Michielsens* (hoogtewerker); *Cobra.be* (publiciteit); *Duvel Moortgat* (drank); *Klara* (radiospots); *Prem Group* (ruilovereenkomst hotelkamers); *'t Fornuis* (diner).

Het aantal leden van de Bedrijvenclub wordt regelmatig aangepast. Er komen nieuwe leden bij, er vallen er af, maar de meeste leden blijven normaliter hun lidmaatschap hernieuwen.

Leden die in 2011 de Bedrijvenclub verlieten: BNP Paribas Fortis, Cibal, Elegis Advocaten, E.P.M.C., *Speed-Colli* (depotruimte).

Nieuwe leden zijn onder andere: Lessius Antwerpen VZW.

21 Nocturnes en verhuur accommodatie

Het M HKA biedt de mogelijkheid aan bedrijven, organisaties en particulieren om (private) nocturnes, evenementen en workshops in te richten, buiten de normale openingsuren van het museum.

Een nocturne omvat een (geleid) museumbezoek met gebruik van de inkomhal en balie voor ontvangst van de genodigden en mogelijkheid tot aanbieden van een receptie en/of catering.

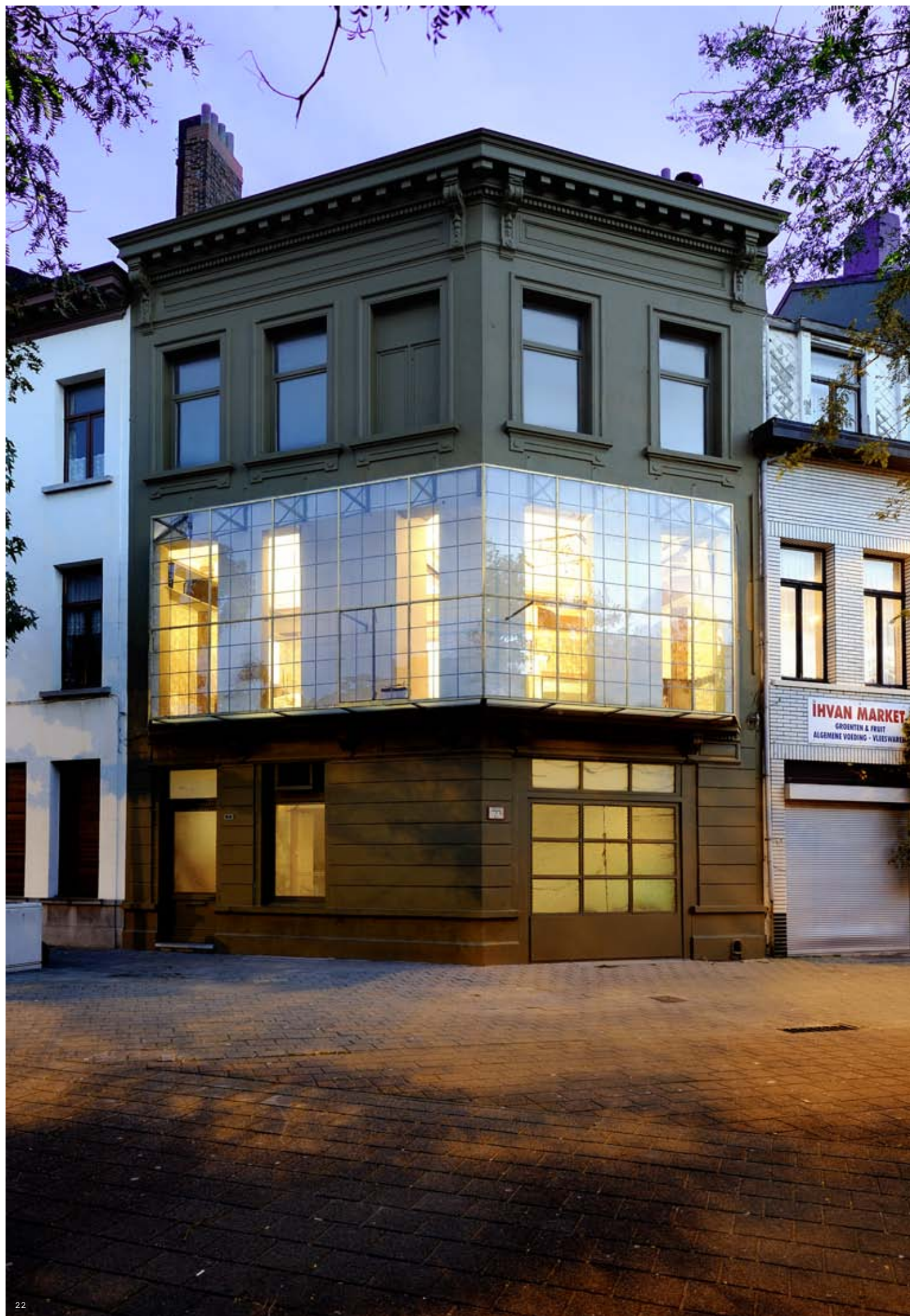
Beschikbare museumruimtes kunnen worden afgehuurd voor het organiseren van workshops, personeelsdagen, brainstorms, colloquia en dergelijke. Anders dan bij nocturnes zijn de niet-afgehuurde museumruimtes in een dergelijk geval afgesloten.

—	Verhuur accommodatie 2004:	€ 8.837,80
—	Verhuur accommodatie 2005:	€ 17.836,80
—	Verhuur accommodatie 2006:	€ 33.629,05
—	Verhuur accommodatie 2007:	€ 31.005,14
—	Verhuur accommodatie 2008:	€ 40.054,06
—	Verhuur accommodatie 2009:	€ 3.118,00 (sluiting M HKA).
—	Verhuur accommodatie 2010:	€ 20.629,30

Verhuur accommodatie in 2011: (zie pag. 164)

De omzet van het verhuur van de accommodatie vertoont een stijging ten opzichte van de voorgaande jaren.

Datum	Wie	Wat	Locatie	Bedrag	Detail
Do 13/01/2011	Voka – Kamer van Koophandel Antwerpen Waasland – Kunstkamer en Flanders Tapestries	Eindmoment tentoonstelling Craigie Horsfield met een ontvangst, speeches, rondgang en borrel achters.	M HKAFE en tentoonstelling “Craigie Horsfield: Schering en Inslag” op de 2de etage.	104.50 €	Verbruik
Di 25/01/2011	Steunpunt BAM – Agentschap Kunsten en Erfgoed	Informatiesessie over ondersteuning.	Auditorium.	154.00 €	
Ma 31/01/2011	Imperial Tobacco Belgium	Koffie-onthaal, vergadering, drankenpauze, rondleiding en lunch.	Auditorium, M HKAFE en gelijkvloers.	4,710.50 €	
Do 16/02/2011	Telenet	Koffieonthaal, vergadering en rondleiding.	Auditorium en zalen.	630.00 €	
Zo 13/02/2011	Forbo	Cava-onthaal, brunch en rondleiding.	M HKAFE en tentoonstellingszalen.	— €	Return sponsoring Gillick & Weiner
Zo 19/02/2011	Willemsfonds	Koffieonthaal, Algemene Vergadering en rondleiding.	Auditorium, M HKAFE en tentoonstellingszalen.	848.00 €	
Do 03/03/2011	Forbo	VIP-avond = Onthaal met een drankje, rondleiding en receptie.	M HKAFE en tentoonstellingszalen.	— €	Return sponsoring Gillick & Weiner
Wo 23/03/2011	Oogmerk	Seminarie opticiens: ontvangst, seminarie, receptie.	M HKAFE en auditorium	2,603.40 €	
Do 31/03/2011	Forbo	VIP-avond = Onthaal met een drankje, rondleiding en receptie.	M HKAFE en tentoonstellingszalen.	— €	Return sponsoring Gillick & Weiner
Wo 27/04/2011	Forbo	Nocturne = Rondleiding, receptie, Walking dinner.	Tentoonstellingszalen, M HKAFE en dakterras.	— €	Return sponsoring Gillick & Weiner
Do 05/05/2011	Forbo	VIP-avond = Onthaal met een drankje, rondleiding en receptie.	M HKAFE en tentoonstellingszalen.	— €	Return sponsoring Gillick & Weiner
Do 12/05/2011	Forbo	VIP-avond = Onthaal met een drankje, rondleiding en receptie.	M HKAFE en tentoonstellingszalen.	— €	Return sponsoring Gillick & Weiner
Zo 15/05/2011	Forbo	Cava-onthaal, brunch en rondleiding.	Auditorium, M HKAFE en gelijkvloers.	— €	Return sponsoring Gillick & Weiner
Vr 24/06/2011	Sint-Lucas Hogeschool	Proclamatie Masters met receptie.	Dubbele zaal gelijkvloers, M HKAFE en dakterras.	3,894.10 €	
Za 27/08/2011	Kissinger	Feest voor 30+	Gelijkvloers, M HKAFE en dakterras.	12,100.00 €	
Za 27/08/2011	Kissinger	Feest voor 30+	Gelijkvloers, M HKAFE en dakterras.	2,823.54 €	Afrekening.
Do 22/09/2011	VOV Lerend Netwerk	Workshops rond creativiteit, koffieonthaal, pauze en receptie.	Gelijkvloers, auditorium en M HKAFE.	2,197.00 €	
Do 29/09/2011	VOKA-Kamer van Koophandel Antwerpen-Waasland	Onthaal met receptie, diner, speeches voor het jubileum van Luc Luwel.	Dubbele zaal gelijkvloers.	3,630.00 €	Lid Bedrijvenclub + werving bedrijven.
Zo 02/09/2011	Canvas	Avant-Première van “Back to the USSR” met speeches, vertoning van de eerste aflevering en Russische receptie.	Dubbele zaal en puntzaal gelijkvloers	7,260.00 €	ruilovereenkomst spots met Klara
Do 24/11/2011	Paul Van Soens	Beroepsvoorstelling voor de Rotary met receptie en rondleiding.	M HKAFE en tentoonstellingszalen.	596.00 €	
Do 01/12/2011	Conferentie van de Orde van Advocaten Antwerpen	Voorstelling “Citizen Kane” met inleiding door regisseur	Zaal 2 in Cinema Zuid.	959.00 €	
Zo 04/12/2011	Vooruitzicht	Sinterklaasfeestje met rondleiding, pannenkoeken en receptie en een bezoek van de Sint.	Museumzalen, HetSalon en M HKAFE	1,018.00 €	
2011	Amarant	Lessen in 2011	Auditorium	1,427.80 €	
TOTAAL				44,955.84 €	

22 Fotocredits

Foto's

- 1 *A Rua (De Straat)*, 2011, foto Bram Goots
- 2 *A Rua (De Straat)*, iPad, 2011, foto M HKA
- 3 *Hommage aan Bernd Lohaus*, 2011, foto M HKA
- 4 *COLLECTIE XXVIII. If you shoot a bullet in a vacuum, will it keep travelling forever?*, 2011, foto Bob Van Mol
- 5 *Rondleiding*, foto M HKA
- 6 *Liam Gillick. Lawrence Weiner. A Syntax of Dependency*;, 2011, foto Bram Goots
- 7 *COLLECTIE XXVII: Ten Oosten van 4°24'*, foto M HKA
- 8 *LATT Graphology Chapter 2*, Mekhitar Garabedian, installing his work, foto M HKA
- 9 *Vrielynck Collectie #1*. Julien Maire, 2011, foto Alexandre Causin
- 10 Koen van den Broek, *Fouquetposter*, 2011
- 11 *Museum of Affects*, Ljubljana, 2011
- 12 *Art's Birthday* 2011, foto M HKA
- 13 *COLLECTIE XXVIII. If you shoot a bullet in a vacuum, will it keep travelling forever?*, 2011, foto Bob Van Mol
- 14 *Kempens Informatieblad*
- 15 *Cinema Zuid, Opening*, 2009, foto Bram Goots
- 16 *A Rua (De Straat)*, 2011, foto Bram Goots
- 17 *Liam Gillick. Lawrence Weiner. A Syntax of Dependency*;, 2011, Opbouw, foto Bram Goots
- 18 *Museumnacht* 2011, foto M HKA
- 19 *Nieuwe vrienden*, 2011, foto M HKA
- 20 *Vrielynck Collectie #1*. Julien Maire, 2011, foto Alexandre Causin
- 21 *Leo Copers, Lichtend tafeltje*, foto M HKA
- 22 *Gevel Biekorfstraat*, foto Wim Van Eesbeek

